

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Zhytomyr Ivan Franko State University,
Educational and Research Institute of Pedagogy,
Department of the English Language
and Primary ELT Methodology
National Pedagogical Dragomanov University
Serhiy Korolyov Zhytomyr Military Institute
Zhytomyr Polytechnic State University
Zhytomyr Medical Institute

**THE CHALLENGES AND
PROSPECTS FOR FOREIGN
LANGUAGE EDUCATION IN THE
TWENTY-FIRST CENTURY**

*All-Ukrainian student scientific and practical
Internet-conference*

<https://challengesprospects.blogspot.com/>

Book of Papers

April 12 – 16, 2021

Zhytomyr 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
Навчально-науковий інститут педагогіки,
Кафедра англійської мови з методиками викладання
в дошкільній та початковій освіті
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Житомирський військовий інститут радіоелектроніки імені С. П. Корольова
Державний університет «Житомирська політехніка»
КВНЗ «Житомирський медичний інститут» Житомирської обласної ради

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ХХІ СТОЛІТТІ

*Тези доповідей Всеукраїнської студентської
науково-практичної інтернет-конференції*

<https://challengesprospects.blogspot.com/>

12 – 16 квітня 2021 р.

Житомир 2021

All-Ukrainian student scientific and practical Internet-conference

Organizational Committee:

The head of the committee – Halyna Kyrychuk, Rector of Zhytomyr Ivan Franko State University, Doctor of Sciences (Biology), Full Professor.

Co-heads: *Tetiana Botsian*, PhD (Economics), Associate Professor, Vice-Rector for Research and International Work, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Inna Samoylyukevych*, PhD (Education), Professor, the Head of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Olena Bernatska*, PhD (Education), Associate Professor, the Head of the Department of Foreign Languages and Methods of Teaching, National Pedagogical Dragomanov University; *Eduard Malinovsky*, PhD (Philology), Associate Professor of the Department of Foreign Languages, Serhiy Korolyov Zhytomyr Military Institute; *Liudmyla Mohelnytska*, PhD (Philology), Associate Professor, the Head of the Department of Theoretical and Applied Linguistics, Zhytomyr Polytechnic State University; *Vasyl Svyrydiuk*, Doctor of Sciences (Medicine), Professor, Vice-Rector for Research, Zhytomyr Medical Institute.

Members of the committee: *Oleksandr Vozniuk*, Doctor of Sciences (Education), Professor of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Olena Kravets*, PhD (Education), Associate Professor of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University; *Olena Zymovets*, Teacher of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University.

УДК 811.111(075.2)
ББК 81.2 АНГЛ я71

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 11 від 28.05.2021 року)*

Рецензенти

Бурмакіна Н.С., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов Поліського національного університету;

Калінін В. О., кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з навчально-методичної роботи комунального закладу "Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Житомирської обласної ради;

Самборська Н.М. кандидат педагогічних наук, завідувач науково-методичної лабораторії Житомирського медичного інституту.

The Challenges and Prospects for Foreign Language Education in the Twenty-First Century. All-Ukrainian student scientific and practical Internet-conference (April 12 – 16, 2021) – Zhytomyr: IFZSU, 2021. – 226 p.

The book of papers includes the participants' reports at all-Ukrainian student scientific and practical Internet-conference "The Challenges and Prospects for Foreign Language Education in the Twenty-First Century". They explore psychological principles of building an effective strategy for learning foreign languages; linguistic aspects of foreign language teaching; innovative technologies of foreign language teaching in preschool and primary education; theory and practice of distance learning of foreign languages in secondary and higher education; problems of teaching foreign languages for specific purposes. The publication is aimed at EFL professionals, researchers, students, post-graduate students.

У збірнику представлені тези доповідей учасників Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції "Виклики та перспективи іншомовної освіти у XXI столітті", що висвітлюють психологічні засади побудови ефективної стратегії засвоєння іноземних мов; лінгвістичні аспекти навчання іноземних мов; інноваційні технології навчання іноземних мов в дошкільній та початковій освіті; теорія і практика дистанційного навчання іноземних мов в закладах середньої та вищої освіти; проблеми навчання іноземних мов за професійним спрямуванням. Видання розраховано на науковців, викладачів, студентів, аспірантів та на широке коло осіб, зацікавлених у вивченні англійської мови.

Тексти публікацій подаються в авторському редагуванні.

УДК 811.111(075.2)
ББК 81.2 АНГЛ я71

All-Ukrainian student scientific and practical Internet-conference

The Challenges and Prospects for Foreign Language Education in the Twenty-First Century

April 12 – 16, 2021

Редактор
Комп'ютерний набір та верстка
Макетування

Самойлюкевич І. В.
Зимовець О. А.
Вознюк О. В.

Формат 60×90/8. Гарнітура TimesNewRoman.

Умовн. друк. арк. 14.35

Видавець і виготовлювач

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua

© ЖДУ, 2021

CONTENTS

PSYCHOLOGICAL PRINCIPLES OF BUILDING AN EFFECTIVE STRATEGY FOR LEARNING FOREIGN LANGUAGES	11
Воробей Софія Анатоліївна, Кравець Олена Євгенівна. Використання теорії множинного інтелекту на заняттях з англійської мови.	11
Гриневиц Олена Василівна, Григор'єва Тетяна Юріївна. Використання автентичного мультфільму як засобу розвитку вмінь інтерактивного спілкування на уроках англійської мови.	14
Svitlana Dorosh, Alexander Voznyuk. Formation of Critical Thinking in Junior Schoolchildren in the Process of Teaching the Humanities.	18
Міхєнко Юлія Володимирівна, Пономаренко Ольга Володимирівна. Фонетичні труднощі англомовного аудіювання та шляхи їх подолання.	21
Лукашук Анастасія Іванівна, Григор'єва Тетяна Юріївна. Формування англомовної компетентності в аудіюванні учнів основної школи.	24
Рябуха Юлія Андріївна, Пономаренко Ольга Володимирівна. Розвиток критичного мислення студентів на заняттях з домашнього англомовного читання.	28
Anastasiia Khrustytska, Olena Zymovets. The Organization of Bilingual Education Program in Primary School.	31
LINGUISTIC ASPECTS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING	33
Васянович Михайло Федорович, Кузьменко Олена Юріївна. Стратегія позитивної ввічливості у дискурсивному просторі відео-інтерв'ю.	33
Григорян Офелія, Корсак Олена Іванівна. Запозичення в українській мові (на прикладі словника іншомовних слів).	38
Гудименко Катерина Сергіївна, Коробова Юлія Володимирівна. Характеристика вмінь аналітичного читання англійською мовою.	43
Карабінович Христина Іванівна, Павлик Володимир Іванович. Метафора у романі-фентезі Дж. Мартіна "Гра престолів": перекладознавчий аспект.	46
Кубик Єлизавета Анатоліївна, Глазунова Тамара Володимирівна. Діалогічне мовлення в процесі навчання іноземної мови.	49

Курташ Анастасія Зіновіївна, Павлик Володимир Іванович. Особливості перекладу кольоролексики з англійської на українську мову (на матеріалі роману Маркуса Зузака «Крадійка книжок»).	52
Кушлик Вероніка Андріївна, Когут Оксана Володимирівна. Лексико-семантичне відображення хронотопу у романі Ренсома Ріггза «Дім дивних дітей».	55
Самофал Анастасія Сергіївна, Бутова Віра Олександрівна. Особливості перекладу інтертекстів у мовній підготовці вчителів англійської мови.	58
Федорів Єва Михайлівна, Венгринюк Мирослава Іванівна. Перекладознавчий аспект багатозначних слів (на прикладі роману О. Уальда «Портрет Доріана Грея»).	61
INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION	64
Daria Karnafel, Oksana Mykhailova. The Formation of Phonetic Competence in Children of Upper-Kindergarten Age in the English Lessons.	64
Корзун Каріна Олександрівна, Дєньгаєва Світлана Вікторівна. Особливості патріотичного виховання молодших школярів на уроках іноземної мови в сучасних суспільних умовах.	66
Alina Korotkikh, Alexander Voznyuk. Integrated Course "I Explore the World" in the New Ukrainian School.	70
Молчанець Іванна Миколаївна, Михайлова Оксана Сергіївна. Формування англомовної граматичної компетентності як мети навчання англійської мови в початковій школі.	73
Оляновська Вікторія Євгеніївна, Гуманкова Ольга Сергіївна. Врахування домінуючих репрезентативних систем учнів початкової школи в процесі формування англомовної компетентності у читанні.	76
Viktoriia Svoboda, Inna Samoilyukevych. Using Story-Based Activities for Developing Young Learners' Emotional Competence in the English Lessons.	79
Семенович Яна Миколаївна, Кравець Олена Євгенівна. Використання методу повної фізичної реакції в навчанні англійської мови дошкільників.	83
Сколоздра Васирина Михайлівна, Мицишин Ірина Ярославівна. Педагогічні умови організації іншомовного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти.	87

Kateryna Sukha, Inna Samoilyukevych. Using Quests in the English Lessons in Primary School within a Meta-Disciplinary Approach.....	91
Kristina Tsariuk, Olena Zymovets. The Formation of Primary School Pupils' Key Competences in the New Ukrainian School.	97
Шпіхернюк Даша Олексіївна, Кравець Олена Євгенівна. Використання казки в дошкільному віці.	100
Liliia Yatskevych, Oksana Mykhailova. The Formation of Grammar Competence of Children of Upper-Kindergarten Age by Means of Didactic Games in the English Lessons.	104
THEORY AND PRACTICE OF DISTANCE LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES IN SECONDARY AND HIGHER EDUCATION	107
Tetiana Dvorko, Olena Zymovets. Using Modern Educational Technologies in Teaching Foreign Languages for Specific Purposes.	107
Карпук Дарина Олександрівна, Холоденко Олена Віталіївна. Особливості дистанційного навчання іноземної мови в закладах освіти.	111
Ковальчук Альона Василівна, Деньгаєва Світлана Вікторівна. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови в початковій школі.	114
Мельничук Анна Вікторівна, Зимовець Олена Анатоліївна. Розробка електронних освітніх ресурсів для навчання іноземної мови у початкових класах.	118
Смогоржевська Алла Дмитрівна, Григор'єва Тетяна Юріївна. Використання мультимедійних засобів навчання на уроках англійської мови.	122
Inna Stavska, Svitlana Dienhaieva. The Use of Information Technologies in Foreign Languages' Teaching in the Conditions of Distance Learning.	125
Elizaveta Khimchyk, Iryna Ivanenko. Advantages and Disadvantages of Learning a Professional Foreign Language during Distance Learning.	128
PROBLEMS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES	131
Liliia Andreichuk, Svitlana Dienhaieva. Formation of Junior Schoolchildren's Moral Values by Means of Ukrainian Ethnopedagogy while Studying the Humanitarian Disciplines (Ukrainian Language and Literary Reading).	131
Anastasiia Andrushchenko, Svitlana Dienhaieva. Aesthetic Education of Primary School Learners in the New Ukrainian School.	134

Maria Bulachok, Alexander Voznyuk. Methodology of Conducting an Experimental Research on the Problem "Non-traditional Ways of Work in the New Ukrainian School as a Means of Social Adaptation of Junior Pupils".	137
Viktoriia Butvinska, Olha Humankova. Economic Education of Preschool Children.	141
Lesya Vivcharenko, Oksana Mykhailova. Education of Sound Culture of Speech in Children of Lower-Kindergarten Age by Means of Ukrainian Folklore.	143
Olha Haistruk, Inna Samoilyukevych. The Formation of Two-Part Singing Skills in Young Learners in a Music School for Children.	146
Tetiana Hibner, Oksana Mykhailova. The Formation of Cognitive Interests in Children of Upper-Kindergarten Age in the Process of Research Activities in Nature.	148
Nataliia Hus, Svitlana Dienhaieva. Pedagogical Conditions for Conducting Non-standard Lessons in Primary School.	151
Kateryna Zimirovych, Alexander Voznyuk. Formation of Cognitive Interest in Junior Schoolchildren by Means of Game Technologies.	153
Olha Kazmirchuk, Svitlana Dienhaieva. The Use of Game Technology in the Educational Process of Primary School.	156
Iryna Kyrylovych, Svitlana Dienhaieva. Formation of Primary School Pupils' Worldviews.	159
Svitlana Komashevska, Olena Zymovets. The Use of Didactic Games at the Lessons of Natural Science in Primary School.	161
Oksana Kulesh, Oksana Mykhailova. Ecological Education of Children of Upper-Kindergarten Age by Means of Natural Excursion.	164
Кухар Анастасія Петрівна, Холоденко Олена Віталіївна. Проблеми навчання іноземних мов за професійним спрямуванням.	166
Oksana Lavreniuk, Alexander Voznyuk. Pedagogical Conditions of Developing Cognitive Interests in Primary School Students.	169
Nataliia Lanova, Olena Zymovets. The Formation of Junior Schoolchildren's Ecological Competence at the Present Stage of the Development of Ukrainian Society.	173
Kateryna Mahalis, Inna Samoilyukevych. The Development of Musical Abilities in Primary School Children by Means of Ukrainian Folk Songs.	175
Yaroslava Maryniokha, Inna Samoilyukevych. Using Innovative Techniques in Music Education of Children of Upper Preschool Age.	178
Maryna Marchenko, Svitlana Dienhaieva. Formation the Bases of Senior Preschoolers' Cultural Competence by Means of Musical Art.	180

Viktoriia Novitska, Oksana Mykhailova. Innovative Techniques of the Formation of Ecological Education of Children of Lower-Kindergarten Age.	182
Olena Osipchuk, Svitlana Dienhaieva. Formation of the Senior Pre-Schooler's Culture of the Behaviour in the Process of the Social Environment Familiarization.....	185
Nina Pylypyshyna, Alexander Voznyuk. Critical Thinking as a Skill of the 21st Century in Primary School Students.	187
Прищепчук Анна Вячеславівна, Кушмар Леся Вікторівна. До питання навчання іноземної мови за професійним спрямуванням.	191
Yuri Regenel, Alexander Voznyuk. The Problem of Forming Students' Learning Motivation.	194
Iryna Romanchenko, Alexander Voznyuk. Ecological Education of Junior Schoolchildren in Extracurricular Activity.....	196
Anna Romanyuk, Inna Samoylyukevych. The Development of Musical Abilities of Students of Grades 1-3 of Music School Based on Educational and Pedagogical Material.....	198
Iryna Salyuk, Olha Humankova. Sensory Education in Montessori Pedagogy.....	200
Viktoriia Spirina, Svitlana Dienhaieva. Children with Visual Impairment's Adaptation to the Preschool Conditions with the Use of Multisensory Means.....	202
Yuliia Stoianova, Olha Humankova. Formation of Communicative Competence in Children of Upper Kindergarten Age by Means of Role-Play Games.	205
Viktoriia Tarasiuk, Svitlana Dienhaieva. The Technologies of Formation in the Future Preschool Educators' Pedagogical Culture.	208
Liudmyla Tymoshchuk, Svitlana Dienhaieva. Storytelling in the Environmental Education of the Preschoolers.	210
Viktoriia Trushkivska, Oksana Mykhailova. Safety of Life of a Child of Kindergarten Age in the Environment.	213
Kateryna Khitsova, Oksana Mykhailova. The Development of Physical Qualities in Children of Lower-Kindergarten Age by Means of Mobile Games.....	215
Kateryna Chyzh, Alexander Voznyuk. Formation of Sensory-Cognitive Competence in Senior Preschool Children by Lego-Construction Means.	217
Yulia Shaiko, Alexander Voznyuk. Adaptation of First Grade Students to Learning in the Educational Environment of the New Ukrainian School.	219
Шемет Ольга Юріївна, Холоденко Олена Віталіївна. Особливості навчання іноземних мов за професійним спрямуванням.	224

PSYCHOLOGICAL PRINCIPLES OF BUILDING AN EFFECTIVE STRATEGY FOR LEARNING FOREIGN LANGUAGES

С. Воробей,

студентка,

О. Кравець,

кандидат. пед. наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРІЇ МНОЖИННОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Вивчати іноземну мову з дітьми дошкільного віку набагато складніше ніж з старшими дітьми або з дорослими, позаяк навчання дошкільників іноземній мові має ряд особливостей . На таких заняттях важливо приділяти увагу кожній дитині, стежити за емоціональним станом дітей і ні в якому випадку не перевантажувати дітей матеріалом. Проблема вивчення іноземної мови в закладах дошкільної освіти, зумовлена зміною пріоритетів та модернізацією системи освіти, це показує те що, система сучасної дошкільної освіти впевнено рухається в європейський і культурний світовий простір. Мовленнєвий апарат старших дошкільників характеризується гнучкістю, особливою сприйнятливістю до формування іншомовної артикуляції. Діти старшого дошкільного віку вже мають розвинені комунікативні здібності, орієнтуються в ситуаціях спілкування і підтримують розмову, вже можуть не тільки підтримувати, але й вести діалог, а також зосереджуватися й концентрувати увагу в ігрових формах діяльності. Такі діти прагнуть привернути на себе увагу і досягти успіху, проявляють інтерес до комунікації , позитивно реагують на заохочення.

Основною формою роботи з навчання дошкільників іноземній мові є заняття. Оптимальною частотністю цих занять прийнято вважати їх проведення — від 2-3 разів на тиждень (Якщо це має форму гурткової роботи — за значної кількості сформованих підгруп дітей) до 4 (якщо кількість груп є незначною і може передбачатися заняття з кожною дитиною у графіку роботи педагога : а також у тому разі , якщо вихователь проводить заняття з дітьми своєї вікової групи).

Аналіз останніх досліджень. Питання дослідження пізнавальних здібностей вивчали Л.Ю. Куліш, К.Д. Ушинський, М.М. Шардаков, Л.Л. Веккер, О.В. Скрипченко, І.М. Румянцева, Б.Г. Ананьєв. Розв'язання проблеми запропоновано у роботах Г. Гарднера, Т. Армстронга, Б. Кемпбела та ін.

Багато років поспіль наша освітня система загалом направлена на те, аби кожного навчати однаково. Звичайно застосування диференційних підходів також використовується, але в більшості це якісь додаткові завдання більшого чи меншого рівня складності. Закріпилась думка про те,що діти різні, але це заважає їхньому навчання звідси утворилось таке поняття як нездібний учень. Проте остальнім часом у нас широко розвивається гуманна педагогіка. Вона закликає вихователя шукати до кожної дитини різні підходи і для кожної з них шукати

різні шляхи досягнення мети. Використовувати особистісний підхід до вихованців.

Теорія множинного інтелекту Говарда Гарднера (The theory of multiple intelligences) пропонує прості та прийнятні методи вивчення та пояснення способу навчання і розвитку особистості. Вперше теорія була опублікована в 1983 році, проте швидко стала класичною моделлю, що сприяє розумінню багатьох аспектів інтелекту людини, стилю її навчання та поведінки. Згідно цієї теорії кожен учень має свій особистий комплексний тип інтелекту, а відповідно й власні способи розуміння та засвоєння матеріалу. Г. Гарднер виділяє дев'ять типів осмислення: вербально-лінгвістичне (Verbal / Linguistic Intelligence), логікоматематичне (Logical / Mathematical Intelligence), візуально-просторове (Visual / Spatial Intelligence), тілеснокінестетичне (Bodily / Kinesthetic Intelligence), музичне (Musical / Rhythmic Intelligence), міжособистісне (Interpersonal Intelligence), внутрішньоособистісне (Intrapersonal Intelligence), натуралістичне (Naturalist Intelligence), екзистенціальне (Existential Intelligence) [1].

Кожен із цих типів інтелекту має свою структуру, функції, форми існування, а отже, є особливим потенціалом для розвитку. Гарднер наголошував, що різні типи інтелекту рідко працюють незалежно. Вони використовуються одночасно і доповнюють одні одного по мірі того, як люди розвивають власні здібності або вирішують проблеми [1].

Згідно з Гарднером «інтелект» - це явище - яке полягає у :

- здатності створювати ефективні продукти і пропонувати послуги, які мають культурну цінність;
- переліку навичок, що дозволяють індивідууму вирішувати життєві проблеми;
- здатності набувати нові знання шляхом вирішення проблем [2, с. 37].

Вихователі у своїй роботі часто приділяють багато уваги першим двом стилям навчання, можна помітити що, і в подальшому навчанні дитини в школі упор також робиться на них. Діти ж з багатими фізичними реакціями та інші діти були змушені навчатися способом засвоєння інформації який абсолютно їм не підходив. Завдання вихователя полягає в тому аби надати однаковий рівень знань та однакові можливості вихованцям з різними стилями сприйняття інформації.

Теорія множинного інтелекту ні в якому разі не стверджує що,кожна дитина володіє лише одним типом інтелекту в дитині присутні всі вісім типів інтелекту ,але кожний з них розвинений в різній кількості. Ця теорія наголошує на багатому різноманітті засобів,якими людина може проявити здібності та таланти в як в межах одного типу, так вона продемонструвати їх і в межах

Один зі способів застосування теорії множинного інтелекту - організація роботи невеликих груп у центрах. Приміщення класу поділяється на зони й певним чином обладнується. Кількість центрів залежить від розміру класу та враховує кількість асистентів педагога з числа батьків і колег, які бажають долучитись до досліджуваного матеріалу. Учні займаються в маленьких групах, виконуючи спеціальні завдання або працюючи над проектом.

Отже виходячи з усього вищесказаного можна зробити висновок що , Організовуючи навчальний процес з залученням теорії множинного інтелекту потрібно дотримуватися чітких вимог та з великою відповідальністю та точністю підходити до вибору методів,прийомів та засобів та форм навчання . Не слід приділяти увагу лише одному з типів інтелекту , а зупинятися кожному з окремих

типів. Відмова від типізованого та одноманітного сьогодення виховання до реалізації засад теорії множинного інтелекту, а це в свою чергу веде за собою урізноманітнення видів діяльності дітей на заняттях з англійської мови може стати великим кроком до успішного та швидкого вивчення не тільки іноземної мови а й засвоєння знань загалом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Gardner, H. Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. – New York: Basic Books, 2011. – 440 pp.

2. Гарднер Говард. Структура розуму: теорія множественного інтелекту / Г. Гарденер, - М., «Вільямс», 2007.

3. Теорія множинного інтелекту Г.Гарднера та потреби сучасної освіти [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/teoriya-mnozhinnogo-intelektu-g-gardnera-ta-potrebi-suchasno-osviti-187814.html>

4. Множинний інтелект [Електронний ресурс]- Режим доступу до ресурсу:<http://inloveforteaching.blogspot.com/p/xxi.html>

*О. Гриневич,
студентка,
Т. Григор'єва,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНОГО МУЛЬТФІЛЬМУ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ВМІНЬ ІНТЕРАКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У сучасному світі тенденції розвитку мовної освіти займають дуже важливе місце в розвитку людини в цілому. Для того, щоб вільно спілкуватися з носіями мови, уникаючи можливих труднощів з коректним розумінням, важливо не тільки володіти сформованою комунікативною компетентністю, а й знати культурні норми країни, володіти знаннями про особливості соціального побуту, способу життя, володіти мовними реаліями, що складно зробити, перебуваючи за межами країни, що вивчається. На жаль, не завжди є можливість активно спілкуватися з носіями мови і ближче знайомитися із соціальними і культурними нормами країни, мова якої вивчається. Щоб мати розуміння про особливості національної культури і уникнути можливих труднощів, багато вчених рекомендують використовувати автентичні художні матеріали.

Навчання іноземної мови в загальноосвітніх навчальних закладах передбачає формування необхідних мовних навичок, тобто учні повинні володіти не тільки лінгвістичною інформацією: знанням слів, словосполучень, фраз, фонетичними і граматичними відомостями, а й практичними навичками усного та писемного мовлення. На сучасному етапі широко обговорюється проблема використання автентичних матеріалів у процесі навчання іноземної мови в середній школі. Слово «автентичний» означає «справжній, що виходить із першоджерела» [1: 209].

Поняття «автентичність» увійшло в методику навчання іноземної мови з поширенням комунікативного підходу з метою максимального наближення процесу навчання до природного спілкування іноземною мовою.

Г. Р. Вороніна називає автентичними матеріали, які запозичені з комунікативної практики носіїв мови [2: 251].

На думку В. С. Тормошевої, більшість автентичних відеоматеріалів (документальні, художні фільми, навчальний кіно з країнознавчим змістом, інформаційні телепередачі, інтерв'ю, рекламні ролики, відеокліпи і т. д.) призначені для жителів країни, що вивчається, і непридатні в своїй первісній формі для навчальних цілей. Завдання викладача – підготувати дидактичний матеріал для роботи з відеосюжетами або їх окремими фрагментами на заняттях іноземної мови [8: 76].

Доступними на всіх етапах викладання англійської мови вважаються навчальні відеоматеріали. З точки зору методики, навчальний фільм (відеофільм) – це спеціально підготовлений в методичному та режисерському плані аудіовізуальний засіб навчання, призначений для створення природних ситуацій мовного спілкування і що володіє великою силою емоційного впливу на учнів за рахунок синтезу основних видів наочності (зорової, слухової, моторної, образної, екстралінгвістичної та ін.) [2: 251].

Автентичні відеоматеріали, які використовуються для навчання іноземної мови можна розділити на: відеозаписи навчальних фільмів та передач за участю носіїв мови; відеозаписи оригінальних телепередач; відеозаписи оригінальних документальних або художніх фільмів; саморобні відеозаписи, створені за участю носіїв мови. Для учнів початкової школи більш придатними в процесі навчання є мультиплікаційні фільми. Застосування мультиплікаційних фільмів в процесі навчання іноземній мові забезпечує занурення молодших школярів в атмосферу реального спілкування носіїв мови, демонструє всю специфіку цього спілкування, включаючи емоційну забарвленість, природний темп мови, конотативну лексику, реалії, міміку, жести [4: 102].

Всі мультиплікаційні фільми діляться на різні жанри. Можна виділити наступні жанри мультиплікаційних фільмів: анімація, пригоди, пародія, комедія, фантастика, фентезі, мюзикл, сімейний мультфільм, казка і перекладка. Отже, існує величезне жанрове розмаїття мультиплікаційних фільмів, саме тому вчитель повинен з обережністю вибирати жанр, відповідний саме до певного уроку і відповідній меті.

Вибір саме автентичних матеріалів обумовлений тим, що автентичні відеоматеріали дають різноманіття зразків мови та її різних регіональних акцентів, загальноновживаної і спеціальної лексики, ідіом і т. д., при цьому в тому контексті, як їх використовують носії мови. Вони гарантують можливість оволодіння іншомовною культурою. Практика демонструє, що учні запам'ятовують те, що чують і бачать в кілька разів краще і правильніше того, що просто чують. Для навчання лексиці відео надає прекрасну можливість показати, як носії мови застосовують граматичні структури і використовують лексичні зврати.

Систематичне і раціональне використання відео на уроках робить процес вивчення іноземних мов більш ефективним. Крім систематичності необхідно визначити місце відеоуроків в системі навчання. Зарубіжні методисти рекомендують проводити заняття з впровадженням відеоматеріалів один раз в тиждень або на два тижні. Тривалість такого заняття близько 45 хвилин. У переважній більшості матеріали тривалістю до 5-10 хвилин.

Робота з автентичними відеоматеріалами на уроці іноземної мови передбачає попередню підготовку вчителем дидактичного матеріалу для всіх етапів роботи з відеофрагментами. Автентичні відеоматеріали можуть містити складні мовні структури, які можуть викликати труднощі в учнів. Завдання вчителя – полегшити сприйняття автентичного матеріалу за допомогою спеціально розроблених вправ.

Відеоматеріали використовуються вчителем на уроці іноземної мови:

- при поясненні нової теми;
- для закріплення вивченого матеріалу;
- при здійсненні контролю;
- для повторення, узагальнення, систематизації мовного матеріалу.

Застосування автентичних відеоматеріалів в процесі навчання іноземної мови забезпечує занурення в реальне спілкування носіїв мови, демонструє всю специфіку цього спілкування, включаючи емоційну забарвленість, природний темп мови, конотативну лексику, реалії, міміку, жести. За допомогою автентичних відеоматеріалів здійснюється показ мовних дій в реальній обстановці з наявністю культурного компонента мови, що сприяє значному прогресу в плані навчання усного мовлення.

Автентичні відеоматеріали дозволяють організувати діалог культур: рідної та іншомовної. Учні спостерігають, як носії мови висловлюють свою позицію з приводу будь-яких феноменів, які мають місце у всіх культурах, але по-різному в них проявляються.

У процесі роботи з автентичним відеоматеріалом учні ніби опиняються в країні мови, що вивчається, і проживають певний проміжок часу, спілкуючись з іншими «мешканцями» цієї країни. Таким чином, створюється занурення в мовне середовище. Здійснюється свого роду реальне спілкування, в ході якого діти вчаться комунікувати іноземною мовою.

Отже, до позитивних моментів використання автентичних відеоматеріалів на уроці іноземної мови відносять:

1. Мова, яка використовується в автентичних матеріалах, може виступати як засіб реального спілкування і відобразити реальну мовну дійсність.

2. Використання автентичних матеріалів знижує ймовірність того, що учні почнуть спотворювати іншомовну дійсність. Подібного роду матеріали є свідченням життя сучасної цивілізації в країні мови, що вивчається, також вони здатні відобразити ідеї та судження, які поширені в певний момент в іншомовному суспільстві.

3. Інформація, яка подається учням з використанням автентичних матеріалів, а це відбувається в умовах не мовленнєвого середовища, має високий рівень авторитетності. Це пояснюється тим, що більшу пізнавальну активність викликає природність автентичних матеріалів, особливо, якщо їх порівнювати зі звичайними навчальними матеріалами, які виконують тільки навчальні функції. Навчальні матеріали, в порівнянні з автентичними, знижують рівень мотивації [6: 124].

Варто зазначити, що використання відеоматеріалів сприяє розвитку психічної діяльності учнів, а саме уваги і пам'яті. Під час перегляду відеофрагменту, учні повністю поглинені тим, що відбувається на екрані, виникає атмосфера спільної пізнавальної діяльності. Для розуміння змісту мультфільму треба докласти чимало зусиль, відповідно, навіть неуважний учень перетворюється на уважного. Важливий і той факт, що використання різних каналів надходження інформації (слуховий і зоровий, моторне сприйняття) позитивно впливає на запам'ятовування країнознавчого і мовного матеріалу.

Використання відео на уроці може допомогти у вирішенні наступних завдань:

- підвищення мотивації навчання;
- інтенсифікація навчання;
- активізація самостійної роботи учнів;
- підвищення якості знань учнів.

Використання відеоматеріалів на початковому етапі навчання особливо корисно; ми можемо пояснити це тим, що відео об'єднує в собі різні аспекти мовного взаємодії. Ґрунтуючись на візуальній інформації про місце події, невербальній поведінці учасників спілкування в конкретній ситуації учні краще розуміють і сприймають отримувану інформацію.

Таким чином, автентичні відеоматеріали мають величезний потенціал для формування соціолінгвістичної компетентності учнів під час навчання іноземної мови. Ці матеріали містять відомості про різні сфери життя і сфери діяльності в країні мови, що вивчається, створюють ілюзію присутності в ній і несуть додаткові відомості про її культури, роблять спілкування автентичним.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Брецько І. І. Методи організації самостійної роботи школярів в процесі навчання іноземної мови. І.І. Брецько. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2016. №1. С. 208-211.
2. Вороніна Г. Р. Комп'ютерно орієнтовані технології у процесі вивчення іноземних мов // Науковий вісник кафедри Юнеско Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія. 2013. № 27. С. 250–255.
3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
4. Інноваційні технології навчання від А до Я / упор. В.Волкова. Київ : Шкільний світ, 2018. 96 с.
5. Кобышева А. В. Современные методы обучения английскому языку. Минск, 2014. 175 с.
6. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій: навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв. кваліф. рівня «магістр». О. Б. Бігич. Київ, 2018. 344 с.
7. Основи формування іншомовної комунікативної компетенції у середній загальноосвітній школі. Кол. авт. під керізн. проф. П. О. Беха. Київ, 2018. 292 с.
8. Тормошева В.С. Використання ресурсів Інтернет у навчанні іноземних мов: навч. посібник / В.С. Тормошева. Мінськ: Інтернет і Наука, 2019. 371 с.

S. Dorosh,
Master Student,
A. Voznyuk,
Professor of the Department of the English
Language and Primary ELT Methodology,
Doctor of Sciences (Pedagogy),
Zhytomyr Ivan Franko State University

FORMATION OF CRITICAL THINKING IN JUNIOR SCHOOLCHILDREN IN THE PROCESS OF TEACHING THE HUMANITIES

The most important characteristic of person's way of life in the XXI century is his/her ability to perceive changes and create them, the ability to work with information throughout life: to obtain it, to process it, to apply it to individual development and self-improvement, to pass it on to another people. Due to this the innovative nature of education must be created being constantly changed, supplemented by something new and also improved. At the moment, the teacher has a task to bring up a person who would be capable of self-education and self-development.

According to philosopher and educator John Dewey, modern education providing students with a large amount of information, must rather develop critical thinking. The researcher of critical thinking, R. Paul, notes that "many things in academic education are characterized by a low cognitive level and contribute to the indiscipline, associativity, inertia of students, interfere with a true understanding of the material."

This, in its turn, blocks students' serious reflection on what they are studying. "Good" students learn to memorize information quickly in a mechanical way; "Bad" students do not know how to memorize information quickly. They are well trained, but not developed; they are not critical thinkers or individuals. Thus, their adaptation to life in society is limited; the need to grow intellectually and ethically is weak" [2, p.3]. One of the innovative technologies that helps students not only to acquire a certain amount of knowledge, but also promotes the development of their personal qualities, is the technology of formation and development of critical thinking [3; 4].

The **purpose** of the article is to find out the role of formation of critical thinking in junior schoolchildren in the process of teaching the Humanities.

In modern conditions of creation of the New Ukrainian School the formation of critical thinking is an important endeavour. By large, thinking is a complex psychological and social phenomenon. The following mental operations can be distinguished in the structure of thinking: comparison, analysis, synthesis, abstraction, generalization, concretization, classification, systematization, etc.

In general, the very technology of development of critical thinking is understood as a certain system of activity. It is based on the study of problems, on independent choice of solutions. A thinking child must draw certain conclusions by comparing certain facts. In order to use critical thinking, one needs to understand which types of mental activity are not critical. Memorization is an important mental operation. Without it, the learning process is impossible.

In Ukraine, for the first time, the problem of developing critical thinking has been raised by Kharkiv researcher A.V.Tyaglo who calls critical thinking "an advanced modern logic" [6].

O.V.Belkina-Kovalchuk notes than "subcritical thinking" can be understood as the

ability of a person (natural or formed) to self-assessing: the phenomena of the surrounding reality; information, scientific knowledge, opinions and statements of other people; the ability to see their positive and negative sides, as well as the desire for better, effective and optimal solution of problems, tasks, to review existing dogmas, stereotypes, traditions. The program "Reading and Writing for the Development of Critical Thinking" has some possibilities in solving this problem [1].

The methodology of the lesson on forming critical thinking is based on the creative cooperation of students and teacher. It is not designed to memorize material, but to pose a problem and find a solution.

While using the elements of "Critical Thinking" technology in Ukrainian language lessons in primary school, the teacher develops a unique personality of the student in the course of learning the language, and such work allows forming students' communicative competence.

The main stages of critical thinking technology are actualization, awareness and reflection.

At the actualization stage, students need to activate the knowledge that they already have and relate it to the material being studied. Teacher also needs to arouse students' interest for the topic being studied, to stimulate their cognitive activity and involve them in determining the expected results. This should take about 10-15% of the lesson.

At the stage of awareness there is a comprehension of new material. Here the teacher needs to acquaint students with new information, maintain their interest and stimulate activity. This stage takes about 50-60% of the allotted time.

The stage of reflection is supposedly directed at the appropriation of new information by students. Inna Bolshakova, the expert of the International Project "Reading and Writing for the Development of Critical Thinking", describes the task of teachers at this stage as follows:

- returning students to the beginning of the lesson, to their thoughts about the topic being studied;
- encouraging students to retell "new" information, to express "new" ideas in their own words;
- organizing collective discussions and exchange of views;
- analysing the process of mental activity with students [2, p.5].

Summarizing all this, we can say that while learning the technology of critical thinking, students go through three stages in mastering the material: perception – comprehension – application. Children use knowledge from one discipline to understand other disciplines. The implementation of such an approach in the lesson will contribute to the formation of interdisciplinary competence of junior students [5].

Also, in accordance with the goals and objectives of the lesson, one can use different methods (strategies) of work in the lesson. There are the following strategies:

1. Strategy "Brainstorming".
2. Strategy "Associative bush".
3. Strategy "Prediction".
4. Strategy "Reading with foresight".
5. Strategy "Reading marked".
6. Cubing strategy, etc.

Thus, modern society is changing very quickly and it is quite difficult to predict something for the future. In general, it is difficult to imagine what knowledge children will need and what they will not.

The new Ukrainian School sets new tasks, among them is the development of technologies for forming critical thinking that presuppose creating additional motivation for learning, forming the conditions for understanding the material and providing assistance in generalizing the acquired knowledge, teaching to highlight the main thing, managing emotions, assessing risks, making decisions, solving problems, cooperating with others.

REFERENCES

1. Белкіна-Ковальчук О.В. Формування критичного мислення учнів початкових класів у процесі навчання: дис. ...канд. педагог. наук: 13.00.09/ О.В.Белкіна-Ковальчук Луцьк: Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки, 2006. 215 с.
2. Большакова І. Розвиток критичного мислення // Початкова освіта. – 2013. №44 С. 3–8.
3. Вознюк О.В. Цільові орієнтири розвитку сучасного школяра // Педагогічний вісник. 2015. № 4(36). С. 3-8.
4. Вознюк О. В. Основні аспекти теорії успіху: до питання формування соціально зрілої і відповідальної особистості школяра // Дидактика: теорія і практика : зб. наук. праць / [за наук. ред. д-ра пед. наук Г. О. Васьківської]. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. С. 13-20.
5. Рачинська І. М. Технологія формування та розвитку критичного мислення // Початкове навчання та виховання. 2013. №29 С. 12-16.
6. Тягло А. В. Логика критического мышления (в конспективном изложении) // Харьковский ин-т управления, 1996. -72 с.

Ю. Міхійенко,
студентка,
О. Пономаренко,
кандидат пед. наук, доцент,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ФОНЕТИЧНІ ТРУДНОЩІ АНГЛОМОВНОГО АУДІЮВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Аудіювання є надзвичайно важливим аспектом вивчення іноземної мови. Цю думку доводила велика кількість вчених та методистів, включаючи Г.Борецьку, яка стверджувала, що «засвоєння іноземної мови та розвиток мовленнєвих навичок здійснюється переважно через слухання, тому аудіюванню необхідно приділяти більше уваги, ніж іншим умінням» [1:46]. Практичною метою аудіювання за словами Л. А. Спіфанцевої є «навчити учнів розуміти на слух іноземну мову, пропоновану в нормативному темпі вчителем або в записі» [2: 32]. Для досягнення цієї мети в процесі навчання аудіювання учні повинні навчитися розчленовувати потік іноземної мови, виокремлювати та ідентифікувати знайомі елементи, виділяти серед знайомих елементів значущі, з'єднувати їх у значеннєві віхи й систематизувати останні в значеннєве ціле.

Як показує практика, аудіювання є одним із найскладніших та найпроблемніших видів мовленнєвої діяльності. Навчити аудіюванню завжди складніше, ніж інших видів мовленнєвої діяльності. Однією з основних причин є відсутність іншомовного середовища.

Вчені поділяють усі труднощі аудіювання на *суб'єктивні* (пов'язані із індивідуально-віковими особливостями учнів); *мовні або об'єктивні* (фонетичні, лексичні, граматичні); *труднощі, зумовлені умовами сприймання* (темپ повідомлення, об'єм тексту, тривалість звучання, джерело аудіотексту, наявність невідомих слів).

Одними з найскладніших труднощів вважаються фонетичні, до яких належить сприймання й розпізнавання окремих звуків та їх сполучень у мовленнєвому потоці, а також різних інтонацій. Погано розвинений фонетичний слух, відсутність вимовних навичок, недостатня сформованість акустично-артикуляційних образів відволікає увагу слухача на мовну форму повідомлення, в результаті чого не розпізнаються слова і синтагми [4:142].

До фонетичних труднощів належить перехід мовлення у ритмічні моделі, які впливають на окремі відрізки слів, з'єднуючи їх в один потік, що ускладнює чітке розуміння змісту прослуханого через неможливість розпізнати кожне слово та визначити, де фонема починається та закінчується. Крім того, англійська мова намагається уникати складів, що починаються з голосної. В наслідок цього у процесі спілкування переноситься приголосний з попереднього складу до наступного. Наприклад: *went in- [wen tin], made out-[mei daut], great ape-[grei teip]*.

Процес асиміляції приголосних звуків також викликає складнощі у розпізнаванні звуків під час процесу слухання. Може виникнути певна змістова плутанина, коли асиміляція створює форму слова, ідентичну справжньому, але іншому за значенням. Прикладами можуть бути: *light grey-like grey, white board-wipe board*.

Ще одним явищем, притаманним розмовній англійській мові, є елізія, тобто

повна втрата звуків, як голосних, так і приголосних. У розмовній мові частіше за все відбувається елізія голосних, що часто супроводжує асиміляцію та елізію приголосних. Часто таке явище відбувається зі звуками [t], [d] у кінці слів. Наприклад *feed-feet*. Також даному явищу може піддаватися звук [ð], особливо у слові *the*, яке може вимовлятися як [ə]. В наслідок цього слово складно відрізнити від англійського артикля *a*. Існує також тенденція послаблювати вимову конструкції *there is* у реченнях. Наприклад, у реченні *There is a bird on the roof* конструкція *there is* може вимовлятися як [ez] або [əz].

У процесі мовлення фонемі часто вбивають одна на одну. Цей ефект, відомий як спільна артикуляція, за допомогою якого мовець робить короткі скорочення, коли артикулятори (язик, зуби, щелепи) переміщуються з одного положення в інше. На приголосний звук на початку складу впливає голосний, що йде наступним і навпаки. Наприклад, назальний звук [n] впливає на наступний голосний звук і робить його ширшим. Так звук [i:] у словах *need i feed* є різним. [4: 142].

Крім того, англійська мова часто вважається особливо важкою для розуміння через невідповідність написання слів їх вимові; значно більшу кількість звуків ніж літер; велику кількість слів, що можуть вимовлятися однаково, але мати різне значення; перетворення альвеолярних звуків в дентальні під впливом міжзубних звуків, що зумовлює складність розрізнення англійських звуків [t] і [d]; складність розрізнення глухих проривних звуків [p], [t],[k]; труднощі в диференціації фонем [v], [w] через їх акустичну схожість; складність диференціації звуків [ð] і [d]. З приводу голосних звуків складним завданням є розрізнення звуків [i:] та [i], [ʌ] [a:] та [ɒ]. Наявність дифтонгів та трифтонгів в англійській мові може також викликати труднощі через відсутність таких явищ в рідній мові.

Навіть студенти, які добре володіють граматикою та словниковим запасом, можуть мати труднощі з розумінням природної мови. І те саме стосується навіть слухачів, які гарно розуміються на темі та мають гарні уміння передбачення. Це може відбуватися з ряду причин, одна з яких полягає в тому, що їм важко розшифрувати "сигнал", який надходить до них. Під "розшифровкою" мається на увазі сприйняття звуків англійської мови та їхню психічну прив'язку до слів та фраз, якими вони володіють у своїй мові.

Наявність даних труднощів обумовлює важливість розвитку операційних умінь англомовного аудіювання. Операційні вміння включають здатність розпізнавати основні звуки, які називаються фонемами, з яких складається слово, і знати, що означає слово, розпізнавати його в контексті та знати, чи правильно воно використовується в реченні. Ці вміння допомагають розпізнати вже знайомі їм слова та озвучувати нові.

Основним нашим завданням є розробка вправ, які мають на меті розвинути операційні вміння англомовного аудіювання, тобто навчити обробляти акустичні сигнали, щоб отримати смислові звуки в потоці мовлення. Іншими словами, використовувати інформацію в самому мовленні, щоб спробувати зрозуміти значення, вміти сегментувати мовлення на ідентифіковані звуки та накладати на них структуру з точки зору словосполучень, речень та інтонаційних схем. У той же час, важливим етапом є вміння використовувати будь-які доступні підказки, щоб зробити висновок про значення слів, словосполучень та речень. Такими підказками можуть бути наголос на значущих словах, використання пауз, що позначають інформаційні відрізки мовлення, а також зв'язок наголошеного з

ненаголошеними складами, посилений темп, супутня невербальна поведінка, така як хитання головою.

Саме ці операційні вміння дозволяють студентам використовувати їх лексичні знання, щоб присвоїти значення словам і використовувати логічні міркування, щоб зробити висновок про зв'язок між ними, а отже чітко розуміти зміст почутого.

Розвиток операційних умінь англомовного аудіювання є особливо ефективним, коли навички сприйняття іноземного мовлення є недостатньо розвинені, оскільки слухачі мають розуміти зміст прослуханого навіть якщо зустрічається незнайома лексика або структури. Даний підхід допомагає студентам не розгубитися та розпізнавати відомі слова в потоці швидко зв'язного мовлення. Варто наголосити на тому, що справа не в швидкому темпі, а просто в тому, що люди розмовляють із такою швидкістю, що мозку практично неможливо обробити кожне слово. Тому студентам часто дуже важко сприймати аудіо тексти [5: 123].

Отже, аудіювання є одним із найскладніших видів мовленнєвої діяльності на що впливають фонетичні труднощі, з якими стикаються студенти під час англомовного аудіювання. До них належать асиміляція приголосних звуків, явище елізії, спільна артикуляція звуків, невідповідність написання слів їх вимові; значно більша кількість звуків ніж літер, наявність дифтонгів і трифтонгів та багато інших. Наявність даних труднощів обумовлює важливість розвитку операційних умінь англомовного аудіювання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Борецька Е. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні: монографія. К.: Вид-во КНЛУ, 2012. 145 с.
2. Спіфанцева Л. Аудіювання. Англійська мова. Харків: Вид-во Основа, 2010 . 78с.
3. Field J. Listening in the language classroom. Oxford: Oxford University Press, 2009. 384 p .
4. Anderson A., Lynch T. Language Teaching. A Scheme for Teacher's Education. Listening. Oxford: Oxford University Press, 1998. 154 p.

*А. Лукашук,
студентка,
Т. Григор'єва,
кандидат. пед. наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. В умовах комунікативної спрямованості навчання учнів іноземної мови та відповідно до основної мети навчання іноземної мови в школі – формування комунікативної компетентності, проблема навчання аудіюванню є особливо актуальною.

Без аудіювання, мовне спілкування стає неможливим. Володіння іноземною мовою як засобом комунікації передбачає не тільки вміння висловити свої думки, почуття, наміри, а й вміння зрозуміти мову інших людей, як при особистому спілкуванні, так і по радіо, телебаченню тощо. Точність і повнота сприйняття отриманої інформації багато в чому визначає подальші дії учасників комунікації, їх реакцію. Отже, навчання аудіюванню, як самостійного виду мовленнєвої діяльності – одна з найважливіших цілей навчання.

В останні роки ведеться серйозний теоретичний пошук у вивченні цього складного процесу. Проблема аудіювання все більше привертає увагу методистів, тому що аналіз методичної літератури показує, що з чотирьох видів мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, аудіювання, письма), аудіюванню приділяється менша кількість часу на уроці іноземної мови, хоча з точки зору необхідності практичного оволодіння англійською мовою, аудіювання є не менш значущим, ніж говоріння.

Проблемою навчання аудіювання займалися і займаються багато методистів, такі як Б. Бігич, Л. Ванде, О. Петрашук, О. Тарнопольський, М. Ткаченко та інші. Із зарубіжних авторів слід згадати Д. Брауна, Дж. Емері та Дж. Хармера.

Виходячи з усього вище сказаного, можна зробити висновок, що тема нашого дослідження, яка стосується проблем формування навичок аудіювання в школярів у процесі навчання іноземній мові, дуже важлива і **актуальна** в даний час.

Мета роботи – розглянути труднощі, що виникають у процесі формування англomовної компетентності в аудіюванні учнів і можливі шляхи їх подолання.

Виклад основного матеріалу. У процесі навчання іноземних мов основною метою є формування і розвиток комунікативної культури школярів, а також підготовка до практичного оволодіння іноземною мовою. Успішне оволодіння іноземною мовою, як засобом спілкування, полягає не тільки в умінні висловлювати власні думки, а й в умінні розуміти мову інших людей, як при безпосередньому спілкуванні, так і через засоби масової інформації. Аудіювання – це процес сприйняття і розуміння мови на слух. Існують різні тлумачення якісних характеристик компетентності в аудіюванні та її складових. Наприклад, О. Бігич вважає, що компетентність в аудіюванні – це здатність слухати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах прямого й опосередкованого спілкування [1: 19–20]. О. Тарнопольський зазначає, що аудіювання це «рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який забезпечує розуміння того, що сприймається на слух, і належить до усної форми

мовлення» [2: 124].

Аудіювання є одним з чотирьох видів діяльності поряд з читанням, говорінням і письмом, причому аудіювання, як і читання, відноситься до рецептивних видів мовленнєвої діяльності, в той час як говоріння та письмо – до продуктивних. Рецептивна природа аудіювання означає, що основна діяльність людини полягає в сприйнятті, розумінні і переробці почутої інформації. Людині властиво слухати і розуміти значно більший обсяг інформації і на більш високому рівні, ніж висловлювати свої думки за допомогою говоріння або письма. Аудіювання становить основу спілкування, з нього починається оволодіння усною комунікацією.

Відомо, що навіть люди, які добре володіють іноземною мовою, все ж відчують деякі труднощі при сприйнятті іноземної мови на слух. В реальних умовах спілкування обсяг інформації, яка сприймається на слух, досить високий. Встановлено, що в сучасному суспільстві люди слухають 45% часу, розмовляють 30%, читають 16%, а пишуть тільки 9%. Крім спеціально підготовлених завдань, спрямованих на розвиток навичок і вмінь аудіювання, учні більшу частину часу на занятті слухають промову викладача, а також своїх товаришів. Без досвіду аудіювання неможливий елементарний акт усної комунікації, який передбачає не тільки прийом, а й передачу інформації. Таким чином, стає очевидно, що аудіювання є таким же важливим мовленнєвим вмінням, як і інші види мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, письмо). Аудіювання, як і читання є пасивним видом мовленнєвої діяльності, але при читанні учень може кілька разів повертатися до одного і того ж уривку тексту, якщо він зазнає труднощів при розумінні, а при аудіюванні у нього відсутня можливість самостійно регулювати процес.

Можна виділити дві групи труднощів, які часто зустрічаються при аудіюванні: мовні труднощі і труднощі, пов'язані з умовами пред'явлення повідомлення.

У свою чергу, мовні труднощі можна поділити на три групи: фонетичні, граматичні, лексичні [3: 89–90].

1. *Фонетичні*. Труднощі, пов'язані безпосередньо із сприйняттям на слух іноземної мови. Розрізняють два типи слуху: фонематичний, що відповідає за сприйняття окремих мовних явищ і мовний, який включає в себе процес пізнавання цілого в певному контексті. У рідній мові це компенсується величезною практикою в слуханні, однак, при вивченні іноземної мови ситуація дещо інша. Будь-яка особливість вимови, тембр голосу, темп, з яким людина говорить, а також деякі дефекти мови будуть ускладнювати її розуміння. Для розвитку фонематичного слуху, з нашої точки зору, корисними є такі вправи, як повторення слів і словосполучень за диктором, спочатку із зоровою опорою, а потім без неї, визначення кількості складів у словах, а також ударного складу. Для розвитку мовного слуху ефективними є вправи по визначенню кількості слів у реченні, а також послідовності речень в тексті. Важливо і те, що чим більше учень буде слухати носіїв мови різної статі і різних вікових груп, тим легше він адаптується до індивідуальної манери мови. Учні, що навчаються, на заняттях звикають слухати свого викладача, що може викликати в подальшому складності при розумінні мови інших людей.

2. *Граматичні*. Труднощі, пов'язані з наявністю в мові, що вивчається, граматичних конструкцій, які відсутні в рідній мові. Тексти для аудіювання

повинні містити тільки такі невивчені граматичні явища, про значення яких учні можуть здогадатися по контексту або формам, які збігаються з формами рідної мови, і вивчені раніше граматичні явища іноземної мови. Для подолання цих труднощів ми вважаємо досить ефективним виконання наступних вправ:

- визначення головних членів речення;
- визначення кордону між головним і підрядним у складному реченні;
- визначення незнайомих граматичних конструкцій в ряді коротких текстів;
- виділення певних частин мови в аудіо фрагментах;
- складання питань і відповідей по прослуханому з урахуванням граматичного матеріалу, що відпрацьовується в навчальних текстах (робота в парах).

3. *Лексичні*. Такий вид труднощів має на увазі наявність незнайомих для учнів слів в пред'явленому фрагменті мови. Рекомендується використовувати для аудіювання тексти, зміст незнайомих лексичних одиниць в яких складає не більше 3%. Наявність незнайомих слів не повинна заважати розумінню змісту прослуханої інформації. Для цього незнайомий лексичний матеріал має бути рівномірно розподілений упродовж тексту та не має нести у собі ключової інформації [4: 30]. Дуже важливим умінням в подоланні труднощів лексичного характеру є формування вміння здогадуватися про значення нових слів, а також розуміти зміст тексту в цілому, не дивлячись на наявність в ньому незнайомих слів, як би «перестрибуючи» через них. З цією метою можна рекомендувати виконання вправ:

- на визначення нового слова за дефініцією на іноземній мові, наприклад English- English;
- за вибором з декількох речень на рідній мові (речення подані в письмовому вигляді) того, що найбільш точно передає значення почутого учнями речення на іноземній мові;
- підбір синонімів / антонімів до слів;
- визначення значень багатозначних слів.

На додаток до цієї групи труднощів також варто додати, що велике значення має довжина речень і обсяг запропонованого для прослуховування тексту. На першому етапі навчання звучання тексту не повинно перевищувати 1-1,5 хв, потім поступово потрібно збільшувати тривалість до 3-5 хвилин. Речення не повинні бути занадто довгими. Якщо є необхідність прослухати більш довгий текст, слід пред'являти його по частинах, а також запропонувати учням виконати передтекстові завдання, які зможуть допомогти при прослуховуванні тексту. У цьому контексті розвиток короткочасної пам'яті є важливим складовим у процесі навчання. Як показує практика, досить ефективними вправами для розвитку цього типу пам'яті є вправи, побудовані за принципом «снігової кулі» (перший учень повторює перше речення, другий – перше і друге і так далі).

Під труднощами, пов'язаними з умовами пред'явлення повідомлення, ми розуміємо кількість прослуховувань, темп та індивідуальні особливості мови мовця. З метою полегшення розуміння і запам'ятовування змісту викладачі нерідко використовують, в якості навчального прийому, повторне прослуховування повідомлення. Однак, такий спосіб вважається малопродуктивним і його застосування рекомендовано лише на початкових етапах навчання. Аудіювання має свої характерні особливості – це швидкість і неповторність слухової рецепції. Успішним вважається навчання аудіювання, коли при безпосередньому спілкуванні на іноземній мові людина з першого разу

розуміє свого співрозмовника.

Успішність даного виду мовленнєвої діяльності може бути забезпечена допоміжними засобами, що не порушують його природу, такими як зорова опора, знайомий голос тощо. Відомо, що швидкий темп пред'явлення повідомлення завжди викликає труднощі при сприйнятті, тому при навчанні, оптимальним вважається такий темп мови, який близький до власного темпу мови учня. Щоб досягти цього, рекомендується поступово збільшувати швидкість звучання, орієнтуючись на можливості учнів.

Висновки. Аудіювання є складним психофізіологічним процесом.

Психологічною основою розуміння є процеси сприйняття, впізнавання мовних образів, розуміння їх значень, процеси антиципації (вгадування) і осмислення інформації, процеси угруповання відомостей, їх узагальнення, утримання інформації в пам'яті, процеси виведення висновків.

При недостатній сформованості компонентів процесу аудіювання він протікає з більшими чи меншими труднощами. До психологічних факторів труднощів сприйняття іноземної мови на слух відносяться деякі особливості слухової пам'яті. До лінгвістичних труднощів тексту, що прослуховується, відноситься, перш за все, наявність у тексті певної кількості незнайомих і незрозумілих слів, мовного матеріалу. До мовних труднощів слід віднести стилістичні особливості тексту, фонетичні особливості іноземної мови, граматичну складову. До факторів, що ускладнюють аудіювання, відносяться також особливості голосових даних диктора (тембр, висота) і темп мовлення.

Ефективне навчання аудіюванню неможливо без градації та урахування труднощів цього виду мовленнєвої діяльності. Ретельно підібраний комплекс вправ, їх посиленість і послідовність, а також створення комфортних для навчання аудіювання психологічних умов є невід'ємними факторами успіху в опануванні даним видом мовленнєвої діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Іноземні мови. № 2/2012 (70). Київський національний лінгвістичний університет. 2012. – С. 19 – 30.

2. Гарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: Навч. посібник. К.: Фірма «ІНКОС», 2006. 248 с.

3. Шимків І. В. Аудіювання як вид іншомовної мовленнєвої діяльності Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2015. № 2. С. 85 – 90.

4. Дячук Н. Особливості формування англomовної аудитивної компетентності старшокласників. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка 2017. № 4. С. 27–33.

*Ю. Рябуха,
студентка,
О. Пономаренко,
кандидат пед. наук, доцент кафедри
германської філології та методики
викладання іноземних мов,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя*

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ДОМАШНЬОГО АНГЛОМОВНОГО ЧИТАННЯ

Розвиток критичного мислення є одним з найважливіших завдань університетської освіти в усьому світі. Однак сучасні дослідження в цій області показують, що студентам вищих навчальних закладів не вистачає здатності критично мислити. В свою чергу, освітні програми пропонують посилити критичне мислення студентів шляхом читання художнього тексту.

Визначення поняття критичного мислення не є простим. Зарубіжні науковці пропонують різні точки зору на цей термін. Дж.Баттеруорт, Г.Тудейтс, Дж. Лау, С. Ханнам, Л.Елдер та ряд інших вчених проводили дослідження й обговорення проблем розвитку критичного мислення.

Мейсон стверджує, що критичне мислення може стосуватися навичок міркування, схильності (у формі критичного ставлення та моральної орієнтації) або знання певної дисципліни, в якій можна висловити думку [1, с. 5]. Пол і Елдер роблять висновок, що критичний мислитель – це той, хто формулює відповідні питання, або здатний накопичувати відповідну інформацію і оцінювати її, щоб дійти до певних висновків. Одночасно критичний мислитель готовий прийняти альтернативні системи мислення і повідомити їх іншим з метою знайти спільне рішення. На думку авторів, критичне мислення – це «поняття, що включає в себе чотири елементи», оскільки це «самонаправлене, самодисципліноване, самоконтрольоване і самокорегуюче мислення» [2, с. 4].

Загальним для всіх визначень є те, що вони пов'язують воедино два різні елементи цього явища – уміння критичного міркування (здатність робити висновки, оцінювати, визначати і т. д.) і моральну схильність (готовність приймати нові ідеї, концепції та точки зору). Вирішальне питання щодо застосування критичного мислення полягає в тому, як включити обидва аспекти в навчальний процес.

Вітчизняні автори О. С. Нікітченко та О. А. Тарасова пояснюють, що критичне мислення це процес аналізу, синтезування й обґрунтування оцінки достовірності (цінності) інформації, який має такі характеристики:

- самостійність;
- постановка проблем;
- ухвалення рішення;
- чітка аргументованість;
- соціальність [3, с. 7].

Критичне мислення не є специфічним предметом, який повинен викладатися окремо зі своєю власною програмою. Деякі основні його уміння, включаючи інтерпретацію, аналіз, оцінку, умовивід, пояснення та саморегуляцію, можуть застосовуватися на заняттях з домашнього англомовного читання з заходами по

розширенню можливостей критичного мислення студентів [4, с. 2].

Хоча читання є процесом, який надає численні можливості для розвитку умінь критичного мислення, варто зазначити, що буквальне розуміння тексту не обов'язково передбачає критичне осмислення прочитаного. Таким чином, логічне мислення включає в себе об'єднання окремих частин інформації, щоб отримати більше значення, ніж можна було б очікувати. Читаючи уривок, ми робимо дуже багато висновків, тобто отримуємо набагато більше сенсу, ніж буквальне тлумачення слів.

Дослідники, які вивчають критичне мислення, одним із способів викладання визнають створення класифікації запитань та навчальних цілей. Ідея полягає в тому, що просте запам'ятовування якогось факту або переказ прочитаного тексту є метою «низького рівня». Більш ефективними є дії «високого рівня», такі як створення нових ідей або виведення нових умовиводів [5, с. 16].

Загальнопоширеним прикладом такої класифікації є таксономія Блума, яка слугує не лише як засіб для постановки цілей уроку, а й як технологія розвитку критичного мислення студентів, адже мисленнєві уміння високого порядку, за Блумом, належать до когнітивних умінь критичного мислення. Дослідник визначив критичне мислення як здатність досягати знання шляхом дослідження ідей, що відносяться до наступних шести рівнів, а саме: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез і оцінка.

Враховуючи раніше сказане, таксономію Блума можна ефективно використовувати на заняттях з домашнього англомовного читання, але студенти повинні поступово пройти через всі рівні, щоб розвинути уміння мислення вищого рівня. Для досягнення бажаного успіху, читачі повинні оволодіти уміннями логічного висновку і міркування, навчитися встановлювати значущі зв'язки між інформацією в тексті і відповідними фоновими знаннями. Центральне місце тут займатиме знання того, що являє собою умовивід або причинно-логічне відношення, і здатність розпізнати або побудувати його, коли це необхідно, щоб сформулювати ментальне уявлення тексту.

Студент з розвиненим критичним мисленням повинен вміти:

- виразити свою думку;
- погодитися/ не погодитися з твердженням, аргументуючи свою відповідь;
- задавати питання відкритого типу;
- використати попередні знання та досвід;
- оцінити надійність джерела інформації;
- зіставити факти з думкою автора/письменника;
- читати між рядків (визначити прихований сенс);
- підбити підсумки;
- передбачити розвиток подій.

Варто також пам'ятати, що специфікою будь-якої технології розвитку критичного мислення є той факт, що її ефективність не можна оцінити кількісно, а тільки якісно – за спостереженнями викладача та загальним фідбеком студентів. Тому, щоб оцінити ефективність та перевірити рівень розвитку критичного мислення, можна запропонувати анкетування до та після експерименту.

Отже, дослідження стверджує, що завдяки регулярній практиці критичного читання студенти можуть навчитися стимулювати свої думки. Однак, щоб зробити цю стратегію більш ефективною, учасники повинні володіти достатніми знаннями англійської мови, в той час як викладач повинен запропонувати цікаву

тему, щоб стимулювати їх критичне мислення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Mason M. *Critical Thinking and Learning*. Malden; Oxford: Blackwell Publishing, 2008. 131 p.
2. Paul R., Elder L. *The Miniature Guide to Critical Thinking: Concepts and Tools*. Near University of California at Berkeley, 2007. 22 p.
3. Нікітченко О. С., Тарасова О. А. *Формування навичок критичного мислення на уроках іноземної мови: навч. посіб.* Харків: Друкарня Мадрид, 2017. 104 с.
4. Facione P. *Critical thinking: A statement of expert consensus for purposes of educational assessment and instruction*. Newark: American Philosophical Association, 1990. 20 p.
5. Кроуфорд А., Саул Е. *Технології розвитку критичного мислення учнів: адаптований переклад з англ./ за ред. О. Пометун*. К.: Вид-во «Плеяди», 2006. 303 с.

A. Khrustytska,
Student,

O. Zymovets,
Teacher,

Zhytomyr Ivan Franko State University

THE ORGANIZATION OF BILINGUAL EDUCATION PROGRAM IN PRIMARY SCHOOL

Bilingual learning is widely supported by schools that give extensive opportunities for their pupils to achieve high linguistic proficiency by means of studying in two or more languages. Educational programs for primary school with in-depth study of a foreign language are compiled in the framework of an experimental pedagogical project on the development of a bilingual school of the innovation type, that provides two languages – a state language and a foreign one for the optional use.

The main purpose of learning a foreign language in primary school is the formation of communicative competence provided by linguistic, speech and socio-cultural experience, correlated with the age capabilities of junior schoolchildren. At the end of the 4th grade pupils are supposed to reach level A2, which corresponds to the European recommendations on linguistic education in mastering a foreign language by primary school pupils through speaking, listening, reading and writing.

Contemporary problem in bilingual education is determined by the fact that communicative approaches do not sufficiently take into account the specificity of languages as a reflection of the system of cultural values, on the basis of which specific communities of people and speech behavior of their members are being built [1: 240]. Due to the researches in the field of sociolinguistics (O. Akhmanova, L. Nikolsky), linguistic-cultural studies (Y. Verezhchigin, D. Gudkov, P. Donets, V. Kostomarov, Y. Stepanov), ethnolinguistics (A. Gerd, V. Kononenko, etc.), psycholinguistics (I. Zimnya, Yu. Karaulov, G. Kolshansky) it becomes obvious that for the successful communication in a certain language it is necessary not only to be able to master a language material but also know the specific concepts typical for the ethno-community, possess outstanding knowledge associated with culture and customs of this community of people.

The initial stage in studying a foreign language in the educational institution is extremely important, since during this period, psycholinguistic foundations of foreign communicative competence are required for the further development and improvement. Here the bases for the formation of foreign phonetic, lexical, grammatical and spelling skills, as well as listening, speaking, reading and writing skills are formed within the curriculum requirements. In accordance with the new structure of school foreign language education, the initial stage is determined by 1-4 classes.

The *topicality* of the research is determined by a great number of schools and classes with bilingual education programs across Ukraine and foreign countries. Most primary schools in our country maintain Ukrainian-English, Ukrainian-German, Ukrainian-French and other bilingual programs. Besides, from an international aspect, bilingualism and bilingual education have a promising perspective, especially in the countries envisioning themselves as global players conscious of their need for interculturally competent population. Bilingualism in early childhood reflects the specific human ability to deal with more than one language at a time and, that's why,

encourages implementing bilingual language programs throughout the educational system [2: 580].

Schools with bilingual education programs aim at academic success for all schoolchildren, including primary school pupils, as well as high standards for both pupils and teachers who get professional development that adds more *practical value* to bilingual training.

The *aim* of the current research is to characterize the general principles of bilingual education and establish the main factors for realizing a bilingual education program in primary school in Ukraine.

Bilingual education lies in the immersion of whole classes in a second language which may be partial starting with a small selection of tasks, topics or subjects (such as math and geography) or total covering all subjects. The purist understanding of keeping languages strictly separate is substituted by a communicative style welcoming code-switching, which makes contemporary education approaches close to the aim of fostering the development of bilingual speakers [2: 581].

Bilingual education can be provided in various modes. Thus, some scholars [3; 3: 476; 4: 662] differentiate weak and strong forms. The objective of a weak form program is to get pupils start to study in the foreign language as soon as possible and is often viewed as a track for low-achieving learners or as a remedial program providing them with a limited number of years of bilingual training (mostly 2–3 years) before letting them out into a monolingual educational environment. The strong model of bilingual education is seen as an enriching bilingual program designed to help students achieve a high level of proficiency in two or more languages. Such programs mostly provide pupils with bilingual education during the whole period of their studying at school and aim to help students become bilateral and bicultural.

Though there are many forms of organizing bilingual education programs, there are three models of strong bilingual education that are frequently implemented. They include developmental bilingual education programs for students from language minority groups, immersion bilingual education programs for intensive language learning practice, and two-way bilingual programs known as dual-language or dual-immersion programs.

Bilingual education programs embrace their unique context and special characteristics. Having analyzed their implementation in schools in Ukraine and abroad [5; 6], it's possible to single out *a range of factors to establish bilingual education programs* in primary schools:

- 1) maintaining the students' native language and culture while learning English;
- 2) the majority of the school administration and staff are supposed to be proficient in two languages;
- 3) facilities and supplies available at school to create a natural communicative and cultural environment like a large number of books in every classroom, both in the native languages or listening centers, a reading corner and a computer center etc.;
- 4) organizing a class interior in the way that promotes direct communication – arranging desks in groups of four or five so that the teacher moves among the groups and interacts with each pupil depending on the topics and methods;
- 5) keeping the pupils' right to communicate in both their native and foreign languages accompanied by encouraging teacher-directed and independent learners to be enthusiastic and participate in the lessons to sustain a communicative environment for pupils;

6) creating possibilities of removing successful learners from the classes where English is taught as a second language to develop their skills faster;

7) spending a part of each day with foreign language speakers or talking a target language more to get successfully endorsed into another culture;

8) involving techniques for group, student-to-student and teacher-to-student meaningful interaction focused on instructional tasks;

9) the high level of parents' involvement is second in importance in assuring the success of the bilingual program.

The condition of the effective process of training a second foreign language is the use of a cognitive-communicative approach, which provides a conscious assimilation of the educational-language material of the second foreign language. During the cognitive approach all types of imitative and reproductive exercises become secondary. The main place in the training process is given to the exercises and tasks of cognitive nature, when the second language is a real means of comprehension [7].

To summarize, factors of establishing bilingual education programs in primary schools exhibit three of the most significant elements of effective practices:

1) enthusiastic pupils flexible and active for providing successful learning and development programs;

2) administration, teachers and staff caring about the students and passionate about teaching;

3) parents getting involved and volunteering in their children's educational activities.

Bilingualism develops intercultural competence of primary school pupils and greatly contributes to their understanding of socio-cultural differences.

REFERENCES

1. Потебня А.А. Эстетика и поэтика. М.: Искусство, 1976. 260 с.

2. Tracy R. Bilingual Education: International Perspectives // International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences. N.Y: Elsevier Ltd, 2015. P. 580-586.

3. Schwinge D. Bilingual Learning (Learning L1 and L2 in an L1 and L2 Environment) // International Encyclopedia of Education. N.Y: Elsevier Ltd, 2010. P. 475-480.

4. Tippeconnic J.W., Faircloth S.C. The Education of Indigenous Students // International Encyclopedia of Education. N.Y: Elsevier Ltd, 2010. P. 661-666.

5. Organizations Supporting Language Learning // Center for Global Education. URL: <https://asiasociety.org/china-learning-initiatives/organizations-supporting-language-learning>.

6. Successful Bilingual Education Programs –10 Schools Serve as Models // IDRA Newsletter, 2001. URL: <https://www.idra.org/resource-center/successful-bilingual-education-programs-10-schools-serve-as-models/>.

7. Ткаченко О. Мова і національна ментальність: (Спроба сучасного синтезу). К.: Грамота, 2006. 240с.

М. Васянович,

магістрант,

О. Кузьменко,

канд. філол. наук, старший викладач,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

СТРАТЕГІЯ ПОЗИТИВНОЇ ВВІЧЛИВОСТІ У ДИСКУРСИВНОМУ ПРОСТОРІ ВІДЕОІНТЕРВ'Ю

Постановка проблеми. У сучасному світі важко переоцінити вплив медіа на розвиток суспільства в цілому та формування думок, переконань і світогляду кожного індивіда зокрема. Для більшості людей образи та ідеї, представлені в медіа, виступають основним джерелом усвідомлення спільного минулого та соціального теперішнього. Медіа нав'язують нам стандарти, моделі і норми поведінки [1, с. 71], є популярним засобом пропаганди та маніпуляцій.

З метою охоплення уваги все більшої аудиторії, медіа вдаються до створення та застосування гібридних жанрів, поєднання різноманітних каналів кодування та способів викладу інформації. Одним із медійних жанрів, що довів свою затребуваність та ефективність, є відеоінтерв'ю. Наріжним каменем успіху відеоінтерв'ю є дотримання в ньому політики ввічливості як шанобливого ставлення мовців одне до одного, що допомагає інтерв'юваному розкритися та проявити власну особистість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ввічливість давно ставала об'єктом дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців, асоціюючись з проявом поведінки, хороших манер, рис особистості (О. Єрзінкян, В. Є. Гольдін, Г. О. Золотова, Л. П. Рижова, Н. І. Формановська), виступаючи лінгвістичною категорією (А. Безноса, А. Вежбицька, Дж. Остін, Г. Почепцов) чи стратегією, націленою на досягнення позитивного результату процесу комунікації (П. Браун, Г. Грайс, Дж. Лакофф, Т. Ларіна, С. Левінсон, Дж. Ліч). Однак в мовознавчій науці досі бракує системних досліджень, які б стосувалися комплексного вивчення змісту стратегій ввічливості у сукупності з лінгвальними та екстралінгвальними маркерами їх вираження, що й становить **актуальність** нашої розвідки.

Виклад основного матеріалу. Ввічливість, як особлива манера поведінки, яка базується на повазі до співрозмовника та інших членів суспільства, завжди розглядалася як істотна складова культури поведінки. Особливу увагу дослідники звертали саме на комунікативний аспект ввічливості. Так, П. Грайс і Дж. Ліч розглядали ввічливість як стратегічний принцип мовної поведінки і запропонували низку правил, дотримання яких сприяє ефективній комунікації [2; 3].

Ввічливість також розглядають і як особливий напрям мовної поведінки, своєрідну стратегію [4], метою якої є запобігання потенційним конфліктним ситуаціям, і яка реалізується в процесі мовлення за допомогою різних комунікативних стратегій і тактик.

У дослідженні ввічливості як стратегії особливої уваги заслуговують теоретичні положення, запропоновані П. Браун і С. Левінсоном, які базуються на

дослідженнях Е. Гоффмана і визначають ввічливість з позицій збереження «обличчя» – своєрідного соціального іміджу або набору бажань (set of wants), що можуть задовольнити тільки дії інших [4, с. 59–66]. Обличчя автори поділяють на позитивне і негативне. «Позитивне обличчя» пов'язане з бажанням індивіда отримати схвалення і позитивну оцінку співрозмовника в процесі комунікації [там само, с. 13], у той час як «негативне обличчя» є бажанням невтручання в свободу його дій з боку інших осіб [там само, с. 61-62]. З огляду на це, можна говорити про реалізацію ввічливості в двох ключових стратегіях – стратегіях позитивної і негативної ввічливості.

Зупинимося детальніше на дослідженні стратегії позитивної ввічливості та маркерів її об'єктивації у комунікативно-дискурсивному просторі відеоінтерв'ю.

Стратегія позитивної ввічливості пов'язана з прагненням налагодити контакт зі співрозмовником, проявити інтерес до нього та його бажань, що є запорукою зближення зі співрозмовником та налагодження ефективної комунікації.

Опираючись на дослідження П. Браун та С. Левінсона, виділимо наступні тактики реалізації стратегії позитивної ввічливості [4, с.103-129]:

- тактики зближення – приділення уваги інтересам і бажанням слухача, вираження симпатії до слухача;
- тактики підтримання дружнього спілкування – жартування, врахування потреб та інтересів слухача, пошук згоди, формування оптимістичної атмосфери;
- тактики взаємної інтеграції – залучення до спільної діяльності, задоволення потреб слухача, акцентування на груповій ідентичності.

В дискурсивному просторі відеоінтерв'ю спостерігається тенденція до реалізації низки тактик позитивної ввічливості, спрямованих на встановлення контакту, скорочення дистанції та солідаризацію між співрозмовниками, а також налагодження неформальної атмосфери, яка сприяє більш ефективній комунікації.

Стратегії ввічливості є важливою складовою продуктивного інтерв'ю, оскільки вони мають вирішальне значення для успішної комунікації з іншою людиною, а також для сприйняття людини оточуючими. Відтак висококваліфікований інтерв'юер повинен мати відповідний рівень професійної та комунікативної компетентностей, вміння створити відповідну атмосферу спілкування, застосовуючи стратегії і тактики ввічливості, які сприяють успішному діалогу.

Матеріалом нашого дослідження слугували телевізійні інтерв'ю одного з найбільш популярних та визнаних інтерв'юерів Америки, Ларрі Кінга, у шоу LARRY KING NOW [6-9].

В інтерв'ю з Дж. Бріджесом, відомим актором, лауреатом премії “Оскар” за найкращу чоловічу роль, стратегія позитивної ввічливості об'єктивується тактикою компліментів, до яких ведучий вдається вже на початку інтерв'ю [6]:

KING: ...with one of my favorite people, the terrific actor Jeff Bridges, Academy Award winner.

Використовуючи фразу “one of my favorite people”, ведучий підкреслює свою симпатію і загальне позитивне ставлення до адресата, таким чином налаштовуючи на це і свою аудиторію. За допомогою прикметників “terrific” та “favourite” ведучий підкреслює свій інтерес та схвалення акторського таланту адресата. Прикметники на кшталт *terrific, great, favourite, marvelous, incredible* є маркерами ефективної реалізації *тактики вираження симпатії*. Такі компліментарні висловлення свідчать про спрямованість Л. Кінга на створення комфортної

атмосфери для його співрозмовників і налагодження контакту між ним і адресатом.

Оскільки спілкування під час інтерв'ю носить переважно неформальний характер, досить поширеною є *тактика жартування* [11; 5], яка визначає спільність фонових знань, цінностей та критеріїв оцінки ситуації. Жарт слугує засобом зменшення дистанції між співрозмовниками, допомагає розрядити обстановку і зняти напругу, а також застосовується, щоб викликати усмішку співрозмовника. Проілюструємо використання тактики жарту на прикладі фрагменту інтерв'ю з американським співаком та актором Дж. Смоллетом [7]:

KING: Got that straight. OK, now all of you understand that.

SMOLLETT: Larry King said it, damn it! So it's real.

*KING: That's right. So it is. **I am the king.***

У наведеному прикладі *тактика жартування* реалізована за допомогою прийому каламбуру, основу якого становить фонетична подібність прізвища ведучого та слова “король”.

Тактика пошуку згоди націлена на демонстрацію розуміння між співрозмовниками. Вона реалізується за допомогою таких лексичних одиниць як: *definitely, surely, exactly, absolutely* тощо.

DIMARCO: Before the news broke, I told Marlee first in person, and she's been very supportive. She knows the Hollywood business because she's been in it for 30 years, and she knows the play very well. So she gave me a lot of advice on what I should do as a producer, and we're really close. We're good friends and I appreciate all of her advice.

*KING: **She's terrific.***

*DIMARCO: **Oh, yeah, definitely, definitely.***

Поданий приклад ілюструє реалізацію тактики пошуку згоди за допомогою прислівника “*definitely*”, що є виявом взаєморозуміння між співрозмовниками [8].

Подекуди один і той же фрагмент демонструє застосування одразу кількох тактик, як у випадку інтерв'ю з актором Б. Бріджесом [9]:

KING: You think network TVs might be in trouble?

BRIDGES: I don't know. I mean it's changing so fast. All this streaming business. That's very interesting and I want to get more into it. I want to find out how you like just do things on the net...

KING: You want to do digital stuff?

BRIDGES: Yeah, I do.

*KING: **Come work with us. There's something now for you to do. Come on, you're great.***

В наведеному вище прикладі Л. Кінг цікавиться думкою актора щодо розвитку стрімінгових сервісів і чи загрожують вони телевізійним мережам. Бріджес висловлює бажання спробувати себе в цій справі і ведучий відразу пропонує йому попрацювати разом. Л. Кінг демонструє увагу та інтерес до особистості актора і через вияв бажання до співпраці наголошує на спільності поглядів та інтересів в певній сфері діяльності. Зближенню співрозмовників сприяє і застосування комплімента “*great*”. Запропонований приклад, у якому реалізуються *тактики залучення до співпраці та компліменту*, демонструє інтеграцію та солідаризацію, що є вигідною для обох співрозмовників.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, важливу роль у процесі налагодження і розвитку комунікації у відеоінтерв'ю відіграє стратегія

позитивної ввічливості, що реалізується низкою тактик, які спрямовані на встановлення контакту, скорочення дистанції між співрозмовниками, формуванню максимально комфортної атмосфери під час комунікації та досягненню максимального її результату.

Вважаємо перспективним в подальшому дослідити реалізацію стратегії негативної ввічливості у дискурсивному просторі відеоінтерв'ю.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / Д. Мак-Квейл. – Львів : Літопис, 2010. – 538 с.
2. Grice P. Logic and Conversation // Grice P. (ed.) Studies in the way of words. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1967.
3. Leech G. Principles of Pragmatics / Leech G. – L. ; N.Y. : Longman Linguistic Library, 1983. – 250 p.
4. Penelope Brown, Stephen C Levinson, Cambridge University Press. Politeness: some universals in language usage. — Cambridge: Cambridge University Press, 2014-01-01.
5. Кинг Ларри. Как разговаривать с кем угодно, когда угодно и где угодно / Л. Кинг ; [перевод Е. Цыпина]. – М. : Бизнес Букс, 2010. – 204 с.
6. Jeff Bridges Teaches Larry King On The Art Of Meditation. [Електронний ресурс]: // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=GGfzER0FFqQ&t=1259s> – 01.02.2018 (дата останнього звернення: 05.03.2021).
7. Jussie Smollett on fame, 'Empire,' & sexuality. [Електронний ресурс] : // Ora. – Режим доступу: <http://www.ora.tv/larrykingnow/2018/5/25/jussie-smollett-on-fame-empire-sexuality> – 25.05.2018 (дата останнього звернення: 05.03.2021).
8. Nyle DiMarco on being deaf, dating, & Trump. [Електронний ресурс] : // Ora. – Режим доступу: <https://www.ora.tv/larrykingnow/2018/5/21/nyle-dimarco-on-being-deaf-dating-trump> – 21.05.2018 (дата останнього звернення: 09.03.2021).
9. Beau Bridges on 'Masters of Sex,' brother Jeff Bridges & President Obama. [Електронний ресурс] : // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=X7TP1iDmPXY> – 05.01.2018 (дата останнього звернення: 09.03.2021).

О. Григорян,
студентка,
О. Корсак,
викладач,

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ЗАПОЗИЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ (НА ПРИКЛАДІ СЛОВНИКА ІНШОМОВНИХ СЛІВ)

Мова займає важливе місце в житті кожної людини. За допомогою саме мови, ми можемо виражати свої думки та емоції, спілкуватися та навчати майбутнє покоління.

Мова відображає довколишній і внутрішній світ людини, її життєвий досвід, узагальнює результати пізнання. Вона не тільки представляє дійсність, але й сприяє накопиченню знань та ідей. Тому сучасний стан будь-якої мови – це наслідок її довготривалої історії розвитку під впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх чинників, які в реальній мовній дійсності тісно поєднуються [1: 367].

У сучасній українській мові присутні слова, які є запозиченими з інших мов. Причиною цього є багато факторів: економічні, політичні та культурні. Звичайно, найбільше запозичень в українську мову прийшло з країн Заходу та Сходу. З часом, ці слова трохи змінилися внаслідок зміни українського правопису, фонетики, лексики, звучання та написання.

Аналізуючи джерела можемо впевнено сказати, що проблема запозичень в українській мові не є новою і багато науковців працювали над нею і досі працюють. Так наприклад О. Лисенко досліджував запозичення у наукових терміносистемах [2]. С.Ю.Рижикова розглядала запозичення слів як ефективний сучасний спосіб збагачування лексичного складу мови [3]; лексико-семантичну рецепцію іншомовних слів в українській мові аналізував В. Симонюк [4] та багато інших. Не дивлячись на такий інтерес до цієї проблеми з боку вчених, ми переконані, що вона і досі лишається актуальною адже процес поповнення словникового складу української мови новими словами, що створюються на основі українських словотвірних засобів, а також запозиченими з багатьох мов триває постійно.

Що ж таке запозичення? Згідно Вікіпедією запозичення це —«елемент чужої мови (слово, морфема, синтаксична конструкція та ін.), який було перенесено з однієї мови до іншої в результаті мовних контактів, а також сам процес (запозичення) переходу елементів однієї мови до іншої». Найчастіше запозичуються слова і значно рідше – синтаксичні та фразеологічні вирази. Запозичення окремих звуків та словотворчих морфем (суфіксів, префіксів, коренів) відбувається у процесі їхнього вторинного виділення з більшої кількості запозичених слів [5].

Іноді важко буває визначити, з якої мови з'явилося те чи інше слово. Для того, щоб мати невелике загальне уявлення про запозичення в українській мові, можна користуватись словником іншомовних слів аби з конкретної мови виділити найбільш значну категорію запозичених слів.

Визначити іншомовне слово можна за фонетико-граматичним оформленням та лексичним значенням. Скажімо, звук [f] і літера ф не властиві для слов'янських

мов, і майже всі слова в українській мові, що мають цей звук і, відповідно, літеру, за походженням є грецизмами та латинізмами: *фізика, фігура, фокус*.

Тюркізми характеризуються наявністю кількох звуків *а*: *баклажан, байрак, кабан, барабан*. Початковий звук і літера *а* взагалі характерні тільки для іншомовних слів, зокрема для арабських (*алгебра, алкоголь*), латинських (*аудиторія, абітурієнт, ангіна*), грецьких (*алфавіт, автор, архів*) [6].

Грецькі запозичення можна розпізнати за наявністю буквсполучень *пс, кс* (*психологія, ксерокс, скелет*), корених частин *бібліо-, гео-, біо-, лог-, фон-* (*бібліотека, геологія, біологія, філолог, фонетика*). Такі запозичення є термінами з різних сфер суспільного та наукового життя: *демократія, космос, ідея* [6].

У сучасній українській мові багато слів французького походження, це так звані галліцизми: (*бульйон, ампула, пляж*), німецького (*ранг, шнапс, ґрунт*), англійського (*леді, джем, футбол*), голландського (*гавань, лоцман*), італійського (*піаніно, спагеті, мафія*), іспанського (*корида, танго, фієста*), польського (*пані, гудзик, повідло*) [6].

Для дослідження запозичень в українській мові з інших мов ми використовували «Словник іншомовних слів» укладений С. М. Морозовим та Л. М. Шкарапутою.

Даний словник міститься близько десяти тисяч слів, які запозичені українською мовою з інших мов переважно у період 18-20 ст., а також утворені з іншомовних елементів, переважно з давньогрецької та латинської мов. До словника включена загальноживана лексика, широко розповсюджені спеціальні терміни, а також термінологічні словосполучення, що вживаються в різних галузях знань, актуальна інтернаціональна лексика, яка поповнила українську мову в 80-90-х рр. 20 ст. У словнику подано довідку про походження наведених одиниць, написання слів та їх накладення узгоджено з новим українським правописом. Тлумачення багатьох слів переглянуто відповідно до сучасного їх розуміння [7].

Ми не ставили за мету проаналізувати весь словник і тому обмежились першими 300 сторінками. Найяскравіші приклади запозичень в українську мову ми розмістили та представили у нижченаведеній таблиці.

Таблиця 1

Мова, з якої взято запозичення	Приклади слів за даним словником
Грецька	Академія [8:18], алергія [8:25], аксіома [8:21], апсида [8:51], біологія [8:82], біопсія [8:83], гармонія [8:117], географія [8:125], гімназія [8:132], динаміка [8:169], диск [8:171], енциклопедія [8:202], епоха [8:204], зефір [8:214], ідея [8:217], катастрофа [8:260], кінематограф [8:269], комедія [8:280], комік [8:280].
Латинська	Абітурієнт [8:2], аргумент [8:53], варіант [8:101], відео [8:107], екватор [8:127], глобус [8:137], декан [8:156], депресія [8:161], депутат [8:161], дисципліна [8:174], елемент [8:196], ера [8:204], ілюзія [8:220], імунітет [8:223], імпульс [8:223], інтелект [8:232], кваліфікація [8:263], квадрат [8:263], конкурент [8:288], копія [8:297].

Французька	Аksesуар [8:21], армія [8:55], баланс [8:70], ваніль [8:100], велосипед [8:103], гашетка [8:119], глобальний [8:137], дебют [8:152], дуель [8:183], егоїзм [8:186], емоції [8:199], етюд [8:209], жалюзі [8:212], ідеальний [8:216].
Німецька	Арфа [8:57], бліц [8:85], бухгалтер [8:97], вегетаринство [8:102], вексель [8:103], графіт [8:145], дратхаар [8:182], едельвейс [8:186], канцлер [8:250], капітал [8:251], клавіатура [8:270], контур [8:294].
Англійська	Бампер [8:71], баскетбол [8:75], бізнесмен [8:80], бокс [8:87], гамбургер [8:116], долар [8:180], екскаватор [8:190], інсайд [8:230], йогурт [8:241], кенгуру [8:266], кемпінг [8:266], кетчуп [8:267], кліп [8:272], коледж [8:277], комікс [8:280], комп'ютер [8:284].
Італійська	Валюта [8:99], кар'єра [8:256], квінтет [8:265], колорит [8:278].
Іспанська	Альпака [8:28], ельдорадо [8:197], індиго [8:226], корида [8:299].
Арабська	Еліксир [8:196], емір [8:198], кайф [8:266].
Польська	Гетьман [8:128], гатунок [8:149].
Голандська	Боцман [8:90], верф [8:105], гавань [8:113], дюйм [8:184], елінг [8:197], камбуз [8:247].
Японська	Камікадзе [8:248], карате [8:254], кімоно [8:268].
Китайська	Женьшень [8:212].

Як видно з таблиці, ми не наводили всі слова, а обмежились лише найцікавішими на нашу думку прикладами.

Ми розташували в таблиці колонку «Мова, з якої взято запозичення», а в ній назви мов не в алфавітному порядку, а від найбільшого до найменшого (керуючись кількістю запозичень, які увійшли до української мови).

Провівши частковий аналіз, також можна зробити висновок, що найбільш вживаними в українській мові є слова, які походять з французької мови. Запозичення з англійської мови відносяться майже до всіх сфер життя, а також часто використовують у слензі.

Проаналізувавши «Словник іншомовних слів» можемо зробити висновок, що найбільше в українській мові запозичено слів з грецької та латинської мови. Слова запозичені з грецької мови переважно містять буквесполучення *нс*, *кс*. У таблиці представлені деякі з них такі як: *аксіома*, *біопсія* та інші (див. Табл.1). Також, як видно з вищенаведеної таблиці в українській мові чимало слів латинського походження, які належать переважно до понять науки, техніки, мистецтва, політичних і суспільних відносин, медичної, юридичної термінології. Саме тому, у словнику ми знайшли багато прикладів даних запозичень, серед яких: *абітурієнт*, *аргумент*, *варіант* та багато інших (див. Табл. 1). Слова, що стосуються побуту, предметів одягу, нуки, мистецтва, техніки, військові терміни запозичені переважно з французької мови. У таблиці ми наводимо деякі приклади, серед яких: *аксесуар*, *армія*, *етюд* та інші (див. Табл. 1).

З німецької в українську прийшли деякі адміністративні, технічні, медичні, торговельні, військові, виробничі терміни, назви предметів побуту, рослин, птахів, ігор, найяскравіші приклади містить наша таблиця: *арфа, бухгалтер, вексель* та багато інших (див. *Табл. 1*). Терміни мореплавства переважно запозичені в українську мову з голландської, серед них наприклад: *боцман, верф, гавань* та інші (див. *Табл. 1*).

Англійські запозичення вживаються в українській лексиці досить часто, і в своїх більшості стосується техніки, політики, спорту, мореплавства, транспорту, одягу, їжі, напоїв, тощо: *комп'ютер, гамбургер, бізнесмен*, та багато інших (див. *Табл. 1*).

Не можемо не сказати про те, що найпродуктивнішим джерелом поповнення лексики української мови останнього двадцятиліття є стрімке, безперервне проникнення в систему нашої рідної мови англіцизмів. Це міжнародне явище, спричинене і глобалізацією, і двомовністю, і багатомовністю багатьох країн. «Воно позначається на словниковому складі мови, на її морфології та синтаксисі і частково – на звуковій системі. Мовна інтервенція здійснюється через такі середовища, як телебачення й радіо, преса, масова культура, Інтернет, інформаційне обслуговування споживчого ринку, зокрема рекламу. Глобалізаційні впливи стають дедалі помітнішими в системі освіти. Цьому сприяє вивчення в середній та вищій школі інформатики та англійської мови, зростання ролі Інтернету в освіті. Набуває поширення система дистанційного навчання й тестування через Інтернет, що не знає міжнародних бар'єрів, крім мовного» [9]. Нас дуже вабить ця вузька тематика англіцизмів дослідження, можливо саме їй ми присвятимо нашу майбутню статтю.

Отже, провівши наше дослідження, ми можемо зробити висновок, що запозичення в українській мові займають почесне місце. У різні періоди становлення запозичень у мові вчені вирішували питання про те, як відбувається процес запозичення, які його умови й причини, що воно являє собою. Запозичення можна вважати одним зі складових мови, адже воно є певним джерелом до її збагачення. Так, українська мова багата на слова з французької, німецької, англійської та багатьох інших мов, що робить її більш функціональною та багатогранною. Завдяки проведеній нами роботі зі словником ми дізналися про безліч слів, які виявились іншомовного походження. Деякі слова настільки влучно звучать в українській мові, що якби не аналіз ми б і гадки не мали що вони запозичені з іншої мови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Українізація іншомовних термінів [Електронний ресурс] // Young Scientist. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/4/89.pdf>.
2. Лисенко О. А. *МОВА УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ* [Електронний ресурс] / О. А. Лисенко // Харків «Право». – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16957/1/Lusenko_161-190.pdf.
3. Рыжикова С. Ю. *Лексико-семантическая характеристика английских заимствований современного украинского языка* / С. Ю. Рыжикова // Язык: этнокультурный и прагматический аспект. – Днепропетровск, 1989. – С. 98–104.

4. Процеси взаємного запозичення лексичних одиниць в німецькій та англійській мовах [Електронний ресурс] // Житомирський державний університет імені Івана Франка. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.zu.edu.ua/19046/1/%D0%9E.%20%D0%92.%20%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA.pdf>.
5. Іншомовні слова у засобах масової інформації [Електронний ресурс] // Дніпровський національний університет імені О.Гончара. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: file:///C:/Users/1/AppData/Local/Temp/lin_2013_6_4.pdf.
6. Режим доступу: <https://tinyurl.com/9u4fddwc>
7. Режим доступу: <https://tinyurl.com/huxp22zy>
8. СЛОВНИК ІНШОМОВНИХ СЛІВ/ Уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапуга. - Київ: Наукова думка, 2000. - 680 с.
9. Заремба І. Д. Українізація іншомовних термінів / І. Д. Заремба, Л. М. Сивак // Молодий вчений. - 2016. - № 4. - С. 366-370. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_91

*К. Гудименко,
студентка,
Ю. Коробова,
кандидат пед. наук, старший викладач,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка*

ХАРАКТЕРИСТИКА ВМІНЬ АНАЛІТИЧНОГО ЧИТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Формування компетентності в читанні задовольняє потреби у практичному застосуванні іншомовних знань, що здобуваються на заняттях майбутніми вчителями англійської мови. Читання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності, спрямований на сприйняття та розуміння писемного тексту, є складовою комунікативної діяльності людини, оскільки забезпечує писемну форму спілкування [1: 370].

Мотивом читання як комунікативної діяльності є спілкування, а метою – отримання необхідної інформації, причому робота з текстом може переслідувати різні цілі: іноді потрібно лише визначити, про що цей текст, в інших випадках важливо зрозуміти основну чи нову інформацію, задум автора, підтекст. Той, хто читає, як правило, завжди прагне отримати інформацію найекономнішим способом, тому його читання відбувається в різному темпі і характеризується гнучкістю як ознакою зрілого читання [1: 373]. Отже, під час формування компетентності в читанні в залежності від комунікативної мети, яка ставиться учителем на уроці, та від характеру тексту використовуються такі види читання: 1) з розумінням основного змісту тексту (ознайомлювальне читання); 2) з метою пошуку необхідної інформації чи інформації, яка цікавить (переглядове читання); 3) з повним розумінням змісту тексту (вивчальне читання) [1: 377].

Читання з повним (детальним) розумінням тексту (вивчальне читання) має своєю метою досягнення максимально повного і точного розуміння інформації тексту і критичного осмислення цієї інформації. Однією з цілей такого читання є формування вмінь самостійно долати труднощі мовного та смислового характеру. Це вдумливе читання, яке здійснюється у повільному темпі, а його об'єктом є “вивчення” не мовного матеріалу, а тієї інформації, що подається у тексті [1: 378]. Такий вид читання має аналітичний характер.

Одним із важливих завдань аналітичного читання є одержання інформації з тексту, що містить певні труднощі в мовному матеріалі чи змісті [2: 19]. Під час навчання аналітичного читання збільшення часу роботи студентів з іншомовним матеріалом допомагає розвивати їхні навички самостійної роботи у процесі вивчення іноземної мови, полегшує засвоєння і запам'ятовування матеріалу, що вивчається, сприяє формуванню та розвитку вмінь передачі прочитаної інформації іншим, а також умінь аналізувати та обговорювати отриману інформацію, переосмислювати її, тобто відбувається фасилітація розвитку вмінь критичного мислення. Отже, можна розглядати навчання аналітичного читання не лише як рецептивний, але й як репродуктивний і продуктивний вид мовленнєвої діяльності [3: 36].

Варто зазначити, що читання художніх творів в оригіналі є складною і багатоплановою роботою, яка вимагає врахування етапу навчання й інтересів майбутніх учителів, ступеня їх інформованості та рівня підготовки до сприйняття

(з метою подальшого опрацювання) тієї інформації, що містить у собі текст [2: 60].

З метою уточнення переліку необхідних умінь, які входять до складу компетентності майбутніх учителів англійської мови в аналітичному читанні, варто проаналізувати обов'язкові вміння читання англійською мовою, які визначені програмою «Базові державні стандарти» (*The Common Core State Standards*) для учнів закладів середньої освіти США [4]. Ця програма є результатом освітньої ініціативи 2010 року, яка спрямована на встановлення узгоджених стандартів освіти в усіх штатах, забезпечення чітких та послідовних навчальних цілей та готовності випускників продовжити навчання в закладах вищої освіти.

Розглянемо критерії, які окреслюють основні характеристики вмінь читання англійською мовою як рідною мовою для оволодіння учнями у кожному класі та допомагають забезпечити формування та розвиток умінь розуміння та засвоєння інформації [4].

На *початковому ступені навчання* (дитячий садок, перший клас) формуються такі вміння читання: за допомогою підказок і підтримки запитувати і відповідати на питання щодо ключових деталей у тексті; переказувати прочитане оповідання, включаючи найголовніші деталі; знаходити та описувати головних героїв, місце дії та найголовніші події твору; висловлювати свої думки щодо тексту; переказувати його та демонструвати розуміння його головних ідей та цілей.

Учні другого та третього класів повинні також вміти задавати та відповідати на запитання, які стосуються аналізу тексту та знання його ключових деталей; визначати центральну проблему, мораль чи ідею оповідання; описувати реакцію героїв на основні події та проблеми твору; демонструвати розуміння теми твору; описувати риси характеру та почуття персонажів оповідання та пояснювати, як їх дії сприяють розвитку подій.

На кінець п'ятого класу до переліку базових умінь читання включені такі вміння: аналізувати прочитане оповідання з використанням прикладів з тексту; визначати тему твору за допомогою ключових деталей тексту; узагальнювати прочитане; детально описувати персонажів чи події твору, спираючись на конкретні деталі; точно цитувати текст, пояснюючи основні події, роблячи висновки; визначати тему твору, включаючи опис реакцій героїв на ці події; узагальнювати текст; порівнювати і зіставляти двох або більше персонажів, місця дії або події твору, звертаючи увагу на конкретні деталі у тексті.

На *середньому ступені навчання* (6-7 класи) повинні бути сформовані такі вміння: наводити докази на підтвердження аналізу експліцитної та імпліцитної інформації; визначати тему або центральну ідею тексту та спосіб її передачі за допомогою певних деталей; надати об'єктивний короткий переказ тексту; описувати, як розгортається сюжет у серії епізодів, та як персонажі реагують на це або змінюються впродовж оповідання; аналізувати розвиток теми протягом оповідання; аналізувати, як взаємодіють окремі елементи оповідання (наприклад, яким чином місце дії впливає на формування героїв чи сюжет).

Більш того, учні 8 класу повинні додатково вміти аналізувати розвиток теми, включаючи її зв'язок із героями, місцем дії та сюжетом; розглядати, яким чином певні рядки діалогу чи випадки в оповіданні спонукають до дії, розкривають риси персонажа чи підводять до рішення.

В *старших класах* (9-10 класи) більше уваги приділяється вмінням наводити

вагомі та ґрунтовні докази під час аналізу експліцитної та імпліцитної інформації; детально аналізувати розвиток теми, включаючи її виникнення, формування та уточнення за допомогою конкретних деталей; аналізувати, як комплексні персонажі (наприклад, із різними або суперечливими мотиваціями) розвиваються протягом оповідання, взаємодіють з іншими персонажами, впливають на розвиток сюжету або теми.

Випускники старшої школи (11-12 класи) мають володіти вміннями пошуку вагомих доказів, включаючи визначення невіршених проблем в оповіданні; вміннями визначення двох або більше тем або центральних ідей тексту та аналізу їх розвитку протягом оповідання, включаючи те, яким чином вони взаємодіють і будуються одна на одній; вміннями аналізувати вплив вибору автора щодо розвитку та співвіднесення елементів оповідання (наприклад, де відбувається історія, як впорядковуються дії, як вводяться та розвиваються герої).

Таким чином, оволодіння зазначеними вище вміннями читання англійською мовою як рідною мовою повністю забезпечує всебічне розуміння та засвоєння інформації під час навчання аналітичного читання майбутніх учителів. Розуміння тексту як одиниці найвищого мовного рівня, психологічне обґрунтування процесу сприйняття цілого тексту та інші фактори, які враховуються під час навчання аналітичного читання, визначають конкретні інтенсивні шляхи опрацювання текстової інформації. Вважаємо, що аналітичне читання є дієвим засобом фасилітації розвитку іншомовних навичок і вмінь, умінь критичного мислення та шляхом підвищення ефективності формування професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів англійської мови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

2. Єременко Т. Є., Трубіцина О. М., Лук'яненко І. О., Юмрукуз А. А. Навчання читання англійською мовою студентів мовних факультетів. Навчальний посібник з курсу методики викладання іноземних мов у закладах вищої освіти / Т. Є. Єременко, О. М. Трубіцина, І. О. Лук'яненко, А. А. Юмрукуз. – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2018. – 201 с.

3. Варга Л. І. Методика формування іншомовної комунікативної компетенції в читанні німецькомовних текстів як текстів другої іноземної мови на початковому етапі вивчення / Л. І. Варга // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород: Говерла, 2013. – Вип. 26. – С. 34–37.

4. Common Core State Standards for English Language Arts & Literacy in History/Social Studies, Science, and Technical Subjects. Retrieved from: <http://www.corestandards.org/ELA-Literacy/>

Х. Карабінович,
студентка,

В. Павлик,

кандидат філол. наук, доцент,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

МЕТАФОРА У РОМАНІ-ФЕНТЕЗІ ДЖ. МАРТИНА «ГРА ПРЕСТОЛІВ» : ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Проблема перекладу метафори ставить у глухий кут не лише початківців, але й професійних перекладачів. Переклад цього художнього засобу потребує особливої уваги та максимальної точності, тому що текст оригіналу несе в собі авторські образи, його культурні реалії та асоціації.

Т. А. Казакова та В. І. Карабан пропонують такі способи перекладу метафори [1; 2]: 1) повний переклад; 2) додавання/опущення; 3) заміна; 4) структурна перебудова; 5) традиційний відповідник; 6) паралельне найменування (метафоричної основи). Як зазначає Т. Казакова, повний переклад метафори застосовують у випадку, якщо в мові оригіналу і мові перекладу збігаються як правила сполучуваності, так і традиції вираження емоційно-оцінної інформації, вжитої у цій метафорі. Якщо ж це не так, то метафора зазнає перекладацьких трансформацій, насамперед лексичних (додавання, опущення, зміна граматичної форми, контекстуальна заміна) та стилістичних (зміна стилістичного забарвлення, погляду/ставлення, зміщення акценту).

Розгляньмо детальніше способи відтворення метафор у романі-фентезі Дж. Мартіна «Гра престолів», які застосував перекладач В. Бродовий для збереження виразності та емоційності висловлювання.

Метафору можна передати за допомогою структурної перебудови (застосовують, коли у вихідній мові і мові перекладу різні граматичні традиції оформлення метафори) і повного відповідника. Розгляньмо приклад: «*The hard cruel times, her father said.*» («Важкі й жорстокі часи, — продовжив батько.») [4: 156; 3: 54]. Для відтворення метафоричного значення *the hard cruel times* перекладач застосував структурну перебудову та повний відповідник *важкі й жорстокі часи*. У мові перекладу з'явився сполучник *й*, якого немає в оригіналі, але це цілком зберегло емоційно-експресивний рівень висловлювання.

Ще одним прикладом структурної перебудови є «*Old Nan told him a story about a bad little boy who climbed too high and was struck down by lightning, and how afterward the crows came to peck out his eyes.*» (Стара Мамка розповіла йому історію про неслухняного хлопчика, який заліз так високо, що його вдарила блискавка, а потім гайвороння видзьобало очі.) [4: 61; 3: 14]. Тут спостерігаємо наявність такої образної метафори, як *the boy was struck down by lightning* – його вдарила блискавка. В оригіналі використано пасивний стан дієслова *was struck down*, в перекладі – активний *вдарила*. Як бачимо, метафора була відтворена за допомогою структурної перебудови. Для того щоб передати цей троп у мові перекладу, потрібно щось змінювати. Для англійської мови, з погляду граматики, характерний власне пасивний стан дієслова, чого не можемо сказати про українську. Якщо б використати пасивний зворот, то переклад звучав би так: *він був ударений блискавкою*. Це звучить штучно і зовсім не характерно для української мови.

Іншим способом перекладу є повний переклад (використовують для метафоричних одиниць в тому випадку, коли у вихідній мові і мові перекладу збігаються як правила сполучуваності, так і традиції вираження емоційно-оцінної інформації, що була використана в цій метафорі). «*Sending other men to do his office... some might construe that as a grave insult.*» («*Посилати інших людей виконувати його обов'язок... хтось сприйняв би це як тяжку образу.*») [4: 321; 3: 116]. У наведеному вище прикладі метафорою виступає таке словосполучення, як *a grave insult*, що в перекладі означає *тяжка образа*. У цьому реченні автор застосував спосіб повного перекладу, і, можна сказати, що відповідно до емоційного та стилістичного забарвлення, все залишилось незмінним як у мові оригіналу, так і в мові перекладу. З погляду граматики, теж дотримано відповідної конструкції.

У деяких випадках перекладач поєднує метод додавання (використовують тоді, коли ступінь подібності у вихідній мові і мові перекладу різний і потрібно експлікувати (прийом додавання) те, що мають на увазі в тексті) та традиційного відповідника (використовують щодо метафор фольклорного, біблійного, античного походження, коли у вихідній мові і мові перекладу склалися різні способи вираження метафоричної подібності). «*A single hard word to end the matter.*» («*Це важке слово мало закінчити суперечку, але не закінчило.*») [4: 85; 3: 27]. Метафору *a single hard word* було перекладено не її повним відповідником, а традиційним, що є широковживаним в українській мові. Можна сказати тільки одне: у наведеному прикладі опущено слово *single*, що в перекладі означає *один, окремий*. Проте це не призвело до стилістичних втрат. Що ж до іншої метафори *word to end the matter* – *слово мало закінчити суперечку, але не закінчило*, можна зазначити, що автор використав метод додавання, а це, з одного боку, зумовило часткову зміну змісту, а з іншого – надало виразу певної експресивності.

Ще одним прикладом способу традиційного відповідника є «*Eight days, maybe nine. And night is falling.*» («*Днів з вісім, а може, й дев'ять. Ще й сонце сідає.*») [4: 9; 3: 1]. Це речення містить одну метафору *night is falling*. І для її перекладу В. Бродовий використав традиційний відповідник *сонце сідає*.

Метафори можна відтворювати і за допомогою заміни (використовують у випадках лексичної або асоціативної невідповідності між елементами метафори у вихідній мові і мові перекладу). У прикладі «*Lord Renly wore a half smile that might mean anything...*» («*Князь Ренлі грав на губах легкою усмішкою, яка могла означати що завгодно.*») [4: 111; 3: 37] слово *wore* вжито у незвичному для нього контексті, тому, перекладаючи, В. Бродовий не уникнув авторської метафори, а використав спосіб заміни, тобто *wore* (що в перекладі означає «*носив*» чи «*протирав*») замінив на *грав*. Таку трансформацію можна вважати авторською метафорою. Щодо іншої метафори *a half smile*, яка перекладена *легка усмішка*, то вона теж є авторською. Оскільки *half* означає *половина, компонент*, але аж ніяк не *легка*. Проте можна сказати, що такий спосіб перекладу пом'якшив вираз та надав йому більшої експресивності.

Різновидом способу повної заміни є також часткова. У перекладі цього твору часто вдаються до такої трансформації. Наприклад: «*That would have been a very good time to have kept his mouth closed and his head bowed.*» («*Якраз тиї мумі доречно було б тримати рота на замку, а голову похиленою.*») [4: 282; 3: 102]. У цьому прикладі метафорою є *to have kept his mouth closed*, що в перекладі означає *тримати рота на замку*. Як бачимо з контексту, у перекладі використано

заміну. Для української вислів *тримати рот на замку* не є характерним, це калька з російської мови *держать рот на замке*. А от відповідником у рідній мові міг би бути фразеологізм *тримати язика за зубами*. Якщо б автор передав цю метафору за допомогою фразеологічної одиниці, то тут було б використано спосіб структурної перебудови.

Як і більшість авторів жанру фантастики Дж. Мартін, використовує метафори різних типів, щоб надати своєму мовленню виразності та своєрідності.

Метафори можна легко відтворити українською мовою із застосуванням класичних способів, виділених Т. А. Казаковою та В. І. Карабаном [1; 2]. Так, більшість метафор переклали з використанням традиційного відповідника та за допомогою способу повного перекладу, рідше, застосовуючи способи заміни, опущення, додавання та структурної перебудови.

Отже, немає сумніву в тому, що переклад художніх текстів – найбільш складний і своєрідний з усіх типів. Очевидним є те, що в кожному конкретному випадку перед автором перекладу не стоїть завдання обрати з кількох готових варіантів, а знайти творчий вихід із мовної ситуації, щоб мінімізувати втрати та зберегти стилістику та зміст оригіналу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Казакова Т. А. Теория перевода – лингвистические аспекты / Т. А. Казакова. – М. : Флинта, 2003. – 235 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 276 с.
3. Мартін Дж. Р. Р. Гра престолів // перекл. з англ. В. Бродового // 2015. – Режим доступу : <https://www.litmir.me/br/?b=170824&p=1>
4. Martin George R. R. A Game of Thrones / George R. R. Martin. – Great Britain : Bantam Spectra, 1996. – Режим доступу : <https://www.readingsanctuary.com/wp-content/uploads/2018/10/A-Game-Of-Thrones-by-George-R.R.-Martin.pdf>

*Є. Кубик,
студентка,
Т. Глазунова,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Вінницький державний педагогічний університет
імені М. Коцюбинського*

ДІАЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Комунікація є найважливішим аспектом мовлення. Вона не тільки дозволяє учням передати необхідне повідомлення конкретній аудиторії, а також є засобом побудови відносин, сприяє встановленню та захисту культури та цінностей. Нині існує велика кількість стратегій, спрямованих на розвиток мовлення іноземною мовою, тому вибір відповідних та найкорисніших прийомів являє собою вагомую процедуру, на яку вчителі зобов'язані звернути увагу під час планування уроків.

Ефективна мовленнєва діяльність повинна не лише сприяти запам'ятовуванню матеріалу, але й використовувати отримані знання у реальному спілкуванні поза класом. Необхідно відзначити, що під час навчання мовленнєвої діяльності іноземною мовою найчастіше використовуються діалоги. Зазвичай у процесі діалогічного мовлення беруть участь два учні, завдання яких полягає у проведенні короткої бесіди відповідно до вказівок вчителя [4: 201].

Діалогічне мовлення - це процес комунікативної взаємодії двох або більше учасників спілкування. У межах мовного акту кожен учасник виступає як слухач і відповідач. Серед комунікативних функцій мовлення діалогу є запит інформації - інформаційне повідомлення; пропозиція (запит, наказ, порада) - прийняття чи неприйняття запропонованого; обмін припущеннями, думками, враженнями; взаємне переконання; аргументи, вибачення та подяка.

Слід зауважити, що діалогічне мовлення має бути вмотивованим, тобто необхідно створити комфортні умови для учнів, щоб вони могли не тільки висловити власні думки, а й обговорити їх. Сприятлива атмосфера та дружні стосунки під час уроку можуть збільшити інтерес та вмотивувати до спілкування. У процесі навчання найбільш цікавими є ситуації, які спонукають до розмови, саме тому вчителі іноземних мов повинні спеціально створювати комунікативну ситуацію, моделюючи природну, щоб залучити учнів до спілкування. Серед компонентів комунікативних ситуацій є учасники спілкування та їх відносини (суб'єкти спілкування); об'єкти (теми) розмови; відносини суб'єкта чи предметів до теми розмови та умови мовленнєвого акту (час та місце).

Справжній діалог передбачає вираження емоцій, які надають йому природного характеру. Діалогічне мовлення може бути спонтанним, або запланованим. Під час спонтанного діалогу обмін репліками передбачає непередбаченість мовленнєвих актів, тому потрібен високий рівень автоматизму та готовність використовувати мовленнєвий матеріал. Обмін репліками не може відбуватися без взаєморозуміння, він передбачає наявність автоматизованих навичок слухання та мовлення, необхідних співрозмовникам в процесі мовленнєвої діяльності. Існують різні способи навчання мовлення діалогу. Один із способів починається з уважного слухання зразка діалогу з наступною його варіацією, та створенням власних діалогів в аналогічній ситуації спілкування.

Інакше кажучи, система мовленнєвих вправ діалогічного мовлення складається з трьох основних етапів: I - початковий етап, на якому відбувається ознайомлення із зразком; II – керована практика у мовленні, де відбувається автоматизація умінь та навичок діалогічного мовлення; III - останній, творчий, в процесі якого, учні мають змогу застосувати сформовані навички та уміння під час створення власного діалогу [3: 40-41].

Основним завданням вчителя є навчити учнів вживати функціональні показники - фрази, необхідні для спілкування зі співрозмовником, при вираженні певних комунікативних функцій. Наприклад: дізнатися думку співрозмовника та висловити свою, запропонувати що-небудь, подякувати та вибачитися. Їх можна використовувати в діалогах, групових бесідах, в різних реальних ситуаціях.

Формування та розвиток діалогічної компетентності в учнів загальноосвітньої школи відбувається в навчальній комунікації. Спочатку можливий комунікативний досвід учнів на рідній мові. За допомогою учителя, використовуючи формули спілкування, учні складають діалогічні єдності та мікродіалоги, які потім поєднуються у більш розширені діалоги.

У процесі діалогічного мовлення слід підтримувати зворотній зв'язок: учень, який промовляє вираз чи фразу, отримує відповідь від співрозмовника.

Зрозуміло, що діалогічне мовлення має свої особливості щодо підбору, оформлення та функціональної спрямованості використання мовного матеріалу. Так, для нього характерним є вживання вступних слів, вигуків, мовних кліше, виразів, що відображають реакцію, відповідають на отриману інформацію, заперечують або підтверджують висловлену думку, виражають сумнів, подив, побажання та вдячність. Для діалогу також є характерним широке використання екстралінгвістичних засобів вираження думки: жестів, міміки, вказівок на навколишні предмети. Поєднання у мовленні мовного та екстралінгвістичного спілкування є ознакою ситуативності. Ситуація - сукупність обставин та умов, що створюються, для полегшення спілкування цільовою мовою [1: 92].

При постійному використанні діалогів під час уроків розвиваються комунікативні здібності та активність. З часом учні, не вагаючись, вступають у розмову та задають різноманітні питання. Якщо учні намагаються самостійно сформулювати своє висловлювання, відбувається процес розвитку мовленнєвої діяльності. Навчання діалогічного мовлення сприяє зростанню інтересу студентів до вивчення мови. Щоб підтримати цей інтерес, вчителю слід створювати необхідні умови для практики усного мовлення [2: 32].

Отже, провідною метою у процесі викладання іноземних мов у загальноосвітній школі є комунікативна мета, яка і визначає весь навчальний процес. Однією з основних форм спілкування є діалогічне мовлення. Попри те, що діалогічне мовлення складніше монологічного, під час навчання мовленнєвої компетентності учнів слід віддати перевагу діалогічному. Адже саме крізь призму діалогу відпрацьовуються і запам'ятовуються окремі мовленнєві зразки – кліше та цілі структури, які використовуються потім під час монологічного мовлення [1: 93].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Агаева, О. В. Обучение диалогической речи на уроках английского языка / О. В. Агаева. — Текст : непосредственный // Актуальные задачи педагогики :

материалы I Междунар. науч. конф. (г. Чита, декабрь 2011 г.). — Чита : Издательство Молодой ученый, 2011. - 92-94 с.

2. Кіргуєва Р. А. Практичні аспекти навчання іноземної мови в педагогічному процесі//Педагогічні науки, випуск №7 (49) частина, 2016. - 31-33 с.

3. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. // Іноземні мови, 2002. - № 1. – 9 – 46 с.

4. Paulikova Klaudia. Teaching speaking through dialogues, discussions//Slavonic Pedagogical Studies Journal, volume 7, issue1, 2018. - 201-214 с.

А. Курташ,
студентка,
В. Павлик,
кандидат філол. наук, доцент,
Івано-Франківський національний університет нафти й газу

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОЛЬОРОЛЕКСИКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ МАРКУСА ЗУЗАКА «КРАДІЙКА КНИЖОК»)

Варто зазначити, що феномен кольору цікавив людство з давніх-давен. Люди намагалися пояснити це явище, з'ясувати його вплив на мозок і психіку. Спроби розробити теорію кольору сягають ще часів Платона. Як зазначає А. Порожнюк, не в усіх мовах існує однакова кількість назв на позначення кольору, і навіть деякі основні кольори спектра не завжди мають окремі назви. Кожна мова має свій спосіб «членування» спектра, тобто колір, пов'язаний з історією народу, його культурою, побутом, традиціями тощо [2: 28-29].

Актуальність дослідження зумовлена тим, що лексеми на позначення кольору створюють різноманітні образи в контексті художнього твору. Кольоролексика вже кілька десятиліть привертає увагу дослідників різних наукових галузей завдяки своєму семантичному багатству, різноплановості та активності вживання, специфіці джерел її походження. Ознаки кольору є не лише носіями прикмети, а й засобами вираження емоційної та мисленнєвої ознаки, виразником індивідуальних образів предметів, явищ, емоцій, почуттів та думок.

Маркус Зузак майстерно створює образ кольору в романі «Крадійка книжок» за допомогою характерних деталей, контрастів і світлотіней, колірної перспективи.

Як основні кольори у тексті оригіналу виступають прикметники *white, black, red, green, yellow, blue, brown, purple, pink, violet, grey, gold, silver*.

Серед способів, які утворюють відтінки кольоропозначень, що мають при собі конкретизуючі прикметники, можна виділити такі підгрупи:

а) кольоропозначення з конкретизуючими прикметниками, які вказують на інтенсивність кольору. Розгляньмо та проаналізуємо декілька прикладів:

«...*she had dangerous eyes. Dark brown*» [3: 5].

«...*в неї були небезпечні очі. Темно-карі*» [1: 4].

Тут кольоропозначення із конкретизуючим прикметником йде в наступному реченні, наче доповнення до попередньо сказаного. Темно-карі очі описано, як небезпечні, адже зразу виникають асоціації: світло і темрява, добро і зло. Автор підкреслює, що «небезпечні очі» не просто карі, які і так не є світлими, а темно-карі.

Розгляньмо приклад із зовсім протилежним конкретизуючим прикметником:

«*He looked happily into the pale blue eyes of Franz Deutscher and whispered*» [3: 53].

«*Він весело глянув у бліді блакитні очі Франца Дойчера і прошепотів*» [1: 50].

У цьому прикладі конкретизуючий прикметник «блідий» можна трактувати і як підсилення певного кольору, а саме світлий відтінок, але можна і розглядати як відображення певного настрою героя: бліді очі – перелякані очі.

б) прикметники, які уточнюють відтінок, і при цьому вони самі є кольорами:

golden brown, grey-green, blue-green, rose-red, green-and-white, scarlet gold, rose-white, purple-and-gold. Таких прикметників виявлено не дуже багато у романі «Крадійка книжок» Маркуса Зузака, проте розгляньмо такий приклад:

«His legs poked out from a red-and-white robe with a black swastika burned into its back» [3: 44].

«З-під червоно-білого халату з випаленою на спині чорною свастикою проглядають його ноги» [1: 41].

I, нарешті, найчисленніша підгрупа:

в) прикметники, які охоплюють найменування предметів навколишнього світу: *waxy yellows, cloud-spat blues, corn-red hair, acopper-green sky, the great skeleton-colored skin, olive-stained oak, bright emerald-green, the snowy table-cloth, white-snow sky, honey-coloured blossoms, apricot-coloured light, ice-colored skin, color of mustard, wine-yellow stone, amber-coloured silk, color of bone, pearl-coloured, charcoal.*

Таких кольоративів найбільше, адже саме завдяки предметам навколишнього світу читач сприймає кольори найкраще, ніщо так не відбивається в уяві, як повсякденні речі, чітко відображені в нашій уяві.

Розгляньмо декілька прикладів речень із такими кольоративами:

«I studied the blinding, white-snow sky who stood at the window of the moving train» [3: 1].

«Я уважно роздивився сліпуче сніжно-біле небо, яке пропливало у вікнах потяга, що вже рушив» [1: 1].

Бачимо, що перед прикметником «сніжно-білий» вжито ще один прикметник «сліпучий». Напевне, кожен читач уявляє собі той яскравий білий колір снігу під сонцем, на який аж важко дивитися, адже він наче разить очі. Ось чому вживання тут саме цих кольоративів є таким доречним: вони передають не тільки зорові ознаки, а й реальні відчуття людини.

Тепер проаналізуємо особливості перекладу кольоропозначень з англійської мови на українську. Кольоропозначення можуть мати різні варіанти перекладу. Так, колір «white» залежно від контексту і сполучуваності має такі відповідники в українській мові: білий, білосніжний, блідий, сивий. Розгляньмо такі приклади:

«The new leader sat up fully and smiled, with straight white teeth» [3: 49].

«Новий лідер сів і усміхнувся, усіма своїми білими рівенькими зубами» [1: 66].

Прикметник «білий» є повним еквівалентом прикметника «white». Тут все вжито доречно і зрозуміло, хоча прикметник «білосніжний» теж міг би підсилити образ описуваного героя.

У деяких випадках, крім використання додаткових слів для розкриття значення і афіксації, такий прикметник перекладають іншою частиною мови: блідість, білизна, бліднучи.

«Rudy's face whitened, which left her in no doubt» [3: 51].

«Його обличчя попалотніло, тож більше доказів і не треба» [1: 48].

У цьому прикладі кольорами виступають присудки. Їхній дослівний переклад пов'язаний зі словом «побіліти». На нашу думку, було б доречно вжити слово «попалотніти», адже йдеться про обличчя людини. Ще одним доречним відповідником було б слово «збліднути».

Колір «gray» теж має в українській мові досить багато відповідників – сірий, сивий, сивина, посивіти, посірілий;

«In Liesel's vision, the sky I saw was gray and glossy. A silver afternoon» [3: 97].

«Те небо, яке я побачив очима Лізель, було сірим і лискучим. Сріблястий надвечірок» [1: 88].

У цьому прикладі прикметник «gray» перекладено повним його еквівалентом «сірий», проте розгляньмо наступні, де перекладач використовує кольороназву «сивий» не лише для опису волосся, а й інших предметів.

«*She was wearing her best clothes, but her hair was a mess, and it was a towel of elastic gray strands*» [3: 59].

«*Роза вдягнула своє найкраще вбрання, але волосся мала розкуйовджене – таки справді рушник сивих гумових пасем*» [1: 55].

«*He remained shrouded in his uniform as the graying light arm-wrestled the sky*» [3: 2].

«*Пілот лежав, загорнутий у свою уніформу, а дедалі сивіше світло боролось з небом*» [1: 2].

У першому прикладі перекладач використовує колоронім «сивий» для опису відтінку волосся, що не є дивним, проте в наступному прикладі таке використання цього прикметника можна вважати незвичним, однак в контексті речення його використано настільки влучно, що читач навіть не задумується над тим, що там міг би бути прикметник «сірий», а чітко собі уявляє картину того «сивішого світла».

Отже, часто перекладач може передавати кольори не точно, використовуючи неповні еквіваленти, інколи додаючи чи заміняючи певні слова та вдаючись до часткової заміни, проте головним є те, що перекладач зберігає стилістичний та смисловий аспект твору, передаючи читачеві таку форму, яку він сприйме краще, яка відіб'ється в його уяві. Інколи переклад кольоративів може значно відрізнятись, проте перекладач робить це з метою кращого передавання інформації читачеві певної нації, адже в одній мові різноманіття кольорів може бути значно більшим, ніж в іншій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Маркус Зузак. Крадійка книжок / Зузак М., пер. з англ. Наталія Гоїн. – Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного дозвілля», 2015. – 416 с.
2. Порожнюк А. Червона барва в мовній палітрі / А. Порожнюк // Урок української. – 2000. – №1. – С. 28–29.
3. Markus Zusak The Book Thief / Zusak M. – London : Picador, 2005. – 584 p.

В. Кушлик,
студентка,
О. Козут,

доктор філол. наук, професор,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ХРОНОТОПУ У РОМАНІ РЕНСОМА РІГГЗА «ДІМ ДИВНИХ ДІТЕЙ»

Художній хронотоп- це взаємозв'язок часових та просторових координат літературного тексту. Актуальність дослідження хронотопу зумовлена тим, що час і простір складають основу тексту та слугують підґрунтям формування та розвитку сюжету художнього твору. Щоб найкраще розкрити художній часопростір, особливу увагу потрібно приділяти темпоральності та її лексико-семантичним засобам вираження, які ми спробуємо дослідити у нашій роботі.

Щодо різноманітних засобів вираження часу, ми використовуємо класифікацію Наталії Гошилик:

1) **темпоральні іменники**, зокрема: а) номінації відрізків часу: *second, minute, hour, day*; б) назви днів тижня: *Sunday, Monday*; в) назви місяців: *February*; г) назви пір року: *winter, autumn*;

2) **темпоральні прикметники**: *past, last, former, late, previous, immemorial, ancient, present*;

3) **темпоральні прислівники**: *ago, formerly, previously, prior, ultimo, earlier, before, now, time*;

4) **дієслова та іменники із семою «час»**: *a memory, an experience, to remember* [2 : 27].

Розглянемо засоби відображення часопростору у романі американського письменника Ренсома Різга «Дім дивних дітей». Першу згадку про цей дім ми бачимо у цьому реченні: : «*It was an enchanted place, on an island where the sun shined every day and nobody ever got sick or died. Everyone lived together in a big house...*» [4 : 8]. В українській мові це передано так: «*то було зачакловане місце, і було воно на острові, де щодня світило сонце, й ніхто не хворів і не вмирав. Усі жили у великому будинку під захистом старого мудрого птаха*» [3 : 6]. Для опису застосовано іменники *місце* та *будинок*, підсилені прикметниками *зачаклований* та *великий*, що надають цьому хронотопу позитивного смислового навантаження. Ще слід взяти до уваги уявлення головного героя про цей будинок: «*the children's home that had taken in my grandfather must've seemed like a paradise*» [4: 15]; «*дитячий притулок, до якого відправили мого діда, напевне, здавався йому раєм*» [3 : 10]. Автор використовує порівняння «будинок як рай», що називає замкнений простір: *напевне, здавався йому раєм*. Також ми виявили, що іменник простору *будинок* можуть порівнювати з руїною: «*– Ну, і як будинок? – Руїна*» [3 : 56].

Проте в англійській мові ми побачили, що прикметник *trashed*, який означає «повний сміття» передано іменником *руїна*. Тож перекладач лексему з негативною оцінкою замінив на більш нейтральну: «*So how was the house?*» – «*Trashed.*» [4 : 63].

Ще такий приклад: «*Дідо сотні разів описував його мені, але в його розповідях цей будинок завжди фігурував, як місце яскраве й радісне. Так, велике й*

гамірливе...» [3: 54]. Іменник простору *будинок* стилістично підсилено прикметниками *яскравий, радісний, гамірливий*, які є позитивно забарвленими. Використано словосполучення, яке позначає час, а саме його частотність – *описував сотні разів*. На нашу думку, автор досить вдало описує місце дії через внутрішнє сприйняття персонажа, що є однією з форм образного узагальнення. Образ простору будують в системі зображуваних конфліктів, наприклад, за допомогою різноманітних спогадів, уявлень та порівнянь героїв роману, автор багатогранно зображає притулок. Це додає інтриги та зацікавлює читачів.

Також ми виявили, що в англійській мові засіб мовного вираження часу може виступати семіафіксом *-time-*, який додають до назви відповідної події, він позначає час цієї події. Наприклад: «*It took a team of cartographers, artists, and bookmakers a lifetime to create*» [4: 132]. Ми спостерігаємо, що час виражено за допомогою іменник *life*, до якого додано семіафікс *time*. А цей засіб вказує на тривалий період, і тому його відтворено за допомогою іменника часу *вічність* зі значенням тривалості дії: «*Над нею цілу вічність трудилася команда картографів, художників і видавців*» [3: 169]. Для стилістичного підсилення цього періоду часу застосували іменник *вічність*, а для вираження негативної оцінки додано прикметник часу *цілий*, що передає тривалість події. Ще одним прикладом вираження часу за допомогою *time* є: «*That's time travel*», *I said, astonished*. «*Real time travel*» [4: 236]. Тут виявлено стилістичний засіб повторення задля підсилення важливості цієї події для героя. А засобом вираження цього іменника часу є іменник із прийменником у *часі*. Цей засіб підсилено прикметником *real*, що в українській мові виражено прикметником «справжній» із додаванням зменшено-пестливого суфіксу *-ісінк-*, щоб додати стилістичної забарвленості та позитивної оцінки іменнику часу: «– *Та це ж подорож у часі, – ошелешено мовив я. – Справжнісінька подорож у часі*» [3: 229].

Художній хронотоп тісно пов'язаний з психологічним, тобто хронотопом персонажів. Хронотоп будинку – це окремий світ, що має часові рамки – один день, а психологічним хронотопом є дивні діти.

Одним із центральних персонажів є пані Альма Сапсан (англ. Miss Alma Peregrine), яка є особливим видом дивних людей – імбриною. Імбрина може перетворитися на птаха, а також підтримувати в робочому стані петлю часу, в якій вони живуть. Недарма автор обрав прототипом саме цей вид птаха, адже *Ymbrynes* є словом англосаксонського походження, у якому *ymb* означає час, а *ryne* – цикл. Прізвище героїні пані Сапсан (англ. Peregrine) в буквальному перекладі означає «сапсан; сокіл звичайний» [1], і саме на цього птаха вона перетворюється.

Проаналізуймо таке речення: «*Maybe she was still on the island, after all these years, old as dirt but sustained by a few of her wards, children who'd grown up but never left*» [63: 48]. Ми виявили такий стилістичний засіб, як порівняння *old as dirt*, що вказує на вік людини. Розгляньмо ще український варіант: «*Може, вона й досі там, звісно, стара, як світ – скільки ж років минуло! – але підтримувана своїми підопічними, дітьми, які вирости, але так нікуди з острова й не поїхали*» [3: 73]. Українським засобом вираження цього порівняння є *стара як світ*. Проаналізувавши ці порівняння, ми можемо сказати, що англійський варіант є негативно забарвленим. Щоб вказати на дуже старий вік людини, її порівнюють з брудом, а в українській мові цей засіб має позитивне стилістичне забарвлення,

адже світ асоціюють з розвитком та мудрістю. Тож імбрини завжди жіночої статі, захищають дивних дітей, дорослих і тварин, рятуючи їх від небезпечних ситуацій. Можливо, саме тому героїня носить ім'я Альма, з яким виникає пряма асоціація – *alma-mater* з латинської буквально «годує, благодійна мати» або «мати-годувальниця». Пані Сапсан є саме такою турботливою, доброю матір'ю для дивних дітей.

Отже, проаналізувавши роман Ренсома Ріггза «Дім дивних дітей», ми виявили, що основою хронотопу є зображення будинку. Хронотоп будинку є замкненим. У тексті твору протиставлено два простори, що перебувають у різних часових вимірах. В ідеальному часопросторі дім це затишне, безпечне місце, а у реальному часі є опецькуватою та розваленою руїною. Відмінність між іменниками на позначення часу та простору полягає у стилістично забарвлених іменниках зі зменшуваними суфіксами, що існують лише в українській мові. Особливістю англійської мови є семіафікс *-time-*, який додають до назви відповідного періоду і позначають його час. У створенні художнього хронотопу важливим є не тільки час та простір, а й персонажі твору. Кожне прізвище героя містить певне семантичне значення, що відображає його дивакуватість, тож ми вважаємо, що їх потрібно перекладати суголосно оригіналу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Англо-український словник від Dict. Com. Режим доступу: <https://dict.com/англійсько-український> (дата звернення 20.04.2020).
2. Гошилик Н. С. Схемні образи часу в сучасній англійській мові : монографія / Н. С. Гошилик. — Івано-Франківськ : НАІР, 2013. — 220 с.
3. Рігз Р. Дім дивних дітей / перекл. з англ. Олени Любенко. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2014. — 380 с.
4. Ransom Riggs *Hollow City: The Second Novel of Miss Peregrine's Peculiar Children*. – Philadelphia: Quirk Books, 2014. — 400 p.

А. Самофал,
студентка,
В. Бутова,

канд. пед. наук, старший викладач кафедри іноземних мов
та методики викладання,

Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРТЕКСТІВ У МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Важливим питанням теорії літератури є інтертекстуальність. Інтертекстуальність нерозривно пов'язана не лише з літературознавством, а й з перекладознавством. Беручи до уваги те, що інтертекст тісно пов'язаний із рецепцією та інтерпретацією художнього тексту, при вивченні твору вчитель має орієнтуватися у цьому питанні та вміти пояснити необхідний матеріал учням. Дослідженням інтертекстуальності в перекладі займалися сучасні вітчизняні та зарубіжні вчені, а саме Р. Барт, М. Бахтін, Г. Денисова, Н. Кузьміна, Є. Левченко, Н. Петрова, О. Ревзіна.

Займаючись підготовкою до своєї професійної діяльності, зокрема до здійснення процесу навчання, вчитель англійської мови має відповісти на три питання: «Чому вчити? Навіщо навчати? Як навчати?». Щоб успішно вчити треба, перш за все, самому бути «мовною особистістю» і володіти професійною компетенцією [1, 15].

Кожен компетентний вчитель англійської мови має на високому рівні володіти поняттями з перекладознавства та літературознавства, оскільки вони тісно взаємопов'язані. Вивчаючи певний твір, фрагмент тексту, вчитель має розуміти звідки взято запозичення та вміти його трактувати. Тому необхідно вміти «бачити» інтертекстуальні елементи, використані автором. Так, наприклад, при вивченні твору Ш. Бронте «Джейн Ейр» варто вказати, що автор вживає чимало інтертекстуальних елементів, прямих та непрямих цитат. Наприклад: «*A touch of a spurred heel made his horse first start and rear, and then bound away; the dog rushed in his traces; all three vanished*», «*Like heath that, in the wilderness, The wild wind whirls away.*» [2] – Він торкнув коня острогами, і той рвонувся, став дибки й пішов чвалом, собака помчав услід за ним – і всі троє зникли: «Мов верес у полі, Якого вихор безвісті несе» [2]. Вчитель має знати, що автор використовує слова відомої шотландської пісні, про це має бути вказано учням.

Поняття «інтертекстуальність» широко вживається у сучасному літературознавстві, перекладознавстві та застосовується у різних значеннях. З одного боку, це засіб аналізу художнього твору (у вузькому сенсі). Також інтертекстуальність визначають як прояв специфіки існування літератури (у широкому сенсі). Застосовують поняття інтертекстуальності й для відображення світовідчуття і самовідчуття сучасної «постмодерної» людини (у загальнофілософському сенсі).

Поняття інтертекстуальності та її особливостей було введено Ю. Крістєвою у 1967 році. Саме її дослідження стали основними в концепції інтертекстуальності. Вчення Ю. Крістєвої набули широкого визнання і швидкого поширення, концепція інтертекстуальності стала закономірністю в ході «теоретичного осмислення сучасного культурного процесу. У сучасному літературознавстві під

терміном «інтертекстуальність» розуміють «загальну сукупність міжтекстових зв'язків, в склад яких входить не лише несвідома, автоматична ігрова цитатія, але й спрямовані, осмислені, оціночні відсилки до попередніх текстів та літературних фактів»[2].

Питання інтертекстуальності в перекладознавстві нерозривно пов'язано із поняттями «свого» та «чужого» слова, а також інтерпретацією контексту. Такий підхід у вивченні англійської мови дає змогу розглядати художні версії оригінальних творів як певні реакції на тексти-джерела на попередні переклади текстів [1, 10].

Говорячи про способи перекладу інтертекстуальності, необхідно врахувати, що переважно використовують одну з двох загальноприйнятих перекладацьких стратегій: доместикації або одомашнення, та форенізації або очуження. Вчитель має пам'ятати та пояснити учням, що якщо говоримо про одомашнення, то це означає звернення уваги на адаптацію тексту-джерела до вимог читацької аудиторії щоб приблизити та зробити більш зрозумілими явища, зображені в книзі, через відтворення комплексу схожих асоціацій. При перекладі інтертекстуальних елементів варто звертати увагу на заміну культурно-специфічних одиниць, вживаючи зрозумілі культурі читача компоненти[2].

Кількість завдань і компетентностей сучасного вчителя англійської мови більш широкий і глобальний, ніж раніше. Як свідчать сучасні дослідження та концепції, практика підготовки вчителів англійської мови повинна містити такі компоненти: багатомовність, двомовність, навчання в самоорганізованому середовищі та інші. Нове розуміння вчителя розглядається по-іншому – вчитель виступає як консультант із засвоєння іноземної мови та іншомовної культури, сприяє формуванню міжкультурного виховання, автономності навчання [1, 12].

Готовність до роботи вчителем передбачає наявність позитивних установок і мотивацій, професійних знань, педагогічних умінь і навичок, а також професійно значущих якостей майбутнього вчителя. Майбутньому вчителю англійської мови необхідно володіти навичками моделювання навчального процесу відповідно до сучасних вимог науки і практики з урахуванням особистісного, процесуально-психологічного та педагогічного аспектів цього процесу. У своїй роботі вчитель має враховувати та використовувати всі необхідні методи та прийоми, які сприятимуть успішному оволодінні учнями англійською мовою [1, 5].

Вчителю англійської мови важливо організувати роботу таким чином, щоб учні розуміли важливість точного сприйняття перекладу, важливість врахування достовірності тексту, врахування інтертекстуальних елементів, а також культурних особливостей країни автора. Необхідно показати учневі в чому помилковість недостовірного перекладу, вказати на відхилення тексту перекладу від оригіналу, виявити причину невірної рішення, оцінити серйозність похибок і підвести до найбільш близького варіанту тексту перекладу. Треба відзначити, що важлива дія вчителя при опрацюванні певних фрагментів тексту полягає в тому, що він повинен не тільки професійно перекладати матеріал, але і вміти пояснити загальні принципи, методи і прийоми перекладу, сформувати і пояснити характер перекладацьких проблем, показати можливі варіанти їх вирішення [3].

Оскільки переклад, як і використання мови загалом, є можливим завдяки комплексу пізнавальних та комунікативних дій, зумовлених певним ситуативним та соціокультурним контекстом, тому найбільш ефективним для його здійснення вважається застосування лінгвокультурології, комунікативної та когнітивної

лінгвістики. Саме у процесуальному функціонуванні інтертексту чи інших міжтекстових зв'язків у сучасному літературному перекладознавстві з'являється можливість нової актуалізації в культурному, мистецькому сприйнятті сенсів, осмислення втрачених чи загублених значень.

Тому специфіка перекладу інтертексту є дуже важливою, оскільки сприяє кращому та ширшому пізнанню й осмисленню певних мовних, культурних явищ, зображених у тексті. При перекладі має бути збережене правильне тлумачення зображуваних подій, для цього необхідний високий рівень володіння іноземною мовою, а також знання специфіки культури країни автора.

Отже, вчитель англійської мови має бути не лише викладачем, а й умілим знавцем мови. Вивчення текстів-оригіналів є необхідною умовою оволодіння англійською мовою, оскільки завдяки художнім творам краще вивчається мова, відбувається ознайомлення з лексемами, граматикою, певними культурними традиціями саме у контексті. Вчитель має бути вправним мовознавцем, вміти бачити і виправляти мовні та мовленнєві помилки учнів, розрізняти смислові та стилістичні нюанси, мати знання про особливості побудови текстів різних типів, стилів. Опрацьовуючи на уроках англійської мови зміст тексту оригіналу, вчитель має пояснити стилістичні особливості та смислові тонкощі, доречність вживання мовних засобів у певних ситуаціях спілкування, пояснити вживання цитат та інтертекстуальних елементів.

Сучасний вчитель вміє добирати та використовувати такі методи та прийоми, що вдало пояснюють термінологію з лексикології, граматики та інших складових лінгвістичних дисциплін. Відповідно, вчитель має бути готовий дати роз'яснення, нагадати значення використовуваних термінів. Вчитель має «підключати» знання зі світової культури, що допоможе формувати «інтертекстуальну компетенцію», тобто вміння визначати та розпізнавати запозичені з інших текстів елементи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Козій І. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів: метод. посіб. Київ: Нац. пед. ун-т. ім. М.П. Драгоманова, 2001. 141 с.

2. С. І. Сидоренко // Відтворення інтертекстуальності роману Ш. Бронте «Джейн Ейр» в українському перекладі: веб-сайт. URL // <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/9816/1/Відтворення%20інтертекстуальності%20в%20українському%20перекладі>

3. Грек Л.В. Інтертекстуальність як проблема перекладу: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.16. Київ, 2006. 16 с.

4. Фуко М. Що таке автор? / М. Фуко *Антологія світової літературнокритичної думки ХХ ст.* Львів : Літопис, 2002. С. 598–613.

Є. Федорів,
студентка,
М. Венгринюк,
кандидат філол. наук, доцент,
Івано-франківський національний технічний університет нафти й газу

ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ БАГАТОЗНАЧНИХ СЛІВ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ О. УАЛЬДА «ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ»)

Дослідження багатозначних слів є актуальним завданням сучасної лексикології. Одне зі значень для конкретного слова є прямим і основним, а всі інші – тропеїчними, тобто переносними. Троп (грец. тро- рος – зворот) – це мовностилістичний засіб, який полягає у вживанні слова або поєднанні декількох слів у непрямому, переносному значенні. Актуальність цієї теми зумовлена необхідністю ґрунтовного підходу до вивчення явища полісемії, різноманітних стилістичних функцій багатозначних слів, певних труднощів, які виникають під час їх розуміння та перекладу.

Матеріалом для нашого дослідження послужили переклади роману «Портрет Доріана Грея», здійснені Ростиславом Доценком (2003 р.) та Оленою Ломакіною (2015 р.).

Полісемічні слова протилежні моносемічним (грец. monos – один і sema – знак, значення), або однозначним, найчастіше це терміни, які часто піддаються лексико-семантичним змінам, безпосередньо пов'язаним із утворенням багатозначності слів. Так, наприклад, слово *століття* в романі є моносемічним, оскільки йому притаманне лише одне значення «час, вік, період тривалістю сто років» [1:727], а слово *завіса* – багатозначним, бо воно має в українській мові п'ять значень: «велике полотнище для закривання просвіту в чому-небудь або для приховання, відгородження кого-, чого-небудь»; «суцільна пелена, хмара чого-небудь, що обмежує видимість, приховує, затуляє кого-, що-небудь (перен.)»; «суцільне або роздвоєне полотнище для закривання сцени від глядачів»; «ремарка в тексті п'єси на означення кінця дії (спец.)»; «металевий або інший стулковий шарнір, на який навішуються двері, вікна і т. ін.» [1: 52].

Багатозначні слова в оригіналі роману «Портрет Доріана Грея» та їхній переклад у двох різних авторів Ростислава Доценка та Олени Ломакіної зрозумілі дуже часто з контексту, оскільки не завжди полісемічному слову притаманні значення, що зафіксовані у словнику, про що свідчить приклад багатозначного слова «nature»:

«*But I appeared to Dorian Gray that that true nature of the sences had never been understood*» [3:131] – О. Ломакіна та Р. Доценко використовують дослівний переклад («природа»).

«*His nature had devel-oped like a flower, had borne blossoms of scarlet flame*» [3:54] – Р. Доценко переклав словом «вдача», а О. Ломакіна «особистість» .

«*His nature is too fine for that*» [3:66] – Р. Доценко використав слово «душа», О. Ломакіна вирішила опустити виділений іменник, а натомість просто сказати, що «він занадто хороший».

«*You know yourself, Harry, how independent I am by nature*» [3: 9] – мова йде про риси людини. Р. Доценко вжив іменник «вдача», а О. Ломакіна переклала – «характер» .

Розгляньмо ще один яскравий приклад багатозначного іменника «*passion*»:

«*She was always in love with somebody, and, as her passion was never returned, she had kept all her illusions*» [3: 42] – Р. Доценко переклав дослівно, а О. Ломакіна вжила іменник «взаємність» замість «пристрасть».

«*He was a most offensive brute, though he had an extraordinary passion for Shakespeare*» [3:51] – слово «*passion*» вжито в переносному значенні – «мати пристрасть до Шекспіра» – означає «захоплюватись ним». Перекладачі вдало відтворили зміст оригіналу, іменниками «шанувальник» (Р. Доценко) та «прихильник»(О. Ломакіна).

«*There were moments, later on, when it had the wild passion of violins*» [3:49] – Р. Доценко та О. Ломакіна переклали словосполучення буквально у переносному значенні (гра на скрипці надає герою душевного піднесення, сповнює його натхненням).

«*The only difference between a caprice and a life-long passion is that the caprice lasts a little longer*» [3: 31] – виділене словосполучення є яскравим прикладом вживання іменника «*passion*» у прямому значенні. У першому варіанті Ростислав Доценко переклав цей вираз буквально, Олена Ломакіна ж використала описовий переклад. Обидва варіанти, на нашу думку, доцільні.

Розгляньмо багатозначний прикметник «*colored*», його вживання та переклад у різних реченнях:

«*Never marry a women with straw-colored hair, Dorian, he said, after a few puffs*»[3: 44] – Р. Доценко вжив словосполучення «біляве волосся», це непогане рішення, але О. Ломакіна використала іменник «білявка». На нашу думку, саме цей переклад є кращим, оскільки потрібно пам'ятати про мовну економію і там, де можливо, використовувати її.

«*There are only 2 kinds of women, the plain and the colored*» [3: 45] – Ростислав Доценко використав прикметник «підмальовані», і цей варіант, вважаємо, є доречним. З контексту справді стає зрозуміло, що автор має на увазі жінок, які фарбуються. А ось О. Ломакіна вжила слово «яскраві», воно теж може підходити, але воно не містить конкретики.

«*It seemed to me that all my life had been narrowed to one perfect point of rose-colored joy*»[3: 65] – перекладач використав заміну, тобто замість прикметника «рожева» вжив «безмежна». Крім того, перекладач ще додав іменник «хвиля», завдяки якому вираз набув метафоричності. У перекладі О. Ломакіної спостерігаємо словосполучення «просте щастя». На нашу думку, воно є не зовсім доцільним, оскільки не передає тієї емоційності, яку автор продемонстрував в оригіналі.

«*He thought of Dorian Gray's young fiery-colored life, and wondered how it was all going to end*» [3: 59] – Р. Доценко використав метафору «променисте життя», яка означає «життерадісне, світле життя». Вважаємо такий переклад не дуже доречним, оскільки з контексту зрозуміло, що автор фразою в оригіналі хотів наполягти на житті, яке сповнене пригод, небезпеки, адже саме ці слова асоціюються із вогнем. О. Ломакіна дослівно відтворила словосполучення. Вважаємо такий підхід непоганим рішенням, але ще можна було б додати опис, яке це саме життя.

«*What did it matter what happened to the colored image on the canvas?» [3: 101] – розуміємо, що в оригіналі вжито словосполучення, що дослівно означає «кольорове зображення». Але оскільки у романі йдеться про портрет юнака, то,*

само собою зрозуміло, що автор й мав на увазі саме «портрет», говорячи про кольорове зображення. Перекладачі правильно передали думку Оскара Уайльда.

Отже, лексична багатозначність – стилістичне багатство української та англійської мови. Без слів із переносним значенням немає, зокрема, художніх творів. Крім того, роман «Портрет Доріана Грея» характеризується різноманітністю полісемічних слів та виразів. Словникове тлумачення дозволяє визначити лексично і граматично правильно вжите значення, але не слід забувати про контекст, оскільки частіше слову притаманне значення, що зрозуміле саме з контексту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови(з дод. і допов.та СД) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
2. Оскар Уайльд. Портрет Доріана Грея / пер. з англ. Олени Ломакіної. – К. : Знання, 2015. – 283 с.
3. Оскар Уайлд. Портрет Доріана Грея / пер. з англ. Ростислава Доценка. – Режим доступу : <http://www.kurylo.wikidot.com/>
4. Oscar Wilde The Picture of Dorian Grey. Режим доступу : <http://www.literaturepage.com/read/doriangray.html>

INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

*D. Karnafel,
Student,*

*O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE FORMATION OF PHONETIC COMPETENCE IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE IN THE ENGLISH LESSONS

Speech development of children of upper-kindergarten age is one of the main problems of modern preschool language didactics. Language plays an important role in the development of the preschooler. As an instrument of human thinking and a means of regulating mental activity, language is also the main means of human communication.

Ukrainian, Russian researchers and psychologists dealt with the problem of formation of phonetic competence of children of upper-kindergarten age: D. Elkonin, G.A Uruntaeva, E.I Tikheeva, E. M Vodovozova, S.F Rusova, M.A Alekseev, M.O Zaitsev. It is said that improving the speech of children of kindergarten age is the main task of all preschool childhood. After all, speech is the main means of the formation and the development of a baby[1].

Phonetics is the branch of linguistics in which the sound system of speech is studied [2]. Phonetics studies the sounds of speech, their naturalness, compatibility in the sound flow of speech.

Phonetic competence is the ability to perceive and reproduce the sound units of language in a particular context using appropriate emphasis, rhythm and intonation.

The teacher, implementing the task of the formation of phonetic competence of children of kindergarten age, organizes work in two directions [2]. The formation of speech perception (auditory attention and speech hearing, including all its components: phonemic, rhythmic hearing, perception of tempo, voice strength, tone of speech); the development of the articulatory apparatus (voice, speech breathing) and the formation of the phonological side of speech (pronunciation of sounds, clear diction).

The formation of phonetic competence of children of upper-kindergarten age involves:

1) the formation of correct pronunciation for which it is necessary to develop speech hearing, breathing and motility of the articulatory apparatus;

2) to bring up orthoepically correct bases of speaking according to norms of literary pronunciation.

3) the formation of speech expressiveness - mastery of the means of speech expression involves the ability to use the pitch and strength of voice, tempo and rhythm of speech, pauses, different intonations.

4) development of diction - expressive pronunciation of each sound and word separately, as well as phrases as a whole;

5) education of the culture of speech communication as part of etiquette [3].

To check the formation of phonemic hearing in children of upper-kindergarten age, the didactic exercise "Who speaks as" was used [4]. To study phonemic hearing, tasks

are used that include pronunciation, so that the difficulties of pronunciation do not affect the quality of its performance.

In determining the level of phonemic competence of children of upper-kindergarten age were found: 7 children with a high level of phonemic hearing, 8 children with a medium level of phonemic hearing, and 2 children with a low level of phonemic hearing.

Therefore, we can conclude that the formation of phonetic competence of older preschool children need special work to improve certain sounds.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Видавництво, 2021. – 18 с. / Офіційний сайт Міністерства Освіти і Науки України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>
2. Богуш А. М. Мовленнєва компетенція дошкільника як лінгводидактична проблема // Розвиток творчих здібностей дітей засобами мовлення: Зб. наук. пр. / Ред. колегія: А. М. Богуш, П. І. Білоусенко, Г. І. Григоренко та ін.— К., Запоріжжя, 1998.— С. 5-15.
3. Програма розвитку дитини дошкільного віку “Українське дошкілля” / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. — Тернопіль: Мандрівець, 2012. — 264 с.
4. Белкина, М. Ю. Задания для совершенствования фонетических навыков / М. Ю. Белкина // Иностранные языки в школе. — 2006. — № 5. — С. 53—55.

К. Корзун
студентка,
С. Деньгаєва,
кандидат пед. наук, старший викладач,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ УМОВАХ

Проблема громадянсько-патріотичного виховання надзвичайно актуальна на сучасному етапі розвитку нашого суспільства. Останнім часом спостерігається поступова втрата нашим суспільством традиційної української патріотичної свідомості. Широкого поширення набули байдужість, егоїзм, індивідуалізм, цинізм, невмотивована агресія, неповажне ставлення до держави і соціальних інститутів.

Наукові основи проблеми патріотичного виховання досліджувалися в працях класиків педагогічної науки, таких як: Г. Ващенко, Л. Добровольська, О. Духнович, В. Горак, А. Макаренко, І. Огієнко, Т. Парфенова, С. Русова, Л. Самчук, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, О. Углова, К. Ушинський, В. Чорновіл, Я. Чепіга та інші.

Провідною ідеєю дидактичної системи В. Горак є загальний розвиток дитини, під яким мається на увазі розвиток розуму, волі і почуттів. Розвиток почуттів-естетичних, моральних, інтелектуальних – складають духовне багатство людини. Поняття «духовне багатство» базується, перш за все, на почутті патріотизму, яке в тій чи іншій мірі притаманне громадянам нашої країни, в тому числі і маленьким [1].

Патріотичне виховання підростаючого покоління завжди було одним з найважливіших завдань сучасної школи, адже дитинство і юність – сама благодатна пора для прищеплення священного почуття любові до Батьківщини і роль школи в цьому плані неможливо переоцінити. Викладання англійської мови в сучасній школі дає вчителю широкі можливості по вихованню громадянськості й патріотизму. Цьому сприяє комунікативна складова предмету, його спрямованість до вивчення побуту, звичаїв, традицій і, насамперед, мови іншого народу.

Патріотизм – відданість і любов до своєї Батьківщини, до свого народу зазначає Л. Добровольська [2]. Багато мислителів і педагогів минулого, розкриваючи роль патріотизму в процесі особистісного становлення людини, вказували на його (патріотизму) багатосторонній формуючий вплив. Так, наприклад, К. Ушинський вважав, що патріотизм є не тільки важливим завданням виховання, а й могутнім педагогічним засобом: «як немає людини без самолюбства, так немає людини без любові до батьківщини, і ця любов дає вихованню вірний ключ до серця людини і могутню опору для боротьби з його поганими природними, особистими, сімейними і родовими нахилами». У «лекціях про виховання дітей» А. Макаренко говорив: «Ми вимагаємо від нашого громадянина, щоб він в кожную хвилину свого життя був готовий виконати свій обов'язок перед колективом, і значить перед Батьківщиною, не чекаючи розпорядження або наказу, щоб він володів ініціативою і творчою волею» [3].

Моральні якості людини закладаються в дитячі, шкільні роки. Любов до рідного краю, бажання бачити рідне місто добрим і розквітаючим. Всі ці почуття значною мірою залежать від того, як вони були закладені в дітях в шкільні роки. Картини рідної природи: гори і озера, степові дали і дрімучі ліси – все це в рівній мірі формує у дітей симпатію до рідного краю, а чудові місцеві легенди, казки та пісні, історичні оповідання і пам'ятники залишають великий слід в дитячій душі, незалежно від того, де живуть діти. Чим повніше, глибше, яскравіше, змістовніше будуть знання учнів про рідний край і кращих його людей, тим більш дієвим позначаться вони у формуванні благородного морального почуття: інтересу і любові до рідного краю, глибокої поваги до патріотичних традицій земляків, а головне, – вони допоможуть учням на доступних, близьких прикладах з навколишнього життя зрозуміти сутність і повноту великого патріотизму – патріотизму як почуття обов'язку перед народом, перед Батьківщиною [5].

З малих років необхідно дати дітям уявлення, нехай навіть найпростіше, про місце і роль їх країни в світі. Той, хто працює з молодшими школярами, добре знає, наскільки важко сформувати у дітей 7-10 років хоч якесь уявлення про малу і велику батьківщину. Але робити це, тим не менш, необхідно. Без любові до Батьківщини і поваги до її історії та культури неможливо виховати громадянина і патріота, сформувати у дитини почуття власної гідності, прищепити їй позитивні якості. Значимість виховання дітей особливо гостро позначилася в сучасний період – у зв'язку з втратою людьми моральних орієнтирів у власному житті.

Вважаємо, що виховувати любов і дбайливе ставлення до нашої батьківщини можливо тільки через активну діяльність і в тому числі і на уроках іноземної мови. Молодші школярі надзвичайно емоційні, тому ми віддаємо перевагу активним формам і методам роботи, таким як: екскурсії по рідному краю (в тому числі і віртуальні), музейні уроки, проектна діяльність, свята, спільні заходи, конкурси, вікторини.

Почуттю Батьківщини і любові до неї, патріотизму, людина спочатку навчається через відчуття матері і батька, тобто в сім'ї. Це почуття «батьківського дому» (за певних умов) і лягає в основу любові до Батьківщини, Вітчизни. Сім'я є школою розуміння Батьківщини, школою виховання органічної вірності і прихильності до неї. Батьки повинні стати для своїх дітей прикладом ставлення до свого міста, до місця, де живеш. Якщо в сім'ї дитина цього не відчуває, то навряд чи вона почує слова вчителя про борг, честь, відповідальність. На жаль, сім'я зараз переживає не найкращі часи.

Прагнучи заробити на хліб насущний, батьки все менше уваги приділяють дітям і їх вихованню, зростає число неповних і неблагополучних сімей. Це сім'ї, де самотні матері або батьки розлучені. Та й в повних сім'ях батьківське виховання втратило основи народної та релігійної культури. У рідкісних сім'ях відбувається те, що було властиво українській родині протягом століть: ранкові та вечірні молитви, благословення дітей на всяку справу, спільне відвідування храмів [4].

Ось чому важливою умовою патріотичного виховання дітей вважаємо тісний взаємозв'язок з батьками. Головною формою роботи з батьками було і залишається батьківські збори. Вже на найперших зборах необхідно знайомити батьків зі словами А. Макаренка: «хочете, щоб були хороші діти, – будьте щасливі. Розірвітьися на частини, використовуйте всі свої таланти, ваші здібності, залучіть ваших друзів, знайомих, але будьте щасливі справжнім людським

щастям» [3]. У сучасних сім'ях діти рідко бачать батьків через їх надмірну завантаженість, але навіть ці рідкісні моменти сім'я витрачає не на спілкування, а на перегляд телевізора.

На батьківських зборах в 1 класі «Сімейні свята», «Тато, мама, я – читаюча сім'я», «Наш вихідний» ми намагаємося донести до свідомості батьків, що діти за своєю природою жадібні до вражень. Їм хочеться брати участь в якихось подіях, радісних хвилюваннях. Вдома має бути цікаво, сім'я повинна давати добру «їжу» дитячій уяві і почуттям. Дітям потрібен не тільки наставник, а й друг. А дружба не народжується від щоденних перевірок щоденників і моралізування. Дружба міцніє в живій і корисній справі – недільній риболовлі, суботньому поході, лижній прогулянці, в спільних проектах, святах. Спільна діяльність змушує її учасників дбайливіше ставитися до своїх традицій, сприяє збереженню сімейних зв'язків, викликає гордість за свою сім'ю не тільки у дітей, а й у дорослих.

Коли діти провчилися майже півроку і готові до сприйняття більш складного матеріалу про рідну країну, ми приступаємо до вивчення наступних тем: «Наша батьківщина – Україна», «Символи нашої держави», «Київ – головне місто країни!», «Якого народу ти син?», «Золоті руки народів». Тут діти вперше знайомляться з правами і обов'язками громадян України, слухають текст гімну, розглядають герб, прапор нашої Батьківщини.

Популяризація серед школярів державних символів, на наш погляд, є найважливішою складовою у вихованні патріотизму. Віддаючи пошесті символам держави, ми тим самим проявляємо любов і повагу до своєї Батьківщини, гордість за приналежність до громадян України.

На уроках іноземної мови учні дізнаються, що кожна людина належить якомусь народу, а кожен народ – особливий і розрізняється мовою, культурою, традиціями. Щоб учням було цікаво, потрібно використовувати наочний матеріал (предмети декоративного мистецтва різних народів, костюми, книги на мовах народів України та ін.). На цьому закладаються почуття поваги до різних національностей, визнання рівноправності людей, що належать до різних народів. Вважаємо це особливо актуальним в умовах багатонаціональності нашої країни.

Таким чином, можна сформулювати завдання і мету патріотичного виховання молодших школярів. Завдання патріотичного виховання – формування духовно-морального ставлення і почуття причетності до рідного дому, сім'ї, школи, міста, села, до природи рідного краю, до культурної спадщини свого народу; виховання любові і поваги до своєї Батьківщини – України, до своєї нації. Толерантного ставлення до представників інших національностей, однолітків, їхніх батьків, сусідів, інших людей; виховання шанобливого ставлення до людини – трудівника, результатів її праці, рідної землі, захисників Вітчизни, державної символіки, традицій держави, суспільних свят; формувати уявлення про Землю і життя людей на Землі; виховання у дітей любові до природи, бажання берегти і захищати її. Метою виховання громадянина і патріота своєї країни, формування моральних цінностей. Створення в шкільному закладі предметно-розвиваючого середовища, що сприяє цьому вихованню.

Патріотичне виховання, виховання громадянина своєї країни – одне з важких, але пріоритетних завдань сучасної школи. Необхідно вже в початковій школі створювати умови для того, щоб учні росли ідейно зрілими, морально стійкими і духовно багатими людьми. Таким чином, патріотичного виховання молодших школярів полягає в тому, щоб повсякденним змістом кожної підростаючої

людини стало наповнене благородством і повагою ставлення до України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Горак В. В. Національно-патріотичне виховання підростаючого покоління в Україні : аналітичний огляд / В. В. Горак // Шкільна бібліотека плюс. – 2015. – № 13/14. – С. 20-26. – Библиогр. в конце ст.
2. Добровольська Л. Н., Чорновіл В. О. Національно-патріотичне виховання молодших школярів – пріоритетний напрям діяльності педагогів: Навчально-методичний посібник. – Черкаси: Видавництво комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2016. – 140 с.
3. Макаренко А. С. Методика организации воспитательного процесса / Макаренко, А. С. // Воспитательная работа в школе. – 2008 . – № 5 . – С. 5-13.
4. Національно-патріотичне виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів в умовах модернізаційних суспільних змін : рекомендаційний бібліографічний список / упоряд. О. В. Углова ; ред. Л. І. Самчук // Шкільна бібліотека плюс. – 2015. – № 19/20. – С. 15-31.
5. Парфенова Т. С. Педагогические условия патриотического воспитания младших школьников // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2014. – Т. 20. – С. 2911–2915. – URL: <http://e-koncept.ru/2014/54846.htm>.

A. Korotkikh,
Student,
A. Voznyuk,
*Professor of the Department of the English Language and Primary ELT
Methodology, PhD (Pedadody);
Institute of Education and Science of Pedagogy,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

INTEGRATED COURSE "I EXPLORE THE WORLD" IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Defining the problem. The concept of the New Ukrainian School has made many adjustments to traditional educational process. The changes have affected all subjects in primary school, including interdisciplinary integration. The peculiarities of integrated learning lie in the possibility of forming system knowledge, development of critical thinking and competencies in the learners, since during training process the elements of knowledge, skills and abilities from different spheres of life are involved.

The purpose of the study is to outline the integrated course "I Explore the World" in the contest of the New Ukrainian School.

Presenting the main material.

Integrated education of primary school is provided with greater spatial and temporal boundaries than the traditional education. Due to the fact that the junior student in the first grade and in the first semester of the second grade is characterized by leading activity being expressed by restlessness, the teacher needs to change the form of work in the lesson every 5-7 minutes to maintain sustained attention. This principle of work is aimed at working on certain topic with the use of various didactic tools, various types of work, which in combination directly affect the process of acquisition of a new knowledge, as well as the skills and abilities.

In the New Ukrainian School, the integration takes place presupposing the non-contrasting inclusion of elements of one activity into another. This feature of the concept is characterized by the unity and completeness of the educational process.

An integrated course "I Explore the World" for younger students clearly reflects such principle of integration. In particular, this course includes the content of such educational areas as "Civic", "Social", "Health", "Natural", "Technological", "Mathematical", "Linguistic and Literary", "Historical" and "Artistic" ones.

It is during the study of this course that younger students acquire basic knowledge and skills of ethical behavior; they form an initial idea of politics, laws of Ukraine, children's rights and responsibilities, international documents, etc. The students also learn how to form a healthy way of life; they deepen the understanding of the essence of various natural processes, the relationship of the elements of these processes and the human being. Along the line of the integrated course "I Explore the World" the students study the literary and artistic heritage of the Ukrainian people and get acquainted with Ukrainian prominent historical figures for better understanding of authentic features of Ukrainian; they develop mathematical competence for their daily use in everyday life. Students also make a variety of toys and accessories on their own according to the instructions in the textbook, which, in our opinion, increases their independence and self-determination.

Thus, the purpose of the course is to expand basic knowledge, skills and abilities in

the students, to open new horizons in various spheres of life of children and adults, to cultivate love and respect for the Motherland, to form analytical and systematic skills and abilities to generalize and evaluate various objects and phenomena, nature and society.

The educational content has the potential to form subject and key competencies, diverse skills in primary students; this content is organized on the principles of child-centeredness, introduced by V.Sukhomlinsky, who put children's individual characteristics and needs at the center of the educational process.

The content of the integrated textbook is aimed at implementing the competency approach, and also contributes to the development of the student's personality, to the formation of social, civic, environmental and health behaviors increasing peculiar dynamism of the teacher in building the learning process with such types of educational activities, as frontal, pair, group, individual and independent work ones.

The leading principle of creating an integrated textbook for the course "I Explore the World" for 1st grade students is the principle of environmental compliance. Everything that surrounds a child and the child itself are nature. In the future, the student must engage in the work to which he/she has inherent abilities stemming from this nature.

The ideas of the newly created textbook are to integrate interdisciplinary links that are to contribute to the formation of key and subject competencies in the students. It provides for the formation of an active life position in junior students in the process of acquiring new knowledge, accumulating practical life experience thus opening new vistas for their creative application in various conditions.

Interactive methods and various forms of independent work have been widely used to help focus on the end result of the educational process in the acquisition of key and subject competencies by students through continuous learning activities, with the presence of socio-cultural, Ukrainian and environmental components. Personally oriented learning technology will allow each student to choose this or that educational activity in the subject area. In the content of the textbook "I Explore the World" for the 1st grade (the authors are: T. Hilberg, S. Tarnavska, O. Hnatiuk and N. Pavych) the main aim is the social adaptation of students.

The textbook also offers such characters as Znaychik and Znaechka, who constantly come to the aid of students and warn of possible dangers, solve riddles and play various games with students. The symbols met in the textbook play an important role in material acceptance. They provide prerequisites for active cognitive activity, thus serving as indicators for a certain kind of children's thinking, helping to diversify the ways of processing basic elements of information, developing students' desire and ability to work with the textbook in class and at home. They are well distinguished by different elements, clearly agree with the content of the tasks of the textbook marked by them, and orient students to certain types of tasks, such as: "complete the task", "give an answer", "think", "Internet source" and so on.

During the morning meetings and in the lessons of the integrated course "I Explore the World" younger students have the opportunity to share their own life experiences relating to the topic of the day, and receive advice and guidance from teachers and classmates. In our opinion, such activities create the basis for the formation of a class team and a friendly atmosphere, which enhances the efficiency of classroom activities.

In addition, it should be noted that the content of the textbook tasks and the form of their presentation help students develop public speaking skills, overcome fear of public

speech and learn about different aspects of their "I".

For example, the context of practical work on the topic "Family Tree" for the 3rd grade students provides an opportunity to individually analyze their lineage with the use of research and partial search methods by creating a genealogical scheme going as deep as the third or fourth generation.

It is worth paying attention to the total amount of academic hours in primary school. In particular, in the first class this amount is 140 hours per year, which is divided into 4 hours of weekly workload. In the schedule of the integrated course "I Explore the World" leading educators advise to put Wednesday and Thursday as a holistic day. This will completely change the forms of conduct, approaches to the application of methods, techniques and tools of educational activities of primary graders.

According to research data, the primary school teachers consider such a school day unloading. In addition, the lessons of this course cover the study of new material from various disciplines of primary school. However, it should be noted that the integrated course "I Explore the World" from first to third grade has a high load factor, so the lessons on this course should not be put first in the schedule, so that the students have time to tune in to productive work, because the subject is quite material. It is recommended to put mathematics in the first lessons in the first grade, and the Ukrainian language and reading – in 2-3 lessons. It is clear that before the lesson of the integrated course "I Explore the World" it is not necessary to put lessons with a much lower load factor, because children relax too much and lose emotional mood to learn more complex material.

With the help of partnership pedagogy, the teacher can create various projects with the participation of parents, for example: creating feeders for wintering birds, planting fruit trees in the school yard, harvesting acorns for feeding pets, cleaning the area with the Worldwide organization "Let's do it!", taking part in conversations with the elder people about the historical events of the last century, thus realizing the aims of educational lessons "My family", "The origin of my name", etc.

Conclusions. Thus, the integrated course "I Explore the World" in the New Ukrainian School is an important prerequisite for comprehensive personality development of primary school students, because the content of the subject includes materials from various walks of life. It is this content that provides more opportunities for teachers to organize different educational activities.

REFERENCES

1. Большакова І. Студія онлайн-освіти EdEra. Інтегрований курс «Я досліджую світ». Навчання на основі запитів. URL: <https://edera.gitbooks.io/glossary/6/world.htm>. 2018.

2. Інтегрований курс «Я досліджую світ». Навчання на основі запитів. URL: <https://edera.gitbook.io/glossary/metodikivikladannya-u-1-klasi/worldю>. 2018.

3. Кравчинська, Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність. Підготовка керівних та педагогічних кадрів дл реалізації Концепції Нової української школи: матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Харків, 6 квіт. 2017 р.). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017.

4. Ніколенко, Л. Т. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини у контексті Нової української школи. Методист. 2018. Т. 6

*І. Молчанець,
студентка,
О. Михайлова,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК МЕТИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Проблема компетентнісного підходу до формування мовної особистості висвітлюється в працях сучасних лінгвістів та лінгводидактів (З. Бакум, А. Богуш, О. Бігич, І. Бім, О. Вовк, Н. Гальськова, І. Зимня, С. Караман, С. Ніколаєва, Ю. Пассов, В. Редько, Т. Симоненко, О. Семенов, Н. Скляренко, Ch. Brumfit, D. Hymes, S. Savignon та інші).

Компетентнісний підхід до навчання мови, спрямований на розвиток базових предметних компетентностей мовної особистості учня, передбачає створення внутрішніх мотивів, що визначають готовність його до такої навчально-пізнавальної діяльності, в основі якої лежать компетентності; формування розуміння суті мовних компетентностей; вироблення суб'єктивного досвіду застосування предметних компетентностей під час мовленнєвих завдань у різних ситуаціях; використання аналізу власної навчальної діяльності і її результатів.

Специфікою компетентнісної освіти є не засвоєння готових знань, а вироблення особистісно значущого освітнього продукту, який дозволить особистості ефективно діяти у варіативних життєвих умовах, у нашому випадку в умовах спілкування з носіями іноземної мови (ІМ).

Метою навчання ІМ в школі, в тому числі і початковій є формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності, яка розглядається як здатність особистості до використання ІМ як засобу міжкультурного спілкування та передбачає розвиток умінь використовувати мову у якості інструмента у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу [4:220].

Англомовна комунікативна компетентність є полікомпонентним утворенням та включає низку компетентностей: мовленнєві компетентності (в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі); мовні компетентності (фонетичну, лексичну, граматичну, компетентності у техніці читання та письма); лінгвосоціокультурну компетентність (соціолінгвістичну, соціокультурну, соціальну компетентності); навчально-стратегічну компетентність (навчальну та стратегічну компетентності).

Кожна складова мовної компетентності представляє складну динамічну взаємодію відповідних мовленнєвих навичок, знань і мовної усвідомленості.

Звернемось до розгляду значення поняття «граматична компетентність». Як зазначає О. Вовк, граматична компетентність забезпечує системне знання лексичного, морфологічного, синтаксичного, фонетичного та орфографічного аспектів мови для побудови осмислених і зв'язних висловлювань; володіння граматичними поняттями, а також засобами вираження граматичних категорій, навички і вміння адекватно використовувати граматичні явища у мовленнєвій діяльності в різноманітних ситуаціях спілкування для розв'язання мовленнєво-розумових проблемних завдань [1:5].

В Європейській системі рівнів володіння іноземною мовою граматична

компетентність визначається як знання граматичних засобів мови і вміння використовувати їх у мовленні [2:110].

На нашу думку, найбільш повне визначення даного поняття дається в підручнику «Навчання іноземних мов та культур» авторського колективу під керівництвом С. Ніколаєвої, в якому граматична компетентність визначається як здатність особистості до граматично коректного оформлення своїх висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших.

Грамматична компетентність базується на складній та динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та граматичної усвідомленості [4:99].

Першою складовою ГК є граматичні знання. Як зазначає Н. Складенко «існують різні типи навчальної інформації, які допомагають учням одержувати граматичні знання: 1. Правила (описові правила і правила-інструкції); 2. Зразок мовлення на рівні словоформи, словосполучення, фрази, понадфразової єдності; 3. Модель; 4. Схема; 5. Ілюстративна таблиця; 6. Когнітивна метафора» [6:15].

Надзвичайно важливою складовою ГК є граматичні навички. Грамматична навичка трактується в методиці навчання іноземних мов як «синтезована дія з вибору моделі, адекватної мовному завданню в даній ситуації, і правильного оформленню мовної одиниці будь-якого рівня, що здійснюється в параметрах навички і служить однією з умов виконання мовної діяльності» [3:55].

Розрізняють кілька видів граматичних навичок: мовні та мовленнєві граматичні навички, рецептивні і ререпродуктивні граматичні навички.

Останній компонент граматичної компетентності – граматична усвідомленість. Грамматична усвідомленість є загальною мовною усвідомленістю людини або рефлексорним підходом до феноменів мови і мовлення, а також до власних процесів учіння й оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю та її складовими. Це здатність людини розмірковувати над процесами формування своєї граматичної компетентності, свідомо реєструвати й розпізнавати граматичні структури в усному і писемному мовленні, їхні особливості та закономірності їхнього утворення і функціонування [4].

У методиці викладання іноземних мов виділяється два способи формування іншомовної граматичної компетентності: імпліцитний, експліцитний.

Перший спосіб – імпліцитний – має на увазі навчання граматичної сторони мови іноземною мовою без пояснення граматичних правил. У даному випадку формування граматичної компетенції відбувається через мимовільне, неусвідомлене, інтуїтивне навчання або в процесі реальної комунікації.

Другий – експліцитний – спосіб передбачає формування граматичної компетентності через усвідомлене, довільне навчання або в процесі вирішення навчальних проблемних завдань, тобто за допомогою пояснення граматичних правил або їх формулювання самими учнями. У першому випадку використовується дедуктивний метод навчання, у другому – індуктивний [5: 31].

Формування граматичної компетенції у школярів на уроках іноземної мови є дуже багатограним і складним процесом, який неможливий без подолання різних труднощів на всіх етапах його протікання.

Безсумнівно, формування англійської граматичної компетентності учнів має відбуватись з урахуванням специфіки конкретного етапу навчання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Выготский Л.С. Мышление и речь. Собрание сочинений: в 6-ти томах. / Л. С. Выготский. Москва : Педагогика, 1982. – 480 с.
2. Зеер Э.Ф., Павлова А.М., Сыманюк Э.Э. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: учеб. пособие. / Э.Ф. Зеер, А.М. Павлова, Э.Э. Сыманюк. – М.: МПСИ, 2005. – 216 с.
3. Кміть О.В. Методика навчання англійської мови в початковій школі: Конспект лекцій для студентів спеціальності 013 Початкова освіта, спеціалізації іноземна мова (англійська), освітній ступінь – магістр. – Чернігів: ЧНПУ, 2017. – 117с.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія та практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколасвої. - К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
5. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі: навчально-методичний посібник / укладачі: Л.В. Калініна, І.В. Самойлюквич та ін. Житомир: Вид.во ЖДУ імені І.Франка, 2008. – 152 с.
6. Скляренко Н.К. Методика формування іншомовної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів/Н. К. Скляренко //Іноземні мови. – 2011. – № 1. – С.15–25.

*В. Оляновська,
студентка магістратури,
О. Гуманкова,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ВРАХУВАННЯ ДОМІНУЮЧИХ РЕПРЕЗЕНТАТИВНИХ СИСТЕМ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ

Формування основ англомовної компетентності у читанні є одним із важливих завдань, які стоять перед ранньою іншомовною освітою. В концепції Нової української школи уміння читання визначено наскрізними вміннями, якими мають опанувати учні на початковому ступені [5]. Відтак, пошук шляхів оптимізації зазначеної компетентності є актуальним.

Слідом за С. Ніколаєвою, Є. Бондаревською, П. Пехотою, П. Гусаком, Г. Селевком, І. Якиманською, Дж. Гріндером, Р. Бендлером та іншими, вважаємо, що використання особистісно-орієнтованих технологій навчання, зокрема технологій, які ґрунтуються на врахуванні особистісних характеристик учнів в навчально-виховному процесі дозволить підвищити ефективність формування досліджуваної компетентності.

Технологія диференційованого навчання, яка є особистісно-орієнтованою, спрямовує на врахування індивідуально-типологічних психологічних особливостей учнів в процесі організації навчання та передбачає адаптацію компонентів навчання до визначених особливостей школярів [1: 118]. Найчастіше науковці пропонують враховувати: загальні навчальні здібності учнів, домінуючі здібності до певних видів начальної діяльності, пізнавальні інтереси, психофізіологічні особливості тощо [4: 64].

До переліку психофізіологічних особливостей, які доцільно враховувати у навчанні учнів науковці відносять репрезентативні системи. Ми вважаємо, що врахування домінуючих репрезентативних систем учнів є перспективним в процесі навчання іноземної мови в цілому та у процесі формування компетентності у читанні зокрема, оскільки виключає оцінювання та є визнанням унікальності учнів у виборі зручних для них способів сприйняття та запам'ятовування навчальної інформації.

Метою нашої статті є конкретизація практичних шляхів врахування домінуючих репрезентативних систем учнів в процесі формування англомовної компетентності у читанні.

Нагадаємо, що науковій літературі виділяють три репрезентативні системи: аудіальну, візуальну та кінестетичну [2]. Ми погоджуємося з точкою зору К. Фоменко, яка вказує на те, що у кожної людини в процесі сприйняття, осмислення, запам'ятовування інформації активною є домінуюча репрезентативна система візуальна, аудіальна або кінестетична [7: 233].

Як зазначено попередньо, ми розглядаємо врахування домінуючих репрезентативних систем учнів в контексті реалізації технології диференційованого навчання. Зазначена технологія передбачає: діагностику домінуючих репрезентативних систем учнів, умовне групування учнів на основі даних діагностики, ознайомлення з характеристиками кожної групи (аудіалів,

візуалів, кінстетиків), відбір технологій, засобів навчання відповідно до домінуючих репрезентативних систем учнівського контингенту конкретної групи (класу) [4].

Охарактеризуємо учнів з різними домінуючими репрезентативними системами.

Візуали (домінуюча візуальна репрезентативна система). Такі учні дуже чутливі до інформації, поданої у вигляді образів та графічних зображень предметів. У свідомості цих учнів предметні образи, картини пов'язані з мовними явищами. Кожного разу, коли звучить слово, воно викликає в пам'яті образ, що пояснює це слово, і навпаки, предметний образ викликає слова в пам'яті та бажання їх відтворити. [3: 4]

Аудіали (домінуюча аудіальна репрезентативна система). Ці учні дуже чутливі до звукової інформації, музики та ритму. Вони швидко сприймають і запам'ятовують усні розповіді, пісні, рими, мелодію та інформацію, яка подається з музичним супроводом. У свідомості цих учнів звуки, ритми, музика та мелодії викликають у пам'яті образи мовних явищ, якими вони супроводжуються та прагнення їх відтворити. Аудіали завжди готові відповідати на запитання, слухати розповіді та імітувати тон і предикати оповідача. [3: 5]

Кінстетіки (домінуюча кінстетична репрезентативна система). Таким учням потрібні фізичні рухи та активна взаємодія з навколишнім середовищем. Інформація, пов'язана з руховою активністю та дотиком, сприймається найкраще. Саме тактильні відчуття, участь у різноманітних видах фізичної діяльності, викликають мовні явища в пам'яті цих учнів та бажання їх відтворити. [3: 10]

Враховуючи тему нашого дослідження, а саме той факт, що ми здійснюємо диференційоване навчання на основі врахування домінуючих репрезентативних систем учнів в процесі формування англомовної компетентності у читанні важливою є інтеграція завдань, розроблених з урахуванням зазначених характеристик учнів в методичні етапи роботи з текстами для читання.

У методичних джерелах робота з текстами для читання включає три етапи. Перший *дотекстовий* – передбачає підготовку учнів до сприйняття тексту, активізацію мовного та мовленнєвого досвіду в конкретній ситуації та темі. На цьому етапі пропонуються дотекстові вправи, формулюються завдання, які передують читанню тексту. Другий етап *текстовий* – передбачає власне читання учнями тексту та виконання комунікативного завдання. Третій етап *післятекстовий* - передбачає контроль розуміння тексту, обговорення змісту прочитаного тексту, навчання смислової переробки інформації тексту, виконання тестів множинного чи альтернативного вибору з метою перевірки розуміння учнями основної інформації та важливих деталей. [6: 383]

Зважаючи на розглянуті етапи роботи з текстом пропонуємо зразки вправ, які дозволять активізувати учнів з різними домінуючими репрезентативними системами.

На дотекстовому етапі з метою передбачення учнями змісту текста для учнів домінуючою аудіальною системою пропонуємо вправу: Listen to the song and guess what the text is about. Для учнів з домінуючою візуальною системою пропонуємо вправу: Look at the picture and guess what the text is about? Для учнів з домінуючою кінстетичною репрезентативною системою пропонуємо вправу: Do the puzzle and guess what the text is about?

На текстовому етапі, власне читання тексту, відбувається організація читання

тексту учнями, виконання завдань, визначених заздалегідь. Для учнів домінуючою аудіальною системою надаємо завдання: Choose the music to the mood of the text. Для учнів з домінуючою візуальною системою – Read the text and match the number of the picture with the correct sentence. Для кінестетиків – Read and stick the pictures to the correct places in the sentences.

На післятекстовому етапі йде перевірка сприймання учнями тесту, вмінь орієнтуватися, швидко знаходити одиниці смислової інформації. Для учнів з домінуючою аудіальною системою можна запропонувати вправу: Musical questions (учні передають один одному картку із запитанням до тексту, грає музика, коли вчитель зупиняє музику той учень у якого на момент зупинки опиняється картка дає відповідь на запитання). Для учнів з домінуючою візуальною системою пропонуємо вправу: Draw the main character (characters) of the text and describe them. Для кінестетиків актуальною буде вправа: Put the pictures in the correct order and retell the text.

Отже, беручи до уваги домінуючі репрезентативні системи учнів вчитель може надавати вправи та завдання, які дозволять активізувати всіх учнів в процесі роботи з текстом для читання, що посилить мотивацію школярів, оптимізує засвоєння матеріалу всіма учнями класу (групи), що в цілому сприятиме формуванню компетентності у читанні учнів початкової школи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Братанич О. Г. Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 “Теорія навчання” / О. Г. Братанич. – Кривий Ріг, 2001. – 207 с.
2. Види репрезентативних систем. Визначення провідної репрезентативної системи moayaosvita.com.ua/psiholog
3. Гуманкова О. С. Диференційований підхід у навчанні на уроках іноземної мови в початковій школі. – Х.: Вид. група «Основа», 2009-108с
4. Гуманкова О. С. Підготовка майбутніх учителів до здійснення диференційованого підходу у навчанні учнів загальноосвітніх навчальних закладів /дис. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04- теорія і методика професійної освіти: Житомирський державний університет ім. І. Франка-Житомир 2012-254с
5. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. — К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017-206с
6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. — К. : Ленвіт, 2013. — 590 с
7. Фоменко К. І. Психодіагностика провідної репрезентативної системи //Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія, Випуск 56, 2017 с233-241.

*V. Svoboda,
Master Student,
I. Samoylyukevych,
PhD (Education), Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

USING STORY-BASED ACTIVITIES FOR DEVELOPING YOUNG LEARNERS' EMOTIONAL COMPETENCE IN THE ENGLISH LESSONS

The concept of emotional competence arose due to the work of American psychologist Howard Gardner on the plurality of forms of intelligence. The list of intelligences proposed by Gardner as a basis for competence development includes, in particular, two personal varieties: intrapersonal and interpersonal. The researcher argues that in relation to emotional development, intrapersonal intelligence involves understanding one's own feelings and emotions in order to control one's behaviour. People who are high on intrapersonal intelligence, can understand much about their feelings and emotional states as well as assess their strengths and weaknesses. The emotionality of interpersonal intelligence is traced in the understanding of other people's feelings, the ability to assess their emotions, motivation, desires and intentions [2].

H. Weisbach and W. Dax consider emotional intelligence to be the ability to "intellectually" manage one's emotional life. R. Bar-On considers emotional intelligence as a set of various abilities that provide the ability to act successfully in any situation. The list of key abilities includes self-esteem, self-confidence, empathy, ability to overcome difficulties, awareness of one's own emotions, stress resistance, self-control, optimism, etc [4].

Based on the work of J. Meyer and P. Salovey, Daniel Goleman developed a theory of emotional competence. The essence of emotional competence is defined as a complex personal and social formation which is based on emotional intelligence and emotional culture and has a certain structure. Emotional intelligence, according to D. Goleman, includes the ability to recognize their own feelings and the feelings of others, motivate themselves and manage their own emotions and emotions in relationships with others. Emotional culture provides for the ability of an individual to adequately express their own emotions and respond to the emotions of others, i. e. to manage their own emotional state [3, c. 24-25].

D. Goleman identifies five components of emotional intelligence: self-awareness, emotional control, motivation, empathy, social and leadership skills [3, c. 317-318]. On this basis, we consider the structure of emotional competence as a unity of five functions and the ability to implement them. The cognitive function of awareness of one's inner states, preferences, opportunities and intuition involves the development of the ability to be aware of one's own feelings and emotions, the ability to be aware of one's own weaknesses and strengths and the ability to feel one's own dignity. The controlling function is to develop control over one's inner states, impulses and capabilities, for the development of which one needs to possess the ability to keep emotions and impulses under control, the ability to adhere to standards of decency and honesty, responsibility for one's own work, the ability to adapt to change, the ability to feel comfortable with new ideas, approaches and new information. The motivational function is aimed at managing or promoting the achievement of goals and involves the development of the ability to strive for continuous improvement, the ability to align

decisions with goals, the ability to persevere in using opportunities and achieving goals despite obstacles and failures. The empathic function is related to the awareness of feelings, needs and problems of others and is aimed at developing the ability to understand other people's feelings and be interested in their concerns, the ability to realize other people's needs for development and the skill to improve their abilities. The social function includes the ability to promptly accept desired responses from others through the development of the skill of using active tactics of influence, the ability to listen carefully, to send persuasive messages, to negotiate, to resolve disputes, to inspire and lead groups, to initiate or manage change, to develop relationships, to cooperate to achieve common goals and to organise group interaction to achieve collective goals [3, c. 26-27].

According to the current curriculum in foreign languages, the goal of modern foreign language education of primary school children is to form foreign language communicative competence for immediate and mediated intercultural communication, which ensures the development of other key competencies and meets different life needs of the child [1]. Foreign language education involves the formation of skills to communicate within different domains, topics and situations, to communicate in writing, to adequately use the experience gained in learning the native language and other subjects, to use non-verbal means of communication in case of lack of available language, to critically evaluate information and use it for different needs, to express their thoughts, feelings and attitudes, to interact effectively with others orally, in writing and through electronic means of communication, which are the result of the formation of emotional intelligence. Foreign language education is not limited to learning a foreign language, as it involves active work on the basis of the studied material: comprehension, interpretation, analysis, evaluation, and other cognitive skills. Foreign language education in the primary education system, being aimed at developing the emotional sphere of each learner, allows to learn about the world through multilingual and multicultural experiences, forms a humane attitude to reality and becomes the basis for developing emotional and values-based attitudes to everything around younger learners.

The analysis of the scientific literature and the observation of the educational process during teaching practice prove that the development of emotional intelligence can be effective in the process of teaching communicative reading in English lessons. In preparation for the English lesson, the teacher plans the appropriate use of methods and techniques that will cause emotional uplift in children at all the stages of teaching to read stories.

Research in neuroscience, cognitive science, and psychology has shown that reading a good story allows to immerse oneself in rich sensory details, emotional feelings, and moral complexity. Reading allows the brain to use language, details, allusions and metaphors to create mental representations. This occurs in those areas of the brain that are activated if the same scenario unfolds in real life [5].

Taking into account the psychological features of the formation of emotional competence in the process of learning to read in English, we suggest a set of story-based exercises organized in four stages.

Sample Story

Maria's legs don't work the same as her friends'. She uses a walker to help her. But the kids in her class make fun of her for "not even being able to walk like normal" and they call her "weird". One time they moved her walker so she couldn't reach it

until her friend saw and came to help her.

The **first**, motivational stage aims to activate the learners' life and language experience in accordance with the theme and the emotional charge of the text under study. At this stage, reproductive-productive and receptive-reproductive exercises that prepare learners for reading the text are to be used. The main focus of such exercises should be on identifying the level of the formation of learners' emotional intelligence, values clarification, creating motivation for emotional perception and understanding of the text that will be offered for reading. For instance:

Instruction: *Take the five finger friendship challenge, write down what makes you a good friend and share with your classmates.*

The **second**, cognitive stage involves performing a communicative task for reading in order to find information about emotions and feelings, ways to manage emotions, verbal and nonverbal levels of expressing emotions. To do this, it is advisable to offer receptive exercises, aimed at recognizing and differentiating emotionally charged details of the content of the text, for example:

Instruction: *Read the story and decide what colour emotion Maria has. Say why.*

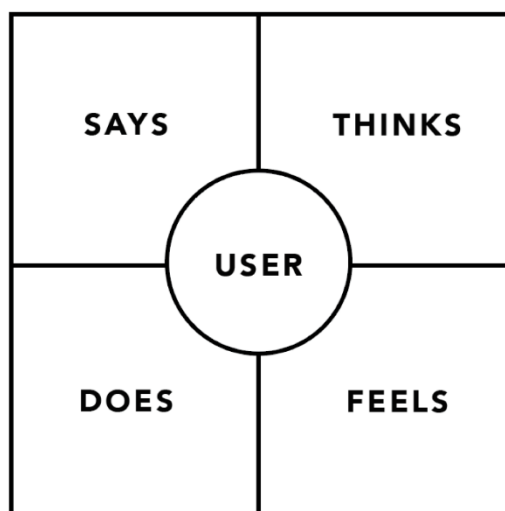
At the **third**, focused practice stage, the language and speech material of the text with an emotional background is processed in order to ensure a full understanding of the verbal and nonverbal levels of the text. Practice can be organized with the help of reproductive-productive exercises in which learners reproduce certain elements of the text that contain a description of a character's behaviour, emotional state and feelings, the they add their own comments, for example:

Instruction: *Listen to three music pieces. In pairs, decide which of them best suit different parts of the story. Say why you think so.*

The purpose of the **fourth**, reflective communicative practice stage is the learners' creative application of certain skills that are part of their emotional competence in situations similar to those that happened to the characters in the story. Reflection involves summarizing, discussing the possibilities of developing relationships in their own life context, covering the emotional and behavioural components. At the communicative level, the exercises of this stage are productive and are performed using a verbal description of the situation by the teacher, the teacher's verbal task, situational pictures, sound effects and/or using drama. The following is an illustration of such exercises:

Instruction: In pairs, complete the Empathy Map. Then present your ideas to the class.”

EMPATHY MAP

Thus, the development emotional competence in the process of teaching reading to young learners should be based on stories which presupposes four-stage procedure and high emotional stress. Further research is needed into the area of the structure of emotional competence.

REFERENCES

1. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. Київ : Світоч, 2019. – 336 с.
2. Gardner H. Multiple Intelligence: The Theory in Practice / H. Gardner. – New York: Basic Books, 1993. – 304 p.
3. Goleman, D. (1995). Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ . New York, NY. Bantum Books. – 354 p.
4. Андреева И. Н. Об истории развития понятия «эмоциональный интеллект». Вопросы психологии. 2008. № 5. С. 83-95
5. Тренінг емоційної компетентності: навч.-метод. посібник/ автор І. М. Матійків – К.: Педагогічна думка, 2012. – 112 с.

Я. Семенович,
студентка,
О. Кравець,
кандидат пед. наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПОВНОЇ ФІЗИЧНОЇ РЕАКЦІЇ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДОШКІЛЬНИКІВ

Раннє навчання дітей дошкільного віку англійської мови визначається як необхідний напрямок розвитку особистості майбутнього покоління. Формування англійської особистості дошкільника було окреслено Європейським вектором розвитку держави як важливою проблемою сьогодення. Необхідність вивчення іноземної мови наголошується в основних освітніх документах, зокрема у Базовому компоненті дошкільної освіти, програмах розвитку дитини дошкільного віку „Я у світі“, програмі „Дитина“ та інші. Раннє вивчення іноземної мови дозволяє забезпечити більш комфортне входження дитини в навчальний процес ЗДО, дозволяє знизити рівень стресу, позитивно впливає як на процес навчання, так і на розвиток особистості дитини.

Проблемі періодизації найбільш сприятливого періоду до засвоєння іноземної мови присвячені роботи Н. Імідадзе, Р. Пенфілд. Окремі питання навчання дітей дошкільного віку іноземною мовою досліджували О. Бойко, Г. Матюха, Р. Мартинова, К. Оніщенко, С. Ніколаєва.

Проблемами навчання іноземної мови дітей дошкільного віку займалися чимало науковців. Так, О. Глухарєва розглядала використання наочності для навчання дітей дошкільного віку іноземної мови, О. Матецька вказувала на важливість використання мовної гри під час вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку, З. Нікітенко розкрила роль і функції підручника у навчанні дітей іноземної мови.

Вивчення англійської мови дітьми базується на характеристиках сприйняття дітьми навколишнього середовища. Дошкільники бачать і сприймають усе оточуюче через своє тіло, через рухи, дотики, смакування, розглядання, нюхання, складання, розкидання. Є багато домом вчених про те, що діти в молодшому дошкільному віці сприймають слова рівноцінно декількома мовами. Мозок дітей здатен сприймати та відокремлювати різні мови, і вони легко можуть переключатися на ту мову, якою з ними розмовляють люди.

В процесі аналізу різних робіт, які є близькими до нашої теми, можна зробити висновок, що процес підготовки дітей дошкільного віку до вивчення англійської мови є досить актуальним в наш час.

Методика навчання англійської мови дошкільників завжди орієнтувалася на пошуки найбільш ефективних методів навчання. Як раніше так і зараз методика навчання завжди перебуває у тісному зв'язку із потребами суспільства, навіть зміст і навчання англійської мови залежить від цього.

Тому на сучасному етапі, коли практичність використання англійської мови стоїть на першому місці, потрібно підібрати методи, які в найбільшій мірі будуть допомагати готувати дітей до іноземномовного спілкування. Фахівці, які займаються навчанням англійської мови дітей дошкільного віку можуть використовувати різні форми і методи, які сприятимуть мовленнєвій активності дітей. Аналізуючи

методи навчання науковець В.М. Чайка зазначає «без них неможливо досягнути поставлених цілей, реалізувати зміст навчального матеріалу, організувати пізнавальну діяльність учнів. Метод навчання - важлива ланка в дидактичній системі.

Метод навчання – упорядкована сукупність методичних прийомів, дій та операцій, за допомогою яких організовується навчальна діяльність учнів і процес засвоєння знань.

Якщо класифікувати методи навчання англійської мови, то це може викликати певні труднощі, тому що в назвах цих методів лежать різні ознаки. Тому вирішили розділи методи навчання на традиційні та сучасні.

Традиційні:

- Безпосередній/прямий метод
- Граматично-перекладний метод
- Аудіо-лінгвальний метод
- Когнітивний метод

Сучасні:

- Метод повної фізичної реакції (TPR)
- Сугестивний
- Комунікативний

Однією з найбільш результативних, на нашу думку й за нашими спостереженнями, є методика повної фізичної реакції (**Total Physical Response - TPR**).

Особисто на власному досвіді, під час проходження практики в дошкільному закладі, я побачила, що найбільш ефективним і досить поширеним є метод повної фізичної реакції (TPR). Вивчення англійської мови для дошкільника має бути бажаним та цікавим явищем. Навчання іноземних мов має стати для дитини бажаним і цікавим процесом. Так як мовленнєва активність потребує емоційного спілкування дитини з дорослими, то цей метод є найкращим в цьому плані.

Відомими науковцями, які вивчали метод повної фізичної реакції були такі: О. Бойко, Г. Матюха, Р. Мартинова, К. Оніщенко, С. Ніколаєва. Першими зарубіжними науковцями, які побачили високу ефективність вивчення англійської мови дошкільниками за допомогою фізичних дій, є Ф. Гуен, Г. Палмер, Дж. Ашер. Багато років науковці мали змогу досліджувати процес вивчення англійської мови саме таким способом у різних вікових групах. Усі науковці хотіли створити той метод, який не лише давав результати, а й стимулював саме навчання. Саме таким методом і виявився метод повної фізичної реакції.

Метод повної фізичної реакції було розробив американський дослідник Джеймс Ашер на початку 1960-х років і поширювався в той час в багатьох країнах світу. Дана методика інтегрована із знаннями з галузі педагогіки, психології, практики іншомовного мовлення, а також дає змогу здійснювати навчання іноземної мови, орієнтоване на особистісні здатності й уміння дітей ЗДО.

Науковці помітили, що зазубрювання матеріалу ніяк не може дати позитивних результатів. Метод TPR допомагає навіть дітям 2-3 років швидкому, ефективному запам'ятовуванню, а у старшому віці цей метод сприяє активізації мовлення дітей.

Метод повної фізичної реакції – це метод навчання іноземної мови через використання фізичних рухів, як реакції на усні стимули, команди, інструкції.

Для дошкільників цей метод проводиться у вигляді рухливої гри. Він є найкращим для дошкільників, тому що діти в цьому віці постійно рухаються, імітують, фантазують. Також метод TPR враховує вікові та психологічні особливості дітей дошкільного віку. Перевагою використання даного методу на заняттях англійської мови є великою мотивацією для дитини під час навчання завдяки створенню комфортних умов. Коли дитина на вимогу вихователя фізичні дії пропускає через себе потрібну інформацію, то саме так досягається бажаний ефект.

Метод повної фізичної реакції базується на узгодженні мовлення і дії: навчання мовлення здійснюється через фізичну активність. Метод є пов'язаним з теорією сліду пам'яті в психології, за якою: чим частіше та інтенсивніше фіксуються зв'язки в пам'яті, тим сильніші асоціації і більша ймовірність, що вони будуть відтворюватися. Відтворення може відбуватися вербально чи разом з моторною активністю. Поєднання вербальної і моторної активності підвищує ефект відтворення. Цей метод може використовуватися через команди і змушує показувати своє розуміння вивченого через фізичні рухи.

Проаналізувавши метод повної фізичної реакції, у нас була необхідність подальшого дослідження використання даного методу.

Під час проходження практики в ЗДО (с. Прислучі) в групі «Веселка» було апробовано метод повної фізичної реакції з старшою групою дошкільників під час заняття англійської мови. Пропонуємо розглянути елемент заняття.

Елемент заняття на тему “Animals”

- Hello, children! I am glad to see you! How are you? (відповіді дітей)
- Ok, let's begin. Are you ready? (відповіді дітей)
- Great! Listen carefully and repeat after me!

Вихователь просить дітей звернути увагу на картинки, слова до яких вони будуть вивчати.

Слова для вивчення: (look in the pictures!) giraffe, tiger, snake, penguin, elephant.

- Will we be animals? Let's try! (Керівник гуртка пропонує діткам перетворитися у цих тваринок. Вихователь каже слово і показує рух, а діти повторюють лише рухи)

1 етап: Very nice! Listen me, look at me and repeat after me:

- Tall giraffe
- Tiger growls
- Snake hisses
- Goes penguin
- Elephant has a drunk

Well done!

2 етап: Stand up, please! Yes, ok. You do it! (Діти виконують самостійно рухи по порядку, на вказівку вихователя)

Very good. Well done!

3 етап: Stand up! And now in jumbled order. (так само діти виконують рухи, але в змішаному порядку)

Після проведення заняття ми побачили позитивний результат запам'ятовування слів дітьми даної теми. Діти були дуже активними, і мали велике бажання про довжувати далі дану методику, що призвело до хорошого засвоєння матеріалу.

Висновок. Можна зробити висновок, що метод повної фізичної реакції є досить ефективним у навчанні англійської мови дошкільників. Даний метод звичайно має багато переваг, якщо його порівнювати з іншими методами, тому що він має змогу активізувати мовлення дошкільників, приносить величезне задоволення від навчання, а також піднімає настрій, підтримує темп, сприяє розвитку у дошкільників пам'яті та уваги. Даний метод може використовуватися під час навчання різних за віком та здібностями груп дітей, під час вивчення різних часових форм, а також частин мови, у класному мовленні, під час вивчення історій та казок. Цей метод не вимагатиме від вас великої підготовки чи матеріалів, а, отже, і часу, крім цього, задіює до навчання як ліву, так і праву півкулі головного мозку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Методи викладання іноземних мов [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>
2. Базовий компонент дошкільної освіти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/doshkilnaosvita/30154/> .
3. В'юнник В. О. Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування: від теорії до практики / В. О. В'юнник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.psyh.kiev.ua>
4. Лобода О.В. Методика навчання англійської мови дітей дошкільного віку / О. Лобода // Методика навчання англійської мови дітей дошкільного віку: навч.-метод. посібник. – К.: Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 100 с.
5. Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку: книга для вчителя/ Тетяна Шкваріна. – К. : Шк. світ, 2009. – 160с.
6. Навчання англійської мови дітей дошкільного віку [електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.psyh.kiev.ua>
7. Richards, Jack C., Rodgers, Theodore S. Approaches and Methods in Language Teaching (A description and analysis). – Cambridge : Cambridge University Press, 1998. – P.168.

*В. Сколоздра,
студентка,
І. Мицишин,
кандидат пед. наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНШОМОВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Пріоритетні напрями перебудови системи освіти в Україні визначені інтеграцією країни в європейське та світове співтовариство, відповідно, вони спрямовані на покращення якості іншомовної освіти молодого покоління. Іншомовна компетентність входить до переліку базових освітніх компетенцій. У цьому контексті особливе значення має вивчення англійської мови. Сьогодні знання англійської мови, сприймається не як перевага, чи надзвичайні вміння, а швидше як норма. Тому вивчення англійської мови традиційно розпочинають уже з першого освітнього рівня – дошкільної освіти. Швидке та масштабне поширення такої практики значною мірою ініціюється та підкріплюється запитом батьків. Саме тому питання організації ефективного іншомовного навчання дітей дошкільного віку сьогодні є актуальним з огляду теоретичного і практичного спрямування. Отож, воно стає особливо вагомим, як для науковців, так і для споживачів освітніх послуг.

У теорії та практиці педагогічної науки накопичено достатньо великий масив теоретичних та практичних досліджень з питань навчання іноземної мови дітей дошкільного віку. До прикладу, вагомі внески в дослідженні цього питання зробили такі вчені, як О. Матецька, С. Будакевич, А. Гергель, Л. Позняк, Т. Шкваріна та інші. Зокрема, Т. Шкваріна у своїх працях наголошує, що основним принципом в організації іншомовного навчання дітей дошкільного віку є врахування специфіки анатомо-фізіологічного та психічного розвитку дітей дошкільного віку. О. Матецька вказувала на важливість використання мовної гри під час вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку.

Однак, як показує практика, пропри достатню кількість теоретичних досліджень та праць, процес іншомовної підготовки в закладах дошкільної освіти, на даний час не є достатньо організованим та обґрунтованим, відповідно, його реалізація здійснюється переважно інтуїтивно та стихійно без дотримання конкретних вимог, часом некваліфікованими та недостатньо досвідченими фахівцями.

Отже, з огляду на окреслену проблему, метою нашого дослідження є визначення та обґрунтування педагогічних умов щодо організації процесу іншомовного навчання дітей дошкільного віку.

Специфіка опанування дошкільниками іноземної мови тісно пов'язана з віковими особливостями розвитку психічних процесів – безпосередністю їх сприймання, неусвідомленими процесами запам'ятовування, мимовільними процесами мислення, уваги та уваги, а також певними психологічними особливостями – відкритістю до спілкування, спонтанністю у вчинках, діях та рішеннях. Відомо, що сенситивним періодом для мовленнєвого розвитку є вік від народження до 6-7 років. Численні дослідження психологів, лінгвістів і педагогів засвідчують, що в цьому віці діти засвоюють мовний матеріал швидше та

ефективніше. Це стосується як рідної, так і іноземної мови [4, с. 30]. Саме тому першою педагогічною умовою щодо організації іншомовного навчання дітей дошкільного віку є врахування педагогами анатоμο-фізіологічних і психічних особливостей дітей. Цей фактор має стати для вчителів основним принципом відбору матеріалу, форм, методів, засобів та видів діяльності дітей під час заняття. Враховуючи вікові особливості дітей дошкільного віку, навчальну діяльність слід організовувати таким чином, щоб вона була максимально наближена до реальних умов та відповідала основній діяльності дітей – ігровій.

Отже, наступна педагогічна умова – застосування ігрової діяльності як базової форми засвоєння знань та формування комунікативних умінь. Проте, тут дуже важливо дотримуватись балансу та не перетворювати заняття на суцільну розвагу, оскільки з часом це може призвести до зниження зацікавлення та мотивації дітей. Натомість мета ігрової діяльності на заняттях – зробити їх цікавими, бажаними для дитини, активізувати мимовільне та створити основу довільного запам'ятовування й осмислення, досягти успіху в розв'язанні комунікативних завдань іноземною мовою. Оскільки гра є провідним видом діяльності дошкільнят, модель кожного заняття повинна набувати форми уявної ігрової ситуації, в повному, розгорнутому вигляді, та охоплювати всю тривалість заняття, наприклад, заняття може являти собою подорож в країну, де розмовляють англійською мовою або певне місце, яке відповідає темі, що вивчається, відповідно, це створюватиме спеціальне ігрове іншомовне середовище, встановлюватиме певні правила поведінки та стимулюватиме в дітей невимушений ситуативний потяг до комунікативної діяльності. Не менш цінним є використання рольової гри, оскільки рольова гра – це навчання в дії, що, як відомо, підвищує ефективність навчання, оскільки дозволяє наблизити мовленнєву діяльність на занятті до реальної комунікації.

У психології довгий час існувала гіпотеза, що дитина опановує мову шляхом наслідування дорослих, імітативним шляхом. Але це твердження є помилковим. Низка досліджень підтверджує, що імітація – не є основним механізмом засвоєння мовленнєвого матеріалу дітьми дошкільного віку. До прикладу, Е. Пулгрем аргументує здатність дітей до швидкого опанування мови особливим явищем «імпринтинг», що означає «вдруковування» матеріалу мови у свідомість дитини за наявності необхідної мотивації стимулу [3, с. 67].

Так виникає третя педагогічна умова – діяльнісний характер навчання, який передбачає формування спеціальної ігрової ситуації, яка спонукає дітей до взаємодії. Основна особливість дітей дошкільного віку, яка детермінує характер навчальної діяльності, полягає в їх високій фізичній активності та прагненні до взаємодії з однолітками. Відповідно, в процесі заняття, слід надавати перевагу формам та методам навчальної діяльності, що забезпечують соціальну взаємодію учнів у процесі комунікації. Насамперед такими можуть бути інтерактивні методики навчання, що дають можливість виконувати комунікативно-пізнавальні завдання засобами іншомовного спілкування: навчальні ситуативні завдання, парні та групові форми роботи, проєктна діяльність тощо. Вони сприяють формуванню в учнів готовності до здійснення спонтанної комунікативної діяльності [1, с. 29].

Отже, наступна, четверта педагогічна умова організації іншомовного навчання дошкільників, яка логічно випливає з попередньої є підпорядкованість форм, методів та засобів комунікативній меті. Усі компоненти навчання іноземної

мови дітей дошкільного віку (відбір мовного матеріалу, його структурування, зміст, форма діяльності педагога та дітей на заняттях) мають бути комунікативно спрямовані. Дуже часто недосвідчені вчителі допускають помилок, за яких іншомовне навчання зводиться до сухого засвоєння лексичного матеріалу (окремих слів, переважно іменників та прикметників, деяких дієслів), звісно, вивчення лексики має місце, проте є велика ймовірність, що засвоєна таким шляхом лексика залишиться в пасивному словниковому запасі дітей і не матиме практичної цінності для здійснення комунікації. Саме тому основною метою навчання дітей дошкільного віку іноземної мови має бути не навчання системі мови, а її застосування в реальному, здебільшого усному спілкуванні, відповідно, основними засобами навчання – повинні бути ситуації, види діяльності, що моделюють реальне спілкування. Опанування комунікативних умінь здійснюється шляхом реалізації видів мовленнєвої діяльності за допомогою моделювання реальної ситуації спілкування. Таким чином, створюються умови для виконання дітьми вмотивованих дій з лексичним матеріалом спрямованих на розв'язання певних комунікативних завдань.

Згідно з комунікативним підходом, організація іншомовного навчання передбачає дотримання наступних принципів: мовленнєва спрямованість навчального процесу, яка полягає у тому, що мовленнєва діяльність одночасно є як метою, так і засобом навчання; функціональності та доступності лексичного матеріалу – відбір іншомовного матеріалу повинен відповідати меті комунікації та бути не надто важким для швидкого запам'ятовування та відтворення; створення ситуації успіху, шляхом урахування життєвого досвіду, емоційної сфери та індивідуальних особливостей кожної дитини; новизна – передбачає часту зміну предмета спілкування, мети, завдань та обставин.

Безперечно, усі попередні умови слід узгоджувати з сучасними технологіями, методами та загалом реалізовувати їх відповідно до вимог сучасності. Адже, сучасні діти, надто швидко набувають здібностей діджиталізованості, вони легко освоюють гаджети, проявляють неабияку цікавість до мультимедійних засобів (мультфільмів, мультимедійних слайдів, пісень, відео ігор). Очевидно, враховуючи інтереси сучасних дітей, досить продуктивним буде використання мультимедійних засобів, що і становитиме сутність п'ятої педагогічної умови.

Перевагами використання мультимедійних засобів є: візуальний супровід матеріалу; наближення дітей до реального життя; інформація подається швидко, легко засвоюється дітьми. Оскільки у дошкільників переважає наочно-образне мислення і невеликий життєвий досвід, їх приваблює новизна, привертає і затримує увагу на певний час динамічність і яскравість зображень, які створюються завдяки анімаційним можливостям мультимедій [2, с 42]. Окрім слайдів, мультфільмів зі старшими дошкільниками можна час від часу використовувати комп'ютерні ігри. Насамперед комп'ютерні ігри повинні розвивати творчі здібності дитини, бути близькими до її інтересів та сприяти моральному, естетичному та розумовому розвитку. Вони не повинні замінювати звичайні ігри, навпаки, повинні доповнювати їх. В. Моторін зазначає, що через комп'ютерні ігри діти залучаються до дослідницької діяльності, вони сприймають інформацію, вчать правильно її аналізувати, робити висновки та моделювати свої подальші дії. Застосування мультимедійних засобів, безперечно, підвищить зацікавленість та вмотивованість дітей, проте це слід робити лише тоді, коли є реальна потреба або коли інші засоби та методи навчання не дають

стовідсоткового ефекту розкриття теми, що вивчається. Адже надмірне застосування мультимедійних засобів швидко втомлює та з часом знижує зацікавленість як до традиційних технологій, так і до мультимедійних.

Отже, для організації та здійснення ефективного іншомовного навчання дітей дошкільного віку в процесі організації освітнього середовища слід дотримуватись таких педагогічних умов: врахування анатомо-фізіологічних особливостей дітей дошкільного віку, пріоритетність ігрової діяльності, реалізація діяльнісного підходу, підпорядкування процесу навчання комунікативній меті, використання мультимедійних засобів. Організована таким чином навчальна діяльність сприятиме підвищенню зацікавленості та мотивації дітей, що в свою чергу збільшить продуктивність та результативність освітнього процесу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Буренко В. Стратегічні напрями розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти / Валентина Буренко, Валерій Редько / Іноземні мови в сучасній школі. – 2012. – № 4. – 28–33 с.
2. Хомич С. Використання мультимедійних засобів у навчально-виховному процесі початкової школи / Початкова школа. – 2010. – № 11. – 41- 43 с.
3. Шкваріна Т.М. Методика навчання іноземної мови дошкільників/ навчальний посібник. – Київ. Вид-во «Освіта України», 2007. – 300 с.
4. Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку / книга для вчителя. – Київ, 2009. – 161 с.

K. Sukha,
Master Student,
I. Samoylyukevych,
PhD (Education), Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

USING QUESTS IN THE ENGLISH LESSONS IN PRIMARY SCHOOL WITHIN A META-DISCIPLINARY APPROACH

At the present stage, the development of education in Ukraine requires integration, differentiation of learning and strengthening of knowledge, an inseparable combination in the content of education of general and professional components in accordance with the demands and capabilities of students. In the New Ukrainian School, primary education seeks to acquire a new meaning, gradually becoming the philosophy and goal of the modern educational space which will harmoniously combine man and nature, reveal its creative abilities in the context of cultural and civilizational changes.

For primary school teachers, the subject of their teaching activity is the formation of conditions for students' conscious understanding of the structure of education, the relationships between sections of one subject and between different subjects, and, most importantly, understanding how to use knowledge in educational and practical activities. The goal of learning is considered to be the process in which students' research abilities and research behaviour are developed. Special skills that are formed during research activities belong to the universal or meta-disciplinary skills. The development of meta-disciplinary skills occurs only if students become active subjects in the personality-oriented educational process [1, c. 42].

The problem of the formation of meta-disciplinary skills in students is reflected in the researches of O. Asmolov, Y. Gromyko, A. Khutorsky and their followers. O. G. Asmolov considers the meta-disciplinary approach as a systematized comprehensive approach to the formation of interdisciplinary learning outcomes. The application of the meta-disciplinary approach in practice means the transition from an explanatory-illustrative approach in teaching to a personality-oriented, activity-based approach that meets the requirements of the State Standard of Education [3].

According to Trubacheva's work the meta-disciplinary approach assumes that the child not only masters the system of knowledge but also learns universal methods of action and with their help will be able to obtain information about the world.

A meta-disciplinary approach as the organization of students activities in order to transfer to them ways of working with knowledge involves thinking about the most important concepts of the subject, the availability of educational activities, formation and development of students' basic abilities. The meta-disciplinary approach was developed in order to solve the problem of separation of different subjects from one another. Therefore, this approach is the symbolic bridge that connects all subjects [5, c.183].

In foreign language lessons, teachers try to incorporate the most important features of the meta-disciplinary approach in their practice, including the formation of meta-disciplinary relationships in the objectives of their work in English lessons. It is in foreign language lessons that students learn vocabulary related to almost all spheres of human life, perform mathematical operations in another language, get acquainted with the culture and traditions of the English-speaking countries in history, geography, world

art culture, read literary texts in a foreign language, which allows students to expand their knowledge of literature.

The use of a meta-disciplinary approach during the study of various topics in English lessons will contribute not only to the activation of the acquired vocabulary, broadening the horizons of students, but also to the development of a holistic perception of the world. Among effective tools for achieving meta-disciplinary results in the educational process a special place belongs to quest technology which integrates elements of project-based learning, ICT, problem-solving and gamification as well as interaction in teams. A quest assumes that the child will not only get acquainted with the system of knowledge, but also will create universal ways of action, through which one can independently obtain information about the world, to build one's life experience. Quests are conducted as a game-like activity in which one can use subject matter from different disciplines, a variety of teaching methods and techniques.

Quest technology in the education and upbringing of children began to be widely used in the late twentieth century when B. Dodge, a professor at the University of San Diego (USA), proposed to use in the learning process search engine, which was to find a solution to the problem. each of which needed to perform an action or find a key to go to the next level. Initially, the then quest technology was not even reduced to finding a logical solution, but was designed, rather, to interest the child, creating a process similar to the game [2].

Quest technology in English lessons helps to increase students' motivation to learn English language norms, allows to master the subject in an interesting, exciting and cognitive form, creates conditions for the development of various forms of national educational institutions, can use methodological navigation in language and speech [6].

In the context of teaching English vocabulary, we distinguish the following types of quest technologies: 1) quest-message which involves deciphering the code using pictures, numbers, geometric images; 2) quest-search which involves searching for the necessary information in the room, in multimedia applications, in the fresh air with the help of small tips; 3) quest role-play which involves students receiving cards with different characters of a fairy tale or story, using attributes and costumes that will help to better get used to the role; 4) creative quest in which you need to make a video, collect a collage, prepare a presentation, come up with a story.

Here is a sample quest which aims to use a meta-disciplinary approach in the process of teaching English vocabulary on the topic "Food" in 3d grade.

Quest Search "Golden Spoon"

Rules: The children are divided into 3 teams - "Green apples", "Pineapples" and "Bananas".. They must complete the task over a period of time. Passing each station makes it possible to move on to the next stage of the activity. For each correctly performed task, they receive "a golden spoon".

Activities:

Station 1: "Rhyme zone"

Instruction: Continue rhyming.

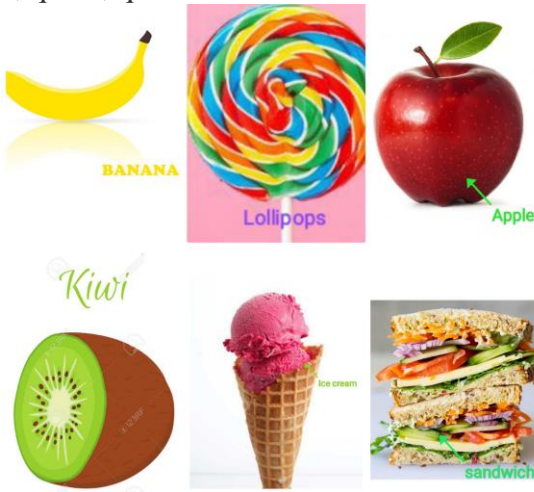
Rhyme:

I am biting a(n) _____ -
crunch, crunch, crunch!

I am chewing a(n) _____ -
munch, munch, munch!

I am licking a(n) _____ -

lick, lick, lick!
 But I am eating a(n) _____
 quick, quick, quick!

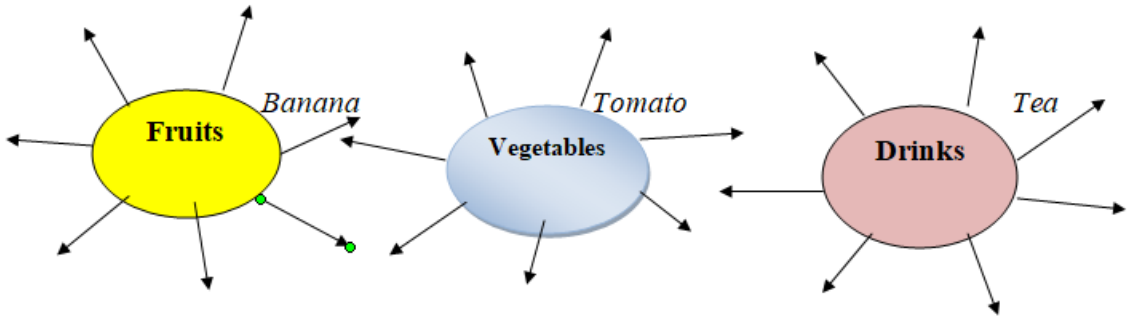

Procedure: Learners read the rhyme and choose the right word to continue rhyming. If they have done it correctly, they get a 'golden spoon' from the teacher.

Possible answers: banana, sandwich, lollipops, ice cream.

Station 2: "Food Game"

Instruction: Write more words for each content area.

Procedure: Each team is given the task to collect an associative bush. 1 team - fruit, 2 team -vegetables, 3 team-drinks. If they have done it correctly, they get a 'golden spoon' from the teacher.

Possible answers: Fruits: banana, kiwi, apple, orange, pineapple, grapes, pear; Vegetables: potatoes, tomatoes, cucumbers, zucchini, onions, cabbage, carrots; Drinks: coffee, tea, juice, water, milk, cocoa, lemonade.

Station 3: "Food dominos"

Instruction: Play a game of dominoes.

Kiwi		Apple	
------	---	-------	---

Banana		Orange	
--------	---	--------	---

Procedure: Each team receives a three-piece set of dominoes (cardboard rectangles). There is a picture on one half of the dominoes, and the name of a food item is on the other half. The team play a game of dominoes, naming the food items in their cards. The one who finishes first is the winner. If they have done it correctly, they get a ‘golden spoon’ from the teacher.

Possible answers:

Banana		Kiwi		Apple		Orange	
--------	---	------	---	-------	--	--------	---

Station 4: " Question Valley "

Instruction: Create questions.

Questions:

1. favorite/ Wha/t your/ fruit/ is?
2. is/ What/ favorite/ your/ vegetable?
3. usually/ What/ do/ you/ buy/ food?
4. you/ Do/ cooking/ like?
5. you/ like/ Do/ tea?
6. is /your/ What/ now/ mother/ cooking?
7. like/ What/ do/ breakfast/ you/ for?

Procedure: Teams receive 5 questions with words in a chaotic order, from which students create questions and translate them. If they have done it correctly, they get a ‘golden spoon’ from the teacher.

Possible answers:

1. What is your favorite fruit?
2. What is your favorite vegetable?
3. What food do you usually buy?
4. Do you like cooking?
5. Do you like tea?
6. What is your mother cooking now?
7. What do you like for breakfast?

Station 5: "Spy Glass"

Instruction: Unravel the encrypted proverb.

Code: 9,7,19,1,17,17,19,9,12,9,19,11,13,3,19,4,22,12,9,7,19,1,9,12,8,2.

A - 1 F - 23 K - 20 P - 17 U - 14 Z - 10

B - 6 G - 2 L - 24 Q - 21 V - 18

C - 11 H - 7 M - 3 R - 25 W - 22

D - 15 I - 12 N - 8 S - 4 X - 26

E - 19 J - 16 O - 13 T - 9 Y - 5

Procedure: The team receives a card containing coded English proverbs or sayings. It is necessary to decipher the proverb. If they have done it correctly, they get a ‘golden spoon’ from the teacher.

Possible answers: ***The appetite comes with eating***

Station 6: "Cutting food"

Instruction: Collect parts of words into one word.

Bre / ad,

ap / ple,

ca / ke

che / ese,

swe / ets,

pota / toes,

but / ter,

to / matoes,

cucum / ber,

su / ger

Procedure: Teams are given tasks where you need to make a whole word from the scatterings of parts of a word. If they have done it correctly, they get a 'golden spoon' from the teacher.

Possible answers: Bread, sweets, apple, potatoes, cake, butter, cheese, tomatoes, cucumber, suger.

Station 7 «Missing Ingredients»

Instruction: Find 7 "food" words

m	j	t	w	t	q	u	f	a	o
w	o	c	h	e	e	s	e	a	g
a	q	h	u	a	i	m	p	l	x
t	x	i	d	r	g	b	g	r	y
e	z	c	t	o	m	a	t	o	e
r	u	k	z	w	i	n	x	j	h
b	r	e	a	d	w	a	w	e	o
a	v	n	i	w	s	n	d	h	n
p	w	w	g	o	r	a	n	g	e
c	a	r	r	o	t	i	s	w	y

Procedure: Each team needs to find the encrypted 7 words in the crossword puzzle. If they have done it correctly, they get a 'golden spoon' from the teacher.

Possible answers: tea, chicken, orange, honey, bread, banana, cheese, tomato, carrot, water.

According to the results of the quest, the winning team is the one which has collected more "golden spoons". Team members who have won prizes are awarded with certificates of winners, the rest of the teams are awarded with certificates of participation.

Thus, using quests in the English lessons in primary school within a meta-disciplinary approach helps students to become independent and life-adapted language users who are able to navigate in life and learning situations; it promotes the development of learners's cognitive and creative skills as well as the ability to independently construct their knowledge. This technique also provides conditions for the development of critical thinking and information skills which can be applicable across the curriculum.

REFERENCES

1. Васьківська Г.О. Метапредметний підхід до формування системи знань про людину як один із принципів сучасного підручникотворення: зб. наук. праць, вип. 12. Київ: Педагогічна думка, 2012. С.42-50

2. Використання web-квестів у навчально-виховному процесі. URL: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/30734/ (дата звернення 23.03.2021).

3. Державний стандарт початкової освіти [затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87]. URL: <http://dano.dp.ua/attachments/article.pdf> (дата звернення 23.03.2021).

4. Основні орієнтири виховання учнів 1-12-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України (програма): Практика управління закладом освіти. №3(20). 2008. С.7–18.

5. Трубочева С. Е. Метапредметний аспект формування загальнонавчальних компетентностей учнів в умовах профільного. Науковий вісник Ужгородського

національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. №36. 2015. С.183-185

6. Dodge B. Some Thoughts About WebQuests. URL: http://www.webquest.org/sdsu/about_webquests.html (дата звернення 23.03.2021).

K. Tsariuk,
Student,
O. Zymovets,
Teacher,

Zhytomyr Ivan Franko State University

THE FORMATION OF PRIMARY SCHOOL PUPILS' KEY COMPETENCIES IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Introduction. Nowadays, competence requirements have changed with more jobs being subject to automation, technologies playing a bigger role in all areas of work and life, and entrepreneurial, social and civic competencies becoming more relevant in order to ensure resilience and ability to adapt to change.

High quality education, including extra-curricular activities and a broad approach to competence development, improves achievement levels in basic skills. In addition, new ways of learning need to be explored for a society that is becoming increasingly mobile and digital. Digital technologies have an impact on education, training and learning by developing more flexible learning environments adapted to the needs of a highly mobile society.

Skills, such as problem solving, critical thinking, ability to cooperate, creativity, computational thinking, self-regulation are more essential than ever before in our quickly changing society. They are the tools to make what has been learned work in real time, in order to generate new ideas, new theories, new products, and new knowledge [1].

The modern world is complex. It is not enough to provide a child with knowledge. It is also necessary to teach how to use that knowledge. Knowledge and skills linked to the pupils' value system form their life competencies that are essential for the successful self-fulfillment in life, education and work.

Presentation of the main material of the article. Competence is a dynamic combination of knowledge, skills, ways of thinking, opinions, values, other personal qualities, which recognizes person's ability to successfully socialize, perform professional and/or further educational activity [2].

According to the Concept of the New Ukrainian School, there are **10 key competencies** that students should possess:

1. *Communication in the national language (and mother tongue, if different).* The ability, in speech and writing, to express and interpret ideas, thoughts, feelings, facts and views: by listening, speaking, reading, writing, and the use of multimedia. The ability to interact by linguistic means with the full spectrum of social and cultural aspects in education, at work, at home, and during spare time. The realization of the role of effective communication.

2. *Communication in foreign languages.* The ability to understand adequately concepts expressed in a foreign language, to express both in speech and in writing the ideas, thoughts, feelings, facts and views. By listening, speaking, reading and writing in a broad range of societal and cultural contexts. The skills of direct activity and intercultural communication.

3. *Mathematical literacy.* A culture of logical and algorithmic thinking. The ability to use mathematical (numerical and geometrical) methods to solve practical tasks

in various areas of activity. The ability to understand and use simple mathematical models. The ability to build such models to solve problems.

4. *Competencies in Science and Technology.* A scientific understanding of nature and modern technology, as well as the ability to use it in practical terms. The ability to apply scientific methods to observe, analyze, formulate hypotheses, collect data, conduct experiments and analyze their results.

5. *ICT and digital competencies* envisage confidence and critical appraisal in the use of Information and Communication Technology (ICT) to produce, research, process and exchange information at the workplace, in the public domain and in personal communication. Information and media competence, the fundamentals of programming, algorithmic thinking, working with databases, and skills in Internet security and cyber security. Understanding of the ethics in information processing (copyright, intellectual property, etc.).

6. *Lifelong learning skill.* The ability to search and master new knowledge, to gain new skills, to organize an educational process (individually and in groups), in particular, through effective resource and information flow management, an ability to set educational goals and determine means to achieve them, to build one's own educational and professional trajectory, to appraise your own educational achievements, and to learn throughout life.

7. *Sense of entrepreneurship.* The ability to generate and bring to life new ideas and initiatives in order to increase both one's own social status and wellbeing, and development of the community and the nation as a whole. The ability to behave rationally as a consumer, effectively use personal savings, and make rational decisions in employment, finance and other areas.

8. *Social and civic competencies.* All forms of behaviour that are needed for effective and constructive participation in society, in the family, and at work. The ability to work with others to achieve results, to prevent and resolve conflicts and reach compromises. Respect for the law, human rights and support for social and cultural diversity.

9. *Cultural awareness.* The ability to appreciate objects of art, form one's own artistic tastes, independently express ideas, experiences and feelings towards art. This competence envisages a deep understanding of each person's own national identity as a basis for an open attitude and respect for the diversity of the cultural expression of others.

10. *Environmental awareness and healthy lifestyles.* The ability to use natural resources in a prudent and rational way within the framework of sustainable development, the realization of the role of the environment in human life and health, and the ability and willingness to live a healthy lifestyle [3, p. 11-12].

It is obvious that pupils should gain each of the competencies mentioned above in the educational process. So the question arises how the formation of the key competencies should be implemented in the educational process. Today the best way to observe the most effective ways of this formation is to review the experience of primary schools.

At the age of 6-7 a child faces the first great change in his/her life. Entering primary school causes drastic changes in the child's activities, communication and relations with other people. Studying becomes the main activity that influences the way of life, gives new duties and models of communication with the surrounding community. Taking into consideration modern children and their fast development, we can notice that the

efficiency of the previous model of building relations in primary school causes some sort of resistance showing much lower results. To overcome these obstacles, the following ideas have been developed.

The process of competence formation can be divided into several stages, which should be connected with the sequence of developing educational experience concerning modern life tendencies. All the stages should highlight the educational process from the point of educational motivation, involvement of the minimal necessary activity experience, learning the new material with practicing theoretical and practical parts of the information, self-analysis of the gained results and their comparison with the predicted ones.

The formation of the competence can be special or contextual and provided during any period of time that is while studying one educational topic or during the whole period of studying at school. This fact gives us another condition for the formation process, it is clear definition of the requirements for the level of the pupil's key competences and the main stages of their formation. The participants of the educational process should clearly understand the structure of the competence or its basic elements necessary for gaining a certain level of competence.

One of the ways of forming key competencies in primary school is using creative exercises that provide connection to real life, engagement of emotions and information important for children. Creative exercises can be aimed at the development of thinking, creative imagination, phonetic hearing, speech, attention, memory and communicative skills. To be effective, these exercises should meet the following requirements:

- purposefulness of the task;
- subordination to the topic and educational aim of the lesson;
- correspondence of the topic to the child's outlook, age and personal features;
- variety in forms of organization of pupils' work;
- indissoluble connection with other forms and methods of work.

The result of the work mentioned above is that the pupils can observe, analyze and use the known information in different situations, have skills of basic methods of memorization, creative imagination and thinking, have a large vocabulary, can express their opinion fluently, cooperate in groups and pairs, organize their work independently.

Conclusion. The process of educational modernization is greatly based on the formation of the competencies, as well as such notions as humanization and democracy, which are undividable parts of this formation. The whole process is aimed at the personal development of the pupils or, in other words, making them competent. The organization of pupils' full mental educational activities becomes possible due to the reasonable usage of different educational technologies.

Modern world becomes more and more developed and complicated, which creates new challenges for the society. Achieving success in such conditions requires a lot of mental and personal resources. The development of the key competencies can provide all the necessary tools for the person's self-development and self-realization in the modern world.

REFERENCES

1. Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (Text with EEA relevance) [Электронный ресурс] – Режим доступа до

ресурсу: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.ENG

2. Law on Education [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://mon.gov.ua/ua/npa/law-education#_Тoc493603838

3. The New Ukrainian School [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Book-ENG.pdf>

*Д. Шніхернюк,
студентка,
О. Кравець,
кандидат. пед. наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ КАЗКИ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

В нас час все більшої популярності набуває вивчення іноземної мови в дошкільному віці. У зв'язку з цим батьками рухає мотивація навчання своєї дитини з раннього віку. Крім того, пам'ять маленького учня настільки об'ємна, що діти можуть запам'ятовувати неймовірну кількість інформації. Однак, їх мозок не буде запам'ятовувати щось тільки тому, що «так треба». Дитина запам'ятовує лише цікаве для неї самої.

Вивчення англійської мови відбувається різними способами, в тому числі і у вигляді картинок, розповідання казок, ігор, іграшок, іншого підручного матеріалу. Найефективніше на даний віковий період англійська мова вивчається за допомогою казки, тому що казки впливають на формування мислення дитини, розширюється коло уявлень, інтенсивно розвивається мова. Їх заслужено вважають найпотужнішим інструментом навчання дітей. Також за допомогою казок відбувається розвиток мовної культури і збагачення мовних знань. Вони зручні для роботи так як в них зустрічається типовий для фольклору композиційний прийом повтору і динамічно розвивається сюжет. Лексичні та синтаксичні повтори в казках розширюють словниковий запас дітей та полегшують розуміння і засвоєння нового матеріалу. Навчатися з казковими героями весело, повчально та легко. [1: 12-15].

Використання казки в дошкільному віці досліджували як вітчизняні так і зарубіжні науковці, серед них можна виокремити А. Богущ, Л. Божович, Т. Величко, А. Флієр. Використання казки для творчої розповіді досліджували П.Г. Воробйов, О.С. Ушакова. Застосування казки під час формування іншомовної компетентності дітей вивчали В.К. Мовксян, Л.С. Топольницька, В.В. Белоусов. Вчені дійшли до висновку, що казка є засобом розвитку мовлення дітей. Таким чином можна звернути увагу на те, що дана тема досліджується великою кількістю науковців, що свідчить про актуальність та потребу у її вивченні.

Заняття, яке побудоване на основі казки завжди привертає більшу увагу дітей. Казка викликає в дітей потребу спілкування так як її зміст відповідає інтересам дітей та їхнім потребам.[3: 112].

Критерії до підбирання казки:

- казка має бути передбачувана;
- повинна відповідати культурі країни в якій проживає дитина;
- має містити великий відсоток знайомих слів;
- повинна включати певні повтори слів і репризи подій;
- застосування драматизації або повне фізичне відтворення;
- використання певних реалій.

Під час навчального процесу дитина має отримувати задоволення від казки через розуміння мови, а не лише через цікавий сюжет. Ще однією перевагою казки є сила емоційного впливу, тому головна увага повинна приділятися сформованості особистісного відношення дітей до прочитаного матеріалу. Ця

мета буде досягнута у процесі систематичного читання, а також у процесі методично правильно організованого читання.

Виділяють чотири етапи у структурі заняття:

— підготовчий етап - попереднє зняття мовних труднощів;

— сприйняття казки під час первинного читання. Розвиток умінь сприйняття інформації;

— осмислення основного змісту;

— розвиток усного мовлення, мовленнєвих навичок.

Приклад роботи з казкою:

— Підготовча робота.

Вихователь називає казку та пропонує дітям здогадатися, що буде лежати в її снові. Наступним етапом є повторення знайомих слів та ведення нової лексики.

— Сприйняття казки. Під час читання кожної частини чи розділу діти отримують перелік питань, які покажуть наскільки добре дитина оволодіває прослуханим матеріалом.

— Перевірка наскільки добре дитина зрозуміла матеріал. Пропонується використання вправ різного типу: "Розташуйте згідно логічної послідовності", "Намалюйте послідовність", "Оберіть правильну відповідь" та багато інших.

— Розвиток умінь і навичок усного мовлення. Відбувається за допомогою різних завдань: "Обіграйте діалог між героями", "Зробіть опис головного героя", "Охарактеризуйте поведінку героїв".

Перевагами казок є:

— автентичність;

— інформативна насиченість;

— концентрація мовних засобів;

— емоційний вплив.

У структурі заняття можна виділити такі етапи:

— Попередня робота.

— Читання казки.

— Перевірка на скільки добре дитина розуміє казку з використанням питань до тексту.

— Використання завдань для активізації мовленнєвого характеру.

— Переказ змісту казки.

Можемо дійти до висновку, що казка активізує емоційну і інтелектуальну сферу діяльності дитини, допомагаючи зробити заняття більш цікавими та ефективними. Казка на заняттях англійської мови може реалізовувати розвивальну і виховну функцію. Також вона виступає матеріалом на базі якого формуються мовні, граматичні та фонетичні навички. Казки є необхідним підґрунтям для розвитку особистості, тому вони потрібні дітям.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Безрукова А. Англійські німецькі та хакаські казки на уроці іноземної мови: навчально-методичний посібник для студентів основний і доп. спеціальності Іноземна мова та ін.; Абакан, 1998. - 89 с.

2. Казка – інструмент розвитку мовленнєвої компетентності [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <https://naurok.com.ua/kazka-instrument-rozvitku-movlennevo-kompetentnosti-uchniv-pochatkovih-klasiv-na-urokah-angliysko-movi-153796.html> - Назва з екрану.

3. Пропп В.Я. Морфология сказки. Москва, 1969. С. 223, 112, 57.
4. Сазонова, И. Н. Зачем изучать английский язык с дошкольниками? / И. Н. Сазонова, Е. А. Коненко. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2016. — № 13 (117). — С. 846-849.
5. Симановский А.Э. Развитие творческого мышления детей. Популярное пособие для родителей и педагогов. Ярославль : «Академия развития», 1996. С. 48

L. Yatskevych,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE FORMATION OF GRAMMAR COMPETENCE OF CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF DIDACTIC GAMES IN THE ENGLISH LESSONS

The formation of grammar competence of children of upper-kindergarten age is the most important condition for their full speech and general mental development, as language and speech play a leading role in the development of thinking and language communication, in planning and organizing children's activities, self-organization of behaviour, in the formation of social ties. In the Curriculum for Preschool Education, speech development is allocated in an independent direction. The educational line "Speech of a child" is one of the main and involves the formation of grammar competence and grammatically correct speech of children of upper-kindergarten age [1:18].

The problem of the formation of grammar competence was dealt with by many prominent Ukrainian and foreign scholars, including psychologists, teachers, linguists, such as A.M. Bogush, S.F. Rusova, E.M. Водовозова, O.M. Gvozdev, L.S. Peshkovsky, A.S. Simonovich, E.I. Tiheeva, K.D. Ushinsky. A great contribution to the studying of speech development was made by F.O. Sokhin, Є.O. Florina, etc.)

The purpose of the article is to substantiate the criteria and indicators, to highlight the levels of grammar competence of children of upper-kindergarten age by means of didactic games.

Preschool age is the period of active assimilation of spoken language by a child, the formation and development of all aspects of phonetic, lexical, grammatical speech. Grammar competence is an intuitively correct usage of grammar forms of the native language in accordance with grammar laws and norms (gender, number, case, vocative form, etc.), the presence of correction skills [2:25].

Didactic games have a great potential in the formation of grammar competence of preschoolers. They help to learn using grammar forms of the native language correctly in accordance with grammar laws and norms (gender, number, case, vocative form, etc.) [3:200].

The criteria and indicators for the formation of grammar competence of children of upper-kindergarten age are:

1) coordination of words in the case, understanding and usage of nouns with prepositions (in, on). This figure was checked using the game "Sunny Bunny". The children said where the sunny bunny was hiding (under the table, on the window, etc.).

2) the ability to match nouns with adjectives in gender and number. This indicator was checked by the didactic game "Describe a doll". Paying this game children are asked to show two dolls Tatiana, Maria and answer the questions (what dress they have, what colour their hair, clothes, shoes are).

3) mastering the form of genitive singular and plural. To check this indicator, the game "Guess what missing is " was used. Here children are asked to answer the question "What's missing?" (pens, pencils, notebooks, pencils).

The second criterion - the acquisition of word-formation skills is reflected in the following indicators:

1) the ability to correctly name animals and their cubs in the singular and plural.

The didactic game "Find a pair for an animal" was used to check this indicator. Playing this game children are asked to consider models of animals: dogs and puppies, cats and kittens, goats and kids, cows and calves and answer the question "Who is it? (Cat) Who is the cat? as they say? (Kittens), etc.).

2) the use of nouns with diminutive-loving suffixes in the language. To check this indicator, the game "Names of what you see. What is it like? " Playing this game it was proposed to consider pictures with images of objects and animals of different sizes. The children's task is to answer the questions using diminutive-loving suffixes (What is it? (House) This house is big, and this? (Small) How can it be said that it is clear that it is small?

The third criterion - the acquisition of skills in the construction of sentences (syntax) involves:

1) the ability to use simple and complex sentences. Exercise "Tell me what you see" is used to check the indicator. The children look at the pictures and answer the question (what is the girl doing? (The girl is reading a book). - What are the boys doing? (The boys are playing with cars), etc.).

As a result of the research, we determined the general levels of grammatically correct speech of children of upper-kindergarten age by means of didactic games:

High level: correct ability in coordination of nouns with adjectives in the genus and number, coordination of words in the case, understanding and use of nouns with prepositions (in, on), mastering the form of the genitive singular and plural; correctly name animals and their cubs in the singular and plural; used in the language of nouns with diminutive affectionate suffixes; are able to formulate sentences.

Intermediate level: correct ability to match nouns with adjectives in gender and number, errors in matching words in the case, understand and use nouns with prepositions (in, on), mastered forms of the genitive singular and plural; confused in the ability to correctly name animals and their cubs in the singular and plural; use of nouns with diminutive suffixes in the language; are able to formulate sentences.

Low level: incorrect coordination of nouns with adjectives in the genus and number, errors in the coordination of words in the case, understand and use nouns with prepositions (in, on), problems with the formation of the genitive singular and plural; confused in the names of animals and their cubs in the singular and plural; do not know how to use nouns with diminutive suffixes in the language; formulate sentences with hints and with the help of an educator.

In conclusion, grammar competence is the correct form the standpoint of syntax, grammar and spelling interaction of words with each other in the sentences and individual phrases. It combines syntax, morphology and word formation. According to the results of grammar competence criteria, 8 (50%) children with a high level of grammar competence, 6 (37.5%) children with a medium level of grammar competence, and 2 (12.5%) children with a low level of grammar competence were identified in the group.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Видавництво, 2021. – 18 с. / Офіційний сайт Міністерства Освіти і Науки України. – [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>

2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і практика. – Запоріжжя, 2000.

3. Ушинський К. Д. Про вивчення граматики в зв'язку з загальними завданнями навчання мови // Ізбр.пед.соч. – М., 1954. – Т.2. – С. 693.

THEORY AND PRACTICE OF DISTANCE LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES IN SECONDARY AND HIGHER EDUCATION

*T. Dvorko,
Student,*

*O. Zymovets,
Teacher,*

Zhytomyr Ivan Franko State University

USING MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES

High-quality language training of students is impossible without the use of modern educational technologies. Modern technologies include the use of information and telecommunication technologies, work with computer training programs in foreign languages, creating Power Point presentations, distance technologies, the use of Internet resources. To prepare a qualified specialist who is able to solve any issues creatively, it is necessary to change the student's attitude to the learning process, turning him from a diligent performer to a creative person who can think productively and solve professional problems creatively [1].

The purpose of teaching a foreign language in higher educational institutions is to master a foreign language as a means of communication and to acquire professionally oriented foreign language competence for successful further professionalization. In the process of teaching a foreign language of professional orientation, interactive methods of teaching become important where the student is an active creator of the learning process capable of interaction and active communication. Interactive technologies create necessary prerequisites for the formation of students' speech competence, the ability to think critically, make decisions, improve professional and general culture of communication.

In the process of implementing interactive methods in practical classes in a foreign language for specific purposes, it should be stressed that its basic principle is the principle of collective interaction, according to which students achieve communicative goals through interactive activities: discussions and debates, dialogues and role-plays, imitations, improvisation. The use of interactive technologies increases the range of terminological vocabulary, makes the learning process cognitive and professionally oriented. Interactive learning technologies activate language and speech material in students' foreign language communication, develop their creative abilities and professionally-oriented skills under close-to-real conditions [2].

Another effective technology that can be used in teaching a foreign language for specific purposes is Information and Communication Technology (ICT). Nowadays students can learn professional language with the help of various Internet resources such as authentic web-sites, online dictionaries and encyclopedias, video tutorials, online tests, etc. One of the tools that can help the teacher systematize learning material and design distance courses for students is a learning management system (LMS).

Learning management system is a software application for the administration, documentation, tracking, reporting, automation and delivery of educational

courses, training programs, or learning and development programs [3]. One of the most popular and widely-spread learning management systems is Moodle [4].

The resources of the Moodle platform allow to develop different types of exercises and tests aimed at training reading, writing, grammar, vocabulary, pronunciation, etc. Besides, a teacher has the opportunity to monitor and control the work of students. This type of training significantly increases students' motivation due to the following aspects:

- various educational activities;
- brightness and dynamism of the educational process;
- study at a convenient time for the student;
- constant control of students' knowledge;
- independent search for information and the ability to replenish the glossary of the distance course with new vocabulary;
- formation of cognitive skills [5].

Another user-friendly LMS for e-learning is Easygenerator [6]. This platform allows a foreign language teacher to create exercises of various types including matching, drag-and-drop, true or false, multiple choice, fill in the blanks, etc. Figure 1 illustrates the examples of exercises created by us for university students while teaching the professionally-oriented topic “Applying for the Job” [7].

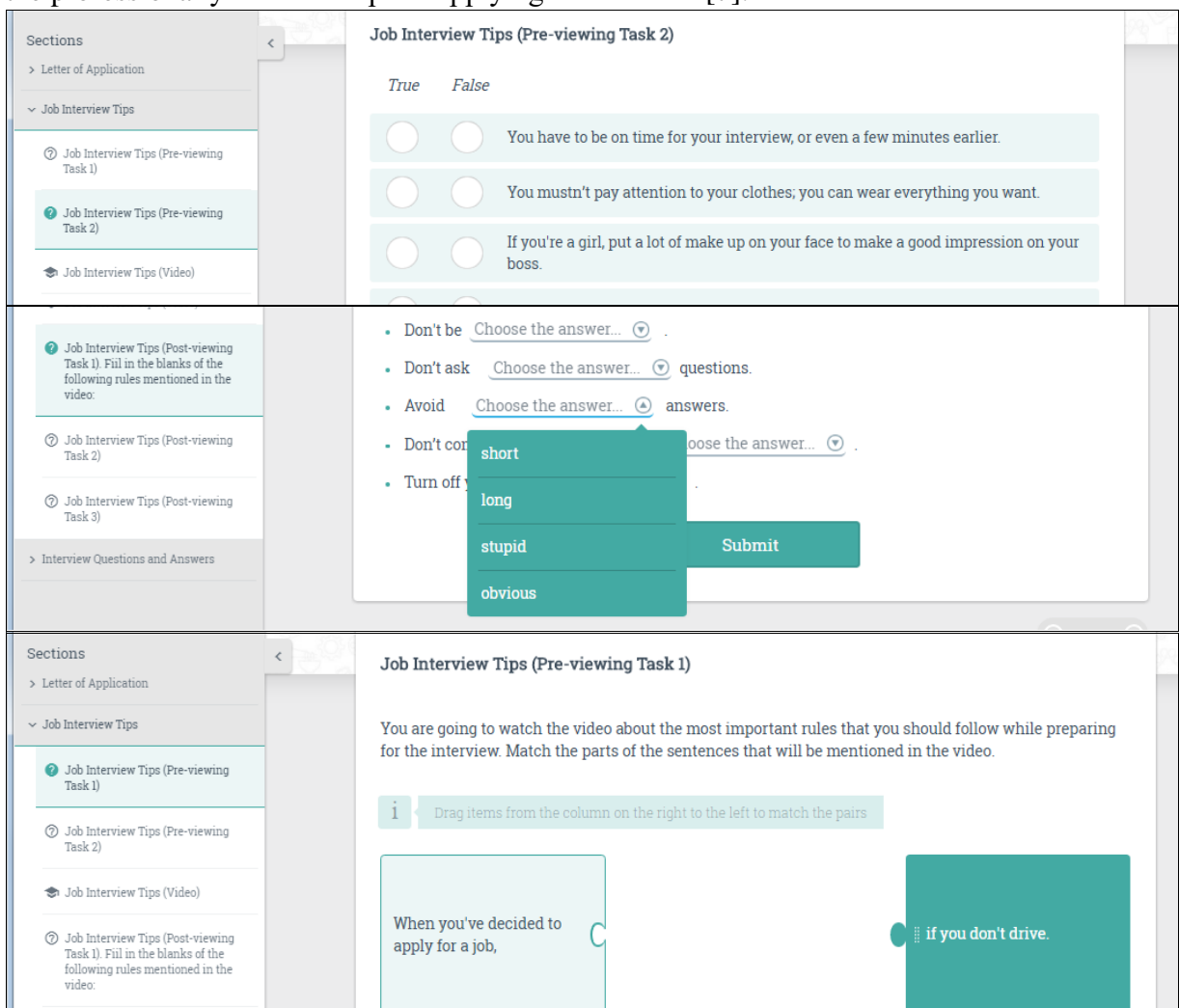

Figure 1.

Besides, the platform has instruments for making exercises really interactive. Figure 2 illustrates the dialogue between an interviewer and a person who is applying for the job. The reaction of the interviewer depends upon the answers that a student chooses while passing the interview.

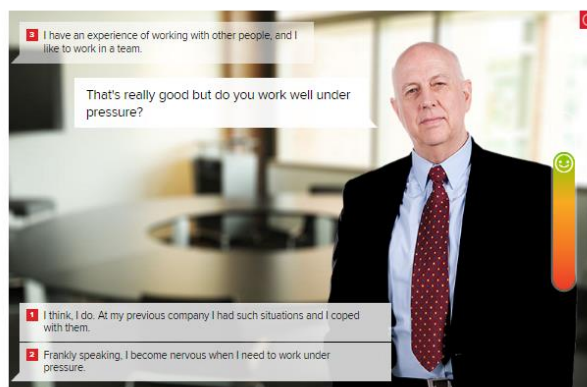
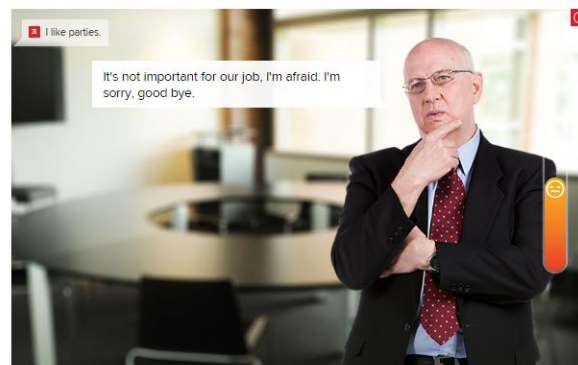
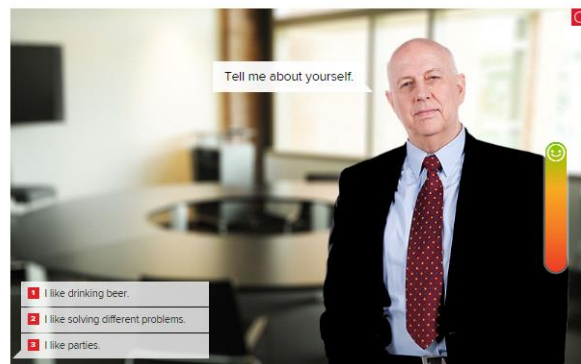

Figure 2.

Thus, remote simulators allow to master a large amount of educational material in a relatively short time, they increase the efficiency of students' independent work, develop learner autonomy. Using modern educational technologies in teaching and learning foreign languages is a demand of the time. That's why both students and teachers should acquire new skills necessary for the effective participation in the educational process taking into consideration the demands of the Information Society.

REFERENCES

1. [Вадаська С.В. Особливості викладання іноземної мови за професійним спрямуванням](http://confesp.fl.kpi.ua/node/1161) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1161>
2. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія / С. Ю. Николаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майєр, О. М. Устименко, В. В. Черниш та інші; [за ред. С. Ю. Николаєвої; техн. ред. І. Ф. Соболевої]. – К. : Ленвіт, 2015. – 444 с.
3. Learning management system [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Learning_management_system
4. Moodle [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://moodle.org/>
5. Організація дистанційного навчання в Moodle [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://osvita.ua/vnz/high_school/72285/
6. Easygenerator [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.easygenerator.com/>
7. Зимовець О. А. Використання технології змішаного навчання в процесі професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних дисциплін// Актуальні питання сучасної інформатики: Тези доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасні інформаційні технології в освіті та науці», присвяченої 10-й річниці функціонування Інтернет-порталу Е-OLYMP (09-10 листопада 2017 р.) / за ред. Т.А. Вакалюк. – Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2017. – Вип. 5. – С. 279-283.

*Д. Карпук,
студентка,
О. Холоденко,
кандидат педагогічних наук, доцент,
НПУ імені М. П. Драгоманова*

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Дистанційне навчання є найбільш актуальним видом навчання сьогодні. В умовах сучасної ситуації у світі, а саме - пандемії, виходом для здійснення навчання став саме такий вид навчання. Серед багатьох предметів, що зіштовхнулися з проблемою дистанційної освіти стала саме іноземна мова. Іноземна мова потребує особливого контакту між викладачем та учнем або студентом, що вивчає мову. Це необхідно для ефективного засвоєння знань. Загалом, дистанційне навчання не є новим винаходом суспільства, а є недооціненим вихідцем з минулого століття. Ще у ХХ ст. такий тип навчання почав набувати свою актуальність, але лише у вузьких колах (заочних вищих навчальних закладах). Якщо дистанційне навчання не було поширене серед звичайних вишів, то що казати про шкільну освіту. Поняття застосування дистанційного навчання сьогодні розширюється з кожним днем. Це стало не лише виходом із ситуації, що склалася у світі, а і розвитком нових можливостей у навчанні в цілому. Якщо говорити про іноземні мови, то сучасні викладачі також розширили спектр своїх можливостей у викладанні мови.

Вченнями про дистанційне навчання займалася велика кількість вчених, а саме: Андрущенко В., Кухаренко В., Березенська С., Бугайчук К., Олійник Н., Олійник Т., Рибалко О., Сиротенко Н., Столяревська А., Шуневич Б., Бондаренко В., Гриценко В., Кудрявцева С., Колос В., Веренич О. (дистанційне навчання в цілому). В. Андрущенко докладно розповів про засоби, що використовуються під час дистанційного електронного навчання [1]. У монографії "Теорія та практика змішаного навчання" Кухаренко та інші у 15 главах докладно донесли сутність, проблеми не тільки дистанційного, а й змішаного навчання [3]. Велику роль у розвитку теорії і практики дистанційного навчання займає Шуневич, що присвятив низку робіт цьому виду навчання. Кухаренко та Бондаренко розглянули проблему екстреного переходу на дистанційне навчання та його особливості [6]. Гриценко та ін. у своїй монограмі виклали не тільки теорію, але й методику дистанційного навчання [2].

І. В. Роберт, автор монографії «Теорія і методика інформатизації освіти», визначив, що термін «дистанційне навчання» означає процес інтерактивної взаємодії між викладачем, студентом та інтерактивним джерелом інформаційного ресурсу, під час якого безпосередньо відбувається передавання знань, формування навичок і вмінь, що здійснюється в умовах реалізації інформаційно-комунікаційних технологій [5]. Аналізуючи цей термін, можна прийти до такої схеми-пояснення дистанційного навчання: викладач-інтерактивний ресурс-студент/учень. Під час проведення уроків чи пар іноземної мови у закладах освіти важливим фактором є перебування у колі, де можливе сприймання на слух мови, яку вивчають. При дистанційному навчанні важливо не втратити контакт з носієм іноземної мови (викладач, вчитель), бо саме для її вивчення необхідне слухове

сприймання. Тобто для засвоєння знань потрібен зв'язок, що закріплює за собою можливість застосовувати аудіо та відео. На сьогоднішній день кількість засобів зворотного зв'язку існує безліч. Серед найпоширеніших є месенджери (Viber, Skype, Telegram, WhatsApp та ін.) – засоби з можливістю листування, аудіо- та відеозустрічей; програми для проведення онлайн-конференцій (Zoom, Google Meet та ін.). Сучасні учні та студенти досить обізнані в інтернет мережах, тому загалом дистанційне навчання усе більше набуває популярності серед нового покоління. На це впливає низка факторів, що доволі цікавить учнів та студентів [7]: можливість вибору самостійного підходу до учіння та засвоєння знань, самоконтроль, співпраця з іншими учнями та студентами, велика кількість різноманітних сайтів з дидактичними матеріалами (тексти, аудіювання тощо), інтернет-журнали, чати з носіями певної мови. Окрім цього варто зауважити і про негативні сторони такого навчання. Низька мотивація, певна неорганізованість, байдуже ставлення до вивчення мови – усе це є також вагомою частиною дистанційного навчання. Також порівнюючи навчання середньої та вищої освіти, необхідно не забувати, що схожа теорія в обох випадках, може суттєво відрізнитися на практиці. У кожного покоління різне ставлення до вивчення мови, що є звичайною справою. Учні можуть дещо нехтувати вивченням мови, а особливо, якщо в подальшому вони не планують складати іспит з іноземної мови чи вивчати у виші. Студенти ж відносяться до мови більш серйозніше, бо вони стовідсотково стикаються з проблемою використання іноземної мови у своєму навчанні.

Таким чином, дистанційне навчання, а саме навчання іноземної мови, можна розтлумачити, як певний віртуальний зв'язок між викладачем чи учителем (носієм мови), що за допомогою інтерактивних засобів викладає матеріал та сприяє його засвоєнню.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрущенко В.П. Засоби дистанційного електронного навчання і педагогічні технології / В.П. Андрущенко, А.П. Кудін // Вісн. академії дистанційної освіти. – 2004. – № 2. – С. 2–5.
2. Гриценко В., Кудрявцева С., Колос В., Веренич О. Дистанційне навчання: теорія і практика: колективна монографія. – Київ: Вид-во “Наукова думка”, 2004. – 376 с.
3. Кухаренко В.М., Березенська С.М., Бугайчук К.Л., Олійник Н.Ю., Олійник Т.О., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г., Столяревська А.Л. Теорія та практика змішаного навчання: монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка – Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. – 284 с.
4. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка – Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. – 409 с.
5. Роберт И. В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты) / И. В. Роберт. // Эл. изд. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2014. — 398 с.: ил. — (Информатизация образования). – Режим доступа: <https://docplayer.ru/30279183-Teoriya-i-metodikainformatizacii-obrazovaniya.html>

6. Шуневич Б. Теоретичні основи дистанційного навчання: Навч. посібник, 2-е вид., доповнене / Б.Шуневич. – Львів: Вид-во ЛДУ БЖД, 2009. – 200 с.
7. Yunsheng Zhang, 2008, A Study of Autonomy English Learning on the Internet Foreign Language Department of Qinzhou University Qinzhou 535000, China.

*А. Ковальчук,
студентка,
С. Деньгаєва,
канд. пед. наук, старший викладач,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

XXI століття – епоха інформаційного суспільства. Необхідність нових знань, інформаційної грамотності, вміння самостійно здобувати знання сприяла виникненню нового виду освіти – інноваційного, в якому інформаційно-комунікаційні технології покликані зіграти системоутворюючу, інтегруючу роль.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) з кожним днем все частіше використовуються в навчальному процесі. Це вже не ексклюзивне нововведення, а життєва необхідність. Вони дають змогу вирішувати такі важливі педагогічні завдання, як розвиток творчої особистості, активізація пізнавальної діяльності, підвищення рівня мотивації при вивченні навчальних предметів, дають можливість впроваджувати принципово нові форми та методи навчання. Зокрема, на уроках іноземної мови за допомогою ІКТ можливо найкраще використовувати візуальний фактор та розвивати пізнавальну мотивацію учнів до отримання нових знань.

Використання ІКТ на уроках іноземної мови є предметом пильної уваги науковців. Це питання досліджували у своїх працях Л. Морська (Застосування інформаційних технологій у навчанні іноземних мов), П. Сердюков (Теоретичні основи навчання іноземних мов у мовному вузі з використанням інформаційних технологій), О. Сергєєва (Процес використання комп'ютерних програм на уроках англійської мови), Н. Фоміних (Історичні засади застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні іноземних мов), Н. Яциніна розробила модель формування інформаційно-технологічної компетенції майбутнього вчителя в навчальному процесі та інші [1: 125].

Інформаційно-комунікаційні технології – сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, обробки, зберігання, розповсюдження, демонстрації та використання даних в інтересах їх користувачів [2: 7].

Навчання різним видам мовленнєвої діяльності (письмо, говоріння, аудіювання, читання) є основним компонентом змісту навчання іноземної мови. Використання інформаційно-комунікаційних технологій при розвитку навичок в даних видах мовленнєвої діяльності допомагає вирішити такі дидактичні завдання, як: збагачення словникового запасу, розвиток вимови, граматичних і лексичних навичок, навчання діалогічного мовлення, письма, читання, контроль за сформованістю комунікаційних навичок молодших школярів.

Вчителі можуть застосовувати ІКТ на всіх етапах навчання. У початковій школі необхідно організувати роботу так, щоб сучасні інформаційні технології стали сильним психологічним засобом розвитку мотивації молодших школярів, засобом підтримки і розвитку стійкого інтересу до вивчення іноземної мови.

А. Федоренко зазначає, що використання інформаційно-комунікаційних технологій у початковій школі сприяє підвищенню мотивації молодших школярів

до вивчення англійської мови, формуванню іншомовних навичок і вмінь учнів, розвитку їх загальної інформаційної культури. ІКТ також дозволяють вчителю здійснювати диференційований та індивідуальний підходи до навчання, урізноманітнити навчальну діяльність, застосовувати додаткові форми контролю знань, навичок і вмінь учнів, вдосконалити процес підготовки до уроків. В умовах інформаційного суспільства ІКТ стали не просто віянням часу, а необхідністю, пошуком нового сенсу уроку та умовами оптимізації та інтенсифікації навчально-виховного процесу в цілому [3: 4].

К. Руцька вважає, що використання ІКТ на уроках сприяють активізації уваги, сприйняття, мислення, уяви, пам'яті, творчих здібностей і пізнавальних інтересів, що є пріоритетною метою уроків в початковій школі [4: 24].

Таким чином для навчання іноземної мови у початковій школі найбільш доцільно використовувати наступні засоби ІКТ:

1. Мультимедійні презентації дозволяють подавати інформацію в різних форматах, що робить засвоєння учнями матеріалу найбільш продуктивним. Застосування мультимедійних презентацій на уроках іноземної мови дозволяє вирішити такі завдання:

- сприяють формуванню навичок контролю і самоконтролю;
- сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів;
- дозволяють учням самостійно працювати над навчальним матеріалом.

2. Інтерактивна дошка. Працюючи з інтерактивною дошкою вчитель знаходиться постійно в центрі уваги і підтримує постійний контакт з класом. Залежно від мети і змісту уроку іноземної мови інтерактивна дошка може бути використана на різних етапах навчання:

- у вивченні нового матеріалу (ілюстрування матеріал наочними засобами);
- в рішенні навчальних завдань (складання плану роботи; відпрацювання нових навичок і умінь).

У роботі з молодшими школярами завжди стоїть питання про концентрацію уваги учнів під час уроку. З використанням інтерактивної дошки легко зберегти концентрацію уваги учнів під час уроку, за рахунок наочності і більш швидкого темпу уроку. Таким чином, учні швидше засвоюється навчальний матеріал, і в результаті підвищується успішність кожного учня, що якісно підвищує рівень сучасної освіти.

На уроках іноземної мови застосування інтерактивної дошки дає широку можливість використовувати Інтернет ресурси.

3. Інтернет-ресурси, зокрема електронні словники та підручники, електронні енциклопедії та бібліотеки які дозволяють учням та вчителям знаходити необхідну та цікаву інформацію [5: 14].

4. Застосування мультимедійного проєктора на уроках іноземної мови в початкових класах [6: 96]:

- покращує сприйняття і підвищує якість засвоєння навчального матеріалу;
- сприяє розвитку в учнів навичок контролю і самоконтролю;
- робить уроки наочними, технології розвиваючого навчання, дозволяють організувати на уроці учнівську діяльність;
- надає широкі можливості для індивідуалізації та диференціації навчання.

5. Використання різних комп'ютерних, навчальних програм, які надають можливість використовувати як готові навчальні матеріали (ігри, пісні, навчальні відео, аудіо-матеріали тощо), так і розробляти власні дидактичні матеріали

(кросворди, головоломки, бінго-картки, настільні ігри, кубики, тести, вікторини, аудіо, відео файли та інші цікаві матеріали) [7: 186].

У зв'язку з пандемією у світі та поширенням коронавірусної інфекції COVID-19 в Україні період карантину став для учасників освітнього процесу справжнім випробуванням. Вчителі почали широко використовувати платформу дистанційного навчання Googleclassroom.

Дана платформа має усі функції, які необхідні для забезпечення ефективного формування навичок та вмінь читання, говоріння, аудіювання та письма при викладанні іноземної мови. Платформа Googleclassroom дає можливість спілкування з реальними співрозмовниками і носіями іноземної мови, що просто незамінне для практики спілкування на іноземною мовою, а також дає можливість для організації самостійної роботи молодших школярів, для їх самореалізації та саморозвитку [8: 320].

Коли вчителі в початковій школі використовують інформаційно-комунікаційні технології в процесі навчання іноземної мови, то вони розвивають високу навчальну мотивацію до оволодіння іноземною мовою; забезпечують високі якісні показники успішності учнів; комплексного розв'язання завдань освіти і виховання. Робота з ІКТ сприяє підвищенню інтересу до навчання, дає можливість в повній мірі реалізувати особистісно-орієнтований підхід в навчанні.

Відмітимо, що вчителі початкових класів до 35 років на уроках іноземної мови гарно володіють технікою, обізнані з інноваційними програмами, використовують їх у своїй роботі, адаптовуючи під власні потреби, а от вчителі дещо старшого віку використовують стандартні програми, з якими знайомі, вони володіють комп'ютером і комп'ютерними технологіями на низькому рівні, проте бажають навчитись використовувати ресурси Інтернету з метою збору пізнавальної інформації. Отже, віковий аспект відіграє важливу роль у використанні ІКТ.

Вважаємо, що використання ІКТ сприяє розвитку творчої, інтелектуально розвиненої особистості, яка здатна орієнтуватися в інформаційному просторі на сьогоднішній день, готової до безперервного розвитку і самоосвіти. Практикою багатьох вчителів початкової школи підтверджується, що інформаційні технології на уроках іноземної мови дозволяють молодшим школярам міцно опанувати всіма видами мовленнєвої діяльності в захоплюючій для них формі, а це суттєво відбивається на якості знань.

Таким чином, ми виявили, що використання ІКТ робить уроки іноземної мови більш яскравими, незабутніми, емоційними, і, як результат, підвищує їх ефективність. Відповідно засвоєні молодшими школярами знання, стануть міцною основою, на яку зможуть опиратися учні в основній школі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Пінчук І. О. Використання сучасних інноваційних технологій при підготовці майбутніх учителів англійської мови початкових класів. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 22 (257), Ч. ІХ, – 2012. – С. 124-132
2. Швачич Г. Г., Толстой В.В., Петречук Л. М., Іващенко Ю.С., Гуляєва О. А., Соболенко О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник. – Дніпро: НМетАУ, 2017. – 230 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://nmetau.edu.ua/file/ikt_tutor.pdf
3. Федоренко А., Зимовець О. Використання інформаційно-комунікаційних

технологій на уроках англійської мови у початковій школі [Електронний ресурс].
– Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.zu.edu.ua/>

4. Руцька К. О. Використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках в початковій школі: Навчально-методичний посібник. – Вінниця: ММК, – 2016. – 79 с.

5. Павлючик І. А. Використання навчальних інтернет-ресурсів на уроках іноземної мови. тематичний збірник праць / Упоряд.: А. А. Волосюк; за заг. редакцією А. О. Лавренчука. – Рівне : РОІППО, 2013. – С. 13-16.

6. Осадчий В. В. Використання мультимедійного проектора та електронної інтерактивної дошки в навчально-виховному процесі ВНЗ: [навч.-метод. посіб.] / Осадчий В. В., Осадча К. П., Сердюк І. М. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2011. – 132 с.

7. Зимовець О. А. Зміст спецкурсу «Використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності вчителя іноземної мови у початковій школі» //Перспективи раннього навчання іноземних мов в Україні та за кордоном: монографія/ за ред. І. В. Самойлюкевич. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка. – С. 181-196.

8. Романюк С. М. Дистанційне навчання іноземної мови: порівняльний аналіз сучасних платформ та онлайн-сервісів. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. – Харків, 2016. № 1 (11),– С. 318-325.

*А. Мельничук,
студентка,
О. Зимовець,
викладач,*

Житомирський державний університет імені Івана Франка

РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Інформаційне суспільство, в процесі становлення якого ми наразі перебуваємо, суттєво змінило стиль праці сучасного вчителя, надав йому додаткові можливості у застосуванні новітніх засобів навчання, пошуку необхідної інформації, створення навчально-методичних матеріалів тощо. Електронні освітні ресурси стають невід’ємною частиною навчального процесу. Вони дозволяють більш якісно подати матеріал і спростити процес його вивчення. Збільшення об’єму інформації, до яких усі учасники освітнього процесу можуть отримати доступ, та поява нових засобів обробки цієї інформації, з одного боку, сприяє оптимізації процесу навчання, а з іншого – вимагає від учителів додаткових знань про наявні електронні освітні ресурси та відповідних умінь розробки власних навчально-методичних матеріалів, які можуть бути представлені у електронному форматі.

Електронні освітні ресурси (далі - ЕОР) – це засоби навчання на цифрових носіях будь-якого типу або розміщені в інформаційно-телекомунікаційних системах, які відтворюються за допомогою електронних технічних засобів і застосовуються в освітньому процесі. Метою створення ЕОР є забезпечення модернізації освітнього процесу, змістове наповнення освітнього простору, надання рівного доступу учасникам освітнього процесу незалежно від місця їх проживання та форми навчання відповідно до якісних навчальних і методичних матеріалів, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій [1].

За функціональною ознакою ЕОР в освітньому процесі поділяють на:

- електронні навчальні видання (електронна версія (копія, аналог) друкованого підручника, електронний підручник, електронний практикум, електронна хрестоматія, електронний курс лекцій, електронний навчальний посібник, ЕОІР тощо);
- електронні довідкові видання (електронний довідник, електронна енциклопедія, електронний словник тощо);
- електронні практичні видання (збірник віртуальних лабораторних робіт, електронні методичні рекомендації, електронний робочий зошит тощо).

За наявністю друкованої версії ЕОР поділяють на:

- електронні версії (копії, аналоги) друкованих видань;
- самостійні електронні видання або матеріали, що не мають друкованих аналогів.

До організаційно-допоміжних ЕОР, які можуть входити до складу основних ЕОР або публікуватися самостійно, відносяться: аудіовізуальний твір; електронний довідник; електронний словник; електронні методичні рекомендації; електронні тести; електронні дидактичні демонстраційні матеріали тощо [1].

При розробці ЕОР можуть бути використані довільні інструментальні програмно-технічні та апаратні засоби за умов дотримання вимог щодо створення

і використання об'єктів авторського права і суміжних прав, які регулюються Законом України "Про авторське право і суміжні права" та іншими законодавчими актами України [2, с. 8].

Для створення ЕОР використовується різноманітне програмне забезпечення: текстові редактори, табличні процесори, програми для створення презентацій та публікацій, аудіо- та відео-редактори, інструментальні авторські засоби (authoring tools), онлайн-ресурси тощо. До найбільш зручних та поширених програмних засобів, які, на наш погляд, доцільно застосовувати у процесі розробки ЕОР для учнів початкової школи, відносяться програми Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Publisher, Microsoft Power Point, ABBYY Fine Reader, Hot Potatoes, Movie Maker. Серед онлайн-ресурсів, які дозволяють створювати ЕОР різних типів саме для учнів початкових класів, варто відзначити *Voki* [3], *Kahoot!* [4], *Tools for Educators* [5] та інші.

Як показали наші попередні дослідження, розробка ЕОР включає в себе наступні **етапи**:

- 1) визначення мети створення даного ЕОР відповідно до навчальної задачі;
- 2) теоретична розробка матеріалу (на рівні ідеї);
- 3) вибір оптимальних програмних засобів для його створення відповідно до ідеї;
- 3) підбір фактичного матеріалу;
- 4) технічне здійснення;
- 5) апробація;
- 6) вдосконалення [6, с. 89].

Підготовка майбутніх учителів початкових класів до розробки ЕОР з іноземної мови здійснюється під час вивчення дисципліни «Теорія і практика навчання іноземної мови з використанням ІКТ» для студентів магістратури спеціальності 013 «Початкова освіта» за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта та англійська мова» Житомирського державного університету ім. Івана Франка. У процесі вивчення цієї освітньої компоненти студенти створюють навчальні матеріали для учнів початкових класів за допомогою пакету програм Microsoft Office (MS Word, MS Excel, MS Power Point, MS Publisher), інструментальних авторських засобів (Hot Potatoes, easyQuizzu тощо), онлайн ресурсів (Tools for Educators, Kahoot!, EasyTestMaker, Padlet, Prezi, Storybird, Voki, додатків Google тощо), графічних, звукових та відео редакторів (Paint, Audacity, Movie Maker, WeVideo, Stupeflix тощо), мобільних додатків (Snapchat, InShot тощо). Наприкінці курсу студенти захищають електронні портфоліо, які містять створені ними навчально-методичні матеріали, які вони зможуть використати у майбутній професійній діяльності.

Наведемо приклади ЕОР, розроблених нами за допомогою різних засобів ІКТ у рамках вивчення вищезгаданої дисципліни (Рис. 1-4).

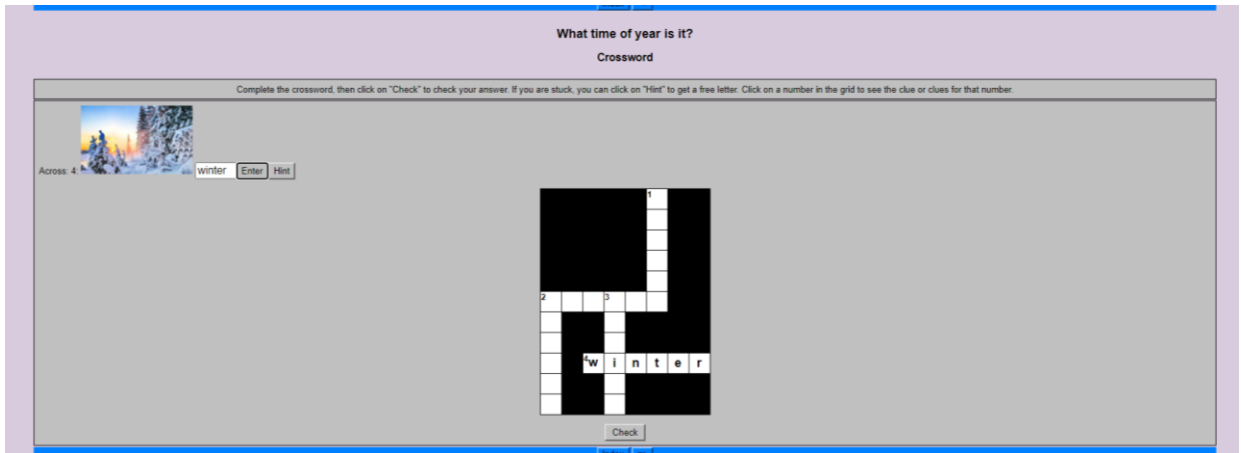

Рис. 1. Скріншот інтерактивного кросворду з теми "Seasons", створеного у програмі Hot Potatoes

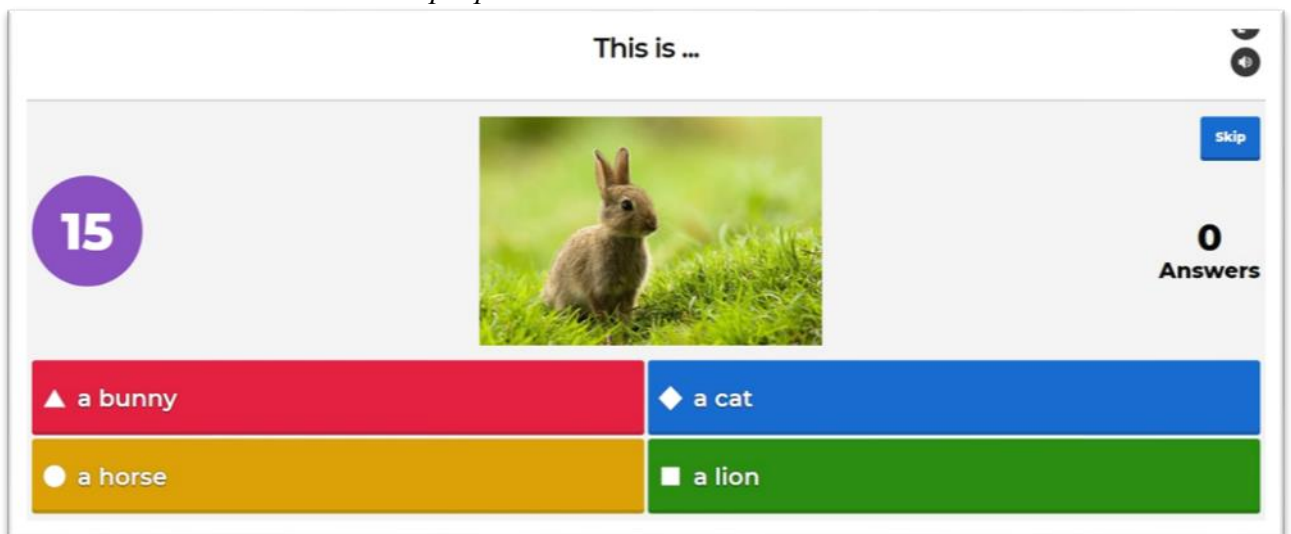
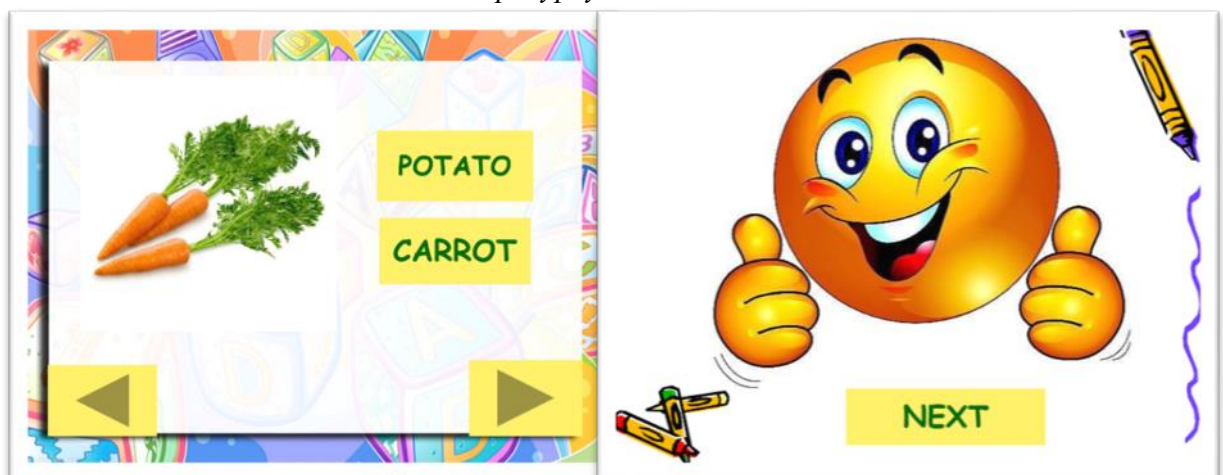

Рис. 2. Скріншот вікторини з теми "Animals", розробленої з використанням онлайн ресурсу Kahoot!

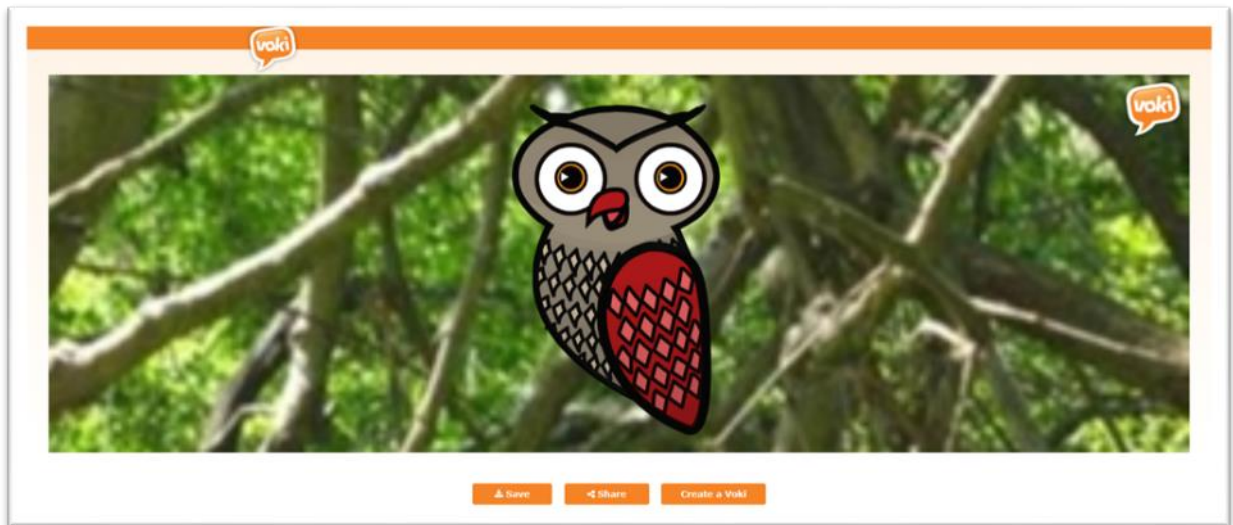

Рис. 4. Скріншот цифрового оповідання, розробленого з використанням онлайн ресурсу Voki

Отже, в умовах інформаційного суспільства електронні освітні ресурси є невід’ємним елементом освітнього процесу і сприяють його оптимізації та інтенсифікації. Учитель початкових класів має не тільки користуватись готовими електронними освітніми ресурсами, але й вміти розробляти власні ЕОР з використанням різних засобів ІКТ. Підготовка майбутніх учителів до використання та розробки ЕОР має здійснюватися у системі професійної підготовки студентів педагогічних спеціальностей під час вивчення відповідних дисциплін, пов’язаних з інтеграцією ІКТ у навчально-виховний процес.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення про електронні освітні ресурси. Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства освіти і науки України від 1 вересня 2016 року № 1061, від 22 грудня 2017 року № 1662, від 29 травня 2019 року № 749 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12#Text>
2. Шандра С. В. Методика створення електронних освітніх ресурсів. Портфоліо викладача. Методичні рекомендації [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.vyshnya.in.ua/wp-content/uploads/2016/03/S.V.Shandra.metod_rekomendacii.pdf
3. Voki [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.voki.com/>
4. Kahoot! [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://kahoot.com/schools-u/>
5. Tools for Educators [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.toolsforeducators.com/>
6. Зимовець О. А. Підготовка майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до розробки дидактичних матеріалів засобами інформаційно-комунікаційних технологій // Наука та практика – 2007: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції / кол. Авт.. – Полтава, 2007. – С. 88-92.

*А. Смогоржевська,
студентка,
Т. Григор'єва,
кандидат пед. наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

В даний час сучасне суспільство дуже тісно пов'язане з процесом змін, тому однією з найефективніших сфер є комп'ютеризація освіти через “мультимедіа” та впровадження комп'ютерних технологій. Ця тенденція відповідає освітнім цілям, де методи, засоби та форми навчання потребують оновлення.

Слід зазначити, що комп'ютерні технології все частіше використовуються при викладанні найрізноманітніших предметів. Англійська мова не є винятком. Ярошенко О. В. дотримується думки, що впровадження сучасних комп'ютерів та використання нових інформаційних та освітніх технологій представляють якісно новий етап у навчанні іноземних мов [9: 357].

Мультимедійні засоби полегшують учням доступ до нетрадиційних джерел інформації, сприяють впровадженню принципово нових форм і методів навчання, можуть суттєво покращити якість освіти, а також сформувати особистісні компетентності, визначені державними освітніми стандартами освіти [1: 14].

Навчання за допомогою мультимедіа має ряд переваг, як-от:

- великий обсяг інформації подається частинами;
- вибір матеріалу здійснюється на рівні логіки знань учнів;
- навчання відбувається на рівні індивідуального сприйняття;
- можливість самореалізації учнів через процеси моделювання, проектування та прогнозування проблем;
- здатність розвивати активність учнів (стратегічна, дослідницька, проектна, етапна);
- мотиваційні “точки” здивування учнів;
- текст, графіка, схеми, звук, анімація тощо [8: 174].

Саме вищезазначені переваги дають підстави стверджувати, що сучасний процес навчання без мультимедійних засобів буде неповним.

На уроках англійської мови використовуються різні типи комп'ютерних технологій, а саме: Інтернет ресурси; засоби комунікації; електронні навчальні програми тощо.

Особливе значення у шкільній програмі відіграють мультимедійні засоби навчання. Елемент “мультимедіа” – це складова комп'ютерних технологій, що використовується при викладанні англійської мови [2: 13].

Існує багато визначень поняття “мультимедійні засоби навчання”. Майже всі вони містять текст, графіку, анімацію, відео- та аудіоінформацію, що пропонують різні варіанти відображення.

Мультимедіа означає інформаційну технологію, яка використовує різне програмне та апаратне забезпечення, щоб найефективніше впливати на учня, який є одночасно читачем, слухачем і глядачем.

На думку В. М. Федорчука, “мультимедіа” – це сукупність апаратних та програмних засобів, що дозволяє користувачеві працювати в діалоговому режимі

з безліччю даних (графіка, текст, звук, відео), організованих як єдине інформаційне середовище; комп'ютерні інтерактивні інтегровані системи; технологія, яка описує порядок, в якому розробляються, експлуатуються та застосовуються певні типи обробки інформації; особливий узагальнюючий тип інформації, що поєднує як традиційну статистичну візуальну, так і динамічну інформацію певних типів (мова, музика, відео кліпи, анімація) [3: 182].

Важливого значення набувають нові мультимедійні засоби – інтерактивна дошка та віртуальні об'єкти [5: 99].

Існують різні підходи до класифікації мультимедійних навчальних матеріалів. Так, наприклад, дослідники Морзе Н., Ротаєнко П., Ярошенко О. класифікують подібні засоби за функціональними або методологічними цілями.

За функціональним призначенням розрізняють: навчальні, діагностичні, інструментальні, керуючі, адміністративні, ігрові. За методичним призначенням дослідники виокремлюють: навчальні, тренувальні, контролюючі, інформаційно-довідкові, імітаційні, демонстраційні, ігрові, розважальні.

У ході дослідження з'ясовано, що до засобів мультимедійного навчання відносять низку комп'ютерних технологій, які дозволяють одночасно подавати певні типи інформації (графіка, текст, відео, фотографія, анімація, звукові ефекти) та керувати ними відповідно до конкретних цілей.

Така інтерпретація “мультимедіа” є найкращою для вивчення англійської мови і має певні переваги, а саме при розробці мультимедійних уроків [4: 41].

Впровадження мультимедійних засобів у навчальний процес розглядається як підтримка традиційних методів навчання, що надають їм освітніх функцій. Тому мультимедійні навчальні матеріали будь-якого виду повинні відповідати дидактичним вимогам [7: 57].

До основних дидактичних принципів навчання з використанням мультимедійних технологій можна віднести:

- вимога до наукового навчання – забезпечення достатньої глибини та коректності викладу навчального матеріалу з урахуванням останніх досягнень науки;
- доступність навчання – уникнення надмірної складності та перевантаження навчального матеріалу;
- системність та послідовність навчання – формування знань, умінь та навичок учнів в певній логічній послідовності із забезпеченням наступності;
- наочність навчання – забезпечення чуттєвого сприйняття учнями об'єктів, процесів та явищ;
- свідомість й активність навчання – забезпечення самостійних та активних дій учнів з вилученням навчальної інформації;
- міцність застосування знань – закріплення знань.

Використання мультимедійних засобів дозволяє якісно змінити контроль за діяльністю учнів, забезпечити при цьому гнучкість управління навчальним процесом.

Правильно організована робота учнів з комп'ютером та активне використання мультимедійних засобів сприяє зростанню їх пізнавального й комунікативного інтересів та більш ефективному засвоєнню англійської мови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрєєва В. М. Інновації на уроках // журнал “Англійська мова та література”. – 2004. - №29. – С. 14-23.
2. Андрієвська В. М., Олефіренко Н. В. Мультимедійні технології у ланці освіти. – Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – №2 (16). – С. 13.
3. Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога: [зб. наук. праць] / Кам’янець-Подільський держ. ун-т / В. М. Федорчук (відп. ред.). – Кам’янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003. – 208 с.
4. Гайнова О. М. Проектна діяльність учнів на уроках англійської мови. // журнал “Англійська мова та література”. – 2005. – №3. – С. 38-47.
5. Дементієвська Н. П. Комп’ютерні технології для розвитку учнів та вчителів / Дементієвська Н. П., Морзе Н. В. // Інформаційні технології і засоби навчання: [зб. наук. праць] / за ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука / Інститут засобів навчання АПН України. – К. : Атіка, 2005. – 272 с.
6. Маланова О. В. Використання комп’ютерних технологій з урахуванням особливостей учня // Англійська мова та література. – 2006. – №34. – С. 6.
7. Морзе Н. В. Методичні рекомендації для тренерів-методистів, Intel Corporation / Морзе Н., Дементієвська Н. – К., 2005. – 124 с.
8. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / Авторська колегія за ред. Ю. І. Машбиця. – К.: ІЗМН, 2010. – 217 с.
9. Ярошенко О. В. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур. – К.: Ленвіт, 2015. – 363-402 с.

I. Stavska,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGES' TEACHING IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING

Nowadays, each participant in the educational process, using the traditional education system, has an opportunity to learn remotely on the basis of information and communication technologies (ICT) to improve their professional skills, continue their studies, and change the profile of education. Due to the pandemic, the current state of the educational environment has shifted to distance learning, which, of course, has both advantages and disadvantages.

In accordance with the new Law on Education (2017) and the Concept of the New Ukrainian School, new educational standards have been defined, outlining basic competencies as tools needed for personal realization, active civic life, and employment opportunities. Among the key competencies, in terms of this problem, the most important are: information and digital competence, which involves primarily the critical usage of ICT to create, search, process, exchange information at work, in public space and private communication, information and media literacy and learning skills throughout life (the ability to seek and assimilate new knowledge, acquire new skills, organization of the educational process (own and collective), in particular through ICT: through effective management of resources and information flows, the ability to define learning goals and ways to achieve them, build their educational and professional trajectory, evaluate their own learning outcomes) [1].

An important competence is forming the ability to learn throughout life. The emergence of new, non-traditional forms of education, such as distance learning, requires analysis and understanding of current trends and prospects for lifelong learning. The conditions for teaching children and adults through the Internet are being created, which is promising for learning foreign languages in secondary schools.

Distance education (DE) is a set of open educational services which contains educational material, technologies, consultations, control of knowledge provided to the general public in the country and abroad through a specialized information educational environment through the usage of distance learning technologies - multimedia, network, telecommunications, TV technologies, etc. [2].

The problem of using ICT for distance learning, especially in the conditions of quarantine caused by Covid-19, becomes especially urgent. The advantages of distance learning in quarantine are undeniable, as it is, due to its new functions, expanding opportunities and service in providing educational services to those who learn a foreign language at distance. The convenience of distance learning is evidenced by the usage of a system of flexible continuing education, flexible schedules, conducting classes in synchronous and asynchronous modes. Distance learning is aimed at supporting personality-oriented learning and, therefore, is impossible without the introduction of mobile information and communication technologies, which provides a set of personal hardware, software, techniques, tools and methods which allows to receive, save,

process and play text, audio, video and graphic data in the conditions of operative communication with Internet resources.

The difficulties of distance learning have many reasons. First of all, modern youthhead is a new "digital" generation, which constantly uses various gadgets, is in contact with computer equipment and technologies related to them. However, their experience in this field is often limited to entertaining usage, less often to general cognitive usage within school. Therefore, school teachers need to master and apply in practice ICT tools for better contact with students in order to become "their" for them, to communicate with them in one "digital" language, ensuring the best efficiency of educational processes.

These days, during the distance learning, Ukrainian schools use such services as Padlet, Google Classroom, Google Disk, platforms Zoom, Google Meet, Telegram channel, live broadcasts of Facebook are mainly used. On December 11, 2020, the Ministry of Education and Science of Ukraine together with the Ukrainian Institute for Educational Development and the Ministry of Digital Transformation of Ukraine introduced the All-Ukrainian Online School platform – a modern online resource for mixed and distance learning of secondary and high school students with materials (video lessons, tests, tasks for schoolchildren) who have passed the examination and meet state educational standards. This platform provides students with video explanations, abstracts, tests and allows them to monitor their learning progress, and teachers with the necessary guidelines and examples of modern educational technologies. The educational content of the platform contains lessons in 18 main subjects, including English. According to the calendar plan, the content of the platform is gradually supplemented and improved.

So, in today's distance education, mastery of ICT tools is extremely necessary not only for students but also for progressive teachers.

At the same time, the question arises as to which of these groups is more predominant. Of course, the choice is determined by the specific activity, working conditions, available means, and so on. It should be noted that in world practice, particularly in educational and scientific activities, the usage of online tools has recently been preferred. Improvements and widespread use of network information processing technologies, especially cloud technologies, determine the great interest of users in network software [3]. Among the advantages of this approach are the following: low cost of ownership of the necessary functions; there is no need to follow the software update; virtually no minimum computer performance requirements.

Thus, we may assume that according to the global trends and for usage in schools, preference should be given to online tools, without forgetting about the offline alternative.

The quality of foreign language teaching much depends on the form of organization of the educational process, the chosen forms and methods. Increasing the amount of information and its general availability contribute to the intensification of the learning process, its acceleration, rapid change of educational material and approaches, which requires flexibility in teaching professional-oriented disciplines and foreign languages in particular. The attractiveness of innovative information technologies compared to other educational tools is that they are mostly designed for active self-acquisition of knowledge by students, improving their skills and abilities. Of course, such organization of education requires significant preliminary preparatory work on the part of the teacher [4].

Not only technical and financial obstacles, but also organizational and administrative ones can arise in the way of widespread usage of ICT in schools in foreign language lessons.

In the conditions of modern transformations, active and effective introduction of ICT technologies has fundamental importance for the Ukrainian educational environment. The effectiveness of foreign language learning using ICT is undeniable. Today, a new educational system is being created in accordance with the requirements of the information society and the process of modernization of traditional education. Such strategy is an important factor in ensuring greater access to education for all participants in the educational process, it helps to improve the quality and creativity of education.

REFERENCES

1. New Ukrainian school. The concept of the New Ukrainian school (updated) [Electronic resource] // Ministry of Education and Science of Ukraine: site. – Access mode: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>. – Name from the screen
2. Bezzub I. Dissemination of information and communication technologies in education during life / I. Bezzub // *Nauk. pr. Нац. б-ки of Ukraine named after V. I. Vernadsky: Coll. Science. etc. / NAS of Ukraine, Nat. б-ka of Ukraine named after V. I. Vernadsky, Assoc. б-k of Ukraine.* – Kyiv, 2017. – Issue. 48. – P. 503–516.
3. Lifelong learning: world experience and Ukrainian practice. Analytical note [Electronic resource] // National Institute for Strategic Studies: site. – Access mode: <http://www.niss.gov.ua/articles/252>. – Name from the screen.
4. Pasichnyk O. Modern learning technologies as a means of self-realization of students in the educational environment of ZVO. *Scientific journal of NPU named after MP Drahomanov.* – Series 5. – Pedagogical sciences: realities and prospects. – 2019. – Vip. 69. – P. 162–166.

*E. Khimchyk,
Student,
I. Ivanenko,
Teacher,
Zhytomyr Medical Institute*

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF LEARNING A PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE DURING DISTANCE LEARNING

The quarantine was declared last March. Now students have more time to study a foreign language in the professional sphere. There are many Advantages and disadvantages studying a foreign language at an institute, college, or university during distance learning. Also, I will consider pros of learning a foreign language for professional purposes in distance learning. Some students may find that they will have problems with distance learning or issues with online education. It may not be the best fit for everyone. But other students will find major value of online education and huge benefits of online learning. You simply need to weigh the pros and cons and decide if it is a good fit for you personally. I think that my article will help you decide that it is worth learning foreign languages, because knowledge of a foreign language will help you not only in communication but also in your career.

As for me, I agree with people who talk about the benefits of learning foreign languages. Now I will try to prove my point. Learning foreign languages broadens our consciousness, people become more educated. In my opinion, knowledge of foreign languages is especially important for those who work in various fields of science and technology, in politics and in medicine. A foreign language helps one to know one's native language better. People who speak many languages are called polyglots. For example: the German professor Schliemann, the famous writer Shakespeare, the philosopher Socrates and many others.

If you don't know how to say something in the target language, you'll have to think of another way to convey your idea - for example, using actions or imaginary descriptions. Also, people who know a second language are often better at coming up with creative solutions to problems. Also, for medical students, this is so necessary. Many interesting books and articles written in a foreign language, mostly in English. Students have more time for distance learning. However, they can take courses to learn a foreign language for professional purposes. If a student wants to go to another country in the future, get a job there, learning a foreign language for professional purposes is absolutely necessary.

The more languages you know, with more people you can communicate with, whether you're moving to a new country, attending an international school, or using social media. Knowing another language will let you make new friends and share ideas and viewpoints with people you may have never met if you'd only stuck with your mother tongue. We play dialogues in pairs of foreign language. Everyone has a role to play. It helps us to advance our communication skills. Also, it helps to be attentive and good-natured with patient. Communication helps to replenish the vocabulary of foreign words. In the conditions of online learning, we are study foreign language at program «Zoom». We repeat dialogues, learn new medical terms, read interesting texts. Learning performance has not changed.

But on the other side of the coin there are many cons of learning a foreign language

for professional purposes in online learning. Do students really need such training? Distance learning takes a lot of time. According to experts, the main disadvantages of online education are the lack of communication with the teacher and the lack of communication with other students. Theoretical knowledge does not guarantee that the student after the course will be able to perceive the language by ear or understand it clearly. When it comes to learning a new language, one of the main costs is time. In other words, becoming bilingual takes a time commitment – time you could have spent doing something else, like learning other subjects.

Many students do not want to learn a foreign language because there are many other subjects. Due to the increase in the volume of independent work, students really don't have a time for education. It is very important to properly organize your time and prioritize. The comfort and freedom of distance learning requires more self-discipline than face-to-face learning. In full-time study, there are additional motivating factors in the form of compulsory attendance at classes and opinions of others around you: the teacher and fellow students. [1: 55]

Many students think that they will not need a foreign language in later life. On the one hand, this is true. If a student is going to work in his home country in the future, then teaching a foreign language for professional purposes is not particularly necessary. A person can be a good specialist even without knowing a foreign language. In this case, it is better to devote your time to studying special disciplines. [2: 9]

All in all, I tell about all pros and cons of learning a foreign language for professional purposes in online learning. And now, I want to tell about my consequence. On my mind, it's required to learn a new language. This is especially important for a person as a specialist. Humanity is constantly evolving. Learning a language in a professional direction can open new paths in the path of becoming a specialist. You can take part in different scientific conferences and learn something new from your foreign colleagues. You can develop your professional skills not only within your country, but in each other. However, scientific articles and books in foreign language can help in learning some professional parts.

The effectiveness of any training depends on a person's desire to gain knowledge. Disciplined, organized approach, responsible attitude to the process, completion of all tasks and independent work will help to achieve tremendous success in learning a foreign language. It doesn't matter if you are on Institute, University or online.

Any training should be treated not only as the development of certain skills or the amount of information. Learning is first and foremost development. And in the case of distance learning, it should be remembered that it requires further development of responsibility and self-discipline. For some, distance learning is a kind of challenge, a test of willpower. Some, indeed, are drawn into the process for a long time, abandoning and resuming it several times. Many suddenly get results quickly for themselves, and also stop practicing. However, then they realize that they want more, and start classes again. [3: 100]

Even in the conditions of distance learning, it is necessary to practise speaking in foreign language for professional purposes and enriched the knowledge. Despite all the disadvantages of online training, you should always see the positive sight. Because If person want to know language for professional purposes, it will study a lot and enrich knowledge. If you really want to learn foreign language, quarantine and online learning is not a problem. We live in an age of technology and progress; there are a lot of resources that will help you in learning foreign language. Despite the drawbacks, you

have so much to gain by speaking more than one language. I like one proverb of Johann Goethe: “He who does not know foreign languages does not know anything about his own”.

Personally, I think that to know foreign languages today is absolutely necessary for every educated man, for every good specialist. So let`s to learn foreign languages and discover with them many interesting things in our life!

REFERENCES

1. Актуальні проблеми викладання іноземних мов/ Е. С. Полат, 2001. – 54 с.
2. Сучасні підходи до навчання іноземної мови / М. О. Кушніров – 9 с.
3. Alderson, J. C. 1986: Innovations in language testing – 93-105 с.

PROBLEMS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES

*L. Andreichuk,
Student,*

*S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

FORMATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN'S MORAL VALUES BY MEANS OF UKRAINIAN ETHNOPEDAGOGY WHILE STUDYING THE HUMANITARIAN DISCIPLINES (UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERARY READING)

In the XXI century the moral aspect plays an important role in the educational system. In the general secondary educational institutions, children learn to evaluate and apply moral norms practically. Every year in modern society, the process of children's moral values formation becomes more complicated. Freedom of speech and choice is increasingly valued, and children defend their rights, interests, and views. They don't want to be like their parents and live by old principles and rules. They challenge society, trying to show the people around them that they are already adults and quite independent. Therefore, the problem of finding new ways of moral development for modern society does not lose its relevance.

The problem of values as a scientific category was studied by representatives of foreign and Ukrainian pedagogy (I. Bekh, I. Zyazyun, V. Kremen, G. Shevchenko, A. Savchenko, A. Sukhomlinskaya, A. Vishnevsky), psychology (L. Vygotsky, A. Leontiev, M. Rokich, S. Rubinstein, L. Bozhovich). The significance of moral values in the content of education is highlighted in the works of I. Bekh, O. Savchenko, A. Bogush, M. Boryshevsky, I. Zyazyun, T. Antonenko, S. Rashidova, S. Rashidov and other scientists.

Primary school is particularly important in the development of morality and personal education. Teachers in the educational institutions carry out the formation of moral values, following the spiritual and moral concept. The concept is considered the scientific and methodological basis of development. According to the state standard, education should include the development of the student's personality, which includes creating an image of the world, value-semantic directions and the basis for moral choice that corresponds to moral values.

The formation of moral values is the main task of a modern educational institution, in particular General Schools. Education faces the main task to unite modern society. It is possible to solve this problem only with the help of General Schools, where the development of every citizen of our society takes place.

We define the concept of "moral value" as the ideal of humanity and its individual representatives, a certain perfection, an ideal model, something that directs any human action. The system of moral values is an individual structure of interrelated moral values that play both the primary and secondary role in the formation of an individual as a person [1].

We consider the formation of moral values as a series of individual's mental processes – from the formation of needs and motives, goals and assessments to the formation of qualities of a moral personality, values are first reflected subjectively, and then acquire objective meaning.

The key point of this thesis is the assumption that extracurricular activities of Primary School students, organized in compliance with certain conditions, can influence this process quite effectively, that is, one of the main factors influencing the formation of moral values in primary school students [3].

As a result of the analysis of the concepts of personal values, morality and moral education, we determine that moral values are genetically derived from the values of society. They are produced by a person voluntarily and independently in the process of interaction with other people. Their content vector is humanism. As a pedagogical phenomenon, values are included in the specified goals of moral education.

The specificity of the formation of moral values in younger schoolchildren lies in the age characteristics of students' development, patterns, mechanisms and logic of this process [2].

In primary school, social motives like the duty and responsibility are of great importance. In such a social environment, educational activity is especially important, because at this school age it begins to form, and the level of formation depends on the success of all training, because educational activity is conducted in a process that forms the main new education, and the child's mental development is intensive [1].

In order to assimilate the norms and rules of moral behavior, develop appropriate life skills in society, it is necessary to choose the best examples of children's fiction. They equip the junior schoolchildren with moral and spiritual values inherent in many generations. It allows the teacher to consolidate the formation of moral consciousness, moral feelings and moral habits in behavior using on the examples of positive heroes of works of art.

The experiment was conducted in Stepanovskaya General I-III Level School, Emilchinsky district, Zhytomyr region. The pupils of the 1st forms took part in the experiment. The experiment included 3 stages: diagnostics of the level of formation of younger schoolchildren's moral values; based on the results obtained, the development of a set of forms aimed at developing the moral values of younger schoolchildren and its implementation in the experimental group; control stage – evaluation of the effectiveness of the developed set of groups.

Taking into account the almost identical dynamics of the development of desires of pupils in the experimental groups, we can conclude that the creation of special conditions for the formation of moral values has become the main factor in the development of altruistic orientation of children. If in the classes where the idea of cooperation was implemented, the largest percentage of personally significant altruistic motives of behavior in an imaginary situation were identified, then in the control classes socially significant motives predominate.

The level of positive and neutral attitude of pupils in experimental groups to their lives, peers and teachers is on average higher than in control groups.

There were differences in determining the average level of self-awareness development at the final stage of the experiment. So the pupils of the experimental group are dominated by confident-adequate most complete judgments about themselves, then in the control group – increased – critical or overestimated ideas.

Compared to the very beginning, when children just came to school, there were

fewer children who were not ready to ask for help from peers. The creation of conditions for cooperation in experimental classes contributed to the formation of students' focus on mutual assistance, the values of friendship, kindness and independence, the ideal of a humanist and a worker.

The obvious advantage in the dynamics of the formation of the emotional and value sphere of younger schoolchildren of the experimental group relative to the control group allows us to talk about the lessons of the humanitarian disciplines aimed at the formation of moral values as the main factor of this process.

The application of volitional efforts to approved, desired behavior is a sign of the formation of values. Students of the experimental group showed varying degrees of Will to consciously take actions necessary for themselves or for the class. The positive dynamics of the formation of this component in experimental classes, as well as other components, allows us to judge the correctness of the theoretical provisions put forward in the work and their effectiveness in forming the moral values of younger schoolchildren in the lessons of the humanitarian disciplines.

The study of the features of the components of moral values of first-grade students has shown that in this area there are certain age-related trends and particular changes, which are directly affected by both spontaneous and purposefully created conditions for the experiment.

As a result of the research, we came to the conclusion that the positive dynamics of the formation of all components of the value sphere in experimental groups allows us to judge the correctness of the theoretical provisions put forward in the work and their effectiveness in the formation of moral values of younger schoolchildren by means of ethnopedagogics in the lessons of the humanitarian discipline. The prospect of further research is to determine the role of art in the education of moral values of younger schoolchildren.

REFERENCES

1. Крошка О. І. Сучасна психологічна наука про емоційно-оцінне ставлення до себе і життєво-цінні орієнтації / О. І. Крошка. – 2008. – № 6 – 7. – С. 157-160.
2. Лобанов П. А. Личность школьника как один из центров системы ценностей образования / П,А, Лобанов // Проблемы современной науки и образования. – 2014. – №7 (25). – С. 120-121.
3. Матвеева Н. С. Условия повышения эффективности и качества нравственного воспитания военнослужащих //Актуальные проблемы науки: сб. науч. тр. по материалам Между. науч.-практ. конф. – Тамбов: Изд-во ТРОО «Бизнес-наука – Общество», 2011. – С. 79-80.

A. Andrushchenko,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University

AESTHETIC EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL LEARNERS IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Every child is an original creator. Children can and should develop good and healthy attitude to the world around. In general, the primary school children's aesthetic education is formed under the influence of various factors of the social environment. Artistic and aesthetic disciplines like music and fine arts don't occupy the first place in the basic component of general secondary education. This increases negative phenomena as misunderstanding of the aesthetic significance of artistic values, underdevelopment of the emotional sphere, the low level of aesthetic consciousness of students, their lack of true spirituality. The perception of beauty fills a child's life with interesting meaning, does its brighter. Our task as teachers to teach the children to understand the beauty of nature, that it must be valued and protected.

Problems of continuity in education and training of junior schoolchildren were discussed in the works of classics of Ukrainian and world pedagogy, in particular, K. D. Ushinsky, N. K. Krupskaya, Z. N. Borisov, O. K. Grivanov, A. G. Grishko, V. I. Konik. Regarding the experience of the formation of aesthetic culture, we can name the names of D. B. Kabalevsky, Sh. O. Amonashvili, D. N. Jolie, A. B. Shuba, and others.

Aesthetic education is a part of the educational process aimed at the development of a comprehensive, creatively active personality, who is able to perceive and transform reality according to the laws of beauty and solve all social problems, to form creativity, aesthetic taste.

The methodological basis of aesthetic education is ethics - the science of general patterns of artistic development of human reality, the essence and forms of reflection of reality and the transformation of life according to the laws of beauty, the role of art in society [4: 16].

In the schoolchildren's aesthetic education we use different sources: works of fine art; music; fiction; theater, cinema, television, circus; students' behavior and activities; nature; facts, events of public life; design of life [1: 292].

The new Ukrainian school is a key reform of the Ministry of Education and Science. The main goal is to create a school which will give its learners not only the knowledge, but also the ability to apply it in everyday life. The new Ukrainian school is a place where students enjoy going to and study. Here teachers listen to children's opinion, teach to think critically, not be afraid to express their own opinion and be responsible citizens. At the same time, parents also like to attend this school, because of cooperation and mutual understanding [5].

One of the priorities of modern primary education is the aesthetic child's development, because during this period the aesthetic attitude to the world is formed. Aesthetic development is known as the ability to experience a special emotional attitude to the world around. In the course of aesthetic development, the child harmonizes him/herself and his/her own relationship with the world. The child does not reveal the utilitarian value of everything that surrounds him/her, but a sense of emotional and

spiritual involvement in what is perceived, i.e., develops an aesthetic attitude to the world [3: 3].

In pedagogy, the structure of aesthetic abilities is defined, the constituent elements of which are [2: 38-40] receptivity, tastes, needs, activity.

To show the importance of the primary school learner's aesthetic a diagnostic examination was conducted, in Teterivska Secondary School of I-III degrees. Ten 1st grade pupils took part in the experiment.

Analysis of diagnostic results showed that 40% of pupils have a high level of development of aesthetic receptivity. The average level of development of aesthetic receptivity showed 50%. Also, 10% of the group showed a low level of development of aesthetic receptivity.

Observing the children's emotional reaction, we noted that 60% of surveyed children showed joy in the perception of pictures, 20% - admiration, 20% - disinterest.

Regarding the nature of the emotional reaction, it should be noted that mostly children showed sincerity (80%) and restraint (20%).

Observing the children's reaction to draw the world as they imagine it, we can talk about the development of aesthetic needs (the desire to create aesthetic creative products). Children (100%) showed a positive reaction to that task. Thus, we can say that primary school children have a strong need for the formation of aesthetic creative products. Assessing the pictures drawn by children, according to the criteria as independence, originality, the ability to plan their own activities, we can conclude about the ability of children to aesthetic creative activity. The analysis of the results of the evaluation of children's drawings showed that all children have independence during the task, originality can be traced in 30% of children, and 80% are able to plan their own activities. The generalization of the results of the diagnosis of the level of formation of aesthetic abilities in primary school children gives grounds to distinguish certain conclusions.

Children of this age have a desire to create aesthetic creative products. They are happy to join the activity, can work for a long time focused on creating a picture. However, there are some problems with the perception of paintings, the expression of their own feelings and justification of opinion about what is depicted in the picture. At present, originality in creating your own paintings is still underdeveloped. There is a need for systematic activities to develop the components of aesthetic abilities in beginners. We also developed guidelines for primary school teachers on the development of aesthetic abilities of primary school students.

Aesthetic education is a part of the educational process aimed at developing a comprehensive, creatively active personality, which is able to perceive and transform reality according to the laws of beauty and solve all social problems. An important means of aesthetic development is the fine arts. In the process of getting acquainted with works of fine art, the child develops not only the skills of their perception, but also analysis. There are also significant changes in cultural and aesthetic development. This is the "supersense of art, the very process of aesthetic development as a moral education, which is mastered not as a list of individual authoritarian dictated norms, but as a consequence of a holistic worldview" [4].

REFERENCES

1. Ivanitsky A. Folklore in the system of modern culture // Ukrainian folk music. - K., 1990. - P. 292-301.

2. Nemensky B. The role of the arts in general education: what and how we teach? // Elementary School. - 2000. - № 4. - P. 38-41.
3. Rudnytska O. Art in the context of the development of spiritual culture of the individual // Art education and problems of youth education. Coll. Science. articles. K.: Ministry of Education of Ukraine, UZIMN, 2001. - P. 3-11.
4. Turchyn T. Aesthetic education of junior schoolchildren in extracurricular activities Primary school. - 2007. - P. 16-17.
5. Website of the Ministry of Education and Science of Ukraine. New Ukrainian School. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

M. Bulachok,
Student,
A. Voznyuk,
Professor of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology,
Doctor of Sciences (Pedagogy),
Zhytomyr Ivan Franko State University

**METHODOLOGY OF CONDUCTING AN EXPERIMENTAL RESEARCH ON
THE PROBLEM "NON-TRADITIONAL WAYS OF WORK IN THE NEW
UKRAINIAN SCHOOL AS A MEANS OF SOCIAL ADAPTATION OF JUNIOR
PUPILS"**

Formulation of the problem. In modern conditions, the issue of social maladaptation of children is quite acute. The child's entry into school is considered to be quite difficult, being and at the same time, a turning point, a period in the life of the prospective pupil. After all, very often, especially 6-year-olds, who start learning in the conditions of everything new and unknown – teachers, unfamiliar children – have a number of problems associated with excessive anxiety, insecurity, isolation, alienation, poorly adaptation to the new regime, they find it difficult to concentrate their attention to the study material, etc.

It is well known that successful social adaptation in primary school age, as a process, is characterized by the fact that the child must be mature in social terms; achieve the appropriate level of mental and emotional-volitional development. The social maturity of the child in the process is determined by the students' adequate understanding of the rules of the group, the ability to correlate their own values and rules of behaviour with collective ones, the ability to generalize and differentiate subjects, phenomena. Socially adapted student is characterized by a high level of development of volitional processes, has adequate self-esteem, the skills of self-control. That is why teachers and parents of the child should consider the use of interesting, non-standard techniques that will be appropriate to the age and interests of the younger learners.

Analysis of recent research and publications. The concept and content of the term "social adaptation" found its interpretation in the works of T. Alekseenko, S.Bystrushkin, O. Bezpalko, A. Furman. Peculiarities of formation of factors of social adaptation in primary school age have been characterized by such scientists as S. Andriychuk, A. Bogush, N. Varenytsia, V. Mushchynsky, V. Panko, M. Chausov and others. The role of non-traditional methods concerning social adaptation was described by N. Zakharova, I. Zvereva, L. Koval, S. Khlebnyk, M.Chistyakova.

The purpose of the article is to characterize the peculiarities of the method of using non-traditional methods as a means of social adaptation of a junior schoolchild to study in the conditions of NUS.

Presentation of the main material of the article. As you know, the process of adaptation involves the interaction of an individual with the environment, taking into account the characteristics of the environment by the individual, taking into account the active influence on this individual in order to meet his/her own basic needs. According to T. Alekseenko, the basic needs of the individual include: the need for security; physiological needs (food, sleep, rest, etc.); the need for acceptance and love, for recognition and respect, for self-affirmation, self-expression and development of the "I".

Readiness is not only a property or a sign of separate personality, it is a concentrated indicator of the activity of a person, his/her ability [1, p. 59]. This process involves such components as intellectual (possession of a certain system of knowledge in accordance with the curriculum); emotional maturity, being the emotional stability and almost complete absence of impulsive reactions of children. According to L. Bozhovych [2], O. Kononko [3], the social maturity of a primary school student to the conditions of NUS is connected with the need of the child to communicate with classmates, with the ability to coordinate their actions, deeds and interests with peers, as well as with the ability to take on the social role of the student in general situation of schooling.

The study of social adaptation of primary school students was conducted by us on the basis of a secondary school № 16 in Zhytomyr. Pupils from 1-A (EG) and 1-B (CG) took part in the diagnosis. The assessment included appropriate levels of assessment of social adaptation of primary school students: high, medium and low, as well as appropriate criteria for assessing the social adaptation of primary school students : "My class"; "What I like at school"; "Forest school"; "Map of adaptation of first-graders"; "Expert assessment of adaptation of the child to school"; "Style of pedagogical management" (the author, O. Motkov).

Having analysed the results of social adaptation of students after the introduction of all diagnostic techniques (for children and their teachers and parents), we can see that the average indicators of social adaptation of students 1-A and 1-B are presented in the diagram (Fig. 1).

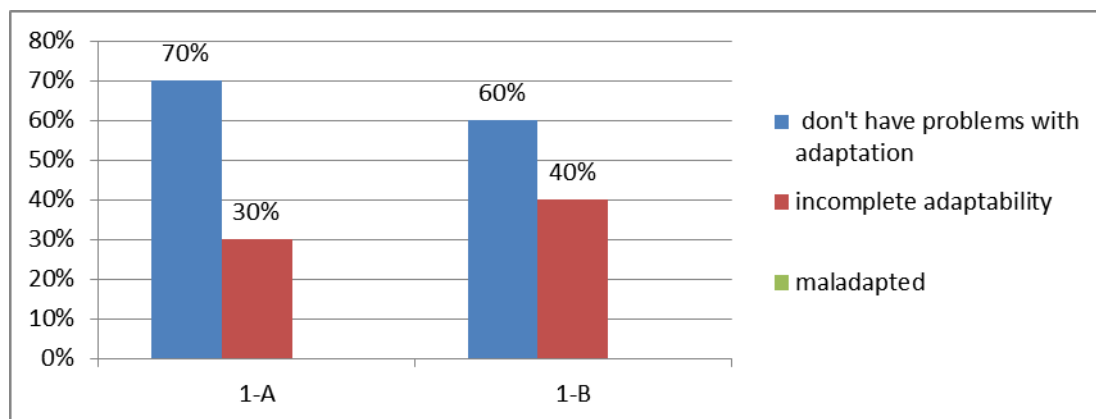

Fig.1. Levels of social adaptation of children with EG and CG

Analyzing the results of diagnostic tests, we see that along with successfully adapted students who made up in 1-A (EG) 70%, in 1-B (CG) 60%, respectively, there are children who have difficulties with this process (EG) 30%, CG 40%. No maladapted students were found.

Therefore, we classified children with EG (1-A class) and schoolchildren with CG (1-B class) to three levels of social adaptation:

To the second group of social adaptation (average level) we included those students in EG (30% and 40% with CG), who had, albeit minor, difficulties with the process of integration into the school environment. Such children from time to time could show insecurity, timidity, could spend time alone, not choosing to interact with other children. Although they performed the tasks of teachers aimed at working together and interacting with other members of the team, but from time to time did so reluctantly. Children from this group, depending on the situation and their own mood

could relate their behaviour with the values and traditions of the student body, with the requirements of teachers.

Thus, the emergence of the above-mentioned difficulties in the issue of social adaptation of primary school children to the conditions of NUS is associated primarily with the activities of teachers, unfavourable school environment, lack of proper upbringing in the family environment.

In our opinion, the categories of children with an average level of social adaptation are characterized by certain difficulties in interacting with others both in school and in everyday life. This problem may worsen in the future if the parents of children do not take appropriate corrective and educational measures.

Having revealed the insufficient indicators of the level of social adaptation of 1st grade students, we have developed a program "Social adaptation of first-graders", which provides training for teachers, who are to help first-graders to adapt more quickly into a new society.

Classes of the author's program were aimed at reducing children's vulnerability and anxiety, thus providing psychological comfort in the new environment. Certain tasks are recommended for 1st grade students who find it difficult to adapt to a new society (school). The number of the group is 6-8 persons, with the obligatory presence of one or two children who easily get used to the new conditions. Classes are held in the afternoon, 1-2 times a week, time duration is 45-60 minutes.

In our opinion, such methods of work that we used in our author's program "Social adaptation of a first-grader" as: art therapy ("Draw the mood"), self-relaxation, self-regulation ("Listening to myself", "I want to sleep"), which were aimed at the ability of 1st grade students to be aware of their states and emotions, better understand them and, accordingly, be able to regulate these states according to the situation of learning or communication.

The work also involved increasing students' self-confidence, belief in their abilities and capabilities, in the importance of their personality (for example, the reception of "My Self"), techniques aimed at understanding the interests of girls and boys ("Girls"), etc. [5, p.14].

Work at the formative stage with the use of non-traditional techniques for the successful social adaptation of primary school children, being aimed at increasing the level of emotional intelligence in children (the ability to understand their states and emotions, intelligently regulate them according to the needs and interests of a social group); at respecting not only their relatives, but also the members of the school staff (teachers, classmates) [4, p.22].

Such work with the use of non-traditional methods also involved reducing the level of anxiety in children, their fears of communication with peers, teachers, and also aimed at establishing positive interaction of children with each other, with teachers and parents

Conclusions. Thus, we have identified the levels, criteria and indicators of diagnosis of social adaptation of the pupils to the conditions of NUS. The assessment included such levels as high, medium/average and low. Age-appropriate diagnostic techniques have been also selected: "School of animals", "My class", "Map of adaptation of the first-grader", "Expert assessment of the child's adaptation to school".

The initial stage of the work has showed that most students did not have problems with the process of social adaptation to school environment. They comprise 70%, the remaining 30% have been characterized as having difficulties in the process of social adaptation to school. They were timid, had negative expectations about their behaviour

toward others, poor contact with peers, and preferred to play independently or otherwise during breaks.

Therefore, we have developed an author's program to optimize the process of social adaptation called "Social adaptation of first-graders", which presupposes using non-traditional methods of work: art therapy, music therapy, game therapy, self-assessment techniques. Our pedagogical experiment has been also aimed at forming a positive motivation in the interpersonal interaction of children with each other and with teachers.

REFERENCES

1. Alekseenko T. Socialization of personality: opportunities and risks. K., 2007. 153 p.
2. Bozhovich L. Psychology of development. SPB, 2017. 322 p.
3. Kononko O. Socio-emotional development of personality. K.: Education, 2018. 256 p.
4. Fundamentals of rehabilitation psychology: overcoming the effects of the crisis. Tutorial. Volume 2. Kyiv, 2018. 240 p.
5. Social adaptation: phenomenon and manifestations. Odessa, 2017. 112 p.

V. Butvinska
Student,
O. Humankova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

ECONOMIC EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN

There are many reasons why children should learn about the economy, but the main reason is that they will live in this economy. So, it's very important for children to know the financial outlook of the country they live in. In contemporary world of market relations it is necessary for any child from early age to get used and to accept the main economic categories, to form the idea of the property owner, learn how the goods are produced, how to buy things, save money for future.

The necessity of teaching the economy to preschool children is highlighted in many educational documents on the state level [1]. As well as the problem of teaching children the fundamentals of the economy was in the focus of the research of many scientists: A. Bogush, N. Bonzareva, N. Gram, G. Grigorenko, N. Dudnik, R. Zhadan, S. Ivanchuk, N. Krivosheya, E. Kurak, Y. Lelyuk, A. Sazonova, M. Stelmashuk, O. Surovtseva, O. Chereshnyuk, O. Shchedrina, I. Yarita and others.

The aim of the article is to highlight the stages and conditions of economic education of preschool children.

The process of economic education of preschoolers covers a number of concrete stages: enrichment of their vocabulary with terms used in economics; introduction of the ideas about the economic life of people, families, society; clarification, systematization of their knowledge of the economy and its concepts in labor, game, cognitive activities; formation of skills of the practical use of their knowledge in independent and productive activities; education of responsibility and entrepreneurship.

To organize the process of economic education in preschool educational establishments effectively, it is necessary to provide certain pedagogical conditions.

1. Creation of the special economic play area which can help to enrich the knowledge of children in the field: with materials for didactic games; tables with crosswords, puzzles; model "Family budget"; special illustrations, such as a city map with location of the factories; the stands "Economic alphabet", "What can be used to serve as money", as well as the workshop of good deeds, where children together with adults can make different goods (paper products, salt dough products, applications of husks and garlic peels) [3].

2. Introduction of the topics connected with economy: "Human needs", "What any person works for.", "Professions", "Natural resources and benefits of civilization", "Exchange of goods between people.", "Money.", "We are the property owners".

3. Introduction of the economic education at home and in the institution of preschool education.

4. Attracting attention of preschoolers to the importance of cleanliness and order, explaining them how to use toys, books, materials and tools for didactic games and work (paper, paints, pencils, pens, etc.) carefully; how not to waste things; showing children a pattern of decent behavior in everyday life (thrifty use of water and electricity, careful attitude to things).

5. Using active approach in teaching the economy to children. Everything that is learned by children should be put into practice. For example, the assimilation of the knowledge in the field of finance (money, price, cost, exchange, sale, family budget) is organized effectively with the help of various didactic games, namely, role-playing, as well as in the process of visiting shops and markets with parents. The idea of the necessity of saving goods and results of people's work children successfully assimilate in the process of productive learning activities (labor, art), because they can learn the "price" of the product from their own experience.

6. Using various forms of work and teaching techniques in the field of economic education of children: involvement of preschoolers into collaborative activities with adults; excursions to enterprises; meetings with people of different professions; joint participation of children and parents in competitions, entertainments, training exercises; creation of pedagogical situations, which can give children the opportunity to use their knowledge; conversations about the economy, stories; use of different attributable examples; appealing to children's personal experience, creation of models "Family budget", "Economic tree"; work with maps "Enterprises of our city", "Natural resources of Ukraine "; compiling crosswords, puzzles; creation of different brochures, like "My favorite toy" etc., making souvenirs and gifts for friends, relatives [2].

Conclusions. Children should be introduced to basic personal finance and economic concepts in the process of their learning in preschool educational institution. Effective economic education of preschool children presupposes the creation of special pedagogical conditions and incorporation of the activities which will be motivating for children and appeal to their interests.

We think that acquisition of primary economic knowledge, formation of economic thinking, ability to behave in non-standard situations, possession of economic qualities (initiative, independence, frugality, diligence, tidiness) can help preschoolers to become active and conscious participants in socioeconomic relations in future.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція // <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/nakaz-33-bazovyy-komponent-doshk-osv.pdf>
2. Жадан Р. Економічна освіта дітей старшого дошкільного віку (перспективно-календарне планування занять з економіки). – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2006. – 116 с.
3. Іванова А.В. Економічний досвід – старшим дошкільнятам // Дошкільнє виховання. – 2006. - № 7. – С. 22 – 25.

L. Vivcharenko,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

EDUCATION OF SOUND CULTURE OF SPEECH IN CHILDREN OF LOWER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF UKRAINIAN FOLKLORE

The relevance of timely speech development in preschool age is determined by the need to create optimal conditions for the fullest disclosure of the potential of each child, its formation as a speech personality, i.e. an active, proactive speaker, open to communication, who easily and effortlessly interacts with children and adults, has the formulas of speech etiquette, has developed communication skills and a sufficient level of development of native speech. It is through speech during everyday communication that the child realizes himself, showing his attitude to the environment; learns the natural, material and social world that surrounds it, in its integrity and diversity; forms and reveals his own image of "I"; assimilates and creates cultural values as an active subject of interaction.

The purpose of the article is to reveal the features of the usage of small genre folklore in the formation of sound culture of speech of children of lower-kindergarten age.

Theoretical and practical research in the field of speech development of preschool children is reflected in the works of A. Bogush, N. Gavrish, T. Kotyk, K. Krutiy, N. Lutsan and others. Many teachers and psychologists (V. Belinsky, L. Vygotsky, A. Zaporozhets, N. Karpinskaya, A. Usova, K. Ushinsky, O. Florina, etc.), folklorists (V. Anikin, A. Afanasyev, M. Bulatov, M. Zabilin, O. Kapitsa, I. Sakharov, P. Shane, etc.) determined the importance of verbal creativity of the people in human life.

Language and speech acquisition is a complex process that depends on the age and individual characteristics of preschoolers, the social situation of their development, the design of developmental communication and speech environment, as well as used by educators in the educational process of preschool educational technologies aimed at forming different types of competencies - speech (phonetic, lexical, grammar, dialogue, monologue) and communicative.

Sound culture of speech is a multicomponent formation that includes such factors as: clear articulation of native language sounds, phonetic and orthopedic correctness of speech, speech breathing, voice strength, speech rate, phonemic hearing and means of intonation expression (accents, logical pauses, rhythm, timbre, melody) [6]. The disadvantages of the sound culture of speech are: age, psychological defects of children's language; pathological defects in the language of older preschool children who remained due to pedagogical neglect; speech changes due to improper development of the speech-motor apparatus (congenital or acquired) [4:278]. The first two categories of defects can be eliminated in the conditions of preschool educational institution.

Modern science defines small folklore forms as productive cognitive-semantic categories, without the development of which it is impossible to form human language competence. It is necessary to use folklore works from the first months of a child's life, when she lies in the cradle and hears the gentle melodies of the lullaby that her mother sings [1:11]. It is in children's lullabies that speech models of children's language are

contained, which stimulate the child's speech and facilitate his communication with adults. Lullabies, along with other genres, contain a powerful force that allows you to develop the speech of preschool children. They enrich children's vocabulary due to the fact that they contain a wide range of information about the world around them, especially about those objects that are close to human experience and attract with their appearance (eg, "bunny", "cat"). Lullabies contain great opportunities in the formation of phonemic perception, which is facilitated by a special intonation organization (singing voice vocal sounds, slow tempo, etc.), the presence of repeating phonemes, sound combinations and more. Lullabies help to memorize words and word forms, phrases, learn the lexical side of the language. Despite the small volume, the lullaby hides an inexhaustible source of educational opportunities. Riddles enrich children's vocabulary due to the number of words, help to see the secondary meanings of words, form an idea of the figurative meaning of the word. They help to master the sound and grammar of the language, forcing to focus on the language form and its analysis [2:26].

It is necessary to teach children to perceive objects and phenomena of the world around them in the fullness and depth of connections and relationships. Get acquainted in advance with those objects and phenomena about which riddles will be offered. Then the evidence will be more substantiated and complete. Systematic work on the development of children's language skills in explaining riddles will develop the ability to operate with a variety of interesting arguments to better substantiate the guess [3:110]. Among other forms of genre folklore that help to develop the expressiveness, accuracy, accuracy of children's speech, there are poems. The artistic and figurative poetic form of these poems encourages the child to realize the intellectual, logical task through understanding the meaning of language images. Due to the humorous interesting situation, children perceive their hobbies, fun as a game, poetic jokes. To use these poems requires a friendly, pleasant atmosphere. The teacher, supporting the good mood of children, should show them the rich opportunities of cultural expression of a cheerful mood, to be interested in logical tasks, to encourage active conversation. Kids should be introduced to stories about the world of nature (lyrical landscape descriptions and interesting stories about animals, natural phenomena), the world of human relations, affairs, interests.

Thus, in the period of sensitive language acquisition, when the child replaces mimic words with the correct vocabulary, begins to learn the sounds of the native language, it is necessary to offer children the best examples of folk wisdom - small folk genres: lullabies, toys, consolations, counters, sayings, calls, patter. After all, they are "easy to imitate, at the same time introduce the child into the world of adult life, attach to the original national values, traditions, customs" [1:11-12]. Folklore works are characterized by colour, expressiveness, rhythm, ease of memorization. They have a number of specific features that are extremely attractive to the child, namely: a small amount of text, an exciting gameplay, accessibility of content, the use of artistic means of speech, etc. Given the feasibility of using small genre folklore in the development of children of kindergarten age, further research is needed pedagogical conditions for training preschool education in the usage of small genre folklore.

REFERENCES

1. Bogush AM Ukrainian ethnography in preschool: textbook. way. / AM Bogush, NV Lysenko. - 2nd ed., Reworked. and add. - K.: Вища шк., 2002. - 407 p.

2. Collection of riddles: a guide for teachers / compiler: МТ Карпенко. - М.: Просвещение, 1988. - 80 p.
3. Паріонова Ю. Г. Teach children to guess riddles / Ю. Г. Паріонова. - М.: Просвещение, 1976. - 127 p.
4. Methods of development of the native language and acquaintance with the environment in the preschool institution / ed. А. М. Богущ. - К.: Вища шк., 1992. - 412 p.
5. Speech development of children [Electronic resource]. - Access mode: <http://doshkolenok.kiev.ua/rechevoe-razvitie/49-movlennevy-rozvytok>
6. Ways and directions of formation of sound culture of speech of children in the period of preschool childhood [Electronic resource]. - Access mode: http://yaneuch.ru/cat_16/shlyahi-ta-napryami-formuvannya-zvukovo

*O. Haistruk,
Master Student,
I. Samoilyukevych,
PhD (Education), Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE FORMATION OF TWO-PART SINGING SKILLS IN YOUNG LEARNERS IN A MUSIC SCHOOL FOR CHILDREN

The problem of the development of creativity and creative abilities in students has been of interest at different times not only to famous teachers, but also to researchers, thinkers, philosophers, and scientists. Considering creativity of a child, it should be emphasized that students often do not create something completely new, but the creation, the discovery of what is subjectively new for this child is already a manifestation of his/her creativity. Of all the arts, music is the most effective for the development of creative abilities of primary school children because music affects children's feelings and emotions. In this article, we will explore the concept of creative skills, ways of their development, and the role of singing in this context.

Skills may be defined as actions components of which become automatic in the process of their formation. According to the types of actions, there are also types of skills: motor, sensory, and intellectual. Skills are required in all activities: training, work, games, etc.

Choral singing is an effective means of educating children. It unites them into a single friendly team, organizes and disciplines, and most importantly - develops children's musicality, memory, thinking, speech, perception and other mental processes. The level and quality of development of musical abilities completely depends on application of effective methods of training. The formation of children's polyphonic singing skills begins with educating them to pay attention to their performance and performance of songs by their peers, with the development of the ability to hear the sound quality (clear, bright, light, loud, clamped, etc.). In parallel, the ability to listen to the individual elements of a simple monophonic melody develops.

An effective preparation technique for two-part singing is to study monophonic songs with accompaniment that does not duplicate the melody. When starting work on two-part melodies, it is necessary to ensure that students learn to listen to both voices, performing one of them. For this purpose, a number of exercises is used, according to which the class is divided into 2 groups and each of them in turn sings their own melody. Work on a two-part song should begin with an analysis of the movement and nature of each voice. One can start learning with any voice, although it is better to first learn the melody because in this way children form an artistic perception of the work and it is better absorbed by children.

Next, we suggest learning with two voices when one voice stands still and the other moves. At the same time it is necessary to change voices so that pupils could hear both voices and were able to hold both a melody and a long sound. After that you can study the canons. You can also use playing instruments to develop harmonious hearing skills. Besides, the same choral work can be performed on different instruments so that children can hear both voices in their performance.

REFERENCES

1. Пігров К. Керування хором. –К.: Держмузвидав, 1962. –202 с.
2. Методика розучування пісень. Як розучити пісню з дитиною. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zaspivaj.com/statti/14_metodyka_rozuchuvannya_piseny.html;
3. Робота з дитячим хором : метод. рек. / А. М. Карпінєць, Д. В. Виноградча, І. Є. Лебедкіна.– Київ : ВидавництвоЛіра-К, 2017. – 36 с.
4. Ковалів В. Деякі питання багатоголосного гармонічного хорового співу на уроках музики// Музика в школі. Випуск 6.-К.:Музична Україна.- 1980.-45с.

T. Hibner,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE FORMATION OF COGNITIVE INTERESTS IN CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE IN THE PROCESS OF RESEARCH ACTIVITIES IN NATURE

Updating the content of education in the XXI century requires the solution of a complex problem: how to turn the vast array of knowledge accumulated by mankind in the process of its sociohistorical development, into the individual property and tools of each individual. After all, the modern world of "information explosion", which forms a new relationship between the child and knowledge, is becoming increasingly complex. Thus, the solution of the main task, which determines the new State Standard of Preschool Education of Ukraine - the development of a holistic, harmoniously developed, vitally competent personality - puts on the agenda the formation of preschoolers' active cognitive attitude to reality, the ability to navigate a variety of subjects and phenomena, the ability to arbitrarily regulate their own cognitive activity [2].

Recently, there has been a growing interest in preschool problems, one of which is the creation of conditions to stimulate the cognitive interests of older preschool children. Cognitive interest is manifested only under certain conditions and in a certain developmental environment. It is the interest that gives the child a chance to remain a unique individual, to go his own way in life, to assert him creatively, to work proactively. Thus, the problem of optimizing the cognitive activity of preschool children is especially relevant. This encourages the search for effective ways to develop the cognitive interests of preschoolers, as well as to prevent the intellectual passivity of 5-6-year-old children.

As emphasized in the modern psychological and pedagogical literature, the "new person" must develop rapidly, solve qualitatively complex problems and be able to see and solve problems, offering creative options for solving them [2].

This problem was actively developed in scientific research by such scholars as: D.B. Bogoyavlenskaya, L.S. Vygotsky, O.V. Zaporozhets, G.S. Kostyuk, O.I. Kulchytska, N.S. Leites, V.O. Molyako, Ya.O. Ponomarev, S.L. Rubinstein, B.M. Teplov, K.K. Platonov, V.D. Shadrikov, as well as modern researchers N.V. Anishchenko, T.V. Dutkevich, V.V. Kuzmenko, S.E. Kulachkivska, V.O. Kirichuk, O.M. Matyushkin, O.M. Poddyakov, V.V. Rybalka, O.I. Savenkov, N.B. Shumakova, OI Sheblanova and others.

We consider it appropriate to explore the psychological and pedagogical aspect of the problem of the formation of cognitive interests in children of upper-kindergarten age in the process of researchactivities in nature, because it will open a wide space for further studying of the problem, which is the purpose of our research.

Preschoolers are always attracted to objects and natural phenomena. Therefore, at the first stage it is important, first of all, to choose interesting material that is available for children's perception and experimentation. Along with natural objects that are in the conditions of their existence and satisfy the cognitive interests of children, it is

advisable to specifically create a material environment that would stimulate children's curiosity [8].

Each group of kindergarten should be equipped with its own mini-laboratory, a kind of research center. It can store a variety of materials and equipment. For example, laboratory glassware, a magnifying glass, samples of sand, clay, pebbles, soil, grains of different crops, an hourglass, a microscope, scales, magnets, etc. In laboratories, it is necessary to create an atmosphere of curiosity and mystery, so that children do not lose the desire to seek answers to questions. This will create the preconditions for the effective organization of research activities. At the same time, children need to be prepared for search activities. The teacher must take into account the fact that knowledge as a result of independent "discovery" of the child is formed on previously acquired knowledge. Only under this condition is the child's natural curiosity satisfied.

An interesting and useful method is used in the process of research activities is the artistic word, namely: reading fiction, telling fairy tales, legends, proverbs, which will arouse the cognitive interests of the child, will promote the development of their curiosity; guessing riddles, using game techniques - receiving letters of complaint from the inhabitants of the garden, forest, vegetable garden. As they read, children think about how to help a living being, how to protect and preserve nature in order to preserve it as a whole. Conscious assimilation of knowledge is facilitated by the inclusion of elements of experiments in intellectual and didactic games of ecological orientation: "Listen" to the heart of the "tree", "Who needs an oak", "Winter secrets (green under the snow)", "Compliments to nature, leaves, grass, seeds, etc.)", "Environmental Ethics".

Thus, the problem of the formation of cognitive interests in children of upper-kindergarten age in the process of research activities in nature is relevant in modern society. A number of psychological and pedagogical studies address the following features of its formation in children of upper-kindergarten age: it is manifested from the birth and develops intensively throughout the preschool age; manifested in various activities; manifests itself in various questions, reflections, comparisons; during cognition the child shows emotions - this is evidence of the unity of intellectual and emotional; in children of upper-kindergarten age there are signs of independence, self-regulation and self-control of the child's cognitive activity. An important part of cognitive activity is cognitive interest, which increases with the accumulation of the child's experience of cognitive activity. In the senior preschool age cognitive interests acquire stability.

The cognitive interest of a preschooler depends on the knowledge he has acquired, as well as on the ways in which this knowledge is transmitted to him. The development of children's cognitive interests depends on the teacher's ability to create didactic and organizational conditions in the process of teaching preschoolers. To do this, ensure a productive content of the developmental environment, a systematic approach to the organization of active cognitive activity of children based on the use of effective forms, tools and methods of non-standard type to develop and stimulate cognitive interests, taking into account the individuality of each pupil.

REFERENCES

1. Basic component of preschool education / supervisor A.M. Bogush, a full member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Prof. Dr. Ped. science; aut. Col. : Bogush A.M., Belenka G.V., Boginich O.L. [etc.]. K. : Publishing house. 2012. 26 p.

2. Bogush A.M. Individual and creative self-expression of preschool children in play situations. Personality in a single educational space. Zaporozhye.: Prosvita, 2014. S. 48-51.
3. Ishchenko L.V. Fundamentals of formation of creative individuality of children of senior preschool age: methodical tools. Uman: FOP Zhovtiy O.O., 2014. 62 p.
4. Kuzmenko V.U. Development of individuality of a child 3-7 years: a monograph. K.: NPU named after M.P. Dragomanova. 2005. 354 p.
5. Molyako V.A. Psychology of child giftedness. K. Knowledge, 1995. 83 p.
6. Savenkov A.I. Research training and design in modern education. Research work of schoolchildren. 2004. № 1. P.22-31.
7. Activation of mental activity of preschool children in the learning process. - K.: PYMK, 1990.
8. Lysenko N.V. Theory and practice of environmental education: preschooler-teacher: teaching method. way. for universities / N.V. Lysenko. - Kyiv: Slovo Publishing House, 2009. - 400 p.
9. Manevtsova L.M. Organization of elementary search activity as a means of forming cognitive activity / L.M. Manevtsova // Preschool education. - 1973. - № 4.
10. Marshytska V. Ecological projects / V. Marshytska // Preschool education. - 2001. - № 5.
11. Methods of acquainting children with nature: a textbook / way. N.M. Goropakha. - K.: Publishing House "Word", 2012. - 432 p.
12. Bad Z.P. Nature as a cognitive value / Z.P. Bad // Preschool education. - 2001. - № 6.

*N. Hus,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR CONDUCTING NON-STANDARD LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

Today the formation of the creative personality of a secondary school student who is able to think critically and possess the skills and abilities of creative searching, able to make non-standard decisions of educational tasks is very important. It is a non-standard lesson that will give an opportunity to bring up a creative student. Such lessons are very valuable in the educational process of primary school.

At an early school age, children show the ability to act not only in accordance with the adult's requirements, but also in accordance with the self-produced requirements. The child learns to regulate his/her behavior consciously and independently, his/her actions in a new leading activity - learning. At the same time, not only arbitrary behavior is formed, but also arbitrary memorization, arbitrary attention, and memory. It is the ability to act in an organized manner in accordance with the tasks facing the child.

Non-standard lessons fully correspond to the visual type of thinking of the student, which determines that the child perceives the educational material better, which is presented in an interesting non-standard form. Then the child assimilates the material better, activates cognitive processes, increases motivation to work, gains new knowledge and more.

The importance of non-traditional lessons in the educational process of secondary schools was substantiated by such scientists as A. Bogoyavlenska, L. Vygotsky, A. Verbytsky, K. Rubinstein, V. Davydov and others.

A non-standard lesson is a type of educational lesson, which is characterized by an unusual idea, organizational form and interesting presentation of material for children. In pedagogy, there are different approaches to the interpretation of this concept.

According to the methodologist I. Pidlasa, a non-standard lesson is a type of educational lesson that provides an improvisational structure, originality of the idea and its implementation. The structure of such a lesson necessarily contributes to the fact that it is not spontaneous [2: 51].

N. Moiseyuk points out that a non-standard lesson is a type of activity that has a non-standard structure [1: 343].

Ukrainian scientist, T. Stetsenko, notes that conducting a non-standard lesson requires from the teacher a clear organized and well-thought-out structure at all its stages [3: 21].

M. Vashulenko defines a non-standard lesson as a type of activity that creates a flexible structure, characterizes a special trusting atmosphere between students of the learning process, which creates the most favourable conditions for the transformation of students into active subjects of this process [5: 24–25].

In primary school, various types of non-standard lessons are used. In particular, at the lessons of the "Social Sciences": lesson-court, lesson-quiz, lesson-excursion, lesson-brain-ring, lessons-competitions.

A typical curriculum allows the teacher to choose the way of presenting content from the educational areas of the State Standard independently, to select didactic materials that are necessary for the lesson, based on individual students' cognitive abilities (level of learning, goals, motives, emotional and volitional development) [4].

The main goals of a non-standard lesson are:

- development of students' thinking and abilities, development of creative skills;
- acquisition of the knowledge, skills acquired during active search and the independent decision of problems, as a result of this knowledge, ability is stronger, than at a tradition;
- education of the active creative student's personality, who is able to see, pose and solve non-standard problems;
- development of professional problem thinking - each specific activity has its own specifics.

Advantages of using non-standard lessons:

- providing sufficient motivation to arouse interest in the content of the problem;
- ensuring the ability to work with problems that arise at each stage (rational ratio of known and unknown);
- the significance of the information obtained in the problem solving, etc.

While preparing for a non-standard lesson, the teacher must take into account:

- what students' skills and abilities should form at the lesson;
- what material is best to use for the lesson;
- determine the organization of the lesson;
- summarizing the lesson.

Thus, a non-standard lesson is a type of lesson that is characterized by an interesting presentation of educational material, features of its construction and provides various types of activities in the classroom. Such lessons require more effort to organize and conduct, but often they have an interesting and creative content.

REFERENCES

1. Moiseyuk NE Pedagogy: textbook. way. / Nelya Yevtykhivna Moiseyuk. K. : 2007. 656 p.
2. Podlasie UP Pedagogy: 100 questions - 100 answers: textbook for universities / IN Podlasie. M. : VLADOS-press, 2015. 365 p.
3. Stetsenko T. Formation of cognitive interest of junior schoolchildren by introducing non-standard lessons [Electronic resource] / T. Stetsenko. - Access mode: www.teacherjournal.com.ua/attachments/20573_Ctattyia.doc
4. Typical educational programs for zakl. general secondary education: 1-2 grades. - K.: ТД "ОСБИТА-ЦЕНТРА", 2018-240с.
5. Vashulenko M. Non-standard lesson / M. Vashulenko // Pedagogy. 2011. №5. P.24-26.

K. Zimirovych,
Master Student,
A. Voznyuk,
*Professor of the Department of the English Language and Primary ELT
Methodology, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Zhytomyr Ivan Franko State University*

FORMATION OF COGNITIVE INTEREST IN JUNIOR SCHOOLCHILDREN BY MEANS OF GAME TECHNOLOGIES

Today, the 21st century is characterized by rapid technical progress. But the educational process has been and remains one of the most important aspects of people's lives.

Nowadays, in most children the interest for studying disappears, and it is the main problem of not only school as social institution but also of the state on the whole. The reasons of disappearance of such an interest are different, having the most complex character. Among them are not adequate system of education, difficulties in mutual relationship between peers and teacher, permanent conflicts and problems with a health. One of main reasons of unwillingness to study lies in insufficient development of cognitive processes in schoolchildren, the absence of favourable activities and their monotony.

In order to at least somehow improve the quality of education the concept of the New Ukrainian School has been introduced being an education reform aimed at creating a school that is pleasant to go to. One of the aspects of the mentioned concept is connected with game technologies.

The purpose of the article is to theoretically substantiate the importance of using game technologies to form the cognitive interest in students.

The issues of pupils' interest for studying have been at scientific focus of many educationalists (Ya.A. Comenius, J.F. Herbart, K.D. Ushinsky). The basis of modern research of cognitive interest is found in the work of L.S. Vygotsky, S.L. Rubinstein, A.O. Smirnov, D.N. Uznadze and others.

The game is an activity with entertaining and sometimes educational purpose. The game differs from work in that that it does not set a useful practical goal, and from art in that that it does not create artistic values, although the boundaries between these activities are rather blurred.

The game has a long history. The analysis of the content of games of children of different nations and epochs leads to the conclusion that the game arose after work and on its basis. So, we can see that with the help of the game it is much easier to interest children in educational materials.

Characterizing the concept of interest, G.I. Schukina notes that "in this complex attitude of man to the material world there is an organic unity of intellectual, emotional and volitional processes" [2, p.25]. N.G. Morozov distinguishes in this problem some points: 1) positive emotions in relation to the activity; 2) the presence of cognitive properties of this emotion [2, p.30]. The development of interest is conditioned by the whole process of learning and is its important goal. At the same time, the interest contributes to the solution of educational tasks, acting as an effective means of shaping the character of individuals [1, 112].

The concept of "cognitive interest" is interpreted as meaning of the interest in

mastering any new information, including learning. The essence of cognitive interest is revealed in its focus on the process of cognition [1, p.28]. Like all pedagogical phenomena, cognitive interest is characterized by complexity and richness:

- as a goal of education;
- as a means of forming a personality;
- as a condition for effective educational processes;
- as a motivation to learning;
- as an element of personality structure [2, p.44].

Thus, cognitive interest is one of the main components of children's learning and development. For the development of children's cognitive interest it is most expedient to use play activities in the study of the Humanities.

V.O. Sukhomlinsky wrote: "Without play there is no and cannot be full-fledged children development. The game is a huge light window through which the life stream of the ideas, concepts about the surrounding world flows into the spiritual world of the child" [3, p.19].

Much attention is paid to the use of game technologies during training activities. Modern education pays great attention to the use of game forms to improve the interaction between teacher and students. With the help of play, the child better forms the need for knowledge and the ability to use it in practice.

Game technology, according to G. Selevko, contains a range of target orientations:

- didactic: broadening the horizon, cognitive activity; application of knowledge, skills, abilities in practical activities; formation of skills and abilities necessary for practical activities; development of work skills;
- educational: upbringing the independence, formation of certain approaches, positions, ethical, aesthetic and ideological attitudes; education of collectivism, communicativeness;
- developmental: development of attention, memory, language, thinking, ability to compare, contrast, imagination, fantasy, creativity, empathy, reflection, ability to find optimal solutions;
- socializing: involvement in the norms and values of society; adaptation to environmental conditions; self-regulation [4, p. 125].

The structure of game technology as an studying activity includes planning, realization of the goal, as well as the analysis of the results in which the individual fully realizes himself as a subject. The structure of game technology as a process includes:

- a) the roles played by the participants;
- b) game actions as a means of realization of these roles;
- c) game use of objects, i.e. replacement of real things by game means;
- d) real relations between the participants;
- e) plot (content) being the area of reality, conditionally reproduced in the game.

In modern school, which relies on the activation and intensification of the educational process, game technology is used in the following cases:

- as independent technologies for mastering the concept, topic and even aspects of school subjects;
- as elements (sometimes quite significant) of larger technology;
- as the technology of the lesson or its fragment (introduction, explanation, consolidation, exercises, control);
- as a technology of extracurricular activities (games such as "Quest", etc.)

The concept of "game technology" includes a fairly large group of techniques for

organizing the pedagogical process in the form of various didactic games.

Taking into consideration the conducted analysis we can conclude that students' activities should be based on the creative use of games and play activities in the educational process with younger students that best meet the age needs of this category of students.

When using game technologies in lessons, the following conditions must be met:

- 1) compliance of the game with the educational goals of the lesson;
- 2) accessibility for students of this age;
- 3) moderation in the use of games in lessons.

One can select the following types of lessons using game technology:

- 1) role-playing games in class;
- 2) game organization of the educational process with the use of game tasks (lesson-competition, lesson-travel);
- 3) game organization of the educational process using the tasks that are usually offered in a traditional lesson (find the spelling, made one of the types of analysis, etc.);
- 4) the use of the game at a certain stage of the lesson (beginning, middle, end; acquaintance with new material, consolidation of knowledge, skills, repetition and systematization of studied material);
- 5) different types of extracurricular activities (linguistic, mathematical quizzes, excursions, competitions, etc.), which can be conducted between students of different classes.

Thus, with the help of game technologies, the teacher can present material in an interesting and unusual form for children to understand and memorise.

According to our research of the students (grades 1-2), we can conclude that children are more receptive to information in the form of games.

According to the results of the survey, 80% of surveyed primary school teachers believe that the game occupies an important place in learning, 85% - often use games in their teaching, 40% of surveyed teachers use games to make the learning process interesting, 35% - for activation of students' cognitive activity.

During games, children develop interest, logic, imagination, memory, and understanding of the material. It is best to use game technology in the study of the Humanities to explain, repeat, consolidate and test the material studied.

REFERENCES:

1. Shchukina G.I. Actual questions of formation of cognitive interest in training. M., 1984. 160 p.
2. Shchukina G.I. The problem of cognitive interest in pedagogy. M., 1981. P. 44.
3. Gorbatyuk O., Zatorzhynska V. Didactic games for mathematics lessons in the 2nd grade // Primary school. 2009. №4. P.19.
4. Selevko G.K. Encyclopedia of educational technologies. M., 2005. 816 p.
5. Voznyuk O. V. Main aspects of a new paradigm of education // Особистість в інформаційному просторі : тези доп. наук.-метод. конф. / ЖІТІ; відп. за вип. С. О. Кубіцький. – Житомир, 2004. – С. 19-22.
6. Voznyuk A.V. The main aspects of the universal paradigm of development: from the universe to a creative personality // Креативна педагогіка. Наук.-метод. журнал / Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. – Вінниця, 2014. Вип. 8. С. 127-141.

7. Voznyuk O. V. The problem of giftedness: defining and diagnosing // *Магістр медсестринства*. 2015. – № 1 (13). С. 26-32.

8. Voznyuk O.V. Defining and diagnosing the gifted students // *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : науковий журнал. Педагогічні науки* / [гол. ред. П. Ю. Саух, відп. ред. Н. А. Сейко]. – Житомир : Вид-во Євенок О. О., 2017. – Вип. 1 (88). С. 19-24.

9. Voznyuk O.V. Universal matrixes of knowledge as interdisciplinary instruments of scientific research and students' teaching means // *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. – 2018. 2 (93). С. 5-12.

O. Kazmirchuk,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE USE OF GAME TECHNOLOGY IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF PRIMARY SCHOOL

The strategic objectives education development and the Law on Education define the goals of general secondary education, which take into account the paradigm shift in education from "lifelong learning". It is necessary to introduce advanced technologies and methods, new ways of transferring knowledge and developing students' motivation, aimed at forming creative thinking [3].

In the modern institution of general secondary education, there is an urgent need to expand the methodological potential in general, and in active forms of education in particular. Such active forms of learning include game technologies.

Game technology is one of the unique forms of learning, which allows you to make students' work interesting and exciting, but also everyday steps to learn the subject. The curiosity of the conditional world of the game makes the monotonous activity of memorizing, repeating, consolidating or assimilating information positively emotionally colored, and the emotionality of the game action activates all the mental processes and functions of the child.

Many educators and psychologists have considered the game as a method of learning. Outstanding personalities such as P. Blonsky, L. Vygotsky, S. Shatsky, D. Elkonin, A. Leontiev made a great contribution to its development, they developed a great variety of educational material with the use of games in the educational process. The very concept of "game technology" appeared in 1940-1950, which means a set of psychological and pedagogical attitudes that define the forms, methods and techniques of learning. Is a tool of the pedagogical process, that makes it more effective. L. Vygotsky characterized the game as the child's "internal socialization", a means of assimilating social attitudes. According to A. Leontiev game is the freedom of the individual's imagination.

The value of the game as a method of teaching lies in the psychological and pedagogical aspect. With adequate use of the game by teachers, it is possible to understand that it can become a good tool in pedagogical practice.

The most important functions of the game are:

1. Entertaining - helps to create a favorable environment in the classroom, changes a boring lesson into exciting adventures in search of knowledge.
2. Educational - promotes the development of general learning skills and abilities, such as perception, thinking, memory, attention, etc.
3. Communicative - establishes emotional contact between peers, as well as teachers, parents and society as a whole, forms communication skills.
4. Relaxation - helps to relieve the child of stress or emotional tension that arose during long learning.
5. Diagnostic - in the process of certain games, the teacher can find out if the child has a deviation from normal behaviour.
6. Interethnic communications - assimilation of general socio-cultural values by

students.

7. Personal - the development of the child and his/her personal potential, as well as assistance to the teacher in identifying leaders, passive children [5].

Currently, there are many different types of games: educational games, pedagogical, didactic, subject-methodical, plot-role games with elements of theatrical pedagogy, creative role-playing games, etc. One of the first classifications of the games was proposed by K. Gross. He divided the games into two groups:

1) experimental. They include sensory, motor, intellectual, effective games, exercises for the formation of will. According to Groza, these games determine the content of the games;

2) special. This group includes games, while playing which important aspects are developed necessary for various spheres of life (social, family) [4: 56].

G.K. Selevko classified pedagogical games in accordance with various grounds:

- 1) according to the game method;
- 2) by the nature of the pedagogical process;
- 3) on the game environment.

For us, the most important classification according to the game methodology: subject, plot, role, business, imitation.

Educational games used in the educational process under the guidance of a teacher (board games, puzzles, crossword puzzles, etc.) are used to test knowledge, develop intelligence, and form creative thinking.

In the process of playing the game, an important combination of erudition with free mastery of mental, analytical actions brings success. Therefore, in parallel with the expansion of the worldview of junior high school students should work on mastering four basic mental actions:

- comparison;
- abstraction - concretization;
- analysis - synthesis;
- induction - deduction.

Games can be played at different stages of the lesson. They activate children's mental activity, set them up for cooperation, for the acquisition of new knowledge, for a positive mood in the process of work. Young learners love such lessons best of all.

REFERENCES

1. Байбара Т.М. Методика навчання в початкових класах / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 2011. – 325 с.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
3. Закон України «Про освіту» (редакція від 16.07.2019 р.). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> .
4. Збаровская Н.В. Обучающие игры в библиотеке: Технология игрового имитационного моделирования: Практ. пособие / Н.В. Збаровская. СПб.: Профессия, 2002. 91 с.
5. Ніколаєнко Л. Нова українська школа: інтеграційний підхід у початковій загальній освіті. Початкова освіта. 2018. №12. 5 с.

I. Kyrylovych,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University

FORMATION OF PRIMARY SCHOOL PUPILS' WORLDVIEWS

At the present stage of development of Ukrainian society, the implementation of ideas of education and upbringing, the formation of the younger generation' worldviews is regulated by the National Doctrine of Education in Ukraine in the XXI century, the National Strategy for Education in Ukraine for 2012-2021 and a number of laws and regulations.

Analysis of psychological and pedagogical literature allows us to state that the problem of forming the pupils' worldview is given considerable attention, which is reflected in the scientific achievements of local and foreign scientists B. Badmayev, N. Lalak, I. Lerner, N. Ogurtsova, V. Rayatskas, I. Sysoenko and others.

V. Sukhomlynsky made a significant contribution to the development of issues of formation of pupils' worldview qualities in different age groups. Some aspects of worldview formation in the process of pupils' learning activities, value orientations, attitudes and worldviews were studied by G. Andreeva, A. Bodalov, G. Zaleski, I. Kon, L. Lipkina, T. Mukhina, A. Petrovsky, V. Yadov and others. The content and structure of the worldview were considered in the works of I. Lerner, E. Monoszon, N. Ogurtsov, P. Rogov, G. Shakirov, and others.

However, a review of the scientific literature states that the problem of forming primary school pupils' worldviews is insufficiently covered. In the scientific works the following questions concern: functions of pupils' worldview in the elementary school as characteristics of the person having a decisive role in formation of a way of life; mechanisms of interaction of the primary school pupils' worldview with other personal formations, which determine the vector of junior schoolchildren's personality development and other questions.

First of all, we want to clarify the essence of the concept "worldview". In the "Concept of national-patriotic education of children and youth" it is stated that in the formation of the spirituality of the individual a prominent place is occupied by the worldview as a generalized system of views on the world, its place in it, understanding the meaning of life [5].

S. Karpenchuk noted that the worldview is a generalized system of views, beliefs, ideals in which a person expresses his/her attitude to the surrounding natural and social environment. Being a generalization of knowledge, experience and emotional assessments, which reflect the features of human social life, its place in the historically competitive system of social relations, a person's worldview determines the ideological orientation of his life, activities and behavior. Worldview depends not only on the person's level of social development and belonging to a particular social class, group, but also on the peculiarities of a person's personal life, some specific conditions. In a broad sense of personal development, the worldview is determined by the dialectical interaction with the social environment. The person's consciousness not only reflects external influences, but also represents the corresponding exciting force defining vital activity of the person [3: 217, 301].

According to S. Goncharenko: "The formation of the worldview goes through a number of stages in human development. ... The process of forming a worldview lasts a lifetime... » [1: 806-807].

The formation of the child's worldview involves the creation in his/her mind not only a holistic view of the world and person's place in it, but also the idea of person's attitude to him/herself, the formation of his/her self-esteem. It happens due to these ideas basic life positions and attitudes, the beliefs, ideals principles of cognition and activity, value orientations.

The modern school and its primary level, in particular, is designed to form children's worldviews on the basis of traditional national values of the Ukrainian people in the educational institution. Under such circumstances, the use of V. Sukhomlynsky's pedagogical heritage is of great importance in the educational process. Early school age is the age of formation of feelings and moral behavior, and worldviews. "To affirm in every child kindness, cordiality, sensitivity to all living and beautiful, - wrote V. Sukhomlinsky, - the elementary alphabetical truth of school education, school begins with this truth" [6: 19].

At the primary school age, there are significant changes in the perception of the environment when compared to preschool age. It is in the early school years that the behavioral component of consciousness begins to form rapidly, which is reflected in worldviews.

Primary school pupils are characterized by:

1. Enrichment of scientific knowledge, the ability to operate their own skills in connection with personal awareness of the picture of the world (nature, society and person him/herself with the mental characteristics);
2. Formation and development of own features, awareness of these features through mastering the ability to see yourself from the side (self-awareness);
3. Development and manifestation of reflexive features, which are determined by the formation of self-criticism, self-control and self-regulation.

The content and methodology of reading lessons based on the V. Sukhomlynsky's works play a special role in the formation of worldviews. Primary school children's experience of interpersonal relationships is limited by a narrow range of connections with the outside world. Reading works of art by V. Sukhomlinsky, who reveals the inner world of experiences, thoughts, dreams, expands the life experience of children, promotes their awareness of values, norms of behavior that are supported by society.

Primary school is a "School of Joy", a school of kindness, family comfort, mercy, constant communication and cooperation of family, teachers and children [4: 11] and it is aimed at:

- 1) development of natural abilities through a system of creative lessons (ethics lesson, fairy tale lesson, game lesson, dream lesson, integrated lesson, quiz lesson, research lesson);
- 2) the formation of spirituality as a personal quality through a system of educational activities (holidays, lessons on local lore, Ukrainian studies; calendar holidays, hours of communication, etc.);
- 3) teaching charity and education of sensuality through various activities.

Thus, the beginning of schooling is more important stage in the formation of worldview, laying the foundations of worldviews and means of knowing the world. At this age the effective development of feelings and regulatory mechanisms takes place, the child's holistic understanding of him/herself and the world around him/her develops.

Therefore, a huge role in the development of primary school pupils' worldviews, the culture of their thinking and worldview rests with the school and, above all, the teacher.

REFERENCES

1. Encyclopedia of Education / Acad. ped. Sciences of Ukraine; editor in chief VG Flint. K.: Yurinkom Inter, 2008. 1040 c.
2. Innovative pedagogical solutions in primary education: coll. Science. work [for the general. ed. / OA Fediy, responsible. ed. Yu. G. Pavlenko] / Poltava. nat. ped. VG Korolenko University. Poltava: Publisher Shevchenko RV, 2018. 145 p.
3. Karpenchuk S. G Theory and methods of education: textbook. way. - 2nd ed., Add. and reworked. K.: High school, 2005. 342 c. : il.
4. Pavlenko L. Kazkar-benefactor of the Ukrainian "School of Joy". Visiting V. Sukhomlynsky. Primary education. 2006. № 38. - P. 11-12.
5. On approval of the Concept of national-patriotic education of children and youth, Measures to implement the Concept of national-patriotic education of children and youth and guidelines for national-patriotic education in secondary schools order на 641 from 16.06.2015 (as amended according to the Order of the Ministry of Education and Science № 1038 of July 29, 2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text> (access date: 06.03.2021).
6. Sukhomlinsky VO Education of moral incentives to work in the younger generation. K.: Knowledge, 1961. 44 c.

*S. Komashvska,
Student,*

*O. Zymovets,
Teacher,*

Zhytomyr Ivan Franko State University

THE USE OF DIDACTIC GAMES AT THE LESSONS OF NATURAL SCIENCE IN PRIMARY SCHOOL

A game is a huge, bright window through which a radiant stream of ideas and concepts about the world flows into the child's spiritual world. As V. Sukhomlynskyi said, "A game is a spark that ignites the light of curiosity and interest" [5].

D. B. Elkonin defines a game in the following way: "Human play is an activity in which social relations between people are reproduced outside the conditions of direct utilitarian activity [1].

Modern requirements for primary education involve the formation of cognitive activity of students, which can be implemented by the teacher through the systematic use of various interesting didactic games. With the use of didactic games in the classroom children not only have a desire to learn Natural Science but also develop such qualities as attention, intelligence, ingenuity, figurative and abstract thinking, speech and memory.

A didactic game is a practical group exercise with the development of optimal solutions, application of methods and techniques in artificially created conditions that reproduce the real situation. Thus, the system of actions in the game acts as a goal of cognition and becomes the direct content of the student's consciousness [2, p. 26 - 32].

A didactic game is a valuable tool of upbringing children, it stimulates mental processes and arouses children's keen interest in learning. In the didactic game children are happy to overcome serious difficulties, train their strength, develop abilities and skills. A didactic game makes any educational material interesting and exciting. It creates working atmosphere and good mood, facilitates the process of learning, which does not complicate the learning process. It is important to remember that not every game has an educational value but only the one that acquires the characteristic of cognitive activity.

The inclusion of didactic games and various game elements in the lesson makes the learning process interesting, creates a cheerful working mood in children, facilitates overcoming difficulties in learning. A variety of play activities supports and enhances children's interest in the subject. A didactic game is not the aim of the lesson in itself but a means of teaching and education. It should be considered as a form of transformative creative activity in close connection with other types of educational activities.

The didactic task of the game is determined in accordance with the requirements of the curriculum of the Natural Science course, taking into account the age characteristics of children, for example, the formation of children's ideas about natural processes and objects, the development of both figurative and abstract thinking, the formation of ideas about relationships in the environment, the development of evaluation and self-evaluation of human activity, intelligence, ability to show willpower to achieve the goal, arbitrary attention, concentration [3, p. 92].

The use of didactic games in the educational process of primary school are aimed at

children's mastering ideas and skills of applying the acquired knowledge in new situations, developing attention, speech and memory, reviving creativity, upbringing intelligence and ingenuity. The general task of ecological games is the development of ecological consciousness and culture of behavior in the environment.

At the lessons of Natural Science didactic games can be used in different ways. For example, the whole lesson can be organized in the form of a plot-based role-play when a fairy tale guest came to the lesson (Winter, Spring, etc.). A didactic game can be used as a structural element of the lesson. Game situations can be created several times during the lesson (with the help of a fairy tale characters, toys, elements of competition) [4, p. 2-8].

In primary school it is advisable to use the following didactic games at Natural Science lessons:

- 1) games for the development and correction of cognitive activity (comparison, restoration and addition of the whole);
- 2) games for the development of speech;
- 3) games for the development of emotional and volitional sphere (staging games, games with plot elements, etc.).

Didactic games are not only an effective means of forming primary schoolchildren's environmental knowledge, skills and abilities but also a tool for developing rules of behaviour in the environment, which should be one of the main levers in providing environmental education of primary school pupils.

REFERENCES

1. Ельконін Б. Навчання у грі / Б. Єльконін. СПб., 2005. 322с.
2. Заперченко Н. Ігрові завдання з природознавства. Початкова школа. 2006. №1. С. 26 - 32.
3. Ігрові технології як інструмент профілактичної роботи спеціалістів психологічної служби закладів освіти : навчально-методичний посібник; упор. Т. В Войцях. Черкаси : Черкаський ОІПОПП, 2014. 92 с.
4. Нова українська школа. Управління школою. 2017. № 34-36. С. 2-8.
5. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Вибрані твори: в 5-ти т. Т.3. Київ : Рад. школа, 1977. С. 9–98.

O. Kulesh,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

ECOLOGICAL EDUCATION OF CHILDREN OF UPPER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF NATURAL EXCURSION

In today's changing conditions, we are in a state of ecological crisis that threatens our planet. In recent decades, the negative impact of human on nature has increased significantly. That is why it is necessary to form a certain system of knowledge, values and motives of environmental protection in the younger generation. It is known that children of upper-kindergarten age with a sensitive period for the formation of foundations of ecological consciousness and ecological culture, which are integral components of ecological education. According to the Basic Program for the Development of a Child of kindergarten age "I am in the World", by the end of the preschool age the child must have formed an ecological worldview, based on which the child's self-awareness as a part of nature [1].

The process of environmentalization of program tasks cannot be implemented quite successfully through the selection of effective forms and methods of work, which include a tour conducted outside the kindergarten.

The content and essence of ecological education of children of kindergarten age is revealed in the works of V. Sukhomlinsky, Zh-Zh. Rousseau, J. Pestalossi, K. Uchinsky, S. Rusova, J. Comenius, and others.

The purpose of the article is to investigate the effectiveness of the tour as a form of organizing environmental education of children of upper-kindergarten age.

Upper-kindergarten age is the period when the foundations of personality are laid, including a positive attitude towards nature and the world around. The main method of expanding and refining the sensory experience is a tour. Excursion is a lesson that is held outside the kindergarten.

During the tour, children gain more systematic knowledge about the objects of the environment. During the excursion, collective observations are made with the whole group of children [2].

In order to study the excursion, we carried out the experimental work on children of upper-kindergarten age in the process of a science tour. In the process of experimental research, we checked the existing level of environmental culture of preschoolers. Also, we have identified the criteria, levels and indicators of environmental education of children of upper-kindergarten age by means of a nature tour history excursion.

Experimental study of the levels of the formation of ecological culture of preschoolers (6 years of age) during the tour, was conducted on the basis of the preschool educational institution №55 in Zhytomyr. The study involved 20 children of the control group (CG) 10 children and experimental (EC) 10 children.

In the course of the research we used a number of methods to diagnose each of the criteria for the formation of environmental education, namely: «What do I know about nature?»; «Why am I worried about nature?»; observation of children's activities in nature.

The initial stage of the study revealed that a low level of environmental education is

characteristic of 50% of respondents, the average 41%, only 9% of children have a high level.

As can see, the majority of the surveyed children in the group (50%) were characterized by a low level of formation of ecological consciousness and ecological culture. This was evidenced by the lack of interest in learning about phenomena and objects of nature; children know how to take care of living objects. Only one respondent (Julia. G) had a high level of formation of ecological consciousness and ecological culture. This indicated that the child has a stable cognitive interest in natural phenomena; she has an idea of the main objects of inanimate nature, their properties and states

Excursions contained interesting information of ecological content, ecological tasks riddles about nature.

As a result of the second study, after the implementation of the program developed by us, the data of experimental group were distributed as follows: low level - 25% of children, medium level – 18% of children and high level of 57% of children.

So, it indicates that the emotional attitude towards nature was exclusively positive; children were active and had a high level of curiosity; worked together during excursions, actively involved in all activities.

REFERENCES

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / За наук. Ред О. Л. Кононко. – К.: Світич, 2012. – 463с.
2. Екологічне виховання дитини дошкільного віку / За ред. Ю.А.Агачової. – Херсон: РІПО, 2011. – 70с.
3. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою / Н. Ф. Яришева. – К.: Вища школа, 2018. – 255 с.

*А. Кухар,
студентка,
О. Холоденко,
кандидат пед. наук, доцент,
НПУ імені М.П. Драгоманова*

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Завжди знання іноземних мов високо цінувалося. Раніше мало хто мав можливість всебічно розвивати себе вивчаючи інші мови. Проте зараз отримати знання набагато простіше, але значення іноземних мов не змінилося. Вони були і є обов'язковим критерієм у вищих навчальних закладах. І незалежно від того вивчаєш ти математику чи культуру – вивчення зарубіжних мов неодмінно займає одну з найвищих сходинок навчального п'єдесталу. Заклади вищої освіти готують майбутніх фахівців на вищому, як це можливо, рівні. На це вплинуло розширення міжнародних відносин, інтеграція України до Євросоюзу та впровадження Болонської системи в процес освіти. Особлива увага приділяється вивченню іноземної мови за професійним спрямуванням, адже саме вона дає можливість реалізувати себе в певній сфері: обмін досвідом, участь в міжнародних проектах, проведення конференцій та презентацій. Прогрес в сфері ІТ-технологій, збільшення інформаційного потоку, зростання зв'язків між іноземними компаніями призводить до того, що колись спеціалісти різних галузь зіткнулися з необхідністю використання іноземних мов в їхній професійній сфері діяльності. Тому вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням має бути головною характерною рисою навчання у вищих навчальних закладах немовного профілю. Це в майбутньому є стійким фундаментом для успіху та вдалої кар'єри.

Питання про якість освіти та проблеми навчання іноземних мов за професійним спрямуванням опікувало багатьох вчених та викладачів-практиків: Журавський В. С., Супрун В. В., Бакаєва Г. Є., Першукова О. О., Євтушко Н. І. Редька В. Г., Топузова О. М., Козакова В. А., Лузік Е. В. та інші. Якість іншомовної підготовки учнів та студентів стала предметом вивчення таких вітчизняних дослідників як Глованчук Л. П., Бігич О. Б., Скляренко Н. К. та Пометун О. І. Так, Г. Г. Крючковий сформував стратегію навчання іноземних мов в Україні, яка слугує підґрунтям для розробки конкретних методів навчання іноземних мов, яка має такі загальні принципи: гуманістична перспектива вивчення мов (сприяння основної світової цінності – миру, сприяння міжнародному взаєморозумінні, розвиток наукового, культурного та освітнього потенціалу людини); постійне мовне самовдосконалення (здійснення права кожної людини на освіту передбачає вивчення мов протягом усього життя); мова є найкращим інструментом для комунікації та інтелектуального розвитку людини; голістичний підхід (пізнання) до викладання мов, що сприяє цілісному розуміння індивіда, етносу, культур. Саме ці принципи визначають стратегію освіти в галузі викладання іноземних мов у навчальних закладах України [1: 10].

Якість підготовки майбутнього спеціаліста неможна уявити без використання сучасних методів та технологій. Це передбачає не лише готовність до майбутніх дилем та курйозів, а й застосування у своїй професії інформаційних та телекомунікативних технологій, робота з різними програмними платформами,

дистанційні технології, які на сьогодні є дуже актуальними, а також робота з інтернет-джерелами. Сучасні трансформації в суспільстві й освіті акцентують особливу увагу на підвищенні якості підготовки педагогічних кадрів, висуваючи нові вимоги до конкурентоспроможних фахівців світового ринку праці [1: 11]. Проте сьогодні виникає питання як вивчити іноземну мову і який краще використовувати матеріал для того, щоб відповідати вимогам професійно-орієнтованої програми. Важливо ретельно підібрати навчальні та наукові матеріали, які будуть доступні для всіх та легкі для сприймання, а також щоб доповнювали та поглиблювали знання студентів з профільних дисциплін та сприяв розвитку навичок роботи з професійно-орієнтованими текстами [2]. По-перше – зміст та тема. Важливо підібрати текст, який повністю відповідає тематиці, щоб студенти самі вступали в дискусію, аби текст допоміг їм та розширив знання з фаху. М. Уест стверджував, що цікавий текст – головна умова виховання любові до читання іноземною мовою. Проте такого роду тексти знайти дуже важко. Вони рідко коли зустрічаються у вітчизняній літературі, яку часто можуть використовувати у навчанні. По-друге спілкування та аудіювання. Важливо не лише читати та писати, а й розуміти, адже за статистикою 2/3 знання мови це спілкування та розуміння. По-третє для того, щоб студент максимально зреалізував свій інтелектуально-творчий потенціал, йому необхідно дати свободу як у виборі дисциплін, так і в способах їх засвоєння. Таким чином, вітчизняна освіта внесла корективи в навчальні плани спеціальностей, де виокремлено курси за вибором студента, так звані вибіркові дисципліни, серед яких студенти мають можливість вибору поза межами нормативного блоку навчального плану. Також варто зазначити, що проблемою є технічне забезпечення: не вистачає мультимедійних дошок, ноутбуків для перегляду розвиваючих відео та презентацій, або навіть елементарних колонок, щоб студенти могли слухати тексти (аудіювання). Не менш важливим є нестача сучасної літератури у читацьких залах та бібліотеках. Незважаючи на значну кількість молоді, не всі після ВНЗ хочуть йти викладати у школи і університети. Тому в основному викладачами є консерватори, які вчили іноземні мови за стандартами зі специфічними поясненнями. Варто зазначити також і людський фактор, який нерідко можна спостерігати у студентів, які просто бояться говорити іноземною мовою, або пізнавати нові методи її засвоєння. Це скоріше йде як психологічний фактор самої людини. До таких людей потрібно знайти спеціальний підхід або метод викладання, щоб зацікавити їх і залучити до роботи в колективі. На разі продовжуються дебати щодо методів і напрямів якісного навчання іноземній мові за професійним спрямуванням студентів немовних факультетів вищих навчальних закладів. Невід'ємною складовою вивчення іноземної мови професійного спрямування є самостійна робота студентів, її ефективність певною мірою визначає якість професійної підготовки. Цей вид діяльності передбачає самостійне виконання лексичних, граматичних вправ різного типу, самостійне опрацювання текстів, складання глосаріїв, пошук певної інформації, написання творчих робіт, підготовка рефератів, доповідей з наступною усною презентацією тощо. Самостійна робота може вважатися ефективною, коли студенти зацікавлені в її виконанні, але є і такі, які просто пасивно навчаються і взагалі не мають прогресу у вивченні мов.[2] Тому важливо знайти раціональні форми, методи і засоби організації самостійної роботи з урахуванням готовності до неї студентів.

Загалом як таких проблем у вивченні іноземної мови за професійним

спрямуванням немає. Прогрес та розвиток науки підняв рівень викладання іноземних мов, що в свою чергу покращило сприймання та вивчення студентами нефілологічних факультетів зарубіжних мов, які надалі допоможуть їм у подальшій професійній діяльності. Саме зв'язки з міжнародними компаніями, обмін досвідом та самовдосконалення учня є запорукою успіху не лише особи, а й країни загалом. Адже саме «золота молодь» формує економічні та торгові зв'язки, які сприяють покращенню суспільства. Головна проблема сучасного викладання, на мою думку, є оснащення навчальних заходів. А в основному кабінети укомплектовані.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей/Гришкова Р. О.//Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Чорноморський державний університет імені Петра Могили. – 2015 р. – С. 10 – 11.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – С. 8
3. Крючков Г. Г. Стратегія навчання іноземних мов в Україні / Г. Г. Крючков // Іноземні мови в навчальних закладах. – К. : Педагогічна преса. – 2002. – С.1–2.
4. Проблеми та перспективи навчання іноземних мов у ЗВО : матеріали міжнародного науково-методичного семінару (Харків, 23 січня 2019 р.). – Х. : ХНАДУ, 2019. – 170 с.
5. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1161> (дата звернення 10.03.21)
6. URL: <http://www.univd.edu.ua/science-issue/issue/4006> (дата звернення 10.03.21)

*O. Lavreniuk,
Student,
A. Voznyuk,
Professor of the Department of the English Language and Primary ELT
Methodology, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Zhytomyr Ivan Franko State University*

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF DEVELOPING COGNITIVE INTERESTS IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Education of children concerning stable cognitive interests, their development has always been an urgent problem, since the formation of an active creative personality, its self-regulatory abilities is the main direction of modern pedagogy in the field of didactics, with addressing the fundamental issues of moral formation of students. It is no coincidence that the National Doctrine of Education Development of Ukraine in the XXI century states: "The main goal of the Ukrainian education system is to create conditions for the development and self-realization of each individual as a citizen of Ukraine, to form generations capable of lifelong learning, to create and develop the values of civil society." This corresponds to the principle of humanism, which is based on the concept of education that considers the child as a personality.

The study of scientific sources shows that the problem of the development of cognitive interest in students has always been in the spotlight of scientific interest being studied by many educationalists. Today, with the reform of educational content, forms and methods of teaching, it is gaining even more importance. Various aspects of the problem of development of cognitive interest in schoolchildren are reflected in the works of psychologists (L.S. Vygotsky, N.V. Kuzmina, Y.O. Ponomareva, G.S. Kostiuk) and pedagogues (V.O. Sukhomlinsky, Sh.O. Amonashvili, A.S. Makarenko, K.D. Ushinsky).

The problem of development of cognitive interests in a child has received the substantiation in the works of renown pedagogues: J.Komensky, K.Ushinsky, S.Rusova. G. Schukina who separated the cognitive interest from general interests, thus generalizing the pedagogical means of its development at different stages of learning.

The interest is a selective emotional and cognitive attitude of an individual to objects, phenomena, events of surrounding reality, as well as to relevant types of human activity. Here the object of interest, which has fascinating, attractive sides, and the subject, for whom these sides are vital, are acting in unity [2, p. 11].

On the basis of orientation activity there gradually develop first curiosity (global, still little differentiated, but already clearly cognitive attitude to the environment), and then – the interest being quality that allows one to purposeful and deep penetrate into the essence of things and phenomena [2, p. 11].

The interest has a complex psychological structure. It is not a separate specific mental process since it is a form of connection between the needs of the individual and the means of their satisfying. By its nature, the interest is not individual's innate property, it does not arise by itself, but due to the impact on the person by the surrounding reality, that is, it is social in its nature. The diversity of the material world in which a person lives, causes his/her different interests, the development and formation of which take place in the process of different activities: game, educational, labour, social activities [2, p.12].

In pedagogy there are four qualitative stages of interest development: interest, curiosity, cognitive interest, theoretical interest.

All these stages of development of interest they change, interpenetrate, connect with each other, and sometimes coexist in a single educational process while learning new things. A special and important area of the general phenomenon of the interest is cognitive interest, which relates to various aspects of cognitive activities [6, p. 17].

Cognitive interest is an emotionally conscious, selective orientation of the individual, which is addressed to the subject and activities related to it aspects of human behaviour and psychological structures, accompanied by inner satisfaction with the results of this activity [1, p. 33].

The intellectual, volitional and emotional aspects of cognitive interest are not its parts, but a single interconnected whole. The core of cognitive interest is mental processes [2, p. 15].

The stages of development of cognitive interest according to the level of development of awareness of cognitive needs, stability of interest and ability of the individual to cognitive activity are as follows:

- Interest being the first stage of development of cognitive interest, situational interest. Its main characteristics are instability, arbitrary nature, selective cognitive activity of the student, which arises on its basis and quickly disappears;

- Curiosity being the second stage of development of cognitive interest – is characterized by students' desire to expand their knowledge on a particular topic, problem, subject; ways of solving problems;

- Depth being the third stage of development of cognitive interest presupposes deep, stable and individually significant goals. As a rule, the interest at this stage relates to a certain field of scientific knowledge, even beyond the subject. Under the influence of cognitive interest, the student seeks to learn something new, to master the theoretical aspects of the content, to find (discover) the cause of the event, to reveal causal relationships, to establish certain patterns;

- Orientation being the fourth stage of development of cognitive interest is characterized by a conscious desire of students to deep and strong consolidation of knowledge, to master the theoretical foundations of science and their application in practice [5].

The development of cognitive interests is not limited to the logic of age changes, but is largely determined by individual psychological characteristics of learners, by the influence of the social environment, which can manifest itself in such entities as:

1. Intellectual activity: students ask questions to the teacher, in particular those that have a cognitive meaning, thus revealing the desire to clarify something or open the vistas of further knowledge; to seek to participate in various activities, to want to express their own point of view, to make certain additions; to freely operate with acquired knowledge; to seek to share with others (classmates, parents, teachers) new information that is not part of the curriculum.

2. Emotional manifestation: facial expressions, gestures, exclamations, exchange of impressions with friends, etc., associated with the process of understanding, the sudden joyful prospect of a solution and self-confidence; rational ways of solving the problem, the success of the activity.

3. Volitional manifestation: concentration of attention and resistance to distractions from the lesson, an indicator of which is the reaction of students to the call for a break. For some students, the call is a neutral stimulus, and they continue to work, trying to

bring it to a logical conclusion, while the others immediately stop working, close textbooks and notebooks, leave unfinished task, running out for a break.

4. Free choice of activity: giving preference to a particular type of activity, disclosure of students' interests, needs and potential opportunities [4, p. 60].

The development of cognitive interests in primary school children is also influenced by various factors, including: psychological (positive emotional atmosphere, personality-oriented communication in the educational process; volitional efforts of students to overcome cognitive difficulties; age characteristics of students, as well as their inclinations and abilities); educational (content of educational material: interesting cognitive information, problem tasks); procedural (content, forms, methods and techniques of teacher's work with students); social (influence of students, parents, friends, media, etc.). [4, p. 62].

The formation of cognitive interests is a long process. It requires certain conditions and depends on pedagogical guidance, on the correct establishment of the organic unity of the system of science, the system of knowledge of this science and the system of its teaching in school. Students acquire effective knowledge when, under the guidance of the teacher, they work actively and with interest on the sources of knowledge.

It is necessary to distinguish the main stages of the process of formation of cognitive interest:

- Preparation of a certain ground for the emergence of cognitive interest;
- Creating conditions that contribute to the need for knowledge and appropriate activities;
- Formation of a positive attitude to the subject and activity;
- Organization of activity in which real cognitive interest is formed.

The formation of a positive attitude to learning depends on many conditions, especially on teacher's knowledge concerning the child's readiness to learn as a serious responsible and persistent work; on teacher's knowledge as for the attitude of the individual to school, to knowledge, to subjects and changes in this attitude over a long period, on the organization of the educational process, in particular the use of children's opportunities to the acquisition of knowledge.

The main condition for the formation of interest is the student's understanding of the content and significance of school subjects; to do this, the teacher must set a clear pedagogical goal: what he/she must convince students today, how to reveal to them the knowledge of certain issues for concrete time and for the immediate future [1, p. 35].

The second important condition for arousing interest is the presence of something new both in the content of what is being studied and in the very approach to its consideration. It is impossible to repeat known truths on the same cognitive level: it is necessary to expand the horizons of students' knowledge, to find in a well-known question the new, previously unknown, but essential things for a deeper understanding of the material.

The third condition for the formation of interest is the emotional appeal of learning. We must strive to ensure that the knowledge gained at the lessons evoke an emotional response in individuals; activate moral, intellectual and aesthetic feelings.

The fourth condition for the education of interest is the presence of an optimal system of training the creative rights and cognitive tasks to the appropriate "portion" of program material [3, p. 68].

Conclusion Thus, a special and important area of the general phenomenon of the interest covers the cognitive interest, which relates to various aspects of cognitive

activity. Cognitive interest is a directed activity of a person to cognition, which is characterized by high efficiency of acquired knowledge. Cognitive interest is an alloy of important for the development of personality mental processes, the main element of which is volitional efforts. The intellectual, volitional and emotional aspects of cognitive interest are not part of it, but a single interconnected whole.

REFERENCES:

1. Боднар А.Я., Макаренко Н.Г. Шляхи формування пізнавального інтересу особистості в процесі професійного самовизначення. 2018. С. 32–37.
2. Кобаль В.І. Методика розвитку пізнавальних інтересів учнів при вивченні історії України засобами краєзнавства : Монографія. – Мукачево, 2016. 229 с.
3. Лобач О.О., Гуда І.О. Розвиток пізнавальних інтересів молодших школярів засобами усної народної творчості на уроках музики: Методичні рекомендації з курсу «Методика музичного виховання школярів» для студентів психолого-педагогічного факультету зі спеціальності 7.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика». Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2015. 68 с.
4. Новик І.М. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до діагностичного супроводу розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів : Дисертація. – Київ, 2016. – 318 с.
5. Пізнавальний інтерес учнів та його формування : Реферат. – «Освіта. ua». – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/psychology>
6. Поліщук Н.А. Активізація пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках природознавства засобами казок з екологічним сюжетом // Педагогічний пошук. № 2(94). 2017. С. 17–21.
7. Voznyuk O. V. Main aspects of a new paradigm of education // Особистість в інформаційному просторі : тези доп. наук.-метод. конф. / ЖІТІ; відп. за вип. С. О. Кубіцький. – Житомир, 2004. – С. 19-22.
8. Voznyuk O. V. The problem of giftedness: defining and diagnosing // Магістр медсестринства. 2015. – № 1 (13). С. 26-32.
9. Voznyuk O.V. Defining and diagnosing the gifted students // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : науковий журнал. Педагогічні науки / [гол. ред. П. Ю. Саух, відп. ред. Н. А. Сейко]. – Житомир : Вид-во Євенок О. О., 2017. – Вип. 1 (88). С. 19-24.

*N. Lanova,
Student,
O. Zymovets,
Teacher,*

Zhytomyr Ivan Franko State University

THE FORMATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN'S ECOLOGICAL COMPETENCE AT THE PRESENT STAGE OF THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN SOCIETY

One of the most urgent problems of the present is ecological. In the conditions of aggravation of ecological crisis in Ukraine its present orientation on nature protection plays an extremely important role. One of the priority tasks of ecological education and upbringing in a modern primary school is the formation of a self-developed personality with a high level of ecological competence, which is proclaimed by the National Doctrine of Development in the 21st Century [1].

The problem of ecological competence of junior schoolchildren is reflected in the works of such outstanding scientists as G. Bilyavsky, A. Zakhlebny, V. Krychochenko, I. Kotsko, etc. Effective forms, methods and means of ecological education in the conditions of secondary school were determined by L. Belenka, G. Pustovit, Y. Reva, L. Rudenko, G. Tkachuk, L. Tsaryk and others.

The problem of environmental competence of the younger generation has been urgent in all times of human existence. This concept is closely related to such categories as ecological consciousness, ecological thinking and ecological values [2].

Even ancient Greek thinkers J. Herder and E. Kant believed that nature was the basis of all the humanity, being the basis of its culture [3]. According to V. Vernadsky and I. Chizhevsky, all social processes that appear on our planet are created through space that human civilization arose (the theory of the unity of the world of people and nature) [4].

A great educator K. D. Ushinsky did not stay away from environmental issues as well. He stressed that knowledge of the objective world was impossible without knowledge of ecological connections that really existed in it. Their study is so important nowadays that it should be considered as a necessary condition for forming the basics of the dialectical-materialistic world in schoolchildren. At the same time, the study of ecological connections plays an important role in the development of children's logical thinking, memory and imagination.

The process of ecological education in the broad sense is the process of ecologization of personality, its formation as a notion of a certain type of culture. Ecological education is a purposeful influence on the personality at all stages of human life by means of the developed system of means and methods which has the aim of forming ecological consciousness, ecological culture, ecological behavior and ecological responsibility [5].

Thus, ecology is the science of the future, and it is possible that the very existence of a human will depend on the achievements in this field. That is why upbringing of an ecologically aware person should begin in early childhood, in primary school. At the same time, a child should be able to discover the essence of all living things, to understand that nature is the highest value, that nature and human activity are closely interrelated.

Scientific researches show that the process of forming ecological competence at a young school age should be fulfilled with an inseparable connection with the mental education and as a part of children's civic education, with the aesthetic education, which develops a sense of the beauty of nature and stimulates the environmental activities of students, with the moral education that forms a sense of responsibility for nature and people. A child at a school age masters the world around him on the subject-activity and emotional-sensory basis. The visual image formed during this period is the most important factor in the development of ecological culture of adolescence. Game creative activity, based on the experience of interaction with the environment, acts as a "second reality" in children's worldview. However, the most important regularity of the process of forming ecological competence is the student's gradual overcoming of children's mythological color perception, the separation of nature and selfishness as self-contained objects that are in the surrounding life. In this case, the intensity of emotional and sensory perception does not decrease throughout all this period [6].

Thus, ecological awareness is formed in the process of ecological education. The peculiarities of the formation of environmental competence of a junior student is closely connected with the knowledge obtained by the child. After all, unlike preschoolers, a junior student is more informed, and he shows more understanding of environmental issues. He can make conclusions independently and express his opinion showing the appropriate level of environmental culture. This process also determines the positive emotional and motivational attitudes of the school to environmental processes and phenomena as well as the ability to identify their environmental values and beliefs, positive motives in the relevant environmental actions and deeds.

REFERENCES

1. Державна національна програма "Освіта" Україна ХХІ століття. - К.: Компак, 2018. с.70
2. Білявський Г. О. Основи екологічних знань: підручник / Г. Білявський, Р. Фурдуй. - К.: Либідь, 2007. - с.288.
3. Гальорка О. А. Виховний напрям позакласної роботи / О. Гальорка // УМЛШ. - 2016. - №3. - стор. 60-65.
4. Степанюк А. Формування в учнів емоційно-ціннісного ставлення до живої їжі / А. Степанюк // Шлях просвітлення. - 2018. - №4. - с. 12-14.
5. Основи екологічного виховання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://osvita.ua/vnz/reports/ecology/21158/>
6. Екологічна освіта студентів як основа забезпечення екологічного майбутнього людини // Основи екологічних знань. - Тернопіль, 1994. - с. 143-148.

*K. Mahalis,
Master Student,
I. Samoylyukevych,
PhD (Education), Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE DEVELOPMENT OF MUSICAL ABILITIES IN PRIMARY SCHOOL CHILDREN BY MEANS OF UKRAINIAN FOLK SONGS

Ukraine needs the revival of singing traditions as it is an independent country with a rich historical song heritage. However, with each generation, the traditions of family singing of Ukrainian folk songs are increasingly declining. As a result, children who go caroling at Christmas do not sing, they prefer poems. In this respect, Vasyl Sukhomlynsky's opinion is very interesting. In his work "I Give My Heart to Children", the scholar argues about the positive impact of Ukrainian folk songs on students [Error! Reference source not found.]. Poetic lines of folk songs help to bring up children's emotional sensitivity and aesthetic attitude to nature. The primary school age is favorable for pedagogical influence, so it is important not to miss the period development of artistic taste. This article analyzes the concept of abilities in the scientific literature, and musical abilities in general, their classification and structure. Techniques for the development of musical abilities in primary school children by means of Ukrainian folk song creativity have been developed.

There are two main points of view on the nature and essence of the concept of abilities. Proponents of the theory of hereditary abilities (K. Helvetius, D. Diderot, J. Locke, F. Galton) believe that natural abilities are inherited from parents as well as physical differences. Proponents of the theory of acquired abilities (O. Kovalev, K. Platonov, L. Vygotsky, S. Rubinstein, B. Teplov) are convinced that abilities are mental properties that are not innate and arise in the relevant activities, training, and education. As for musical abilities, B. Teplov defined that musical abilities are individual psychological properties of a person that determine the perception, performance, writing of music, and the ability to learn in the field of music [Error! Reference source not found.]. Carl Seashore, a pioneer in the field of musical ability testing, believed that they were not all related. You can hear rhythm well, but that doesn't mean you can hear harmony well. Therefore, every aspect of musical ability needs to be developed [Error! Reference source not found.].

C. Seashore, B. Teplov, F. Hecker, T. Tsygen, K. Tarasova, and others worked on the structure of musical abilities. Having studied different approaches to the structure of musical abilities, we distinguish the following classification, which we will rely on in this study:

1. Purity of intonation - ability to accurately reproduce the pitch sounds by voice;
2. Musical memory - the ability to recognize and play music material;
3. Musical hearing - the ability to distinguish by the ear the accuracy of reproduction of melodies;
4. Musical-rhythmic sensations - the ability to actively feel expressiveness of musical rhythm;
5. Fret sensation - ability to distinguish fret functions of sounds melodies, their stability and instability;
6. Musicality - the ability of an individual to emotionally experience music.

To develop pure intonation, children who do not intone with the class can be given a percussion instrument and the task to play the rhythm of a folk song while listening carefully to the melody to play the rhythm correctly. The music teacher should pay attention to vocal breathing, the position of the larynx and the mouth while singing, sound attack, sound science, because stooping, breathing with raised shoulders or shortness of breath sound impair the quality of sound production. To develop musical memory, students can be asked to differentiate a familiar song from a new one played by the teacher. To memorize major and minor triads, we use musical greetings in C major at the beginning of the lesson and musical farewells in C minor at the end of the lesson. To ear training, we suggest studying songs that begin at a certain interval. For example: unison – “Oy syvaya zozulen’ka” (“Oh, gray cuckoo”); minor, major second – “Pry dolyni kushch kalyny” (“At the valley there is a bush of viburnum”); minor third – “Nese Halya vodu” (“Galya is carrying water”), “Shchedryk” (“The Carol of the Bells”); major third – “Od Kyyeva do Luben” (“From Kyiv to Luben”); perfect fourth – “Oy na hori ta y zhentsi zhnut” (“Oh, on the mountain the reapers are reaping”), “Diva syna porodyla” (“The Virgin gave birth to a son”); perfect fifth – “Oy syvaya ta i zozulen’ka” (“Oh gray that cuckoo”), “Zasvit vstaly kozachen’ky” (“Cossacks got up at dawn”); minor sixth – “Oy syvay zozulen’ka” (“Oh, gray cuckoo”), “Tsvite teren” (“Thorns bloom”); major sixth – “U lisi, lisi temnomu” (“In the forest, the forest is dark”), “Oy chornaya sy chorna” (“Oh, you're black and black”); minor seventh – “Oy, chy ye chy nema, pan hospodar doma” (“Oh whether or not there is a host at home”); perfect octave – “Yikhav, yikhav, kozak mistom” (“Rode, rode Cossack through the city”) [**Error! Reference source not found.**]. To develop musical-rhythmic sensations, we suggest involving children in playing ‘a noise orchestra’ game; stepping to the music, playing a rhythmic pattern with slapping it in the palm or stamping; involvement in conducting various types of round dances; performance of household and plot dances (elements). To develop fret sensation, we use tasks and games to determine the musical fret (major, minor); exercises to distinguish musical genres (songs, dances, marches). As an example of the development of a fret sensation, we suggest singing in major the song “Kotyku siren’ky” (“Gray cat”), which is usually sung in minor. We can sing this song in any other fret, for example in Hutsul (increased 4th and 6th scale degree). In our opinion, performing songs in different frets will also help to develop in children the sharpness of a fret sensation. To develop musicality, we include videos of songs that are extremely melodic, lyrical, or fun and artistic. This will help strengthen the emotional response to music, awareness of folk music and love for Ukrainian song. We also suggest analyzing the heroes of folk songs, their positive and negative qualities so that children could better understand the image of the character and be able to convey it to the viewer.

Conclusion: Music teachers should contribute to keeping the musical traditions of Ukrainian people who formed musical abilities in the family circle and developed them in society. Based on the study and analysis of the concept of abilities in scientific literature, and musical abilities in general, their classification and structure, we have developed techniques for the development of musical abilities in primary school children by means of Ukrainian folk songs.

REFERENCES

1. Seashore C. E. The psychology of musical talent. – Boston, NY: Silver, Burtett and Co, 1919.
2. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Б. М. Теплов. — М.-Л.: Изд-во АПН РСФСР, 1947. —336 с.
3. Українські народні пісні з нотами. Чом ти не прийшов... / Упоряд. Г. І. Ганзбург; Худож,-оформлювачі Б. П. Бублик, С. І. Правдюк. – Харків: Фоліо, 2002. – 286 с. – (Перлини української культури).
4. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори: в 5 т.- К.: Рад. школа, 1977. – Т.3. – 670 с.

Y. Maryniokha
Master Student,
Inna Samoilyukevych
PhD (Education), Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

USING INNOVATIVE TECHNIQUES IN MUSIC EDUCATION OF CHILDREN OF UPPER PRESCHOOL AGE

There are many pedagogical techniques in preschool education that have appeared recently, but not all of them are completely new. Innovative techniques include not only modern technologies, but also stereotypical elements of education that have proven their effectiveness during teaching. A skillful combination and application of traditional and innovative techniques in music education will help to achieve the desired result. [1].

Although many researchers have studied this issue, its practical use in preschool education requires detailed consideration. In this article, we aim to find out which innovative techniques used in musical education of upper preschoolers are not only interesting, but also most necessary and effective.

The components of music education of children of preschool age are classes, entertainment activities, and holiday events. Preschool music lessons include various musical activities, such as listening to music, singing, musical-rhythmic movements, and playing musical instruments. Singing, though, takes most of the time in music lessons. For learning to sing to be effective and interesting, teachers must use different methods, techniques and technologies in their work.

We can classify all innovative techniques into the following groups: health-preserving techniques; project activity; developing techniques; correction techniques; information techniques; and cognitive research activity. Among them, health-preserving techniques are most often used in work with preschoolers. Specifically, they presuppose breathing exercises while singing.

The child's voice is very delicate and fragile, especially in upper preschoolers. When singing with children in the kindergarten, music teachers should keep in mind that the range for preschoolers is small. With the right singing posture, children of upper preschool age can sing in tune, freely, loudly within about six tones. When we talk about health-preserving techniques, we must remember that singing and resting should be alternated in work with a child's voice [2]. Overloading the child's vocal apparatus can lead to damage, illness and even loss of voice. The following exercises prove to be effective: "Hamster", "Window", "Rhino", "Frog" and some others.

Many doctors claim that music and singing affect human health. In modern medicine, singing is used to treat stuttering and help fight overweight. As singing helps to cope with nervous tension and provides vitality and energy, experts equate it to exercise and strongly recommend giving it at least 5 minutes daily.

But music teachers have to be very careful when working with preschool children, taking into account the physiological abilities of preschool children while selecting the repertoire in order not to harm children's vocal cords. We should also take into account the key in which the song is recommended for study in the curriculum. For example, the same song written in different tones may be acceptable or not.

In conclusion, it should be noted that a music teacher must develop a preschooler's creative personality using a variety of innovative techniques, yet at the same time it is

necessary to monitor the protection of the vocal apparatus.

REFERENCES

1. Дятленко Н. Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ. Методичний посібник / Н. Дятленко, А. Гончаренко, А. Шевчук та ін. К.: Шкільний світ, 2010. С. 112 – 125.
2. Рудницька О.П. Формування музичного сприйняття в системі розвитку педагогічної культури майбутнього вчителя : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.01. К., 1994. 431 с.
3. Гончарова С.О. Інноваційні технології в музичному вихованні дошкільників. URL: https://dnz.ucoz.net/blog/goncharova_s_innovacijni_tekhnologiji_v_muzichnomu_vihovanii_doshkilnikiv/2014-02-04-28 (дата звернення: 30.11.2020).

M. Marchenko,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University

FORMATION THE BASES OF SENIOR PRESCHOOLERS' CULTURAL COMPETENCE BY MEANS OF MUSICAL ART

Early age is the most responsible period of life, when the most fundamental abilities that determine human development are formed, such as cognitive activity, trust, self-confidence, good attitude to people, creative opportunities, general life activity and many others.

A significant component of the individual's general culture is aesthetic culture, the process of formation of which is closely related to art. Possessing a powerful force of person's influence, art is able to influence his/her consciousness, views, beliefs and finally – on the formation of his/her worldview.

The process of foundation of individual's aesthetic culture plays an important role at preschool age. Children are acquainted with cultural life and important social events, they develop cognitive interest and aesthetic feelings, develop the artistic and aesthetic taste. Thus, the problem of forming aesthetic taste in preschool children, especially with the current widespread use of mass culture, is very relevant.

Issues of music perception have been studied by many well-known teachers and psychologists (B. Asafiev, N. Grodzenska, I. Dzerzhinskaya, O. Kostyuk, O. Rudnytska, G. Tarasov, V. Shatska, etc.). Thus, B. Asafyev believed that music should be observed and at the same time make conclusions and generalizations. To observe art means to be able to perceive it. Perception and observation of music lead to artistic evaluation and increase the level of taste. B. Asafyev emphasized that both artistic evaluation and taste "should be developed in the process of observation and should not turn into a deliberate idea, a biased goal on which the program is built" [1:61].

In the process of perception, there are three important points: experience – understanding – evaluation. The main task of perception is the ability to evaluate, understand, consciously and aesthetically perceive highly artistic music. It is important to mention that elementary musical perceptions and ideas are the basis and source of further musical judgments, without which it is impossible to imagine a listener who expresses his/her requests, attitude, requirements for music and tastes. The development of children's need for aesthetic judgment after the perception of music is a very important point in the formation of musical taste. Therefore, musical and pedagogical work, which is conducted in the direction of conscious assimilation of music and the use of those aspects that contribute to the consolidation in the child's psyche of socially valuable qualities, should range from the inclinations, abilities and general musical instinct to the gradual assimilation auditory skills, to the development of creative instincts and, finally, to consciously critical evaluation of musical perceptions.

Developing musical taste, we form in children (as well as in adults), above all, musical consciousness, because the perception and evaluation of music is possible only on the basis of complex work, which aims to highlight, combine the basic elements of

sound tissues and their comprehension with the help of emotional-associative complexes. Thanks to emotions and mood, music appeals to consciousness, arousing the thoughts that the composer has invested in his work.

Forming a musical taste, it should be remembered that music is the most emotionally rich art and always evokes the appropriate emotion.

According to L. Vygotsky "emotion is not an important agent but a thought." It is an emotional reaction that should form the basis of the educational process. Before communicating this or that knowledge to a child, it is necessary to evoke in him/her the appropriate emotion and take care of what feeling he came through [3: 233-235].

Musical emotions are the most direct of all reactions of musical consciousness. In many respects their specificity is caused by temporal character of musical art. Emotions are of paramount importance for the content of musical works. Only in unity with the movement of musical emotions do the sound structures of a musical work acquire meaning.

The process of preschoolers' musical and aesthetic taste formation can be effective only if the music teacher has a sufficient level of formation of speech culture. Figurative speech helps children to comprehend the emotional and figurative content of musical works, to realize by what means of musical expression the artistic image is created. At the same time, preschoolers accumulate a certain vocabulary necessary for their own musical and speech activities [2]. Expressed in words, feelings and experiences contribute to the greater completeness and depth of perception of the art of music. If a child has a certain amount of time, it helps him/her not only to speak about music, but also to think about the musical material deeply that needs to be evaluated.

REFERENCES

1. Asafev B.V. Izbrannyie stati o muzyikalnom prosveschenii i obrazovanii. L.: Muzyika, 1973. 145 s.
2. Bohush A.M., Havrysh N.V. Rozvytok movlennia ditei starshoho doshkilnoho viku. Kyiv: Heneza, 2014. 160 s.
3. Vyigotskiy L.S. Vospitanie chuvstv. Vozrastnaya i pedagogicheskaya psihologiya:hrestomatiya. Sost. I.V. Dubrovina, A.M. Prihozhan, V.V. Zatsepin. M.: Akademiya, 1999. S. 233-235.

V. Novitska,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

INNOVATIVE TECHNIQUES OF THE FORMATION OF ECOLOGICAL EDUCATION OF CHILDREN OF LOWER-KINDERGARTEN AGE

Man is an integral part of nature. Its behavior, attitude, as practice shows, has led to a global environmental crisis, namely: pollution of air, water, soil, oceans, devastation of natural resources, deforestation. And all this has a disastrous consequence for man, the birth of a sick generation, the emergence of deadly viruses that the body cannot fight, lack of drinking water, food, leading to starvation. In order to preserve what is left and multiply for the future of the planet, it is necessary to radically change the attitude to nature of the younger generation. And the most favorable period for environmental education is preschool age. Outstanding teachers (N. Glukhova, N. Lysenko and others) emphasized that ecological consciousness is laid down in preschool age in practical interaction with nature and children already form certain concepts and interest in the ecological problem of the future [3:10]. Today, the main goal of the National Program "Education" ("Ukraine of the XXI century") is the development of education in Ukraine, which aims to achieve high levels of education, which in turn increases the attention of teachers to innovation [4]. Also, one of the requirements of the Basic Component of Preschool Education is a flexible response to modern demands [1]. Therefore, in line with modernity, teachers use innovative techniques for the development of environmental education of children of lower-kindergarten age, which give the most positive results in educational activities and simplify and diversify it.

The purpose of the article is to consider innovative techniques for the formation of environmental education of children of lower-kindergarten age.

On the basis of legislative acts and resolutions (Law of Ukraine "On Preschool Education", Basic Component of Preschool Education, Programs "Ukrainian Preschool", "Child") it is emphasized the need to develop emotional and value and responsible ecological attitude to the natural environment, knowledge of human observance rules of appropriate nature management, the awareness of preschool children with the natural environment of the planet [1]. The development of ecological education of children of lower-kindergarten age is carried out both in specially organized classes and in everyday life (on a walk, in play activities, during observation, in simple experiments, etc.). But using any form of organization of activities, the goal of the teacher is to get the end result, i.e. in a short time to get the maximum performance. In order for the educational process of preschool children to be interesting, diverse and not only to master the relevant knowledge, skills and abilities but also to ensure the development of intellectual and spiritual spheres of the personality of middle school children, use innovative technologies. Thus, the involvement of innovative techniques in the development of environmental education of children of lower-kindergarten age is a reflection of the needs of modern society. The study of the usage of new ideas in education is a separate branch of innovation - praxeology, which emerged in the second half of the twentieth century. The introduction of innovative techniques in the

development of environmental education of children of lower-kindergarten age engaged in such teachers as N. Veretennikova, N. Kot, K. Krutiy, N. Lysenko, G. Marochko, E. Maksymenko, Z. Plohiy, L. Prysyzhnyuk, P. Samorukova, N. Yarisheva. The term "innovation" in the encyclopedia of education is interpreted as a process of creation, introduction in the educational sphere of new ideas that increase the levels of achievement of structural components of education [5:338]. MI Lapin draws attention to the etymology of the term "innovation", which means "introduction" - the use of innovations [6:9]. According to scholars (G. Belenko, O. Polovina, T. Naumenko) innovative techniques for the formation of environmental education of children of lower-kindergarten age are based on modern methods:

- formation of mental images;
- ecological labialization;
- environmental associations;
- artistic representation of natural objects;
- environmental empathy;
- ecological reflection;
- game [2].

The method of forming images is based on the idea of ecology in terms of scientific information, works of art, philosophical theories. The method of ecological labialization is the purposeful influence of certain actions on aspects of personal perception, which leads to psychological discomfort due to the mismatch of individual perception of nature and environmental activities. The method of ecological associations is aimed at awakening comparative links between different objects. The method of artistic representation of natural objects is to recreate the artistic components of the natural world by means of art. The purpose of the method of ecological empathy is to reflect the empathy of man for the state of the natural object. The method of ecological reflection is based on self-analysis of one's own behavior in relation to ecological activity [2].

Preschool education has made a significant step towards innovation, we note the qualitative changes in the life of preschool education institutions, regarding the introduction of new environmental technologies. These include the latest approaches to the formation of environmental education of middle school children. Innovative approaches in the formation of environmental education of preschool children are implemented in the course of non-standard classes, the use of non-standard tasks, questions or forms of work. The most common classes are immersion in the picture, moments of admiration, ecological trail, travel lessons, making laptops on environmental issues, simple experiments, drawings of fallen leaves on the asphalt, environmental actions, lessons in nature, creating an environmental project, heuristics conversations on ecological topics, research and search corners, nature corners, etc. are created. There are also interesting forms of physical education that are related to the environmental education of children of lower-kindergarten age. For example, performing physical exercises in the fresh air for the purpose of hardening, introduction of tourism, etc. Innovative technologies contribute to the formation of ecological consciousness and culture of preschool children, understanding of modern environmental problems, mastering the skills of behavior in nature, proper use of nature, the formation of intellectual and spiritual spheres, conscious attitude to natural objects.

Conclusion. Thus, analyzing the features of innovative techniques for the formation of environmental education of children of lower-kindergarten age, we can

believe that innovative techniques play an important role in the formation of environmental education of children of lower-kindergarten age, as well as the formation of value orientations, enrichment of moral - value experience of communication with nature.

REFERENCES

1. Basic component of preschool education / Supervisor: AM Bogush, a full member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Prof., Dr. Ped. science; Author count: Bogush AM, Belenka GV, Boginich OL, Gavrish NV, Dolinna OP, Ilchenko TS, Kovalenko OV, Lysenko GM., Mashovets MA, Nizkovskaya OV, Panasyuk TV, Pirozhenko TO, Ponymanskaya TI, Sidelnikova OD, Shevchuk AS, Yakimenko L. Yu. - K.: Publishing House, 2012. - 26 p.
2. Berezyuk VS Innovative technologies in schools / Berezyuk VS, Rudik OA - H.: Type. Osnova group, 2017. - 224 p. - (Series "School. Head")
3. Belenka GV Naumenko TS, Polovina OV Preschoolers about the world of nature: a guide for educators of preschool children. Kyiv: Borys Hrinchenko University of Kyiv, 2013. 115p.
4. State National Program "Education (Ukraine of the XXI century)" .- Kyiv: Rainbow, 1994., 61p.
5. Encyclopedia of Education / Acad. ped. Sciences of Ukraine; Goal. ed. VG Flint. - K.: ЮрІНКом Інтер, 2008. - 1004 с.
6. Lapin NI Actual problems of research of innovations / NI Lapin // Social factors of innovations in organizational systems / resp. ed. NI Lapin. - M.: VNIISI, 1980. - P. 5–22.

O. Osipchuk,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University

FORMATION OF THE SENIOR PRE-SCHOOLER'S CULTURE OF THE BEHAVIOUR IN THE PROCESS OF THE SOCIAL ENVIRONMENT FAMILARIZTION

Nowadays the question of formation of the senior pre-schooler's culture of behaviour is actual, as the preschool childhood is the period of the person's initial socialization.

In the works of modern Ukrainian and foreign scientists, the issue of formation of the senior pre-schooler's culture of behaviour is considered in the following aspects:

- the education of a positive emotional attitude to moral norms and rules of behavior (L. Artemova, V. Bilousova, M. Zayachkivska, L. Ostrovska, S. Peterina, T. Ponimanska, M. Fedorova);

- the personality-oriented approach to the education of the culture of behaviour (I. Bekh, A. Bogush, A. Boyko, O. Kononko, O. Savchenko);

- the humanistic approach to the education of ethical culture (N. Gannusenko, K. Zhurba, V. Kyrychok, K. Chorna);

- the peculiarities of education of the behavioural culture (Sh. Amonashvili, V. Bilousova, T. Ziunina, O. Savchenko, Ie. Subbotskyi, L. Khoruzha, A. Fok).

Nevertheless, the issue has not been resolved definitely, particularly at the stage of preschool childhood.

According to the Law of Ukraine "Preschool Education" the requirements for the level of development, good upbringing, education of preschool children are determined by the Basic component of preschool education and implemented by the programs and teaching aids approved by the Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine.

The formation of the senior pre-schooler's culture of behaviour in the context of the content line of the Basic component of preschool education "Child in the society" is focused on:

- the value attitude of the child to him/herself,
- the ability to orientate in the world of human relations,
- to adhere to the rules of interaction in the social and civic space,
- the value attitude to the cultural heritage of the Ukrainian people.

The senior preschool age is a stage of intensive psychological development. In the senior preschool age, the child is already able to evaluate his/her behaviour and the behaviour of the surrounding people, basic moral ideas are formed, the emotional sphere of the personality is actively developing [2].

The culture of behaviour is an important aspect of a person's morality. Since childhood a person must learn to behave to be convenient and pleasant to communicate with the family and in the business environment, in a particular public place [1:182].

In the preschool educational institution, children must learn a lot of rules how to behave and learn to follow them. Educators pay great attention to the formation of pre-schooler's behaviour in the classroom, while playing games, doing different activities in

the process of social environment familiarization.

In the structure of the senior pre-schooler's culture of behaviour, we distinguish

- cognitive,
- emotional,
- motivational,
- communicative-behavioural components.

The cognitive component includes the presence of basic knowledge and ideas about oneself as a personality, understanding one's own difference from others. The emotional component involves the development of children's ability to focus on their feelings, emotional states. In the senior preschool age the motivational sphere actively develops. The child communicates with adults, who answer many children's questions and give new information about the surrounding world. This is how the cognitive motives are formed. The communicative-behavioural component of the culture of behaviour requires the formation of knowledge, behavioural skills, and the ability to regulate the behaviour. In the senior preschool age, the child regulates the behaviour in the process of game during which he or she learns the rules not directly, but through a role. [3].

The formation of the senior pre-schooler's culture of behaviour is a continuous process of parents and educators' long and hard work. The child's interaction with the social environment provides the opportunity to show initiative, activity and gain social experience.

The manifestations of children's good upbringing in the culture of behaviour are: politeness, delicacy, sensitivity, tact, precaution, modesty, diligence, discipline.

The process of formation of the culture of behaviour culture is complex and requires the pedagogue to use a variety of methods. Among them are ethical conversations, the content of which is certain life situations that the educator discusses with the children; introduction of the rules of the children's culture of behaviour in preschool institution, exercises for their consolidation; reading fiction and conversations about artworks; games; staging; excursions; trainings; viewing puppet shows, etc [4].

Therefore, the formation of the senior pre-schooler's culture of behaviour is a complex and long-term process that begins with the family and continues in a preschool institution. It is an important component of all educational work.

REFERENCES

1. Basic component of preschool education: the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 33 of January 12, 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

2. Bogush A., Gavrysh N. Methods of acquainting children with the environment in preschool educational institution: the textbook for higher educational institutions. Kyiv: Slovo, 2010. 408 p.

3. Goncharenko S.U. Ukrainian Pedagogical Dictionary. Kyiv: Lybid, 1997. 375 p.

4. Fedorova M.A. Education of the behavioral culture in children of 6-7 years of old (in terms of training-educational complex "school – kindergarten") / M.A. Fedorova // Moral and ethical principles of formation of a rising personality: [monograph] / ed. by prof. M.V. Levkivskiy. - Zhytomyr: ZhSU, 2008. - P. 128-142.

N. Pylypshyna,
Student,

A. Voznyuk,
Professor of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology,
Doctor of Sciences (Pedagogy),
Zhytomyr Ivan Franko State University

CRITICAL THINKING AS A SKILL OF THE 21ST CENTURY IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Critical thinking is not taught to develop.
Erzsebet Chibi

In my view the modern educational system of Ukraine is at the peak of educational reforms. The New Ukrainian School aims to form a competitive individual in the labour market, capable of lifelong learning and critical thinking, making decisions, setting goals and achieving them. Critical thinking, the ability to cooperate with other people, solve problems are the issues that education researchers have recognized as the most important for the XXI century.

In practice the problem of developing critical thinking in primary school learners is especially relevant, because the rapidly changing technological and social worlds require on the part of the learners different styles of thinking, forming and outlining their own vision of a situation, the ability to quickly rebuild in an unusual situation and achieve goals.

In other words the problem of developing critical thinking in the learning process is one of the most relevant for psychologists and educators. It is worth noting that it is inextricably connected to such a problem as the acquisition and application of knowledge by schoolchildren. Intellectual activity is a tool for acquiring knowledge and creative ways of behaviour.

There is still no clear definition of the possibilities and ways of developing critical thinking in pedagogical research, but it can be argued that during primary school (grades 1 to 4) it changes significantly.

But today, in the context of educational system reforms, the formation of students' ability to think creatively and critically is of paramount importance. Modern learners must have several features of critical thinking, first of all they must be conscious, responsible, purposeful, prudent, self-controlled, independent, self-analyzed, self-organized, disciplined, etc.

To start with a small number of researchers due to study the concept of critical thinking and analyzing their work we can say that the critical thinking is one of the leading types of human mental activity, which is characterized by a high level of perception. Critical thinking uses cognitive technologies or strategies that aim to increase the ability of achieving the desired result. This is the birth of new knowledge, taking into account existing experience and different points of view. The use of this type of thinking is most effective in solving problems, formulating conclusions and decision-making.

The analysis of theoretical and methodological psychological and pedagogical work of domestic and foreign researchers allows us to conclude that critical thinking of students is one of the important tasks in achieving the goals of the educational process.

The level of critical thinking is limited to the amount of information received, but the ability to apply it in life. If students think critically, they will easily enter any phase of the lesson.

Secondly, critical thinking involves a natural way of interacting with ideas and information, thus preparing a smart, balanced approach to making complex decisions. To think critically means to have one's own opinion, to make a well-considered choice between different opinions, to solve problems, to argue using different arguments, to be able to appreciate someone else's point of view. Through critical thinking, the traditional process of cognition moulds individuality and becomes meaningful, continuous and productive.

Critical thinking is not a separate skill, but a set of many skills and abilities that are formed gradually during the development of children. It is formed faster if children are not passive listeners in lessons, but are constantly actively looking for information, correlating what they have learned with their own practical experience. In addition, students must learn (and teachers must help them in this) to question the accuracy and credibility of information, test evidence, draw conclusions, construct new examples for the use of theoretical knowledge, make decisions, study the causes and consequences of various phenomena.

Systematic inclusion of critical thinking in the educational process should form a special integration of thinking and cognitive activity.

Another basis for the development of critical thinking is the use of certain studying technologies in lessons. Within such there are many different techniques and methods used at each stage of the lesson: "Associations", "I know. Want to know. Learned", brainstorming, cluster, chamomile questions, tree of predictions, six hats, a letter in a circle, "catch a mistake", "snowflake meadow", "questions, reading with stops", etc. It is important to note that when applying any of the technologies for the development of critical thinking, the teacher must have a clear idea of what techniques and methods can be used at different stages of such learning.

The technological basis for critical thinking is a basic model of three stages: "Challenge – Comprehension – Reflection", which helps students to determine their own learning goals, as well as to actively search for information and reflect on what they have learned.

At the stage of *challenge*, the process of updating existing knowledge and ideas about the subject of study is unfolding in the minds of students. Due to this the participation of students in the learning process is intensified, since at this stage individual and group forms of work are combined, and as a result cognitive interest is formed. The final point of the challenge stage is students' independent determination concerning the purpose of further educational activities.

At the stage of *comprehension*, students join direct interaction with new information. They get the opportunity to think about the nature of the object under study, learn to formulate questions competently as the correlation of already known and new information, and, as a result of reflection, develop their own conclusions. It is very important that at this stage the teacher helps students to follow the process of understanding new ideas. The most common methods here are: clarifying questions, reading with marks, reading with stops, and others.

In the third stage of *reflection* students consolidate new knowledge and actively restructure their own ideas in order to include new concepts, that is, there is a final assimilation of new material and the formation of reasoned ideas about the object under

study. The basis for this stage (reflection) comprises the analysis of students' effectiveness of their own mental operations.

In conclusion, for the use of critical thinking technology the desire of the teacher is very important, his/her training and understanding that the main thing in teaching critical thinking is the experiencing of each new strategy, each technique and situation with students. This is the main difference between active and traditional forms of education. In our opinion, different forms of learning should be combined in the educational process. But in order to develop critical thinking as a skill for XXI century, it is important to build the educational process in a new way.

We can say that the concept of the New Ukrainian School pays considerable attention to the development of students' critical thinking during lessons. Cross-cutting skills according to the concept are as follows: reading comprehension, ability to express one's opinion orally and in writing, critical and systematic thinking, ability to logically justify one's position, creativity, initiative, risk assessment, decision making, problem solving, ability to work with other people, team spirit.

To sum up, it was established that today the problem of developing critical thinking in primary school students is relevant, because to develop thinking presupposes developing the ability to think. Thanks to the ability of a person to think in non-standard way, new vistas of solving problems are revealed, complex problems are solved, discoveries are made, inventions appear. In modern society, there is a demand for an educated, creative student who makes decisions independently, who can offer new ideas, ways to solve a problem.

Early school age is the age when the development of students is extremely diverse and dynamic. There are significant changes in various areas connected with improving various activities, including the development of critical thinking.

The educational process in Ukraine is being constantly modernized due to the introduction of new teaching methods and technologies.

The use of critical thinking technology in lessons involves an equal partnership between teacher and students, student and class. This variant of interaction in the learning process is manifested both in terms of communication and in terms of knowledge accumulation. When using the technology of critical thinking in primary school lessons, the teacher is no longer the main source of information when learning becomes a joint search for new knowledge.

From all this the questions arise: what one thinks concerning his/her ability to think critically being an integral part of the learning process? What methods would one use to improve the educational process?

REFERENCES

1. Архіпова Є. О., Ковалевська О. В. Критичне мислення як необхідна складова розумової діяльності людини в межах сучасного інформаційного суспільства. Гуманітарний часопис. 2012. № 2. С. 34-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2012_2_7.
2. Барбінова А. Критичне мислення – запорука успіху педагогічної майстерності // Витоки педагогічної майстерності. 2018. Вип. 22. С. 13-17.
3. Баханов К. Інноваційні системи, технології та моделі навчання в школі. Запоріжжя: Відгук. 2012. 274 с.
4. Белкіна О. В. Педагогічні умови ефективного формування критичного мислення школярів. Проблеми педагогічних технологій. 2004. Вип. 2. С. 145-152.

5. Большакова І. Розвиток критичного мислення // Початкова освіта. 2012. № 11.
6. Бохан М. А. Розвиток критичного мислення у процесі навчання дітей та молоді URL: https://imso.zipro.net.ua/wp-content/uploads/2018/03/2018_03_29_2_Bohan.pdf
7. Бояринова В. О. Розвиток критичного мислення молодших школярів як запорука життєвого успіху. Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи. Матеріали II-ї Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, / за заг. ред. Є. І. Коваленко, упоряд. Т. В. Гордієнко. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. С. 39-40. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/2019/mat_conf_ped.PDF
8. Браїлко Т. Б. Особливості мислення молодших школярів. Х.: «Ранок», 2014. 65 с.
9. Вознюк О.В. Цільові орієнтири розвитку сучасного школяра // Педагогічний вісник. 2015. № 4(36). С. 3-8.
10. Вознюк О. В. Основні аспекти теорії успіху: до питання формування соціально зрілої і відповідальної особистості школяра // Дидактика: теорія і практика : зб. наук. праць / [за наук. ред. д-ра пед. наук Г. О. Васьківської]. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. С. 13-20.

*А. Прищепчук,
студентка,
Л. Кушмар,
кандидат філ. наук, доцент,
Київський національний торговельно-економічний університет*

ДО ПИТАННЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

У часи економічних перетворень на шляху до повноцінних ринкових відносин, Україна потребує висококваліфікованих фахівців, спроможних працювати як у вітчизняній, так і в міжнародній сфері. Процеси інтеграції світової спільноти, зокрема в галузі економіки, призводять до змін у вимогах, що висуваються до кваліфікаційної характеристики сучасного студента. За цих умов особливого значення набувають такі якості випускника вищого навчального закладу, як високий професіоналізм, ініціативність у вирішенні нетрадиційних задач, креативність, здатність до самоосвіти, до налагодження ділових контактів з іноземними партнерами та кваліфікованої професійної діяльності в іншомовному середовищі.

Однак, на нашу думку виникає низка питань, які є актуальними під час навчання іноземної мови за професійним спрямуванням:

1. Недостатній обсяг знань студентів у професійній сфері

При вивченні іноземних мов за професійним спрямуванням часом студенти (особливо на першому курсі навчання) є недостатньо обізнані з процесами у вузькій спеціалізованій сфері, що ускладнює якісне вивчення мови. Тобто, вивчаючи певний професійний термін іншомовними словами, студенту складно зрозуміти його суть без ознайомлення та засвоєння рідною мовою. Обізнаність викладача в цій темі допоможе студентам зрозуміти та усвідомити матеріал, який вони вивчають, оскільки педагог зможе викласти суть питання простими словами, а головне – доступно. Адже справжнє розуміння теми допоможе якісно ознайомитися з нею.

2. Програма спрямована на максимальний обсяг тем, що вивчаються, а не на якісне засвоєння матеріалу

За навчальний семестр студенти опрацьовують багато теоретичного матеріалу, в який входить багато тем. Тож, заняття проводяться з високою інтенсивністю. Проте висока інтенсивність – не завжди висока продуктивність. У бажанні охопити якнайбільше матеріалу, студенти часто втрачають прикладний зміст вивчення мови, а саме якісне засвоєння іншомовних термінів і визначень та практичне використання знань у своєму житті.

3. Пріоритети студентів

На нашу думку, в силах викладача створити середовище, де студент буде зацікавлений в отриманні практичних навичок, а не лише у високій оцінці в журналі. Такого результату можливо досягти завдяки впровадженню інноваційних технологій в процес навчання. Необхідно також враховувати особливості кожного студента під час роботи на занятті. Тому, гадаю, потрібно відійти від оцінювання активності на парі, адже кожна людина намагається розвивати власну впевненість на занятті поступово, крок за кроком, виходячи зі своїх можливостей та особистих відчуттів. Відповідно передчасне оцінювання

роботи на семінарі може знизити рішучість у володінні іноземною мовою. Тобто, окрім надання теоретичного матеріалу викладач має створити безпечне та комфортне середовище для власного розвитку.

4. Низький відсоток застосування інтерактиву

Іноземна мова – це як гра: вона не є акцентована на собі, як на предметі вивчення, а є інструментом для того аби знаходити спільну мову з ширшим колом осіб. А спокійно спілкуватися з людьми ми можемо лише в розслабленому стані, що студент і має вчитися робити на заняттях з іноземної мови. Такого ефекту можна досягти за рахунок ігор та інтерактивних методів навчання, що дозволяє переключити роботу свідомості з частоти засвоєння теоретичного матеріалу, на частоту креативності, вигадливості в різноманітних ситуаціях та більш прикладного використання мови в повсякденному житті. Тим більше, ігри дозволяють зняти напруження, провести більше стійких асоціацій під час засвоєння матеріалу та відійти від стереотипу, що вивчення мови – нудний процес з великою кількістю теорії, яка швидко забувається.

5. Приділяти більше часу говорінню на занятті

Не забуваймо, що мова – це цілковито і повністю практичне явище, тому варто акцентувати більше уваги на її реальному застосуванні, тобто говорінні. Я вважаю, що на говоріння має відводитися як мінімум 30 (тридцять) хвилин на занятті аби повністю поринути в іншомовне середовище. Також невід'ємною частиною практики має бути імітація професійних ситуацій з різноманітним розвитком сценаріїв та їхнім вирішенням.

6. Донесення до студентів необхідності застосування мови

«Іноземна мова – це інструмент для комунікації з людьми, а не сама мета вивчення» – зазначає Маріанна Паскаль, коуч-тренер з удосконалення англійської мови в бізнес середовищі [1]. Тобто, необхідно прищеплювати студентам розуміння того, що робити помилки у своєму говорінні – цілком природне явище. Часом оцінювання правильності своєї вимови на заняттях у студентські роки може перерости у звичку оцінювати себе під час реальних, живих розмов у повсякденні. Тому, викладачу потрібно донести своїм студентам усю важливість саме справжнього застосування мови для того аби людина, з якою ведеться розмова могла зрозуміти суть сказаного, а не високоефективну лексику та хід побудови думок.

Це також стосується вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням. Такий вид вивчення мови збагачений термінами, спеціалізованими в певній сфері, що подекуди ускладнює використання цієї лексики в життєвих прикладах. Тому, вважаємо, цей метод є актуальним для освоєння іноземної мови. Адже дозволяє донести основний зміст сказаного до співрозмовника, незважаючи на спеціалізований запас слів. Як на мене, у професійному середовищі важливішим є отримання головної ідеї, про що йде мова, а ніж зосередження на правильній побудові своїх речень.

7. Лексика має відповідати останнім оновленням

Найбільшим каменем спотикання у вивченні професійної лексики є її невідповідність сучасним нормам застосування. Інколи матеріал, який використовується як викладачами, так і студентами є застарілим та неактуальним, тобто носії мови не вживають таку лексику у своїй діяльності. Це є неефективним не лише для встановлення комунікативних та ділових зв'язків з партнерами або іншими особами, а й для раціонального використання своїх основних життєвих

ресурсів – уваги та часу. Тобто студент марно проводить свій час на заняттях, вивчаючи недієві методи та способи зв'язку з іншомовними людьми.

Звісно вдосконалення іноземної мови – це питання роботи кожного студента над власними навичками в поза навчальний час. Проте в цій темі не варто недооцінювати вклад викладача у систему освіти. Попри готовий навчальний план, складений Міністерством освіти, викладач має регулярно оновлювати інформацію для того, аби надавати своїм студентам достовірну інформацію, особливо якщо це стосується іншомовних термінів у певній професійній галузі, використання яких є головною складовою подальшої роботи.

8. Нестача практики з носіями мов

Незважаючи на всі старання викладача створити максимально схожі умови до іноземного середовища на семінарських заняттях, справжні здібності студента у володінні мовою проявляються під час спілкування з представниками культури, яка вивчається [2: 3]. Так студент зможе якісно оцінити свої можливості та свою моральну підготовку у живому спілкуванні, можливо, переосмислити власні стереотипи щодо діалогу та розмови з іноземцями. Адже саме в таких умовах студент починає мислити креативно, діяти залежно від обставин, які складаються, знаходити вихід з незручних ситуацій, та намагатися вирішити їх іноземною мовою. Це допомагає на практиці зрозуміти, які прогалини у вивченні має студент, та в яких темах необхідно удосконалити свої знання.

Тим більше, це допомагає удосконалити свої навички та вміння у спілкування з реальними іноземцями. Також, як бонус, студент повністю поринає у атмосферу іншої культури, а саме це допомагає ознайомитися з акцентом, інтонацією, вимовою, ситуаційними паузами, мовою жестів та тіла, емоційним забарвленням, характерним для носіїв мови. Отже, таким чином на практиці це дозволяє зрозуміти та винести для себе усі нюанси та деталі, які, можливо, упускалися під час теоретичного охоплення матеріалу.

Отже сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується компетентісним підходом до професійної підготовки майбутніх фахівців всіх спеціальностей. Беззаперечна важливість іноземної мови у формуванні фахових компетентностей, їх власне функціональних компонентів та професійно важливих якостей, а також соціальних і особистісних характеристик майбутніх фахівців є беззаперечна.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Програма навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання» Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/Inozemna_mova_za_profesiynym_spryamuvannyam.pdf
2. Pascal Marianna. Learning a language? Speak it like you're playing a video game [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Ge7c7otG2mk>.

Yu. Regenel

Student,

A. Voznyuk,

Professor of the Department of the English Language and Primary ELT Methodology,

Doctor of Sciences (Pedagogy),

Zhytomyr Ivan Franko State University

THE PROBLEM OF FORMING STUDENTS' LEARNING MOTIVATION

Actuality of the theme. Nowadays, modern society has undergone serious changes. The pandemic, quarantine, large amounts of information and uncontrolled access to it, grave problems in families, low levels of parental attention to the condition and education of children due to significant workload, and constant work have significantly reduced the level of children's interest in learning.

The results of the *UA Today* study show a decrease in the level of motivation of schoolchildren: "The educational agency of Kyiv has conducted a study on distance learning in the capital of Ukraine; the sociologists interviewed 34,000 students, parents and teachers. The results of the study have showed that during lockdown, the interest in learning has decreased in one third of students" [1].

Therefore, today in the field of education there is a need for qualified teachers with a high level of general development, professional competencies and creative abilities.

The purpose of the publication is to find out the level of professional skills in teachers and to outline the forms and methods of work on the formation of students' learning motivation.

Presentation of the main results. According to Wikipedia data, motivation (from the Latin 'movere') is the urge to act being the dynamic process of physiological and psychological plan.

We conducted a survey of secondary school teachers in Zhytomyr and in the village Kodnya, Zhytomyr district, the purpose of which was to make clear the situation with the students' motivation to study. An appropriate questionnaire was developed for this purpose. The study has covered 15 people.

The results of the study showed the unanimous consent of the respondents (100%) that students' interest in learning during the period of quarantine restrictions has decreased by 50%. Educators are trying to sustain the students' interests in studying, but despite their experience, they lack additional training in psychology, modern methods of encouragement, as well as knowledge and skills in the use of modern computer technology.

Thus, the results of the study indicate that the respondents recognize the importance of teachers' actions in the direction of increasing the level of motivation of students, their interest in learning, and this requires additional special training.

Summarizing the above mentioned analysis enables dwelling on a conclusion about the need in conducting special work with teachers to increase their competence in students' learning motivation. The program of work may include the following methods: seminars, workshops, conferences, special courses to prepare teachers for the introduction of modern technologies.

So, the publication reveals the essence of the concept of motivation. The problem of preparation of teachers for formation of educational motivation in students is considered. The necessity of training the teachers for the formation of students' learning

motivation in the professional activity of a modern teacher has been discussed argued.

REFERENCES

1. UA.Today [Electronic resource]. Access mode: http://ua.today/news/society_and_culture/na_karantini_u_tretini_shkolyariv_znizivsya_interes_do_navchannya
2. Wikipedia [Electronic resource]. Access mode: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

I. Romanchenko,
Student,
A. Voznyuk,
Professor of the Department of the English Language and Primary ELT
Methodology, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Zhytomyr Ivan Franko State University

ECOLOGICAL EDUCATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN IN EXTRACURRICULAR ACTIVITY

The twentieth century, especially its second half, in the history of civilization is marked by increasing anthropogenic impact on ecological systems, and therefore the problems of ecology around the world are paramount. They are especially relevant for Ukrainian society, which has suffered significant negative impacts (environmental, social and economic) as a result of the man-made disaster at the Chernobyl nuclear power plant.

Globalization, the introduction of innovative technologies, contributing to progress in many areas of social production, cause a negative impact on the environment, lead to depletion of natural resources, degradation of natural and plant life, excessive accumulation of industrial waste, significantly reducing the quality of habitats environmental human rights, and is the cause of rising morbidity, especially children.

This puts on the agenda the problem of choosing effective measures to overcome the crisis in the field of ecology, the creation of effective mechanisms for sustainable development of Ukraine, one of the main tasks of which is the formation of environmental culture in the learners of junior school.

Modern ecology is both a worldview, which includes a conscious attitude to everything, and its active protection. In addition to socio-environmental and legal measures aimed at protecting the environment, the formation of the ecological culture in each member of society plays an exceptional role.

There is a fair opinion among ecologists and teachers of Ukraine: ecological education and upbringing is the only consistent process that should be carried out throughout a person's life on a comprehensive basis and which is designed to prevent the above phenomena.

In solving this problem, a prominent place is given to the school as social institution, especially to primary school. After all, natural curiosity, sincere interest in the environment are characteristic of primary school children, which create extremely favorable conditions for environmental education.

For many years, this aspect of teaching at school has been developed on an interdisciplinary basis. Knowledge of the laws of the environment, the interaction of mankind with nature has been included in the content of most school subjects.

However, the level of environmental culture of school graduates remains low. Today, the issue of "environmental awareness" has become acute not only in the framework of curriculum schooling. There is also the teachers' awareness of environmental education and training as a continuous process, being carried out in extracurricular activities.

On the basis of ecological thinking and consciousness, an ecological culture is formed, providing the learners with deep knowledge about the environment (natural and social), developing in them the ecological style of thinking and responsible attitude to

nature, the ability to solve environmental problems, to participate directly in environmental activities.

Ecological education involves the disclosure of the essence of the world of the natural environment for a man, who must be interested in maintaining the integrity, purity, harmony in nature. This involves the ability to comprehend environmental phenomena, to draw conclusions about the state of nature, to interact intelligently with it. The aesthetic beauty of nature contributes to the formation of moral feelings of duty and responsibility for its preservation, encourages environmental protection.

Ecological culture is aimed at overcoming the limitations of a human being as a natural being in terms of his/her adaptation in the biosphere in conditions of constant competition of different living forms.

The role of the school, especially its primary level, in educating students' environmental culture is undeniable. And it is impossible to say that ecological education or ecological education plays a bigger role here. Only by considering these processes in conjunction can we educate an environmentally literate citizen of our society.

REFERENCES

1. Батовкіна Л. Формування національної свідомості засобами еколого-натуралістичного виховання // Рідна школа. 1999. №5. С. 56-57.
2. Біда О. Наступність в екологічному вихованні // Сільська школа України. 2005. № 32-33.
3. Білоус С. Уроки з екологічного виховання // Рідна школа. 1997. № 6. С. 70-72.
4. Бондар Л.С. Позакласна робота з учнями в педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського // Початкова школа. 1997. № 11. – С. 15-16.
5. Браткова Н. Зелене диво землі – рослини. Урок-гра. 3-й клас // Початкова освіта (Екологічний спецвипуск). 2006. № 14. С. 14-16.
6. Вознюк О.В. Наукова сутність педагогічної системи В. Сухомлинського: екологічний аспект // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія “Педагогіка”. 2002. № 4. С. 75-78.
7. Вознюк О.В. Особистісно-орієнтований підхід до екологічного виховання // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – К.; Житомир : Вид. центр ЖДУ, 2005. Вип. 7. С. 363-367.
8. Заброцький М.М., Вознюк О.В. Психолого-педагогічні проблеми екологічної освіти школярів // Актуальні проблеми психології / за ред. С. Д. Максименка. Т. 7. Вип. 2. К. : Міленіум, 2004. С. 50-57.

A. Romanyuk
Master Student,
I. Samoylyukevych,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE DEVELOPMENT OF MUSICAL ABILITIES OF STUDENTS OF GRADES 1-3 OF MUSIC SCHOOL BASED ON EDUCATIONAL AND PEDAGOGICAL MATERIAL

All parents want their children to be fully developed. A great role in the upbringing of a child is played by music. Music education presupposes the development of musical skills and abilities in the learning process. However, in order to develop skills and abilities, children need to have innate abilities. For this reason, musical abilities are an important factor for studying in a music school. Therefore, in the article we will consider the types of musical abilities, ways of their development in grades 1-3 and give examples from the pedagogical experience.

Music education is a field of practice in which educators are trained for careers as music teachers in an elementary or secondary school, in a music conservatoire or as ensemble directors. Music education is also a research area in which scholars do original research on ways of teaching and learning music. Music education scholars publish their findings in peer-reviewed journals, and train undergraduate and graduate students in higher education institutions to become music teachers [2].

During the 20th century, many distinctive approaches were developed or further refined for the teaching of music, some of which have had a widespread impact. The Dalcroze eurhythmics method was developed in the early 20th century by Swiss musician and educator Émile Jaques-Dalcroze. The Kodály Method emphasizes the benefits of physical instruction and response to music. The Orff Schulwerk approach to music education leads students to develop their music abilities in a way that parallels the development of western music [2].

Musical abilities include musicality, the musical ear, rhythm, memory, and performing skills. Starting from the 1st grade, the teacher begins to work on the development of each ability. This will help students understand, actively perceive music, and perform works accurately.

All musical abilities develop in the process of active performance. The way to develop them is to listen to and perform music. However, an important factor is also the desire to do art, constant attention and ability to work. Performance of a song helps the teacher analyze the musical ear, rhythm, and performing skills. For the development of rhythm, we use clapping rhythmic patterns; for the development of the musical ear, we need to solfeggio different melodies. Performing skills develop when students play in a concert; musical memory develops when we memorize musical works.

It is useful to give some examples from the pedagogical experience. The most important thing for the development of abilities is to expand the repertoire by studying different pieces of music and different music styles. As an example, for developing rhythm, we recommend performing jazz songs where we have difficult rhythmic patterns (N. V. Mordasova's "Boogie-woogie", "Draw"; D. Kramer's "14 Jazz Etudes"; D. Mehegan's "Ragtime"; O. Peterson's "Jazz for Young Pianists". For the development of musicality it will be useful for students to play songs with titles, they

help to create an image and perform musically (V. Kosenko's "Doschik" ("Rain"); E. Grieg's "Dwarf March"; Rogers' "Toy Parade"). For the development the musical ear we recommend polyphonic preludes and fugues (J. S. Bach's "24 Preludes and Fugues", Chiurlionis' "Fugetta", "Music book" by Annie Magdalena Bach »).

This article emphasizes the necessity of developing young learners' musical abilities. As certain abilities may be underdeveloped, teachers and students need to maximize their efforts and overcome difficulties together.

REFERENCES

1. Музика О.Л. Рефлексія та ціннісна підтримка розвитку здібностей: підходи до побудови методики дослідження Творчий потенціал особистості: проблеми розвитку та реалізації. Мат. Всеукр. наук. -практ. конф. / О.Б. Терезина, П.Ю. Лепський. – К., 2005. – С. 187-190./
2. https://en.wikipedia.org/wiki/Music_education

I. Salyuk,
Student,
O. Humankova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

SENSORY EDUCATION IN MONTESSORI PEDAGOGY

Sensory education determines mental development of any child. Therefore, many modern educational methods and techniques are based on stimulation of various analyzers of the learners. Montessori education is well-known for its sensory focus. The development of child's senses is one of the main ideas of Montessori pedagogy. The above mentioned method, based on the work and exploration of various natural materials, remains extremely relevant, effective and widely used in preschool educational institutions nowadays.

The aim of the article is to analyze the peculiarities of method suggested by M. Montessori, namely peculiarities of materials elaborated by the scientist.

The structure of sensorial area in a Montessori preschool classroom reflects the idea of development and stimulation the child's five senses: taste, touch, smell, sight, hearing. This allows children to use their senses to explore and understand the world around them. Montessori materials are creative tools used to boost the child's five senses. All sensorial materials are combined into two groups.

The first group - "Simple sensations" - includes materials that stimulate the development of senses, the perception of which involves single analyzer (one sense organ): sight (eyes), touch (skin), hearing (ears), smell (nose), taste (tongue). The second group of materials, called "Complex sensations", promotes the development of sensations, the perception of which involves several analyzers - thermal (the sense of temperature), pressure (weight, pressure), stereognostic (the sense by which form and solidity are perceived), and so on [1].

While working with sensorial materials, children acquire their own sensory experience. Sensorial material is a kind of alphabet of qualities and categories, which helps children to distinguish the features of objects, perceiving them with the help of the senses.

Thanks to Montessori materials, abstract concepts are able to take a certain form - to materialize, the scientist called her sensorial materials "materialized abstractions" [4]. Working with various sensorial materials, the child learns about such features of objects as length, width, height, color, texture, weight, size, shape, etc., as well as geometric shapes: square, triangle, circle, ellipse, trapezoid, cube, sphere, prism, pyramid, parallelogram etc.

One of the main functions of sensorial materials is to help the child's mind to focus on a certain quality of the objects.

How is it possible to demonstrate a single quality or feature through a number of objects? To do this, this single quality of the object should be distinguished from all others, so it is necessary to use objects similar to each other in everything but this single variable quality.

Let's refer to some concrete examples.

The teacher suggests children red rods, they have the same width and thickness, made of the same type of wood and differ only in length. As a result, the child's mind

"does not notice" any other characteristics of these rods, except their length.

Another example. We can give children musical bells all look the same (like shiny metal mushrooms on wooden legs), and the only possible way to arrange them in a certain order is to hit them with a wooden hammer to determine the pitch of their sound and compare them with others. Sight is not involved here - only hearing works, because only with its help the child will be able to place the bells correctly according to the musical scale or in pairs, if they sound the same [3].

Montessori sensorial materials lead to independence of the child in learning, provide self-correction of mistakes, thanks to which the child feels independent from adult care. Mistakes in work with materials happen when the child has lack of experience in such activities.

For example, a child tries to insert cylinders into a shape – recess incorrectly because he does not see the differences between them, or for the same reason puts a large cube on a smaller one, trying to build a tower of pink cubes or colored cylinders. Such mistakes do not allow to continue the activity. It is necessary for a child to correct mistakes to continue the activity [2].

The natural need of small children for a movement is satisfied in work with materials of sensorial area too. Great mobility is realized with the help of activities connected with the transference of materials, and small (hand) movements during manipulative actions with them.

As a result of work with sensorial materials children: develop the senses given by nature; develop abstract thinking; enrich active vocabulary; develop creative abilities both in the process of finding different options for working with one material and in combining different materials.

Conclusions. The lessons and activities provided in the sensorial area of the classroom help children clarify, classify and understand the world around them. They allow children to work, develop and learn at their own individual pace. The use of sensorial materials gives teachers an opportunity to develop concentration, coordination of children. It is especially important to incorporate the elements of Montessori technique as well as sensory materials into our preschool classrooms.

REFERENCES

1. Борисова З. Систему Марії Монтессорі – сучасним дошкільним закладам/З. Борисова, Р. Семернікова // Дошкільне виховання. – 1996. – №8. – С.12–18.
2. Грядовкіна Ж. Через дію до пізнання. Монтессорі-підхід до організації предметно-маніпулятивної діяльності малюків/ Ж. Грядовкіна, О. Решетняк// Дошкільне виховання. – 2016. – №1. – С.15–19.
3. Дичківська І.М. Розвивальна роль Монтессорі-матеріалу/ І. Дичківська// Дошкільне виховання. – 1998. – №4. – С.20 – 21.
4. Прибильська Н. Організація роботи педагога за методом спостереження у педагогічній системі Марії Монтессорі/ Н. Прибильська //Вихователь-методист в дошкільному навчальному закладі. – 2011. –№8. – С.21–25.

V. Spirina,
Student,
S. Dienhaieva
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University

CHILDREN WITH VISUAL IMPAIRMENT'S ADAPTATION TO THE PRESCHOOL CONDITIONS WITH THE USE OF MULTISENSORY MEANS

Most of the information about the world a person receives through the vision. Vision defines the formation of the child's ideas about objects and phenomena, their features, spatial relationship. Sight helps to get vivid impressions of the universe, to see people, natural phenomena, works of art; it is of great importance for the human movement's development. Thus, the role of vision in the mental development of the child cannot be exaggerated. According to the World Health Organization, there are more than 35 million visually impaired people in the world and the Ukrainian State Research Institute of Medical and Social Disability Problems characterizes visual pathologies as one of the most common in the structure of children's sickness rate.

In modern world, the integration and adaptation of a visually impaired child to educational institutions is a social process that affects all highly developed countries. It is based on the readiness of society and the state to provide equal opportunities in various fields, especially in education. Preschool education is the primary link that allows a child with visual impairments to adapt as much as possible and prepare for the next stages of the educational process and full integration into society.

The problem of education and upbringing of preschool children with visual impairments is the subject of many scientific researches of such well-known scientists as L.I. Plaksina, Z.N. Kisaeva, O. Litvak, A.F. Akopova, T.V. Volokitina, L.B. Osipova and others.

L.I. Plaksina indicates that the lack of information about the world reduces cognitive interest. Insufficient social experience and distorted attitude of others leads to the emergence of a visual impaired child of negative character traits: selfishness, decreased attention to others, indecision, decreased curiosity. Reducing contact with others leads to isolation, unsociability and immersion in your inner world.

An important aspect of the adaptation of a visually impaired preschool child according to Z.N. Kisaeva is the formation of a culture of communication, the assimilation of stereotypes of behaviour, current social norms, customs, interests and values.

Vision plays an important role in the child's mental development. 95% of all information a person receives through a visual analyser. Such signs of objects and phenomena as light, colour, size and shape, we know through sight. The development of spatial orientation is also associated with the activity of the visual analyser. When it is injured, a child has significant difficulties in understanding the world and in establishing relationships with others.

According to the International Classification of the Functioning of Children and Adolescents (ICFDP), ratified in Ukraine, visual impairments include:

- visual acuity functions, visual field functions, visual quality;
- functions of light and colour perception, visual acuity at a distance, monocular and binocular vision, visual image quality;

- disorders such as myopia, hyperopia, astigmatism, hemianopsia, colour blindness, tunnel vision, central and peripheral scotoma, diplopia, night blindness and impaired adaptation to light [2: 9].

Preschool childhood is an important stage in the process of personality development of a child with visual impairments. Based on this, the main tasks of preschool education are to educate such children in active attitude to the world, the formation of sensory experience, strengthening and maintaining their physical and mental health, helping to master moral and ethical norms, culture of social behaviour and communication. As well as the child's acquisition of knowledge, skills and abilities to adapt to society.

Socialization is the main source in the process of personality development and includes, growing with individual values, norms, attitudes, educational behaviour, as well as for this suspension. You can see it in the minds of a wicked person, as well as in the minds of a spontaneous pouring into the specialness [3: 73].

The basic patterns of children with various visual pathologies' mental development do not differ from the development of typical children. But at the same time in the adaptation of visually impaired children there are certain features in connection with which education and upbringing has its own special tasks and principles aimed at restoring, correcting and compensating for impaired and underdeveloped functions, preparing for social life. It should be noted that the specifics of education and upbringing of such children is manifested in the general patterns and specific features of children's development, reliance on healthy forces and their preservation, the possibility of using special forms and methods in work, redistribution of educational material and replacing the pace of its use. Also, visually impaired children need additional landmarks in space: guides, plates in large fonts, contrasting selection of certain objects. Creation of sanitary and hygienic conditions, the combination of correctional and educational work with treatment and rehabilitation is also quite important.

For the child's integration and full adaptation the attitude to the child with visual impairment should not differ from the attitude to other children. In the group with such a child, a friendly atmosphere to support the child and his/her self-confidence should be created. It is extremely important to follow the following principles: consistency, systematicity and consistency in the educational process; involving the child in play activities, group story games and providing the necessary assistance at the initial stage if necessary; encouraging the child to social interaction and contact with others; development and use of compensatory functions of the child.

Thus, the successful adaptation of the child to the educational environment in preschool is an extremely important factor in the formation and formation of the child's personality traits that will determine his social behaviour and will ensure further integration into society. An important condition is pedagogical work aimed at creating a positive and friendly atmosphere and the use and development of compensatory functions of a child with visual impairments.

REFERENCES

1. L.I. Plaksina. Psychological and pedagogical characteristics of children with visual impairment: A textbook. - M.: RAOIKP, 1999
2. T.M. Kostenko, I.M. Gudim Teaching children with visual impairment: a textbook. - Kharkiv: Ranok Publishing House, 2019. - 184 p.
3. E. P. Sinova Typhlopsychology. Navchalnyy pos_bnik. - K.: Znannya, 2004.--

213 p.

4. V.P. Ermakov , G.A. Yakunin Development, education and upbringing of visually impaired children. - M., 1990 .- 223 p.

Yu. Stoianova,
Master Student,
O. Humankova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

**FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE
IN CHILDREN OF UPPER KINDERGARTEN AGE
BY MEANS OF ROLE-PLAY GAMES**

The topicality of the problem. One of the first skills any child acquires is communication. Communication is an important condition for the development of a preschool child. When communicating with adults or peers, the child learns about the world around him (natural, objective, social), forms and reveals his own inner world, learns and creates cultural values, and is an active subject of interaction. The leading activity of preschoolers is game. It is with the help of the game that the process of development, training and education is organized.

Preschool educators use various game techniques to form the communicative competence in children of upper kindergarten age, but not every educator is able to manage the process of the development of children's role - play game effectively.

The problem of the formation of communicative competence in preschool children was considered by such scientists as A. Bogush, O. Ushakova, K. Krutiy, N. Gavrish, T. Pirozhenko, N. Bibik, I. Tovkach, I. Zimina, M. Mudryk, O Ovcharuk, O. Pometun and others.

Role - playgame and its role in the formation of communicative competence in preschoolers attracted attention of such researchers as O. Karpenko, M. Martsenyuk, E. Arkina, P. Rudyk, O. Usov, L. Vygotsky, O. Leontiev and others.

The aim of the article: to justify and experimentally test the organizational and pedagogical conditions for the formation of communicative competence in children of upper kindergarten age by means of role-play games.

In the Basic component of preschool education of Ukraine, communicative competence is defined as the children's ability to communicate with peers and adults in various forms of constructive interaction; the ability to maintain partnerships, declare their intentions and desires, to coordinate their interests with others, to negotiate, if necessary, to defend their position [1].

The child's speech develops best in role-play games. Role-play is the activity in which children take labor or social functions of adults and, in specially created by the game, imaginary conditions, reproduce or model the life of adults and the relationship between them [2].

According to D. Elkonin, the development of a role-play game goes through four stages. In the first and second stages, the main content of the game is actions with objects, in the third and the fourth - the reflection of social relations and, most importantly, the identification of attitudes towards other people, which implies the chosen role [3].

During the study, three levels of the formation of communicative competence were determined:

1) *High*: a child shows interest and initiative in collaborative activities with peers, has knowledge of etiquette language formulas, communicates freely and spontaneously,

is able to negotiate, offer and ask for help, build sentences correctly and in a logical sequence.

2) *Sufficient*: motives for communication are situational; lack of participation in communication, has knowledge of polite formulas of establishing contact. Grammatical and phonetic structures are monotonous. There are some difficulties in constructing monologue and dialogue. The presence of elements of creative imagination, fantasy, prediction.

3) *Low*: motives for communication are not formed, a child feels problems with interaction, uses inappropriate speech, uses nonverbal means of communication and is not able to understand them from others; low language characteristics (poor vocabulary, meaningless speech, grammatical incorrectness); recurring phrase construction, lack of creative narration.

To eliminate the problems of the formation of communicative competence in children of upper kindergarten age, the conditions necessary for successful formation of the above mentioned competence were elaborated:

1) the child's understanding of the game as a creative activity, independent of the instructions of an adult;

2) active pedagogical guidance in the process of gaining practical experience of the child;

3) stimulation of active participation and initiative of every child in the process of the formation of role-play game activities and skills;

4) the use of a new, bright, aesthetic game material;

5) the creation of a dynamic game environment.

As a result of this work, the following changes in the formation of communicative competence in percentage terms took place: the number of children with low level decreased from 12% to only 4%. 72% of preschoolers showed a sufficient level of the communicative competence development. Their number increased due to the transition of children from low level. High level was demonstrated by 16% of children.

Conclusions. Game is the main activity of preschoolers and is an important condition for their normal mental and personal development. Role-play games have positive influence on the development of preschoolers' communicative competence formation. It is necessary to create special pedagogical conditions to increase the influence of role-play games on the development of communicative competence in children of upper kindergarten age. The conditions, elaborated in the research, can help to establish the relationship between monological and dialogical speech, facilitate the formation of children's speech skills, increase their motivation for active communication.

The study opens the prospects for further research in the field of the use of role-play games in the process of children's dialogical speech competence formation.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Видавництво, 2021. – 19 с. / Офіційний сайт Міністерства Освіти і Науки України.<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Лаврентьєва Г. П. Культура общения дошкольников. – К.: Рад. школа, 1988. – 128 с.
3. Эльконин Д. Б. Психология игры. – М.: Педагогика, 1978. – 301 с.

*V. Tarasiuk,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University*

THE TECHNOLOGIES OF FORMATION THE FUTURE PRESCHOOL EDUCATORS' PEDAGOGICAL CULTURE

Innovative processes in society, the need to form a child's personality, its adaptation to society, education of future citizens increase the requirements for the pedagogical culture of a preschool educator, who is a mediator between society and the child and should be a role model for children and a mentor for parents in children's upbringing.

This highlights the problem of pedagogical culture formation of future educators of preschool education in order to prepare them as professionals and take into account the peculiarities of working with subjects of educational activity, which requires manifestation in pedagogical practice of relevant competencies and personal and professional qualities such as: love for children, empathy, demanding and respect, and others.

Problems of formation of pedagogical culture became the subject of research of many scientists, like I. Bekh, V. Grinyova, S. Vitvytska, I. Zyazyun, N. Kuzmina, N. Myronchuk, S. Sysoevoy and others. They define essential and semantic characteristics of pedagogical culture, theoretical and methodical bases of formation of specialists in various fields, effective forms and methods of its development.

An important task of preschool teachers is not to turn parents into teachers who must continue the educational process at home, but to make the home a place of comfort, joy and security. It is important to show adult family members how interesting it is to organize artistic and creative, productive activities at home, to ensure optimal motor mode and to create a developmental environment in the children's room [2: 13].

Working with the family involves taking into account current trends in the relationship between parents and children, values, parents' and children's personal qualities, the peculiarities of the family's influence on the formation of the child's personality. The study of family traditions; focus on individual and interpersonal change; improving the educational function of the family and the function of primary socialization of the child; involvement of the family in active social life [2:14] are very important. In such interaction, the key role is devoted to the educator's pedagogical tact, tolerance, emotionally positive attitude, desire to help and support parents and children who are indicators of pedagogical culture of the educator.

In order to study the level of formation of pedagogical culture of future educators of preschool education, we conducted a research with students of Berdychiv Pedagogical College (Zhytomyr region) (24 people). The following methods, like survey using a diagnostic map developed by T. Bilousova and O. Bondarevskaya; questionnaire of students "Questionnaire of accounting and development of professional skills", "Determination of the model of interaction of the educator with children" (O. Skorolupova), "Map of assessment of professional activity and personality of the educator" (A. Lukina); observation of the practical activities of future educators were used in the research:

Therefore, the objectives of this study were: to consider the culture of the educator

of preschool, to define the concept of pedagogical culture and features of its development, to get acquainted with the peculiarities of professional activity of the future educator of preschool, to analyze the state of formation of pedagogical culture of future preschool educators.

The generalized results of researches show a high level of professional and pedagogical culture in 16.7% (4 people), medium - in 58.3% (14 people), low - in 25.0% (6 people). As we can see, the future level of pedagogical culture prevails among future specialists, which requires determining the plan and forms of work in this direction.

In our opinion, the content of lectures and practical classes in pedagogical disciplines is important to include issues related to the components of pedagogical culture, ethics of interaction with the subjects of the educational process, the culture of conflict resolution, etc. It is important to use different forms and activities for students in the process of mastering the relevant content, including business games, discussions, defense of personal projects, interactive exercises ("microphone", "infinite sentence", "brainstorming", etc.).

So, the formation of pedagogical culture as a component of professional skills of the future educator of preschool education is directly related to the solution of the personnel issue. Future educators of preschool education institutions are able to independently or with the help of a senior educator address issues related to updating the content of preschool education. The successful solution of these problems greatly contributes to the solution of problems of preservation and development of a particular educational institution in modern socio-economic conditions.

References

1. Babych M., Vitvytska S.S. Pedagogical culture of a teacher of a higher educational institution. In: S.S. Vitvytska, NM Mironchuk. Modernization of higher education in Ukraine and abroad: coll. Science. wash. Zhytomyr: ZhSU Publishing House. I. Franko, 2014. - S. 77-80.

2. Voronina T., Melnyk O., Emphasis. Family education: modern approaches. Kyiv: Shk.svit, 2010. - 112p.

L. Tymoshchuk,
Student,
S. Dienhaieva,
PhD (Education), Senior Teacher,
Zhytomyr Ivan Franko State University

STORYTELLING IN THE ENVIRONMENTAL EDUCATION OF THE PRESCHOOLERS

The problem of ecological education of preschoolers is one of the fundamental problems in the theory of upbringing and education. All prominent scientists and pedagogues attributed a great importance to nature as a means of children's upbringing. A. Komenskiy saw nature as a source of knowledge, a tool for the development of mind, feelings and will. K. D. Ushinsky was in favour of «leading children into nature» in order to provide them with everything available and useful for their mental and verbal development.[1: 48]. The ideas of introducing preschool children to nature were further developed in the theory and practice of preschool education.

Ecological education of preschoolers is a continuous process of training, education and development of the child, aimed at the formation of its ecological culture, which is manifested in an emotionally positive attitude towards nature, the surrounding world, in a responsible attitude towards the health and the environment, in compliance with certain moral standards, in the system of value orientations.

Solving the problem of «education of ecological culture of preschoolers using Ukrainian folk traditions and customs», we have highlighted such a direction, as an ecological fairy tale, analyzing it from the position of environmental education. This approach implies a view on the ecological tale as a means of teaching, education, development of the child, attracting his/her attention to the studied material, activation of knowledge and creative abilities. A small child cannot distinguish between good and evil. Both can coexist in his/her soul. Whether your child learns to love and protect all living beings depend on us, on the ability to present complex phenomena of nature in an entertaining way.

The magical world of fairy tales introduces children to unusual characters: Droplet, Spring, Spruce Seed and their amazing adventures: «The Droplet's Journey», «The Springspring Calls for Help», «The Forest is Full of Tales and Wonders» and «A Journey to the Land of Blue Sky». It opens up an unknown world for children with its surprises and mysteries. A simple plot, familiar and comprehensible characters – grasshopper, snail, piglet, road.... Teachers can play with them, you can make up stories about them – these will be the steps that help our children to immerse themselves in the semantic essence of a fairy tale [2: 31].

From the fairy tale's hero a child learns about the mysteries of fauna and flora, about the seasonal phenomena of nature, the seasons, or how a drenched grasshopper warms the heart of a flower that is freezing in the cold wind with its song, and a flower, having opened its umbrella, hides the grasshopper from the rain. How much kindness and humanity in this little tale. As a result, a children's fairy tale about Kolobok, Hen Ryaba or The turnip is transformed into a performance, where one actor in different voices can not only depict the wolf, bear, hare or fox, but also tries to depict trickery, guile, deceit or vice versa, friendliness, kindness and tenderness. The children's easy inclusion in play dialogues with the characters of fairy tales – develops self-confidence,

the ability to take the position of the other, to carry on a dialogue, to sympathize and empathize.

Children, apart from interesting and useful knowledge, can get vivid impressions of the depth, beauty, wisdom and emotional richness of ecological fairy tales. Using them in the work, it helps the teacher to enrich the children with knowledge, teaches them to look deeper into the world around them, to find answers to many questions: How was the world created? How did people and animals appear? What happens in winter? What do different animals do in winter?

The ecological tale suggests various activities for the child. On the basis of the knowledge which children receive through an ecological fairy tale, the initial forms of a consciously correct attitude towards nature, an interest in its knowledge, sympathy for all animals, the ability to see the beauty of nature in its different forms and manifestations, to express their emotional attitude towards it can be laid.

Proceeding from the general purpose of the ecological education and peculiarities of the mental development of children, at the preschool age the basis of the ecological culture is laid by means of fairy tales, because during this very period bright and imaginative emotional impressions, first natural ideas are accumulated, the basis of the correct attitude to the surrounding world and value orientation in it is laid.

On the professionals' opinion, fairy tales are the most effective means of emotional influence on children. They instill not only a love for nature, but also an awareness of the need to protect it. Ecological fairy tales help spread scientific knowledge about nature. One of the authors of articles devoted to fairy tales, including ecological ones, E.V. Shikov, candidate of biological sciences, defines the purpose of ecological fairy tales – «...to teach children to understand and protect the nature». «Ecological education must begin in early childhood and continue throughout the period of schooling. For pre-school children the most comprehensible presentation is in the form of fairy tales, which awaken not only the mind but also the senses. Children should not learn basic ecological concepts so much, they should be imbued with respect for all living things and fall in love with nature» [3: 115].

«In nature itself, many things are akin to a miracle. A glimpse of a ray, a flower, a dewdrop on it are real, but in their union suddenly gives birth to what one calls 'fairy-tale beauty'. The dry scientific words hide a whole magic world behind them: metamorphosis reminds us of the transformations of fairytale heroes; the anatomy, when a captive lizard flings off its tail, is like cutting off a dragon's head and bringing up new ones. How could one not honor mimicry, the ability to change one's appearance overnight! That is why it is so natural to want to tell children about the world around us through a fairy tale.

Environmental fairy tales are informative, especially when we talk about young children. Ecological fairy tales must be informative, but they should not be overloaded either. Sometimes one or two sentences are enough to show an interesting fact. All experts agree that fairy tales should be accessible to children and expressive. It is recommended to use traditional fairy tale techniques and attributes to which children are already accustomed. [4: 76]. Among the many fairy tales for children there are some that meet the requirements of environmental literature. These are many fairy tales by B. Zahoder, stories by V. Bianki, V. Tanasichuk, V. Sukhomlinskiy, G. Prishvin – many ecological programs for young children are based on them. Ukrainian fairy tales are also very useful.

According to Sukhomlinsky, the tale is inseparable from the beauty. Thanks to the

fairy tale the child learns the world not only by mind but also by heart. It's not just a way of getting to know the world, it's also a way of reacting to the events and phenomena in the world around us, it expresses your feelings about good and evil [5: 134].

During the excursions in the open air, in the countryside with their parents, in the cottage houses, while observing the animals and plants, children discover the beauty and uniqueness of their native environment. At the same time children notice the unreasonable and destructive person's influence on nature. To teach your child to see these contrasts and to empathize and reflect, you can also use environmental fairy tales, like «There is no sadder tale in the world», «A very frightening story» and others.

One indicator of the level of understanding of environmental issues and empathy is the fairy tales composed by the children themselves. If a child created a fairy tale, «has connected in his or her imagination several objects of the surrounding world, then we can say that he or she has learned to think» (Sukhomlinsky).

Shifting the focus of children's attention in fairy tales from the person to the living nature creates and supports the environment of people, allows forming respect to the nature, responsibility for it. As the main thing in any fairy tale is morality, a fairy tale must teach morality and kindness. That's why, this should be the basis of children's ecological education.

REFERENCES

1. Ушинський К.Д. Збірник творів в 11 томах. – м.: Л., 1948 – 1952. Т.2 с. 225 – 226.
2. Лучич М.В. Дітям про природу : Кн. Для вихователя дитячого садка. – 2-е вид., допрац. – М.: Просвітництво, 1989. – 143 с.
3. Щиков Е.В . Казка як засіб виховання //Початкова школа. – 1995. – 3, с. 30.
4. Ельконін, Д.Б. Вибрані психологічні праці. – К.: Педагогіка, 2010. – 560 с.
5. Сухомлинській А. И. Вибрані педагогічні твори. — К ., 1979. – Т. 1. – С. 183.

V. Trushkivska,
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

SAFETY OF LIFE OF A CHILD OF KINDERGRTEN AGE IN THE ENVIRONMENT

The problem of protection from dangers arose simultaneously with the appearance of a man on Earth. Many safety rules were formulated when people tried to protect themselves from wild animals and natural phenomena. Subsequently, the living conditions of man changed, and the rules of life safety changed. Now they are associated with heavy traffic on city streets, a developed network of communications, large crowds, housing technology. Ensuring the safety of life is a priority for the individual, society, state. The main purpose of educating children in safe behavior is to provide basic concepts of life-threatening situations and behavior in them. Behavioral safety involves not just the amount of knowledge acquired, but the ability to behave properly in different situations and gain experience of safe behavior.

The aim of our article is to outline the essence of the safety of a child's life and to characterize the environmental factors that have a potential danger to the life and health of a preschool child.

The urgency of this problem is due to the fact that the education of safe behaviour is a complex process, the mechanisms of which are considered by various experts (N. Avdeeva, A. Berezovsky, L. Gurash, L. Kaluzka, O. Knyazeva, Y. Kit, N. Lyz, O. Loza, I. Pistun, G. Selye, R. Storaksa, T. Khromtsova).

Based on the literature, we have made a description of a child with a culture of life safety: a child who has formed ideas about life safety, which is motivated to protect their lives and health, as well as others, society as a whole. This is a child who knows his abilities and believes in his own strength, follows the rules of safe behavior in everyday life, has relevant experience. Life safety is seen as a warning of potential danger. The essence of ensuring the safety of children in life is to form in preschoolers basic concepts about different types of dangers, developing their ability to predict dangers and their consequences in life, properly assess their capabilities and make informed decisions about safe behavior in different situations, the effectiveness of which should be considered not in the short term, but in the long run.

Life safety is a serious problem of our time and includes, according to scientists, the solution of three problems:

1. Identification of hazards, ie recognition of hazards and their sources.
2. Development of preventive or precautionary measures.
3. Elimination of possible consequences. Thus, the safety formula for a child: to anticipate danger; if possible to avoid it, if necessary to act.

Analysis of various sources of danger makes it possible to group them as follows: the dangers of the house, the dangers on the road and street, the dangers in nature and the dangers of communicating with strangers. Consider them in more detail.

1. Dangers of the house. According to statistics, most accidents occur at home. The modern house is filled with various household appliances and chemicals, which is potentially dangerous for a child who knows the world. Injuries that a child receives as

a result of accidents in the apartment include: blows, abrasions, scratches, sprains, dislocations, burns, chemical poisoning, damage to foreign bodies (swallowing, inhalation, nasal, eye, ear, etc.). .).

2. Dangers on the street. One of the most serious problems of any city and region is road traffic injuries. The most common mistakes made by children are: unexpected exit to the roadway in an unspecified place, exit due to standing vehicles, inconsistency of actions with traffic lights, playing on the road and so on.

3. Dangers in nature. Natural hazards include natural phenomena that pose a direct threat to human life and health, such as hurricanes, floods; extreme situations; plants, animals, fungi and other phenomena and objects. Some natural hazards disrupt or complicate the normal functioning of human systems and organs. Such hazards include fog, ice, heat, barometric pressure, excessive sunlight, cold, and others. Reservoirs are a special danger both in summer and in winter, when the ice is not strong and the child risks falling through it into the icy water.

4. Dangers of contact with strangers. The number of violent crimes against children, which often end tragically, is not decreasing. The most common of these are sexual crimes. Most of them (61%) are mentally healthy people, not maniacs and psychopaths. More than 60% of rapists are under the age of 21 and just over 10% are over the age of 30. The vast majority of people who break the law are not strangers, but people who are well acquainted with children. About 40% of them are parents, brothers and other relatives, and 45% are friends, neighbors, teachers, educators. Children who feel unloved are most at risk.

The behaviour of people in dangerous situations is manifested in different ways. And only from learning and experience to a greater extent depends on the child's ability to live safely in the environment.

REFERENCES

1. Basic component of preschool education (State standard of preschool education) new edition // <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/nakaz-33-bazovyy-komponent-doshk-osv.pdf>

2. The concept of education of children of early and preschool age / National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. - Kyiv: FOP Ferenets VB, 2020. - 44 p.

3. Life safety and health of the child [Electronic resource]: - http://dnz39.edu.kh.ua/organizaciya_navchaljno-vihovnogo_procesu/obzhd/

K. Khitsova
Student,
O. Mykhailova,
PhD (Education), Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL QUALITIES IN CHILDREN OF LOWER-KINDERGARTEN AGE BY MEANS OF MOBILE GAMES

The problem of health is very clearly defined as one of the most important components of the full development of preschoolers. The basis of the system of physical education in the preschool educational institution remains the motor mode as a set of different ways and organizations of forms of work with children. A very effective form of work on physical education and an important means of physical education is a mobile game.

The question of the nature and essence of the game worried and still continues to attract attention of many researchers (P. Halperin, V. Danilova, D. Elkonin, A. Zaporozhets). The importance of moving play for the harmonious development of children, the problems of its implementation in the practice of preschool education are considered by psychologists and teachers.

Scientists (P. Lesgaft, T. Lenskaya, etc.) attach great importance to moving games with rules as a means of developing self-organization and discipline of children. In particular, E. Vilchkovsky worked on the problem of using mobile games in different age groups, organization and management of mobile games with preschool children. Psychologists and teachers (A. Vavilova, O. Kolesnikova, T. Lenska, Y. Shishkina) substantiated, revealed and experimentally tested the importance of moving games for full development and proved the influence of moving games on the development of basic movements and motor qualities in children. Thus, mobile games are an important means of physical education of preschool children.

Preschool age is the most favourable time for the usage of mobile games in the process of studying. Moving games of different orientations are a very effective means of complex development of physical qualities, which are manifested in children through motor skills and abilities. Through moving games the most harmonious coordination of activity of all bodies and systems of the child is reached.

The game includes all kinds of natural movements: walking, running, jumping, throwing, climbing, exercises with objects - and therefore is an indispensable means of physical education of children. The world of games is very diverse: mobile, plot, folk, role-playing, sports, simulation, team, group, relay games, games - competitions, games - fun, games - competitions and more.

Mobile games have certain functions:

- social function. Mobile play is not possible outside of communication. The activity of the program is formed in it, it needs work, because its primary imitation is carried out in it. It underlies the integral processes in society and, at the same time, is a way of self-realization of the individual in communication and comparison with others;
- health function. Mobile games are based on natural movements that activate the functional development of organs and systems, stimulate the improvement of the functions of various analyzers, nervous processes, help maintain a balance between excitatory and inhibitory processes;

- educational function. Through moving games there is a connection of physical education with moral, mental, aesthetic, spiritual.

In mobile games, participants show certain physical qualities. By controlling games, it is possible to monitor the active manifestation of these qualities in their harmonious unity, as well as to develop to a greater extent those of them that are important at different stages of development of preschoolers.

Games that require short-term speed and power stresses, moderate in load, are suitable for the development of strength. Examples of such games are: "Who's next?", "Breakthrough", "Battle of the Roosters".

Games that require an immediate response to sound, visual, tactile signals, games with sudden stops, delays and resumption of actions, with overcoming short distances in the shortest time can help to improve speed. Example games: "Sparrows and crows", "Houses", "To their flags", "Kvach".

The development of endurance is facilitated by games with repeated repetition of actions, with continuous motor activity, which are associated with a significant expenditure of strength and energy. Examples of games: "Fishermen and fish", "Who is faster?", "Interception of the ball", "Tigrobol".

To develop dexterity, games are used that encourage you to quickly move from one action to another in a changing environment. Example games: "Colored cars", "Falling stick", "Airplanes".

In conclusion, comprehensive physical training of preschoolers involves achieving optimal development of motor (physical) qualities: speed, agility, flexibility, endurance and strength. The level of their development largely determines the effectiveness of the formation of motor skills and their successful use in various life situations.

REFERENCES

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А., Беленька Г., Богініч О., Гавриш Н., Долинна О., Ільченко Т., Коваленко О., Лисенко Г., Машовець М., Низковська О., Панасюк Т., Піроженко Т., Поніманська Т., Сідельнікова О., Шевчук А., Якименко Л. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.

2. Богініч О. Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри : навч.-метод. посіб. / О. Л. Богініч. – Київ : Шк. світ, 2007. – 120 с.

3. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навчально-методичний посібник / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко. – Київ ; Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 128 с.

4. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський. – Київ ; Львів : ВНТЛ, 1998. – 334 с.

5. Дитина: освітня програма для дітей від двох до семи років. – К.: «Освіта», 2016. – 304 с.

6. Програма розвитку дитини дошкільного віку « Українське дошкілля» / О. Білан за заг. ред. О. В. Низковської. 2017. – 256 с.

K. Chyzh,
Master student,
A. Voznyuk,
Professor of the Department of the English Language and
Primary ELT Methodology, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Zhytomyr Ivan Franko State University

FORMATION OF SENSORY-COGNITIVE COMPETENCE IN SENIOR PRESCHOOL CHILDREN BY LEGO-CONSTRUCTION MEANS

Relevance of the topic. Preschool childhood is a period of intensive sensory development. Children's sensory-cognitive competence is the level of development of their feelings and perceptions, ideas about the external properties of objects: their shape, color, size, position in space, constructive skills, forms the foundation of mental development of a preschooler.

According to V. Sukhomlinsky: «The origin of children's abilities and talents is of their fingertips. From the fingers, figuratively speaking, stem the thinnest threads-streams that feed the source of creative thought. In other words, the more skill in a child's hand, the smarter the child" [1, p. 52].

As you know, the leading activity of a preschooler is a game. Nowadays, we have a rich, wide world of toys. They are bright and attractive, but not all of them have developmental value. But a truly universal toy is the LEGO constructor (Latin: *lego—assemble, construct*) being the type of children's constructor that appeared in the 1950s. It is a bright, colorful, multifunctional material that provides great opportunities for sensory-cognitive and experimental-research activities, encourages thinking, fantasizing, allows a child to feel the world and create.

Construction is an activity that has a modeling character. LEGO tools allow the child to model the surrounding space in the most essential features and relationships. This specific focus has a peculiar impact on the mental development of preschool children.

A. Luria, renowned psychologist and Doctor of Medical and Pedagogical Sciences, studied the influence of constructive activity on the mental development of preschool children. It was he who concluded that "skillful mastery of constructing skills affects the development of preschoolers, radically changing the nature of cognitive activity" [2, p. 31].

The French philosopher Jean-Jacques Rousseau noted that education should teach a child to "look, listen and touch", to understand through prolonged object manipulation in the hand.

To work with the LEGO a program for the development of a child from 2 to 6 years old and methodical recommendations "The boundless world of playing with LEGO" has been created. Methodical manuals "Six bricks", "Six bricks 2.0" have been developed in addition to the main program. [3, p. 15].

Presentation of the main material. In the senior preschool age, the child's game with the constructor begins to flourish. The child constantly strives to improve its own choice, without stopping at this stage, fantasizes, actively joins creating large compositions with peers. The constructed structures reflect individual characteristics and interests.

Operating with constructors allows senior preschool children to develop mental

processes, speech, intellectual, cognitive, and communication abilities.

The application of LEGO in the educational process can also cause certain difficulties in working with it: *firstly*, children should learn the names of all the parts; *secondly*, children should assemble the structure in such a way that it does not break up into right and left parts, but fasten each layer next to the principle of "brickwork", with an offset; *thirdly*, children should be able to take into account the selection of parts in shape, color, size.

Constructive activity contributes to practical knowledge of the properties of geometric bodies and spatial relations. In this regard, the child's language is enriched with new terms, concepts, the child's use of concepts (*high-low, long-short, wide-narrow, large-small*), in the exact verbal direction (*above-below, right-left, down – up, back – front, closer*).

Conclusions. The analysis of current issue has showed that constructing is a very important means of developing creative abilities in preschool children. During construction, children develop the ability to generate original ideas, develop imagination, creative thinking; children learn to see the whole before the parts, to find several options for solving the problem, to combine seemingly incompatible elements, to form connections between elements that have nothing in common.

REFERENCES

1. Безпала С., Безпала М., Губко М. Розвиток конструкційних здібностей дітей за допомогою конструкторів LEGO Education. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. № 8. С. 51–56.

2. Шаридзе Л.В. Освоение окружающего мира и формирование познавательных способностей дошкольником на основе Lego-технологий //Л.В. Шаридзе/Вопросы дошкольной педагогики.-2017.-№2.-с.30-32.

3. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO»/О.Ю.Рома, В.Ю.Близнюк, О.П.Борук.-the LEGO Fondation, 2016.-140с.

4. Рома О. Гра по-новому, навчання по-іншому:методичний посібник. Київ:The LEGO Foundation, 2018. 44 с.

5. Сухенко І. Використання LEGO-конструювання в освітньому процесі ДНЗ. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2012. №3. С. 57–66.

Yu. Shaiko,
Student,
A. Voznyuk,
*Professor of the Department of the English Language and Primary ELT
Methodology, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Zhytomyr Ivan Franko State University*

ADAPTATION OF FIRST GRADE STUDENTS TO LEARNING IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Formulation of the problem. The beginning of schooling is a new step in a child's life: every preschooler, reaching the age of 6-7, goes to school. And this is due to the need to adapt to new conditions. This process is accompanied by various changes in the functional state and largely affects the psycho-emotional sphere. School maladaptation leads to a decrease in learning motivation, to deformation of interpersonal relationships, to development of deviant behaviour and neurotic states. Psychologists and educators are concerned about the fact that the category of underachieving and lagging behind students often includes successful children who have a fairly high level of mental development and have mastered the skills of reading before entering school. Adaptation to school is a significant and serious problem, as the situation of uncertainty is always exciting, and before school every preschooler expresses an incredible anxiety.

Analysis of recent research and publications. Adaptation is one of the main human qualities covering all kinds of innate and acquired mechanisms of adaptation, which are provided by certain physiological reactions. Scientists, teachers, psychologists, physicians, physiologists, and school hygienists have been and still are dealing with the issue of adaptation to school. Among them are G. Gandzilevska, I. Dubrovina, I. Zagurska, V. Kagan, O. Kulchytska, A. Leskova-Savytska, O. Marinushkina, R. Ovcharova, N. Samoukina, A. Furman and others. The works of L. Bozhovych, L. Wenger, N. Gutkina, V. Davydov, O. Proskura and others are devoted to the problems of social and psychological adaptation.

The purpose of the article. Analyzing the results of these studies, we can say that getting used to school is a long individual process. According to statistics, only 50% of children adapt to new conditions and requirements within six months. The second half takes more time. In this article we are to analyse the specifics of the process of adaptation of first-graders to the educational environment of the New Ukrainian School.

Presentation of the main research material. From the point of view of physiologists, the child's body while getting used to the new requirements and conditions, goes through several stages:

The first 2-3 weeks of training are called "physiological storms". During this time, the child's body responds to all new phenomena, straining all its systems. Children spend a lot of resources of their body. This explains the fact that many first-graders fall ill in September.

The next level of adaptation is an unstable adaptation. The child's body finds acceptable, almost optimal options for reactions to new conditions. The duration of the child's adaptation to school varies from 2 to 6 months, depending on students' individual characteristics. Children are still far from "living" in new conditions. In the study of G. Chutkina [8, p. 265] three stages of adaptation of children to school are identified (Fig. 1).

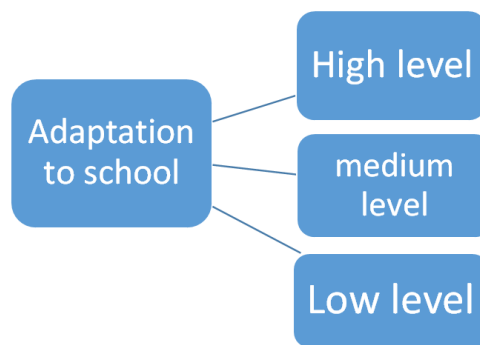

Fig. 1. Stages of adaptation to school

High level of adaptation is characterized by the fact that students have positive attitude to school, they perceive the requirements as appropriate. The training material for them is easy to master, they are characterized by deep and complete mastering of software materials. Children solve complex problems, diligently, attentively listen to instructions, explanations of the teacher, and carry out tasks without external control. The first-grader also shows interest in independent study, prepares all lessons, copies with control works. He/she has a high rating in the class.

Medium level of adaptation. The first-grader has a positive attitude to school, its visit does not cause any negative emotions; understands the teaching material if the teacher explains it in detail and clearly; focused of studying material and is attentive in performing tasks, follows the instructions of an adult, but only under his control; the child concentrates only when he is doing something interesting.

Low level of adaptation. The first grader has a negative attitude towards school or is indifferent to it. His/her complaints of malaise are frequent, the depressed mood prevails. The child has a violation of discipline, fragmentary assimilation of the material, which is explained by the teacher, independent work is difficult, he/she needs constant supervision; there is no interest in solving independent problems in class. Lessons are prepared irregularly, he/she needs systematic support and motivation from teachers and parents. The child is passive. The first-grader has no close friends, he/she knows only some of his/her classmates by names and surnames.

We can identify certain signs indicating adaptation to school being successful. First, the learning process evokes positive emotions in first-graders, they are confident and do not feel fear. Second, the new student copes with the school program. Third, children are independent in doing homework and seek help from mom or dad only after trying to do it on themselves. Fourth, the first-grader is satisfied with his/her relationship with classmates and the teacher. As mentioned above, low self-esteem can occur when attending school, but there can also be another problem, such as overestimation. This problem often occurs when a child does not go to kindergarten and is still psychologically on the level of preschool development. As long as the child does not go to school, everything it does at home (drawings, postcards, handmade items), are praised by parents, everyone is happy with the child.

But when entering school, the situation changes dramatically, the child begins to be assessed and it perceives the assessment as if it has been a person, not by the results of its work. At the same time, the process of its psychological adaptation to learning is difficult. Children who have been through the crisis for seven years already understand it is no they but the product/results of their work is being evaluated.

Another factor influencing the child's adaptation to school is the correct methods of family upbringing, the absence of conflict situations in the family. Therefore, in-depth psychological counseling based on testing and observation is of great importance in the prevention of adaptation difficulties. Parents need to receive recommendations taking into account the individual characteristics of the child: how to properly prepare it for school, what problems will befall the prospective pupil in learning process, how to overcome the difficulties of the adaptation period.

Properly created educational environment plays an important role in successful adaptation. Methodical recommendations on the organization of the educational space of the New Ukrainian School [4], approved by the order of the Ministry of Education and Science of 23.03.2018 №283, orient practitioners to create the following centers in the classrooms of primary school: educational and cognitive; natural; thematic; playing; artistic and creative; recreational; library, etc.

The approximate list of teaching aids and equipment that should be used to equip the centres is approved by relevant order of the Ministry of Education and Science of February 13, 2018. №137. The positions contained in this list may be changed or supplemented by teachers.

According to the Concept of the New Ukrainian School [2], the peculiarities of the organization of the educational environment in primary school presuppose the multifunctionality of the space for various forms of work and the concentration of educational space in the classroom around the centers/cells. For example, the developmental subject environment will be suitable for morning meetings in a circle, work in small and large groups, frontal and individual work in lessons and after school hours.

The subject environment should be comfortable for both teachers and children. It is important to create a balance between:

- the need of the teacher to implement the content of the curriculum, to control the achievements of pupils, to coordinate their activities according to interests;
- interests, needs of children in self-expression, self-development;
- educational activities initiated by the teacher and those that arise at the initiative of children.

In the primary grades, educational and cognitive, research activities become ever more important. This allows one to develop basic skills in reading, writing, math, etc. However, the subject space should not be filled with teaching aids and equipment only for educational and cognitive, natural and variable thematic centers. Their logical continuation in the classroom should be the centers of recreation, games, art, books. However, due to the lack of free space and furniture, it is not necessary to physically delimit all the recommended cells in the space. Instead, one can create combined centers [5]. For example, at one location one can organically combine leisure, library and nature centers, games and art. It is advisable to place the variable thematic cell on a free part of the wall with the use of a magnetic or cork board or a specially made stand. The exhibition area for demonstration of children's works of art on drawing, application, design, modeling can be placed in the artistic and creative center, combined with variable thematic centres or separated outside the classroom.

With the right organization of the educational space, the teacher can observe the activities of children in all centers, and children have the opportunity to move safely, as well as get a place to store personal belongings. At the beginning of the school year, teachers familiarise the first-graders with the classroom, present to them each center of

activity in the classroom, show the equipment, explain the purpose of materials and equipment. During such mini-excursions in the centers, teachers ask children questions about how to use certain materials during training, how to store them, how to handle them safely, and so on.

The teacher familiarises the pupils with the equipment of each cell in more detail during the educational process. He gradually expands information about the cells and engages the pupils in active activities in them.

The order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 20.08.2018 № 923 approved Methodical recommendations for the adaptation period for first-graders [3], which outlines "five conditions for adaptation of first-graders in the first month of study": 1) acquaintance with school and class; 2) a light briefcase, without heavy accessories and books; 3) learning the safe way from home to school; 4) mastering and accepting the rules of the class; 5) development of algorithms for everyday life at school.

As we know, the main innovation of the educational process in the 1st grade presupposes the structuring of the content of primary education on the basis of an integrative approach to learning, i.e. the integration of educational material from different subjects is carried out: around the object or environmental phenomenon to solving interdisciplinary problems, etc. In view of the above, teachers hold thematic weeks in September, for example, such as [6]:

1. The theme of the first week: "I am a pupil". At the end of the week the pupils know: what it means to be a pupil of the school; why it is important to learn; rules of conduct in class; rules of safe behavior on the way to school and home; pupils are able to: address classmates and teachers by name; listen carefully to each other in direct communication; try to interact in pairs and groups to achieve learning goals; behave in class according to the rules; follow the rules of safe behavior on the way to school and home.

2. Theme of the second week: "My/our class". At the end of the week pupils: know what premises are there in the school building; what content cells are there in the classroom; rights and responsibilities of pupils and teachers; rules of safe behavior in the classroom; pupils are able to navigate in the school building; voice their own needs and move freely around the classroom; try to listen carefully to each other in direct communication; interact in pairs and groups to achieve learning goals; follow the rules of safe behavior in the school premises (classroom, dining room, library, etc.).

3. Theme of the third week: "My friends". At the end of the week: pupils know: who is a friend; rules of friendly behavior; rules of caring for animals; pupils are able to use polite words; to keep a dialogue, to communicate politely with peers and adults; listen and hear each other in communication; follow the rules of friendship and establish friendly relations in the class community, among peers; take care of pets.

4. Theme of the fourth week: "My environment". At the end of the week: pupils understand what the environment is; names of plants growing in the school yard; rules of conduct in the environment; why one needs to preserve the environment; pupils are able to recognize the natural and man-made environment; explain the importance of the environment in human life; explore objects with the help of the senses; work in pairs and groups; give examples of respect for the environment; follow the rules of safe work and behavior in the environment.

Conclusions. The first weeks of study in the 1st grade are an important stage for creating an atmosphere of acceptance, trust, mutual interest, and desire to listen to each

other, to express oneself in the class community. At this stage, the foundations are laid for successful interaction of teachers with pupils and pupils with each other. Creating a favorable environment for the child's adaptation to systematic learning will ensure its further development, successful learning and education.

REFERENCES

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/2107-priynyato-derjavniy-standart-rochatkovo-osvti>
2. Концепція НУШ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/2372-ad-fontes-pro-kontseptsyu-novo-ukransko-shkoli>
3. Методичні рекомендації щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу: наказ Міністерства освіти і науки від 20.08.2018 №923
4. Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи: наказ Міністерства освіти і науки від 23.03.2018 №283
5. Низковська О. Облаштовуємо осередки в навчальних кабінетах початкової школи / О. Низковська, О. Ночвінова, Г. Наконечна // Заступник директора школи. – 2019. - №1 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ezavuch.mcfrr.ua/?mid=32270>
6. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
7. Ранкові зустрічі. 1 клас. I семестр. / авт.- упоряд. С.В.Сигида. – Х.: Вид. група «Основа», 2018. – 156с.
8. Эльконин Д.Б. От Автора. Биография исследования // Вопросы психологии. – 2004. – № 1. – С.143-149

*О. Шемет,
студентка,
О. Холоденко,
кандидат. пед. наук, доцент,
НПУ імені М.П. Драгоманова*

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Оволодіння іноземними мовами завжди було актуальною проблематикою. Вивчення іноземних мов є обов'язковим у більшості навчальних закладів, проте цей процес є досить важким та вимагає терпіння, концентрації та цілеспрямованості на результат. Зазвичай, щоб досягти певних успіхів потрібна мотивація, без якої, нажаль, бажання дуже швидко зникає, а саме навчання стає мало ефективним. Тобто потрібно чітко розуміти, які перспективи можна отримати у подальшому, оволодівши іноземною мовою.

Особливість вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням являє себе у потребі опанування студентом певного напрямку лексики, в залежності від їх професійного напрямку. Вивчення іноземної мови не є для них пріоритетним предметом, тому більшість сприймає його як загальноосвітній. Тому викладачі постійно намагаються стимулювати своїх студентів у вивченні іноземної мови, сприяють посиленню та розвитку їх мотивації у покращенні своїх навичок.

Проте кожен профіль навчання має свій дотик до іноземної мови. Таким чином студенти юридичного факультету можуть стикатися з офіційними документами іноземною мовою, де використовується лише професійна лексика та уникаються епітети, порівняння, метафори та інші фігури мови. Вживаються конструктивні висловлювання та точні формулювання. Тому у них є потреба в опануванні офіційного стилю мовлення та правильного конструювання речень для подальшого використання таких навичок у роботі. [2: 52]

Студенти економічного факультету більше звикли сприймати інформацію у вигляді таблиць, графіків, діаграм або схем. Бо саме такими методами вони вивчають фахові дисципліни. Іноземна мова у такому напрямку використовується при веденні менеджменту, бізнесу, ділових переговорів, дотримання міжнародних стандартів при оформленні документів, вміння робити швидкі записи, уміння вести телефонні розмови тощо. Тому викладачам доводиться витратити багато часу, щоб доцільно підібрати корисний та потрібний для вивчення матеріал. [2: 51]

Натомість для студентів політично-соціальних наук характерними є висловлювання політичного характеру, де використовують розмиті формулювання та уникання точних відповідей на поставлені питання. Викладачі мають формулювати аналітичні здібності своїх студентів та сприяти розвитку їх світогляду та розуміння політичних подій у глобальному масштабі. Студенти досить часто звертаються до новітніх технологій інтернету де швидше за все з'являються неологізми та нові словосполучення, ніж у друкованих книжках чи словниках. Таким чином викладачі та студенти покращують та збільшують свій професійний вокабуляр. Також для покращення ефективності вивчення іноземних мов можуть використовуватися вирізки зі статей, журналів, або коментарі які написані відповідною лексикою, іноземною чи рідною мовою для

формування розуміння у студентів правильного подання інформації. Соціальна та культурна сфера тісно пов'язана з політичною, а отже її спеціалісти повинні бути ознайомлені з політичними устроями англійських країн, стилями та правилами проведення міжнародних зустрічей, форумів, переговорів, дотримання протоколу та роботою міжнародних організацій. [2: 51]

Студенти-екологи, мабуть, найбільше взаємодіють з документами міжнародних організацій, які написані англійською мовою. Такі документи зазвичай викликають труднощі у розумінні, адже використовується велика кількість пасивних конструкцій, які ускладнюють процес перекладу. Також сама професійна діяльність цих студентів тісно пов'язана зі знанням та дотриманням міжнародних норм у сфері захисту навколишнього середовища. Навички правильно вести документацію англійською мовою та готовність до спілкування у співпраці з іноземними колегами. Тому викладачам та студентам доводиться опановувати відповідну лексику та організовувати процес навчання так, щоб студенти могли на практиці засвоювати та покращувати свої навички у процесі. Організація тематичних конференцій, семінарів, форумів. [2: 53]

Дуже важливого значення у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням набуває інтерактивний метод, де студент, безпосередньо, є активним учасником спілкування. Саме такі методи допомагають студентам швидше розвинути свої комунікативні навички, підтримувати розмову та поповнити свій вокабуляр. Викладачі повинні допомогти опанувати студентам не лише граматичні та лексичні правила, а і навчити самим правильно відбирати потрібну та корисну інформацію для самостійного покращення навичок у своїй професійній сфері діяльності. Тим паче маючи доступ до великої кількості інформації. Покращити сприймання інформації можна різними технічними засобами: робота з навчальними комп'ютерними програмами, використання інтернет ресурсів та створення презентацій.

Проте ефективність вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням набагато гірша ніж у студентів які вивчають мову за фахом. Було проведено дослідження в якому взяли участь 85 студентів перших курсів не мовних спеціальностей, на основі якого зроблено такі висновки: «Результати нашого дослідження свідчать про те, що знання іноземної мови у студентів немовних спеціальностей у вищому навчальному закладі набагато гірші, ніж у студентів, які вивчають іноземні мови як фахові. Для студентів немовних спеціальностей характерна низька культура мови, невміння чітко, грамотно формулювати свої думки, працювати з науковою літературою. Тобто навчання іноземній мові студентів немовних спеціальностей проходить набагато складніше, а його результати менш помітні, ніж результати студентів філологічних факультетів.

Разом з тим, більшість студентів визнають необхідність володіння мовою, мова їм цікава, але процес її вивчення пов'язаний з певними труднощами, які в подальшому не дають можливості розвиватися мовним умінням і навичкам, не пробуджують у них бажання вивчати іноземну мову.

Результати проведеного нами опитування показують, що 80,2% випускників шкіл планують продовжити навчання у ВНЗ, з урахуванням подальшого оволодіння іноземними мовами за фахом. Нажаль, майже кожен другий випускник старшої школи немає достатніх знань про свої професійні нахили, що, в свою чергу, призводить до несформованості адекватного професійного самовизначення. А це, відповідно, призводить до нерозуміння важливості

оволодіння певними навчальними дисциплінами, зокрема й іноземними мовами.» [4]

Отже, вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням має свої проблеми та протиріччя. Лише створивши певні умови її вивченню та навчанню може дати випускникам ВНЗ вільний доступ до співпраці з міжнародними документами та організаціями у професійному середовищі.

Кожен курс повинен мати свої особливості викладання, а викладач ретельно підготувати матеріал за потребами студентів, а не використовувати вже готовий, прописаний підручник, бути компетентним у потрібній спеціалізації, за якою навчається група студентів та ставити цікаві перед студентами завдання, які будуть мотивувати та заохочувати їх до вивчення іноземної мови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончарук О.М. Вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням на немовних факультетах ВНЗ // Проблеми та перспективи навчання іноземних мов у ЗВО : матеріали міжнародного науково-методичного семінару (Харків, 23 січня 2019 р.). – Х. : ХНАДУ, 2019. – С. 45-47.
2. Гришкова Р.О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.: ЧДУ ім. Петра Могили – 2015. – 219с.
3. Мартинюк А.П., Губіна А.М. Організація курсу іноземної мови за професійним спрямуванням у технічному вищому навчальному закладі – // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. - 2015. - Вип. 11. - С. 94-97.
4. Чиханцова О.А. Значення іншомовного професійного спілкування для студентів немовних ВНЗ [електронний ресурс]
URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/10> (дата звернення 09.03.21)
5. Шумило І.І. Особливості викладання англійської мови за професійним спрямуванням студентам юридичних спеціальностей // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогічні науки. - 2015. - № 2. - С. 238-248.